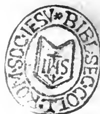

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
15 B
16

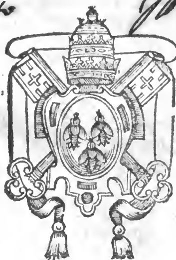
[illegible]

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ
ΠΡΟΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα.

CONFVTATIO
NILI THESSALONICENSIS
de primatu Papæ.

AVCTORE IO. MATTHÆO CARYOPHYLLO
Archiepiscopo Iconiensi.

PARISIIS,
Apud ADRIANVM TAVPINART, via Iacobæa
sub signo Sphæræ.

M. DC. XXVI.

APPROBATIO.

NOs ſubſignati ſacræ facultatis Theologiæ Pariſienſis Doctores legimus hanc Nili Theſſalonicenſis ſchiſmatici de Primatu Papæ ſcribentis confutationem, Auctore Ioanne Caryophyllo Archiepiſcopo Iconienſi, teſtamúrque nihil continere quod aduerſetur fidei Eccleſiæ Catholicæ Apoſtolicæ & Romanæ. Datum Lutetiæ Pariſiorum die 8. Aprilis, Anno Chriſti 1626.

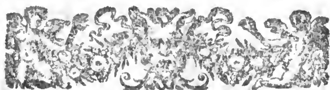
D. S. P.

F.

ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ ΠΑΤΡΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕ-νικῷ ἀρχιποιμένι Οὐρβανῷ τῷ ὀγδόῳ.

Τῆς ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως τὸ ἄμαχον κράτος πάτερ μακαριώτατε, τρισὶ μάλιστα προσβολαῖς ὥρμησε διακλονεῖν ἡ πολύτροπος φιλαρχία. πρῶτα μὲν γὰρ ἔδοξε τιμᾶν πόλει πόλιν ἁμιλλωμένην, παλαιᾷ νέαν· καὶ ἡ τῆς μιᾶς τιμὴ ταῖς πολλαῖς περιγέγονεν εἰς ἀτιμίαν, καὶ ἡ πρόσφατος τάξις τὴν ἀρχαίαν διέ-

BEATISSIMO PATRI

VRBANO VIII.

VNIVERSALIS

ECCLESIÆ SVMMO

Pontifici.

INexpugnabilem Apostolicæ summitatis arcem, Pater Beatissime, tribus potissimum machinamentis labefactare conata est ambitiosa elatio. Primò enim vrbẽ vrbis æmulam antiquæ nouã, nouis placuit honoribus augeri, ex quo factum, vt vnius honor multarũ esset

λυσε, Δαμάσου τοῦ πάνυ κοσμοῦντος τὸν Πέτρου θεῖον τῆτε ἱεροπρεπεστάτῃ τῇ εὐσεμνότητι, καὶ τῇ πανευσεβεῖ φιλομουσίᾳ. Εἶτα ἐπαρθείσης τῆς νεωτέρας, κατὰ τὸν ἀμφικέφαλον τῆς βασιλείας ἀετὸν, δύο σκηπτούχοις ἀνηγόρευσαν πόλεις, ἰσοτίμοις τε καὶ ἰσοδυνάμοις τὰ θεῖα, Λέοντος τοῦ γυναιολάτου ἱεραρχοῦντος, δι' ὃν ἡ πρεσβῦτις Ῥώμη καὶ πολέμοις ἔθραυσε ψυχῶν καὶ πολέμοις τῶν βαρβάρων τέλος κορυφωθεῖσα ἡ τόλμα τὴν διχόνοιαν ἤνεγκε, πολλὰ κατὰ τῆς ἀποστολικῆς ἀκρότητος ῥαψῳδήσασα, Νικολάου πηδαλιουχοῦντος τὴν Πέτρου ὁλκάδα, καὶ πολλοῖς καταβαλομένου ἀγῶνας, ἐφ' ᾧ κατα-

imminutio, & recens inuectus ordo antiquum euerteret ordinem, quo tempore Damasus sedem ornabat, & innocentis vitæ sanctimonia, & sacrarum studio Musarum. Inde ornatam priuilegiis nouam vrbem eo vsque prouehere libuit, vt instar bicipitis Imperatorũ Aquilæ, duæ quoque viderentur vrbes pari in rebus diuinis potestate conspicuæ. Leo cùm primus excelsi vir animi sedi apostolicæ præerat: cuius opera æterna vrbs, & animarũ bella sustulit, & Barbarorum impetus cõpressit. Demum increbescente in cumulum audaciæ consecutum dissidium, multisque impetita scriptis fuit sublimitas Apostolica, summo Pontifice Nicolao I. qui tantam vt reprimeret impudentiam multos

σταλῆναι τὸ τοῦ τολμήματος. Τίς νοῦν ἔχων οὐκ ἂν εἴποι, τοῖς ὑπὲρ τοῦ Πέτρου, καὶ τῆς ἀρχεγόνου Ῥώμης ἱδρῶτας ὀφείλεσθαι τῷ φιλομουσοτάτῳ ἀρχιερεῖ, τῷ καὶ δυναστῇ τῶν πολέμων, τῷ φυγαδευτῇ τοῦ σχίσματος Οὐρβανῷ τῷ ὀγδόῳ; Δέχου πάτερ μακαριώτατε τὰ σοὶ κομιζόμενα καὶ νομιζόμενα δῶρα, Νεῖλον τόν δὲ θριαμβευόμενον, καὶ ὑπὲρ ἀναιδῶς καὶ αὐτῷ κατὰ σοῦ συμπλασθέντων ἐκκηρυττόμενον. Καὶ γένοιο τοῖς ἐν Θράκῃ βαρβάροις δαμάζων Δάμασος τοῖς φιλοπολέμοις Λέων, λεοντείῳ ἐκπλήττων βρυχήματι. Τοῖς ἀποσχιζομένοις Νικόλαος, νικητὴς ἄκρος καὶ τῷ φιλανθρώπῳ τῆς

sanè excepit labores. Quis adeo vecors, vt vni tibi debitas neget lucubrationes pro sede Petri, & singulari Vrbis Imperio? cũ ille sis Pontifex, qui & sacrarum carmine Musarum præcellis, & bellorum tumultus sedas, & fugas perniciem schismatis. Accipe Pater Beatissime munus, quod sponte offertur, & iure defertur, Nilum hunc triumpho edomitum, proque confictis maiorum suorum exemplo in tuam sedem mendaciis iure explosum. Sic tu Barbaris Thraciam occupãtibus fies domitor Damasus: & bellorum amantibus leo rugitu tuo leoniano conterritis, & iis qui schisma sequuntur. Nicolaus, victor fortissimus, tum illa tua placi-

ψυχῆς, καὶ τῶν μεγαλοψύχων τῶν πρά-
ξεων.

Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος
ὁ ταπεινὸς Ἰκονίου ἀρχιεπίσκοπος.

Εἷς πέλει αἰγύπτῳ Νεῖλος· δύο πάρθετο
Νείλου,
Σοῖς ΟΥΡΒΑΝΕ ποσὶν γραικοσχήμης σοφίη,
Νεῖλον ἐϋρρείτην, καὶ δύσπλοον ἀκλεᾶ Νεῖλον.
Τὸν μὲν ψυχοβόρον, τὸν δ' ἀέρα θηροβόρον.
Καὶ σὺ δὲ Νεῖλος ἔφυς σοφίης ἱερῶν τε ῥεέθρων.
Νεῖλε πάτερ Νείλων αἰτίδος εὐλογίην.

dißima lenitate animi, tum magnanimi pectoris numquam interituris operibus.

S. V. humillimus seruus,
Io. MATTHÆVS CARYOPHYLLVS Archiep. Iconiensis.

VNicus Ægypto Nilus, tibi Græcia Nilos
Vrbane oppositos obtulit vna duos.
Vnum mellifluis animũ qui perluit vndis,
Quique fluenta animis perniciosa dedit.
Tu Nilus sophiæ, & sacrarum effusor aquarum
Da sacra pro Nilis flumina Nile Pater.

ΤΟΙΣ ΑΠΡΟΣΠΑΘΩΣ ΕΝτευξομένοις καὶ σπουδασαῖς τῆς ἀμωμήτου ὀρθοδοξίας.

Μετὰ τὴν ἱερὰν τοῦ μεγάλου πατρὸς Νείλου ἱστορίαν δέχου φίλε τὴν ἀρτίως ποιηθεῖσαν πρὸς Νεῖλον τὸν Θεσσαλονίκης ἀντίρρησιν· ἵν' ἔχῃς ἐν ταυτῷ ὁρᾶν οὐ μιᾶς ξυνωρίδος ὡραίαν ἀντιπαράθεσιν, ἀλλ' ἀνδρῶν τοῖς ὅλοις διεστηκότων ἀντίθετον σύγκρισιν· Ἔγραφε δὲ ὁ Νεῖλος οὗτος, εἰ δεῖ λαβεῖν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος λέγει τεκμήριον, ἐπὶ Ἀνδρονίκου καὶ Ἰωάννου τῶν Παλαιολόγων· ὡς μήπω τὸ τριακοσιοστὸν συμπληρωθῆναι ἔτος· ἡνίκα παρὰ γραικοῖς τὸ περὶ τοῦ παναγίου πνεύματος πολυθρύλλητον ζήτημα, καὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα ἀντιλεγόμενον, κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν αὐτοῖς ἐκ τῶν Φωτίου χρόνων καινοτομίαν, ἀφορμὰς τοῦ πολλὰ ῥαψῳδεῖν ἐδίδου τοῖς θερμοτέροις· τῆς ἀκριβοῦς δηλαδὴ τῶν πατέρων θεολογίας κατὰ μι-

CANDIDO, ET VERITATIS *Orthodoxæ studioso Lectori.*

POST magni Patris Nili plenam sanctimoniæ historiam, accipe Lector Nili Thessalonicensis nuper elaboratam confutationem: vt simul videre possis non par hominum pulchra similitudine comparandorum, sed omni dissimilitudine inter se dissidentium. Scribebat autem Nilus iste, si ex ipsiusmet scriptis ducenda coniectura est, sub Andronico iuniore & Ioanne eius filio Palæologis, vt planè trecentesimum non attingat annum Quo tempore apud Græcos vulgatissima illa de Spiritu sancto, & ad oppugnandum Papæ primatum disputatio: nimirum nouitates illæ quas imbiberant ex ipsis Photij temporibus: ansas dabat feruentioribus ad plurima scriptitādum. Cùm enim germana Patrū Theo-

κρὸν διαρρυείσης, τῆς δὲ περὶ τὰ ἐγκύκλια τῶν μαθημάτων ἀκμαζούσης τότε σπουδῆς ἴδοις μὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔντεχνον συνθήκην ἑλληνισμοῦ καὶ κομψότητα, καὶ περίεργον φράσιν, οὐδαμῶς δὲ τοῖς δόγμασιν ἐμβαθύνοντας, καὶ τὴν ὄντως ἰθεῖαν αὔλακα τέμνοντας, ὥστε διακρινῆσαι τὸ ἀληθές, καὶ διελέγξαι τὸ ψεῦδος· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ὁμωνυμίαις καὶ διαστρόφοις περιπλοκαῖς χαίροντας, καὶ παραφέροντας κατὰ τῶν λατίνων τὰ νόθα καὶ παρέγγραπτα ὡς δῆλα καὶ ἀναντίρρητα ἅπερ οἱ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ καιροὺς ἄρξαντες βασιλεῖς καὶ πατριάρχαι κατὰ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ποικιλοτρόπως ἐμηχανήσαντο, μὴ φέροντες ὑποκεῖσθαι τῷ Πέτρου θρόνῳ, ἀλλὰ κορυφὴν ἄλλην ἑαυτοῖς ἱεραρχικὴν περιποιούμενοι, καὶ τὸ ἁπλοῦν τῆς ἐκκλησίας σῶμα πολυκέφαλον ἐργαζόμενοι. τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς τὸ πομπιθένει, πάσῃ μηχανῇ σπουδαζόμενον, κατεδαφίσαι τὴν θεοπρόβλητον κορυφαίαν ἀρχὴν τοῦ πάπα, καὶ πεντακέφαλον ὕδραν καταστῆσαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν πολυύμνητον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἀκρότητα καταγαγεῖν εἰς ψιλὸν ὄνομα

logia iam defeciſſet, paulatimq; euanuiſſet, ſola humaniorum litterarum ſtudia vigebant: vt ſanè in illis Græci ſermonis elegantiam, & dictionis curioſæ floſculos videas, profundæ verò mentis aciem deſideres in dogmatibus explicandis, & eruendo abdito ſenſu, & mendacio à veritate diſcernendo. Nam æquiuocis plurimum gaudent, tortuoſiſque ambagibus, & contra Latinos ſpuria proferunt, & aſcriptitia pro certis & indubitatis, quæ vel Imperetores, vel Patriarchæ Conſtantinopolitani pro varietate temporum multa calliditate machinati ſunt, cùm ſe Petri ſedi ſubiectos eſſe non paterentur, ſed comparare ſibi vellent nouum Hierarchiæ apicem, & vnum corpus Eccleſiæ multis capitibus adornaret. Hoc enim erat, in quod omni ſtudio, omni conatu incumbebant, vt coryphæam Papæ poteſtatem, licet à Deo inſtitutam, proſternerent; & quinque prominentibus capitibus Hydram Eccleſiam efficerent: quò præcellentiſſima ſedis Apoſtolicæ ſummitas eo redigeretur, vt ſolum per illos habeat ius

πρωτοκαθεδρίας, καὶ γυμνὸν περιτιμήσεως ἀποσκίασμα· Τοῦτο τῆς διχονοίας τὸ αἴτιον· ἐντεῦθεν αἱ περὶ δογμάτων ἀμφισβητήσεις, καὶ ἡ σκῆψις διὰ τῆς ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην· καὶ οὐκ ᾐδέσθησαν τῇ σφῶν αὐτῶν ἀσεβείᾳ προφανὲς οὕτω ψεῦδος θεμέλιον ὑποστησάμενοι ἄνδρες ἱστορεῖν ἐμπειρότατοι, καὶ πολλῶν ἱστορεῖν αὐτοὶ πατέρες λεγόμενοι. Εἰ γὰρ λατίνοις τῆς προσθήκην περὶ ἧς αὐτοῖς ἐπεξήγαγε Φώτιος, δῆλον ὅτι παρὰ Ῥωμαίοις τότε τὸ σύμβολον μετὰ τῆς καλουμένης προσθήκης ἐλέγετο· Εἰ δὲ κατέβαλε μὲν Φώτιος τὰ σπέρματα τοῦ σχίσματος, οὔπω δὲ πειθομένους εἶχε τοὺς πλείστους, ἀλλ' ἐφύλαττεν τέως ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία τῆς πρὸς τὸν πάππαν εὐλάβειαν καὶ ὁμόνοιαν, ὡς μαρτυρεῖ τὰ πρακτικὰ τῆς οἰκουμενικῆς ἐν Κωνσταντίνου πόλει ὀγδόης συνόδου, πῶς οὐ κατάφανες καὶ προσδηλότατον ἕτερόν τι γεγενῆσθαι τοῦ σχίσματος τὸ αἴτιον, ἀλλ' οὐχὶ τὴν καλουμένην προσθήκην· ὁποῖον δ' ἂν εἴη τὸ ἀληθὲς αἴτιον, διδάσκουσι τοῦ σχίσματος οἱ πρωταγωνισταί, πρὸς ἐκεῖνο μᾶλλον ἀντιτεινόμενοι, ὃ πλέον καθικνεῖτο μέσης

αὐτῶν

præsidentiæ, & nudam amplioris vmbram honoris. Hæc fuit dissidij causa; Hinc ortæ Dogmatum Quæstiones, & prætextus ob additamentum Symbolo factum. Nec puduit homines peritissimos historiarum, & multarum ipsos historiarum scriptores, fundamentum suæ religionis ponere adeo falsum. Nam si primus Photius additamentum Latinis obiecit, certè symbolum id temporis cum additamento quod vocant, à Latinis recitabatur, si Photius iecit quidem semina schismatis, sed habebat plurimos sibi non audientes, exhibente adhuc Orientali Ecclesiæ consuetam reuerentiam Papæ, & vnionem seruante; vt octauæ generalis Synodi, Constantinopolitanæ. Acta testantur; manifestissimum plane est, aliam extitisse causam schismatis, non quod ipsi vocant additamentum. Veram porro causam propugnatores schismatis declarant. Illud enim esse innuunt, in quod acrius inuehuntur; quo vehementius animi angebantur, & cuius causa discrepantiam in Dogmatibus commi-

αὐτὴν τῆς καρδίας, καὶ οὐ χάριν ταῖς εὑρεσιλογίαις περὶ τὰ δόγματα ἐνεανίζοντο· τῶν γὰρ μάλιστα ἀμφισβητουμένων, περὶ μὲν τῆς ἐκπορεύσεως πολλὴ παρ' αὐτοῖς ἡ διαφωνία, τῶν μὲν δυαρχίαν παρεισάγεσθαι νομιζόντων, καὶ βλάσφημον τὸ δόγμα οἰειεσ ποιούντων· τῶν δὲ μὴ τοσοῦτον κατατολμώντων αἰδοῖ τῆς προφανοῦς ψεύδεσθαι βεβαιουμένων· Εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἐπέχουσι περὶ τοῦ δόγματος, αἴτιον φάσκοντες εἶναι τοῦ σχίσματος, τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν πάπαν ἐπιτρέψαι τὴν διάγνωσιν τοῦ δόγματος οἰκουμενικῇ συνόδῳ· Εἶτα γενομένων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων προφάσεις καὶ φυγοδικίας προϊστάμενοι, ὅτι λατῖνοι κατεδυνάστευσαν, ἢ δωρεαῖς καὶ ἐπαγγελίαις τὸ φανῆναι κρείττους ὠνήσαντο· τὴν δὲ ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ πάπα μιᾷ πάντες γνώμῃ, μιᾷ γλώσσῃ, μιᾷ φωνῇ παραγράφουσι, πενταρχίαν λέγοντες ὑποκεῖσθαι τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν· ταύτης δὲ τῆς πεντάδος πρῶτον εἶναι μὲν τὸν πάπαν μόνῃ τῇ τάξει, ἐν ταῖς ἀναφοραῖς δηλαδὴ τῶν ὀνομάτων, ἐν ταῖς καθέδραις ὅτε συνέλθοιεν, ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς ὅταν δέῃ· κατὰ δὲ τὴν ἐξουσίαν ὁμο-

niſcebantur. Si quidem ex duobus, quæ præcipua fuere quæſita, de Proceſſione Spiritu ſancti non eodem modo omnes ambigebant. Quidam binarium principiorum induci opinantes, blaſphemum eſſe dogma ſomniabant. Alij aperta Doctorum teſtimonia reueriti non adeo procaces fuere, ſed factum audacter ſymbolo additamentum affirmabant. Nonnulli etiam certam ſententiam nullam proferebant; ſed cauſam ſchiſmatis eſſe dicebant, eo quod Papa nollet diſquiſitiones Dogmatis permittere ſynodo æcumenicæ. Deinde celebratis generalibus ſynodis refugia deuitationeſque obtendebant, quod vi præualuiſſent Latini, aut donis promiſiſque emiſſent victoriam. At fuero primatum Papæ vno ſenſu omnes, vna lingua, vna noce circumſcribunt. Quinque ſtatuentes Eccleſiæ vniuerſalis capita, & quinarij huius primas obtinere quidem Papam, ſed ſolo ordine: Nimirum quando eius mentio facienda eſſet, quando conſidere illos contingeret, in ſubſcriptionibus cùm opus ſit, aut aliquid æquales: idque quando, aiunt, ortho-

ταγεῖς εἶναι πάντας καὶ ἰσοδυνάμους· Εἶναι δὲ
καὶ ταῦτα ὀρθοδοξοῦντος τοῦ πάπα, νῦν δὲ κατ'
αὐτοὺς παραδογματίζοντος ἐκείνου ἀργεῖ καὶ ἡ
τάξις· Τοιαύταις ματαιολογίαις ἐπιστηρίζονται,
ἵνα μὴ δοκῶσιν σχίζεσθαι παραλόγως, ἐκ τῶν
προηγουμένων τὰς ἀρχὰς λαβόντες, προσεξεργασάμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ ὅσα οἴκοθεν τὸ φιλεριστικὸν ἐπεχορήγησεν· Τούτων εἷς καὶ Νεῖλος ἐστὶν ὁ
Θεσσαλονίκης, γράψας περὶ τῶν αἰτίων τῆς διαστάσεως τῶν ἐκκλησιῶν μάλα σοφιστικῶς καὶ ὑπούλως· περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα, αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ
διακωδωνισθὲν ἡμῖν συγγραμμάτιον· καὶ ἄλλ'
ἄττα κατὰ τῶν λατίνων, ἀπὸ τῶν λατίνων ὀνόματι,
διὰ τὸ κατὰ λατίνων μῖσος κυκῶν τὴν εὐαγγελικὴν θεσμοθεσίαν, τὴν ἀρχαιοπαράδοτον ὀρθοδοξίαν· ἐκεῖνα καταλύων, ἐν οἷς ἅπαντες οἱ τῆς αὐτῆς συμμορίας ταυτολογοῦσιν· ἃ τοῖς μὲν ἀφελεστέροις ἐμποιεῖ σοφίας δόκησιν, τοῖς δὲ ξυνετοῖς
ἔκπληξιν φέρει, λογιζομένοις ἐξ οἵων εἰς οἷα τὸ
σοφὸν ἐκεῖνο γένος μεταπέπτωκεν. Σκοπὸς δὲ
ἡμῖν πρὸς ἄνδρα τοιοῦτον διαλεγομένοις περὶ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς· φίλον δὲ αὐτοῖς εἰκαυ-

doxus Papa eſt ; Nunc autem illo, inquiunt peruerſa defendente Dogma ordo etiam ceſſat.

Huiuſmodi vaniloquentia innituntur, ne temere ſchiſmatici eſſe videantur, ex antiquioribus quidem accepta, ſed per ipſos etiam aucta ob inſitum animo ſtudium contentionis, ex eorum numero Nilus quoque Theſſalonicenſis præſul ſcripſit de cauſis Diſſidij Eccleſiarum, ſophiſmatis, & fraudibus plenum libellum : ſcripſit de primatu Papæ alterum libellum, quem, & alij doctiſſimi viri, & nos examinauimus : & quædam opuſcula contra Latinos, ſub eorum nomine propter odium in Latinos Euangelicam turbans ſanctionem, & orthodoxiæ ab antiquiſſimis temporibus traditæ veritatem : illa conſarcinans & ipſe, quæ eiuſdem faminæ homines alter ex altero repetit ; per quæ apud ſimpliciores aucupantur ſapientię opinionem, prudentibus admirationem mouent, dum conſiderant, ex quibus ad quæ erudita Grę corum natio deuenit.

Ceterum propoſitum noſtrum eſt, quo-

χᾶσθαι, ὅτι συνοδικαῖς ἀποφάσεσιν, οὐκ ἀνθρώπων ἐπινοίαις ἀκολουθοῦσι· μὴ πάντα συνείρειν, μηδ' ὅσα περὶ τηλικαύτης ὑποθέσεως εἰπεῖν δυνατὸν, πανταχόθεν ἐπισωρεῦσαι· ἢ γὰρ ἂν πολύστιχον ἐγίνετο τεῦχος ὃ παρ' ἤδη πολλοῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι σπουδαίως πεφιλοπόνηται· ἀλλ' ἐκεῖνα ἀντεπάγειν, ἐξ ὧν ὁ Νεῖλος ἐπιχειρεῖ· καὶ οἷς βιάζεται τὴν ἀλήθειαν, αὐτόθεν ἀναμοχλεῦσαι τὰς συσκευάς· Καὶ συντόμῳ ἀντιλογίᾳ σύντομον ἀντιτάξαι ἀπολογίαν· καὶ ὅλως συνοδικαῖς κατὰ τὸ φαινόμενον ῥήσεσι συνοδικὰς τὰς ὄντως φωνὰς ἀντιθεῖναι· ἵν' ἦ τοῖς πᾶσι κατάδηλοι, ὅτι γυμνὴ ἡ ἀλήθεια· καὶ εἰ τὸ ψεῦδος βραχυλογίᾳ σοφίζεται, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια τῇ βραχυλογίᾳ διαλάμπει.

ΕΙΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ Θεσσαλονίκης.

Εἰ Νεῖλος ἰσόψηφος ἦν ἔτους κύκλῳ,
Καλῆς ἀγνισμῷ τετραγωνοψυχίας.
Ὁμωνύμῳ σὺ Νεῖλος ἰσοψηφίᾳ·
Ἄκρον ἐκεῖνος εἶχεν ὀρθοδοξίαν,
Ἄκραν ἔχεις σὺ Νεῖλε φαυλοδοξίαν.

niam cum Græco homine disputamus, & familiare illis est iacere se se, quod non humanas ratiocinationes, sed synodicas sequatur sententias: non omnia congerere, quæ de tam vasta materia coaceruari possent ex auctoribus: Præstitit hoc egregie multorum decorumque industria: sed ea tantum proferre, ex quibus argumenta sua Nilus desumit, & per quæ ille vim veritati infert, per ea dissoluere machinas: & compendiariæ oppugnationi compendiariam opponere defensionem. Denique fictitiis Synodorum obiicere voces, vt palam fiat omnibus, nudam esse veritatem, & si mendacium breuiloquentia decipit, multo magis veritatem elucere breuiloquentia.

ΠΡΟΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα ἀντίῤῥησις.

NILI THESSALONICENSIS DE PRIMATV PAPÆ CONFVTATIO.

ΝΕΙΛΟΣ.

ασὶν οἱ λατῖνοι διάδοχον ὄντα τοῦ πέτρου τὸν πάπαν, καὶ τὴν ἐκείνου πᾶσαν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ ἐκείνου εἰληφέναι. Ἐγὼ δὲ λέγω, ὡς ὁ πάπας τὸ πρωτεῖον οὐκ εἴληφε παρὰ τοῦ πέτρου, δύο γὰρ ἐν τῷ πάπα θεωρουμένων, τοῦ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ πρῶτον τῶν ἄλλων ἐπισκόπων, τὸ πρῶτον ἔχει παρὰ τοῦ πέτρου, τὸ δεύτερον παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων, καὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων πολλοῖς χρόνοις ὕστερον. καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ, ἀνάγνωθι τὸν κη'. κανόνα τῆς οἰκουμενικῆς δ' συνόδου.

Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενος, καὶ τὰ ἑξῆς· Ὅθεν δῆλον, ὅτι οὐ παρὰ τῶν ἀποστόλων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πατέρων ἔχει τὸ πρωτεῖον ὁ πάπας διὰ τὸ εἶναι τὴν Ῥώμην τῶν πόλεων βασιλεύουσαν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ τὸ προφέρειν ὦ θαυμάσιε κανόνας

NILVS CAP. I.

Sſerunt latini, Papam cum ſit Petri ſucceſſor, ab illo ipſo quoque, omnem eius poteſtatem accepiſſe. Ego vero dico Papam non accepiſſe primatum à Petro. Cum enim duo conſiderentur in Papa, quod ſcilicet Epiſcopus Romæ ſit, & cæterorum epiſcoporum primus, illud quidem à Petro habet; alterum vero multis poſt annis à beatis Patribus, & piis Imperatoribus. Quod autem hæc vera ſint, legatur vigeſimus octauus quarti generalis Concilij can.

Sanctorũ Patrum conſtitutiones vbique ſequentes &c. ex quo patet Papam non ab Apoſtolis, ſed à Patribus habere primatum, eo quod Roma ſit Regina vrbium.

CONFVTATIO.

Si proferre Canones ſpurios &

ἀκύρους καὶ ὑποβολιμαίους, καὶ καθάπαξ ἀποδοκιμασθέντας, ἐξεταζομένης οὕτω λαμπρᾶς ὑποθέσεως, καὶ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ἀνηκούσης, δοκεῖ σοι πρὸς τὸ ἀποφῆναι αὐταρκες, οἴχεταί σου πρὸς τὸ μηδὲν ἡ προσκομισθεῖσα μαρτυρία, καὶ ὡς ἀράχνης ἱστὸς τὸ ῥητὸν αὐτοῦ διασκεδάζεται ὤφελες καὶ σὺ ἀναγνῶναι, τίσι μηχαναῖς, καὶ πῶς, καὶ ὑπὸ τίνων συῤῥαφεὶς ὁ προσκομισθεὶς οὗτος κανὼν, πρῶτον μὲν ἀντιλέγοντας ἔχει τοὺς πρέσβεις τοῦ πάπα, εἶτα τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπισκόπους οὐ πάντας συμφερομένους, καὶ τὸν πάπαν αὐτὸν σφοδρῶς ἀποδοκιμάζοντα· Ἑξακόσιοι τριάκοντα πατέρες ἦσαν τῆς συνόδου, οἱ δὲ τῷ κανόνι αὐθαιρέτως ὑπογράψαι δοκοῦντες οὐ πολλῷ πλείους εἰσὶ τῶν διακοσίων· πῶς οὖν οὗτος κανὼν τῆς τετάρτης ἂν εἴη συνόδου; Ἐγὼ δέ σοι τοὺς παραχθέντας ὑπὸ σοῦ μάρτυρας προβαλλόμενος ἀποδείξω σαφέστατα, κοινὴν καὶ σύμφωνον ὁμολογίαν τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα πατέρων, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας φρόνημα γενέσθαι καὶ κήρυγμα, μόνον τὸν πάπαν ἔχειν τὴν

ſuppoſititios & omnino improbatos, ſatis tibi videtur egregie vir ad ferendam ſententiam in re tam graui, & ſpectante ad ſalutem animæ; teſtimonium quod attuliſti euanuit, dictumque tuum inſtar tale aranearũ diſſipatum eſt. Debebas tu quoque legere, quibus machinis, qua arte, & à quibus canon à te prolatus conſutus eſt: primo quidem contradicentibus Papæ legatis, deinde Orientalibus Epiſcopis non conſentientibus vniuerſis, & Papa ipſo vehementer illum improbante. Sexcenti, & triginta Patres erant Synodi. Qui vero ſponte ſubſcripſiſſe videntur non multi ſupra ducentos numerantur. Quomodo ergo quartæ Synodi ſit iſte Canon? Ego vero per teſtes à te prolatos probabo apertiſſime; communem, & vnanimem confeſſionem ſexcentorũ triginta Patrum, ac proinde totius Orientalis Eccleſiæ ſenſum & dogma fuiſſe; ſolum Papam

οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν ὡς τοῦ πέτρου διάδοχον, καὶ τοῦτο οὐ παρὰ τῶν πατέρων, οὐ παρὰ βασιλέων, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. Γράφουσα τοίνυν ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν, καὶ τὴν ἀναφορὰν ποιουμένη τῶν ἐνθέσμως πεπραγμένων περὶ τὸ δόγμα τῆς πίστεως, φησὶ περὶ Διοσκόρου.

Καὶ τοὺς μὲν τὰ ποίμνια φρενοῦντας ἀπέτεμε, τοὺς δὲ λύκους ἀποδεδειγμένους τοῖς προβάτοις ἐπέστησε· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἔτι καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένης τὴν μανίαν ἐξέτεινε, λέγομεν δὴ τῆς σῆς ὁσιότητος. καὶ ἀκοινωνησίαν κατὰ τοῦ τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ἑνοῦν σπουδάσαντος ἐμελέτησεν.

Σὺ μὲν οὖν Νεῖλε τὸν πάπαν λέγεις εἰληφέναι τὸ πρωτεῖον οὐ παρὰ τοῦ πέτρου, ἀλλὰ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων, καὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων· ἡ δὲ ἁγία σύνοδος τὸν πάπαν ἐπιτετράφθαι φησὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος.

tanquam Petri successorem habere potestatem œcumenicam non à Patribus, non ab Imperatoribus, sed ab ipso Christo.

Scribens ad Leonem Papam sancta Synodus quarta de iis quæ circa dogma fidei legitime gesta erant, subiungit de Dioscoro. Par.3 c.2

Et eos quidem qui Pastorum propria sapiebant, præcidit; eos vero, qui se lupos ostenderant, ouibus præfecit, & ad hæc omnia etiam in ipsum, cui vineæ custodia demandata est à Saluatore, furorem extendit; videlicet contra tuam sanctitatem, & excommunicationem tulit in eum, qui studuit vnire corpus Ecclesiæ.

Tu Papam dicis non à Petro, sed à sanctis Patribus, & piis Imperatoribus habuisse primatum sancta vero Synodus demandatam; ait Papæ vineæ custodiam à Saluatore.

Σὺ λέγεις, τὸν πάπαν εἶναι τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον
παρὰ τοῦ πέτρου, καὶ πρῶτον τῶν ἐπισκόπων
παρὰ τῶν πατέρων καὶ βασιλέων. ἡ δὲ ἁγία σύ-
νοδος τῷ μακαριωτάτῳ τῆς Ῥωμαίων ἀρ-
χιεπισκόπῳ λέοντι ἐπιστέλλουσα, τὸν αὐτὸν καὶ
Ῥώμης οἶδεν ἐπίσκοπον, καὶ ἀμπελουργὸν
διὰ πέτρου παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα.
Σὺ λέγεις, ὅτι πρῶτος ὁ πάπας κατὰ τὸν ψευδώ-
νυμον ἐκεῖνον κανόνα, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ῥώμην
τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ἡ δὲ ἁγία σύνο-
δος διὰ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἀμπέλου προσ-
αγορεύει ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὸν πάπαν καὶ κο-
ρυφὴν καὶ κεφαλὴν τῶν μελῶν ἡγεμονεύουσαν.
Ὥστε τοῦ μὲν κανόνος ἀκύρου ὄντος, ὡς ψευ-
δολογίας καὶ καινοτομίας μεστοῦ, καὶ μηδὲ
πρὸς τὰς ὁπωσοῦν δεήσεις τῆς συνόδου ἐπι-
κυρωθέντος παρὰ τοῦ πάπα, μᾶλλον δὲ ἀπο-
βληθέντος τε καὶ ἀποσκορακισθέντος; τῆς ἐπι-
στολῆς δὲ εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν ὅλης τῆς ἁγίας
συνόδου ἀποκαλυπτούσης τὴν ἔννοιαν, πῶς
σὺ τὰ δῆλα ἐάσας καὶ προφανῆ, ἐκ δι-
δασκαλίας σκοτίου ἐπιφέρεις ἅ σοι δοκεῖ.

Tu Papam dicis esse Episcopum Romæ à Petro, sed primum Episcoporũ à Patribus, & Imperatoribus: sancta vero Synodus scribere se ait Leoni beatissimo Romæ Archiepiscopo, eumdemque nouit Romæ Episcopum, & per Petrum vineæ custodem à Saluatore.

Tu iuxta Pseudocanonis sensum asseris Papæ primatum ex eo esse quod Roma sit Regina Vrbium. At sancta Synodus in epistola vocat Papã verticẽ, & caput mẽbrorum ducẽ propter custodiã vineæ.

Itaque cum Canon irritus sit, vt pote falsitatis, & nouitatis plenus, nec etiam adnitentibus vtcumque Synodi Patribus à Papa approbatus; immouero reiectus atque dãnatus; Epistola vero puram, & sinceram vniuersi sacri Concilij detegat mẽtem: cur tu posthabitis manifestis & claris, è spuria doctrina infers quælibet?

Εἰ δὲ ὅλως ἐφεύγει ἡ ἁγία σύνοδος, παρὰ τῶν πατέρων εἶναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα, διατί μὴ πατέρες καὶ αὐτοὶ ὄντες, καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον συγκροτοῦντες· ὅπερ οὐκ εἶχον οἱ ἡμέτεροι κατὰ σὲ τῷ πρωτείῳ τοῦ πάπα, ὃς καὶ περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου πάντοτε εἶχε τὰ πρωτεῖα, ὥς φησιν αὕτη ἡ πρώτη σύνοδος ἐν τῷ ϛ αὐτῆς κανόνι. Διατί μὴ τῇ οἰκείᾳ ἐξουσίᾳ χρησάμενος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αὐτοὶ ἐτίμησε, ὥσπερ οἱ πάλαι κατὰ σὲ τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ἐδέοντο τοῦ πάπα κυρωθῆναι αὐτοῖς τὸν κανόνα; Σὺ μὲν οὖν Νεῖλε φὴς ἠρτῆσθαι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα τῆς αὐθεντίας τῶν πατέρων. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος διὰ τῆς ἐπιστολῆς βοᾷ, ὅτι τὰ πρεσβεῖα Κωνσταντινουπόλεως ἤρτηνται τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα· ὥστε ἀναστρέπεις τὴν τάξιν, καὶ βάσιν καταβάλλεις τῇ σῇ πραγματείᾳ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα σεσοφισμένην, καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀτοπημάτων ὑπόθεσιν· καὶ καταψεύδῃ τῶν ἁγίων πατέρων, ὡς κανόνα ἐξενεγκόντων διαγορεύοντα παρὰ τῶν πατέρων ἀποδεδόσθαι τὰ πρεσβεῖα τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυ-

Nam si sancta Synodus ita sentiebat, nimirum Papæ primatum esse à Patribus; cur ipsa quæ Patribus constabat, & œcumenica erat: qua certe conditione carebant illi, qui per te detulerunt Papæ primatum, cum Papa etiam ante Nicænam primam Synodum habuerit semper primatũ, vt ipsa prima Synodus fatetur sexto suo Canone. Cur inquam sua vtens auctoritate Constantinopolitanum nõ honorauit, sicut antiquiores per te Papam; sed rogabat Papam vt eius Canonem approbaret? Et tu quidem dicis primatum Papæ pendere à Patribus; sancta vero Synodus per epistolã clamat, honorem Constantinopolitani pendere ab auctoritate Papæ. Itaque ordinem subuertis, tuoq; de primatu Papæ tractatui sophisticũ fundamentũ iacis, ex quo multa, & magna sequantur absurda: & sanctos Patres calumniaris, quod Canonẽ ediderint afferentẽ à Patribus concessũ senioris

Romæ ſedi primatum. Si enim hoc eſſet, ſecum ipſi pugnarentur, ſed quia impoſſibile hoc, eſt omnino aut Canon falſus eſt, aut epiſtola, ſed epiſtolam non eſſe falſam, indicat cõſenſio Synodi, quæ Canonem ſuſcepiſſet ſi approbatus à Papa fuiſſet: Canonem vero non eſſe ratum declarat diſſenſio. Deprehenderis igitur falſo Canone fultus inualidum ieciſſe ſtructuræ tuæ fundamentum.

Neque dicas, demandatam eſſe vineæ cuſtodiam à Saluatore, commune quid eſſe Epiſcopis iuxta Pauli dictum: Attendite vobis, & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos. Nam ſancta Synodus vbi in epiſtola narraſſet multa perperã à Dioſcoro facta, quod depoſito Flauiano S. mem. Epiſcopo, præciſiſq; ijs qui rectè ſentiebãt, lupos præpoſuiſſet ouibus: Vbi hęc de ceteris Epiſcopis dixiſſet, intulit quæ ſpectãt ad Papã: Nec illũ nominatim exprimit, ſed

ἀλλ' ὑπογραφῇ χρησάμενον· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι, φησὶν, ἔτι καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένου τὴν μανίαν ἐξέτεινεν· καὶ ἐπαύξει διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἐμφατικώτερον τὴν τόλμαν τοῦ Διοσκόρου, καὶ ἐκπλήττεται τὸ ἀνοσιούργημα· οὕτω δὲ τὸ πρὸς αὐτὸ διαστολὴν ῥηθὲν οὐ δύναται κοινὸν εἶναι τοῖς ἐπισκόποις, οὓς κοινῇ προνοίᾳ τίθησιν ἐπισκόπους τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ δὲ πάππας κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἐξ ἰδικῆς τῆς χριστοῦ νομοθεσίας φύλαξ ἐτέθη τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας· ἡ γὰρ αὖ καὶ ὅτε Φλαβιανὸν καθεῖλε Διόσκορος, τὸ αὐτὸ πλημμελήσας ἐφαίνετο· νῦν δὲ ἡ ἁγία σύνοδος τὸ μὲν κατὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἐγχείρημα τυραννίδος εἶναι ψῆφος φησὶν, τὸ δὲ κατὰ τοῦ πάπα φοβερὸν τόλμημα παρανομίαν εἶναι κατὰ τῆς θεσμοθεσίας τοῦ σωτῆρος βοᾷ. Εἰ γοῦν καὶ τὸ μικρὸν παραβῆναι τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν ἀρχὴν, τὸ δὲ πέρας μυριοπλάσιον, ἡ τοσαύτη τῆς ἀληθείας παρεκτροπὴ καὶ αὐτήν σου τὴν ἀρχὴν ὦ Νεῖλε, πόσων ἔσται ῥίζα παραλογι-

circumſcriptione vſa ait: Et ad hæc omnia in ipſum etiam, cui demandata eſt à Saluatore cuſtodia vineæ, furorem extendit. Et circumſcribendo amplificat, expreſſiúſque deſignat audaciam Dioſcori, & obſtupeſcit facinus. Itaque quod diſtinctionis ergo dictum eſt, non poteſt eſſe commune Epiſcopis, quos prouidentia communi ponit Spiritus ſanctus; At vero Papa ſanctæ Synodi teſtimonio, cuſtos vniuerſalis Eccleſię poſitus eſt ſpeciali Chriſti lege. Alioquin depoſito etiam Flauiano idem flagitium admiſiſſe videretur Dioſcorus: Nunc vero ſancta Synodus, quæ ille in alios ſcelera edidit, decreta tyrannidis vocat; Ingens vero crimen contra Papam, eſſe parricidium clamat contra ſanctionem Chriſti. Si ergo vel minimum principio aberrare à veritate, creſcit deinde in immenſum: tantum initio à veritate declinaſſe, quot paralogiſ-

σμῶν, πόσων καταβολὴ σοφισμάτων.

Καὶ δὴ ἐπιφέρεις.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀνάγνωθι καὶ νεαρὰν ρλα Ἰουστινιανοῦ, ἵν' εἰδῇς τὴν ἀλήθειαν· Θεσπίζομεν, φησὶ, κατὰ τοὺς τῶν ἁγίων συνόδων ὅρους, τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐπίσκοπον πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων· ἀκούεις; τὸ πρῶτον εἶναι τὸν πάπαν, ὅρος ἐστί φησι τῶν συνόδων. Εἰ δὲ ὅρος τῶν συνόδων, πῶς παρὰ τοῦ Πέτρου τὸ πρωτεῖον εἴληφεν ὁ πάπας.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ὥσπερ τὸ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων εἶναι τὸν πάπαν τὸ πρωτεῖον ἀποδεῖξαι προθέμενος οὐκ ἀπέδειξας, οὕτω καὶ παρὰ θεσπίσματος βασιλικοῦ αὐτῷ τοῦτο τὸ πρωτεῖον κατασκευάσαι βουλόμενος οὐδὲν συμπεραίνεις, μᾶλλον δὲ δύο καὶ μεγάλα ἁμαρτάνεις· ἓν μὲν, ὅτι ὁμωνύμῳ χρώμενος φωνῇ, ὡς ἁπλῆς οὔσης ἐπιφέρεις τὸ συμπέρασμα· ἕτερον δὲ, ὅτι προσκομίζων τὴν Ἰουστινιανοῦ νεαρὰν, ἣν ὁ σοφὸς ἔφης ἀνωτέρω, τὸ πολλοῖς ὕστερον χρόνοις δεδόσθαι

morũ radix erit, quot fundamentum ſophiſmatum? Itaque infers.

NILVS. CAP. II.

LEgito, & Nouellam Iuſtiniani CXXXI. vt veritatem addiſcas. Statuimus, inquit, iuxta conſtitutiones ſanctarũ Synodorũ ſanctiſſimum ſenioris Romæ Epiſcopum eſſe primum omnium ſacerdotum. audis? vt ſit primus Papa, ſtatutum eſt, inquit Synodorũ. Si ergo ſtatutum, ſeu Decretũ eſt Synodorũ, quomodo Papa primatum habet à Petro?

CONFVTATIO.

Sicut à ſanctis patribus primatum papæ probare volens non probaſti, ita è ſanctione Imperatoria conatus illum oſtendere, nihil concludis, ſed potius duo peccas, & magna. Primum quidem quia poſita voce æquiuoca concludis trahendo illam ad vnum ſignificatum: Deinde prolata Iuſtiniani Nouella, ad probandum quod dixiſti, nimirum multis poſt

δεδόσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς πάσης διδάξεως, ἀσύστατα καὶ κακεντρεχῆ καὶ ἀνάρμοστα λέγεις. Ἔγραφεν ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος ἐπιστέλλων Ἰωάννῃ τῷ Ἀντιοχείας ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ· Καὶ οὐδένα τρόπον σαλεύεσθαι παρά τινων ἀνεχόμεθα τὴν ὁρισθεῖσαν πίστιν, ἤτοι τὸ τῆς πίστεως σύμβολον, παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων κατὰ καιροὺς μεμνημένος τοῦ λέγοντος· μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. Καὶ τὴν πίστιν καὶ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως καλεῖ ὁ θεῖος πατὴρ, ὅρια αἰώνια, εἰπὼν ὅρους αἰωνίους· Συλλογιζέσθω οὖν ὦ Νεῖλε ὁ βουλόμενος οὑτωσίπως· ὅρος ἐστὶ τῶν ἁγίων πατέρων, ἐστὶ τὸ υἱὸν τῷ πατρὶ ὁμοούσιον· καὶ ὅρος ἐπὶ τῶν ἁγίων πατέρων, πάντων τῶν ἱερέων ἐστὶ πρῶτον τῶν πάντων, ἀλλὰ μὴν κατὰ σὲ, μὴ ἔχοντι τὸ πρωτεῖον τῷ πάπᾳ δεδώκασιν οἱ πατέρες, ἄρα καὶ τῷ υἱῷ μὴ ἔχοντι τὸ ὁμοούσιον δεδώκασιν οἱ πατέρες· ὁρᾷς, οἷα φιλοσοφεῖς διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῆς λέξεως; ὅρος ὦ θαυμάσιε ἐν ταῖς ἱεραῖς συνόδοις οὐ μόνον τὴν πρόσφατον νομοθεσίαν καὶ πρὸς εὐταξίαν

temporibus datum fuiſſe primatum Papæ non cohærentia; non conuenientia, non congruentia dicis. Scribebat B. Cyrillus ad Ioannem Antiochenum: Nullomodo patimur à quibuſdam conuelli definitam fidem, ſiue fidei Symbolum à ſanctis noſtris Patribus, qui olim Nicææ conuenerunt; Memores eius qui dixit; Ne trásferas terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui. Vbi ſanctus Pater nomine termini, ſtatuti, decreti appellat fidẽm, & fidei Symbolũ. Arguat ergo per te hoc pacto qui vult: Decretũ eſt SS. Patrũ, filiũ eſſe conſubſtantialẽ Patri: eſt etiã Decretũ SS. Patrũ Papã eſſe omniũ Sacerdotum primũ: Sed per te Patres primatũ dederunt Papæ nõ habenti illũ; ergo & filio nõ habenti cõſubſtantialitatẽ dederũt Patres. Vides quę tua ſit argumẽtatio propter ęquiuocã vocem? Vox iſta apud ſãctas Synodos non ſolum ſignificat nouam cõſtitutionem de re aliqua ſpectante

Conſ. Epheſ. 3. cap. 34.

συντείνουσαν δηλοῖ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὴν σαφήνειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν περὶ τὰ κυριώτατα τῆς πίστεως συμβαλλομένων. Καὶ τοῦτο ἄνω καὶ κάτω ἴδοις ἂν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων. Οὔσης οὖν τῆς φωνῆς ὁμωνύμου, καὶ σημαινούσης πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀρχαῖα καὶ θεοπαράδοτα ἢ τὰ πρόσφατα καὶ ἀνθρώπινα, διατί σὺ τοὺς ὅρους τῶν πατέρων περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα καθέλκεις ἐπὶ τὸ ἀσθενέστερον τῶν σημαινομένων, καὶ ψιλῇ τῇ φωνῇ χρώμενος ἐκ τῶν δύο συναρπάζεις εἰς θάτερον τὴν διάνοιαν; Κατὰ τοὺς ὅρους τῶν πατέρων πρῶτος ὁ πάπας, φησὶν Ἰουστινιανὸς, ὁ κατὰ τὴν νεαρὰν ἐκείνην τὰ δόγματα τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων ὡς θείαν γραφὴν ἀποδεχόμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ Κύριλλος ἐν τῇ τρίτῃ ὡς εἰρήσεται κατωτέρω, καὶ οἱ πατέρες τῆς τετάρτης συνόδου τὸν πάπαν ὁμολογοῦσι κριτὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος. Ὁ τοίνυν ὅρος αὐτῶν περὶ τοῦ πάπα οὐκ ἔχει πρόσφατον νομοθεσίας δύναμιν, ἀλλὰ δόγματος εἰς πίστιν ἀνήκοντος ἀνάπτυξιν καὶ σα-

ad mores, ſed multo magis explanationem, declarationemq; eorũ, quę ad ſummã fidei pertinent: idq; paſſim videre eſt in Actis Synodorũ. Cum ergo æquiuoca ſit, & frequentius vſurpetur ad ſignandum antiqua, & diuinitus tradita, quã recentia, & ea quæ iuris humani ſunt, cur tu Decretum Patrum de primatu Papæ trahis ad imbecilliorem ſignificatum, & nudam aſſumens vocem detorques lectorẽ ad alterã partem? Secundũ Decreta Patrũ primus eſt Papa, inquit Iuſtinian⁹: qui in illa Nouella ſuſcipit SS. quatuor Synodorum Decreta, vt ſanctam ſcripturã. Atqui, & Cyrillus in tertia Synodo, vt planũ fiet, & quartæ Synodi Patres fatentur Papã eſſe Eccleſiæ iudicem, & cuſtodem vineæ à Saluatore conſtitutum. Ergo Decretum eorum de Papa non habet vim nouæ conſtitutionis, ſed dogmatis ad fidem ſpectãtis explicationem, & dilucidationem. Secundum, quod peccas,

φήνειαν. Δεύτερον ἁμαρτάνεις, ὅτι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα μὴ ἀπ' ἀρχῆς ὂν δεῖξαι βουλόμενος θεσπίσμασι βασιλικοῖς κυρωθὲν, κατέφυγες ἐπὶ Ἰουστινιανὸν, κακοήθως μάλα καὶ φιλονείκως· Καίτοιγε ὁ σὸς Φώτιος, ὁ τοῦ σχίσματος πρωτοστάτης ἐπὶ Αὐρηλιανὸν τοῦτο ἀνέφερε, καὶ τοσοῦτον γλίσχρος οὐκ ἦν πρὸς τὸν πάπαν· ἕτεροι δὲ τῶν σοὶ ὁμοφρόνων Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ τοῦτο ἀποδιδόασι, πάντες μὲν τὴν ἀλήθειαν ἀποσκιάζοντες· πάντων δὲ μάλιστα σύ· ὅστις τὰ τῶν συνόδων ἀναγνοὺς, ἐνέτυχες πάντως καὶ ταῖς προηγουμέναις τῆς τρίτης συνόδου βασιλέων ἐπιστολαῖς, ἐν αἷς λάμπει μάλιστα ἡ τῶν βασιλέων αἰδὼς καὶ εὐλάβεια περὶ τὸν θρόνον, τοῦ Πέτρου· ὥστε λῆρος ἄντικρυς ὃ ὀλέγεις, πρῶτον ἐν βασιλεῦσι τὸν Ἰουστινιανὸν θεσπίσαι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα. Καὶ τοὺς πατέρας οὖν φαμὲν τοῖς οἰκείοις ὅροις οὐ δεδωκέναι, ἀλλὰ δεδηλωκέναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα· καὶ τοὺς Εὐσεβεῖς τῶν βασιλέων, μάλιστα δὲ τὸν Ἰουστινιανὸν, οὐ προστετιμηκέναι, ἀλλὰ μεμαρτυρηκέναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα.

.est; Quod ad probandum, primatum Papæ non esse ab initio statutis Imperatoriis firmatum, cōfugisti ad Iustinianum, contentiosa sane malignitate. Certe enim tuus Photius princeps, & ante signanus schismatis ad Aurelianum hoc referebat; nec adeo sordidus erat Papæ æstimator: Alij vero ex iis qui tecum sentiunt, tribuunt hoc Constantino magno; veritatem quidem offuscantes omnes sed maxime omnium tu. Qui cum Synodica legisses, procul dubio vidisti etiam Imperatorum epistolas tertiæ Synodo præfixas; in quibus mirum in modum elucet Imperatorum reuerentia erga sedē Petri: vt futile omnino sit, quod ais; Primum ex Imperatoribus Iustinianū sanxisse primatū Papæ. Dicimus ergo, sanctos Patres per sua decreta nequaquā dedisse, sed testatū reddidisse primatum Papæ: & pios Imperatores, præsertim Iustinianum, non fundasse, sed fideliter enarrasse primatum Papæ.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΙ οὖν; οὐκ ἔστιν ὁ πάπας ὁ σύνολον τοῦ Πέτρου διάδοχος; ἔστι μὲν, ἀλλ' ὡς ἐπίσκοπος, ὥσπερ καὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων. Καὶ τῶν ἱεραρχῶν δ' ἕκαστος διάδοχος κατά γε τοῦτο ἑκάστου τῶν Ἀποστόλων, ὑφ' οὗ κατὰ διαδοχὴν τὴν ἱερωσύνην εἰλήφει. Κατὰ μὲν οὖν τὸν λόγον τοῦτον πολλοὶ καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα οὐδαμῶς.

Πέτρος μὲν γὰρ καὶ Ἀπόστολος, καὶ Ἀποστόλων ἔξαρχος· ὁ δὲ πάπας οὔτε Ἀπόστολος, οὔτε Ἀποστόλων κορυφαῖος.

Πέτρος διδάσκαλος πάσης τῆς οἰκουμένης, ὁ δὲ πάπας ἐπίσκοπος Ῥώμης.

Πέτρος ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸν δεῖνα χειροτονεῖ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἕτερον, καὶ ἄλλον ἀλλαχοῦ· τῷ δ' Ῥώμης οὐκ ἔφειται ταῦτα ποιεῖν.

Πέτρος ἐπίσκοπον Ῥώμης χειροτονεῖ, ὁ δὲ Ῥώμης πάντῃ ἕτερον οὐ προβάλλεται.

Πέτρος ἁπλῶς ἤκουσεν, ὃ λύσεις ἢ δήσεις,

NILVS CAP. III.

QVid ergo? non est vllo modo Papa successor Petri? est ille quidẽ, sed vt Episcopus; quod Episcopus etiã quisq; habet eorum, qui ab illo consecrati sunt. Nam, & quilibet Hierarcha, quod attinet ad hoc, illius Apostoli successor est, à quo per successionem habuit Sacerdotium. Qua ratione multos habet Petrus, & reliqui Apostoli successores; qui vero ad alia, nequaquam. Petrus enim & Apostolus est, & Apostolorum princeps; at Papa nec Apostolus est, nec Apostolorum coryphæus.

Petrus magister est orbis terrarum, Papa Episcopus Romæ.

Petrus ordinauit Episcopum Antiochiæ talem, & Alexandriæ talem, & alibi alium: Romano Episcopo non licet hæc facere.

Petrus Episcopũ Romanũ designat, Papa nõ designat aliũ papã, petro simpliciter dictũ est; quodcũq; solueris,

ἔσαι δεδεμένον ἢ λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· περὶ δὲ τῆς Ῥώμης αὐτὸς διαβιβάζων τὸν χάριν, οὐχ ἁπλῶς εἴρηκεν· ἀλλά, δέησις ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσεις μετὰ τοῦ δέοντος.

Πέτρος ἂν εἶπεν, πρᾶγμα τοῦτο ἀγίου φωνῆ, ποῦ δὲ τοῦτο καὶ τῷ πάπᾳ κοινόν; οὐκ ἄρα κατὰ πάντα ὁ Ῥώμης τοῦ Πέτρου διάδοχος, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα μόνον, καθ' ἃ καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων ἕκαστος.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Πολλὰ συμπλέκεις, πολλὰ συμφύρεις, καὶ πολλὰς ἐπισωρεύων διαφορὰς, καθ' ἓν μόνον λέγεις καὶ τοῦτο μερικὸν, κοινωνεῖν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς διαδόχους. Εἶτα δὲ κυριώτατον τῆς ὑποθέσεως καὶ κυριώτατον παραλιπὼν, συγχύσεως καὶ ἀταξίας ἐμφαίνῃ διδάσκαλος. Διάδοχον λέγεις τοῦ Πέτρου τὸν πάπαν καθὸ ἐπίσκοπος, ὡς καὶ ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων ἐπισκόπων· ἀπόδειξιν δὲ ταύτης σου τῆς θέσεως οὐδεμίαν φέρεις· ἀλλ' ἔοικας ὥς διδασκαλικῶς ἀποφαινομένῳ καὶ νομοθετοῦντι·

aut ligaueris, erit ligatũ aut solutũ in cœlis. Dũ vero ille gratiã transfunderet in Episcopũ Romanũ, nõ absoluto sermone est vsus, sed ligabis, inquit, quod ligari oportet; & solues, quod decet. Petrus quę dixit, sũt voces Spiritus S. quis habere hoc dicat & Papã? Non est igitur in omnibus Papa successor Petri, sed in iis tantũ, in quibus successor etiam est quilibet Episcoporum à Petro ordinatorum.

CONFVTATIO.

Multa connectis, multa cõfundis: & multis differẽtiis positis vnũ tantũ esse ait cõmune Petro, & successoribus; idq; priuatum: & præteris quod maximũ, & præstantissimũ est in hac materia, lisq; cõfusionis & inordinationis magister. successorẽ Petri ais Papã, vt Episcopũ: vt quilibet Episcoporũ à Petro ordinatorum, & huius tuæ positionis nullum affers testimoniũ, quo probetur; sed magistri auctoritate pronuntias, & statuis more legis-

ἀντιτάξομεν οὖν ἡμεῖς οὐχὶ τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ τὰ τῆς ἁγίας τετάρτης συνόδου, ἐξ ὧν ἐπέστελλε πρὸς τὸν πάπαν.

Τί γὰρ πίστεως πρὸς εὐφροσύνην αἰώτερον; ἣν αὐτὸς ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν τῷ προστάγματι τοῦ θελήσαντος καταγομένην εἰς ἡμᾶς διεφύλαξας, πᾶσι τῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου φωνῆς ἑρμηνεὺς καθιστάμενος· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἀρχηγῷ σοι τοῦ καλοῦ πρὸς ὠφέλειαν χρησάμενοι, τοῖς τῆς ἐκκλησίας τέκνοις τὸν κλῆρον τῆς ἀληθείας ἐδείξαμεν.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος καλεῖ τὸν πάπαν τῆς χρυσῆς σειρᾶς πίστεως φύλακα, καὶ ἑρμηνέατης φωνῆς τοῦ Πέτρου, καὶ τὴν πίστιν ἐν τῷ πάσα κλῆρον εἶναι τῆς ἀληθείας· Καὶ κατωτέρω περὶ τῆς ὁμηγύρεως τῶν ἐπισκόπων τῆς ἁγίας αὐτῶν συνόδου γράφουσιν οἱ πατέρες.

Ὧν σὺ μὲν ὡς κεφαλὴ μελῶν, ἡγεμόνευες, ἐν τοῖς τὴν σὴν τάξιν ἐπέχουσι τὴν εὔνοιαν ἐπιδεικνύμενος.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ὁμολογεῖ τὸν πάπαν κεφαλὴν, τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους μέλη.

latoris. Opponemus ergo nos tibi nō noſtra, ſed voces ſanctæ Synodi quartæ ex epiſtola eius ad Papam.

Quid enim ad ferendam lætitiam fide ſublimius? quam tu velut auream catenam, præcepto legiſlatoris deductam ad nos ſeruaſti, omnibus B. Petri vocis conſtitutus interpres. Quapropter & nos tanti boni te duce, & auctore vſi ad vtilitatem, Eccleſiæ filiis hæreditatem veritatis oſtendimus.

In his ſancta Synodus vocat Papam aureæ fidei catenæ aſſeruatorem, & Petri vocis interpretem; & fidem, ait, eſſe in Papa veritatis hæreditatem. & infra, vbi ſermo eſt de Patribus Synodi.

Quibus tu, inquit, Dux eras, vt caput membris, in iis qui tuas voces gerebant beneuolentiam præferens.

In his S. Synodus fatetur Papam caput, cæteros Epiſcopos membra.

παρῆν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ καὶ Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Μάξιμος Ἀντιοχείας, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. Καὶ κατωτέρω.

Καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἔτι καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένου τὴν μανίαν ἐξέτεινε, λέγομεν δὴ τῆς σῆς ὁσιότητος.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ἄμπελον διαγγελικῶς τὴν ἐκκλησίαν, ἀμπελουργὸν λέγει τὸν πάπαν, παρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ λαβόντα τὴν ἀμπελουργίαν. Καὶ κατωτέρω.

Πεπεισμένοι, ὡς τῆς Ἀποστολικῆς παρ᾽ ὑμῖν κρατούσης ἀκτῖνος, καὶ ἐπὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν συνήθως κηδόμενοι πολλάκις ταύτην ἡπλώσατε, διὰ τὸ ἄφθονον ὑπάρχειν ἡμῖν τὴν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν πρὸς τοὺς γνησίους μετάδοσιν. Καὶ κατωτέρω.

Εἰδότες, ὡς πᾶν παρὰ τῶν τέκνων γινόμενον κατόρθωμα εἰς τοὺς οἰκειουμένους πατέρας ἀνατρέχει· παρακαλοῦμεν τοίνυν, τίμησον καὶ ταῖς σαῖς ψήφοις τὴν κρίσιν· καὶ ὥσπερ ἡμεῖς τῇ κεφαλῇ τὴν ἐν τοῖς καλοῖς συμφωνίαν εἰσενηνόχα-

Aderant autẽ in illa Synodo Anatolius Constantinopolis maximus Antiochenus, & Iuuenalis Hierosolymitanus. & infra,

Et ad hæc omnia insuper & cõtra ipsũ, cui vineæ custodia à Saluatore cõmissa est, extendit insaniã; id est cõtra tuã (Apostolicã) sanctitatẽ: vt latinus interpres legit: In his s. Synodus Ecclesiã Euãgelicè vineã vocat, custodẽ vineæ Papã; & præfecturam hanc esse inquit illi datam à Christo. & infra.

Plane scientes Apostolicũ in vobis quidem radiũ suã sedem habere; sæpe vero ad Constantinopolitanã quoq; Ecclesiã more vestro curam gerentes illum sparsisse, eò quod consueueritis bonorum vestrorum participatione vobis cõiũctos abũdè ditare. & infra.

Agnoscentes, omne egregiũ natorũ factum recurrere ad proprios parentes. Rogamus igitur, decreto tuo nostrum honora iudiciũ, & sicut nos capiti consensum præbuimus in re

μὲν, οὕτω καὶ ἡ κορυφὴ τοῖς παισὶν ἀναπληρώσει τὸ πρέπον.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ὁμολογεῖ τὴν ἀποστολικὴν ἀκτῖνα ἐν τῷ πάπα καθιδρυμένην ἀπλωθῆναι πολλάκις καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ ὅτι ὁ πάπας ἐστὶ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας τοιαύτη, ἐξ ἧς ἤρτηται τὸ τιμᾶν καὶ μεταδιδόναι τοῖς ἄλλοις προνόμια ὡς τέκνοις καὶ παισίν.

Εἰ γοῦν ὁ πάπας κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας συνόδου καὶ κληρονόμος ἐστὶ τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου, καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας κεφαλὴ, καὶ φύλαξ τῆς ἀμπέλου τεταγμένος ὑπὸ τοῦ σωτῆρος, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἀκτῖνος δοχεῖον, πατὴρ τῶν ἐπισκόπων, πρεσβεῖα καὶ τιμὰς διανέμων, ποῦ σου Νεῖλε τὸ παράδοξον τῆς θέσεως, ὅτι διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας ὡς τῶν ἱεραρχῶν ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων; Ὅτι μὲν οὖν διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας, καθὸ Ῥώμης ἐπίσκοπος, συνομολογεῖς καὶ αὐτός· ὃ δὲ σὺ παρέλιπες κοινὸν τῷ Πέτρῳ καὶ τῷ πάπα, καὶ κυριώτατον, ἐκεῖνο ἐστὶν, ὃ διδάσκει ἡ τετάρτη σύνοδος, καὶ συμμαρτυροῦσιν αἱ λοιπαὶ ἅγιαι σύνοδοι,

præclara, ita & vertex adimpleat filiis quod decorum eſt.

In his S. Synodus fatetur, Apoſtolicum radium eſſe in Papa collocatum & inde ſæpe Conſtantinopolim ſeſe fudiſſe & Papam eſſe tale caput Eccleſiæ, vt ex eo pendeat honor, & priuilegiorum emanatio in filios. Si ergo Papa per ſanctam Synodum & Petri fidei eſt hæres, & membrorum Eccleſiæ caput, & cuſtos vineæ à Saluatore conſtitutus, & vas Apoſtolici radii, & Epiſcoporum pater honores & priuilegia largiens; Vnde tu, Nile, paradoxam ſumpſiſti aſſertionem; Quod Papa ſit Petri ſucceſſor. Sicut Hierarcha quilibet à Petro ordinatus? eſſe igitur Papam Petri ſucceſſorem, fateris & ipſe, qua Romæ eſt Epiſcopus. Quod vero tu præteriiſti commune Petro & Papæ, ſummum & maxime ad rem noſtram ſpectans, eſt quod quarta Synodus docet, & reliqua

σύνοδοι, αἱ οἱ γραικοὶ δέχονται, ὡς ἐῤῥῦμεν.
Ἔστι δὲ τοῦτο ἡ ποιμαντικὴ αὐθεντία τῶν πρεσβά-
των τοῦ χριστοῦ, ἣν ποικιλοτρόπως διὰ τῶν φω-
νῶν ἐκείνων ἡ σύνοδος ἐξηγήσατο· ἀλλὰ σὺ τὸ
καίριον καὶ οὐσιῶδες τῇ διαδοχῇ παραδραμὼν
ἀπαριθμεῖς τὰ μὴ καίρια, καὶ ἥκιστα οὐσιώδη·
οὐ γὰρ ἀναγκαῖον εἰς τὸν διαδοχῆς λόγον, πάντα γὰρ
ὅσα ἐν τῷ προηγησαμένῳ, ἐνθεωρεῖσθαι
κἀν τῷ διαδόχῳ, ἀλλ᾿ ἐκεῖνα ἐν οἷς ὁ λόγος
τῆς διαδοχῆς· οἷον διεδέξατο εἰς τὰ Ρωμαϊκὰ
σκῆπτρα Κωνστάντιος τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον,
ἀλλ᾿ οὐκ ἀνάγκη τὸν Κωνστάντιον τῷ λόγῳ τῆς
διαδοχῆς καὶ τοῦ σταυροῦ τὸ σύμβολον φωτοει-
δῶς ἐν οὐρανῷ ἑωρακέναι, καὶ τὸ Βυζάντιον εἰς
Κωνσταντινούπολιν ἐγηγερκέναι, καὶ τὴν ἐν συνό-
δοις οἰκουμενικαῖς πρώτην συγκεκροτηκέναι·
ὡσαύτως διαδέχεται ὁ πάπας τὸν πέτρον ὡς
ἐπίσκοπος Ρώμης, ὡς φύλαξ τῆς ἀμπέλου, ὡς
κεφαλὴ ἡγεμονεύουσα τῶν μελῶν πάντοτε· ἀλλ᾿
οὐκ ἀνάγκη διὰ τοῦτο καὶ τὸν πάπαν εἶναι ἀπό-
στολον, ἢ κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων, ἢ χειροτονεῖν
αὐτοπροσώπως τοὺς πατριάρχας, ἢ πάπαν

& reliqua teſtantur, vt dicemus, generalia Cõcilia, quæcunq; ſuſcipiũt Græci. Illud porro eſt Paſtoralis auctoritas in oues Chriſti, quá variis nominib⁹ illa Synodus expreſſit. Tu vero prętermiſſo eo, quod vnũ ſucceſſionis rationẽ perficit, numeras quæ minus ad rẽ faciũt. Nec enim ad vim ſucceſſionis requiritur, vt ea omnia ſucceſſor habeat, quæ fuere in anteceſſore; ſed illa, in quibus ratio ſucceſſionis conſiſtit. Exẽpli gratia, ſucceſſit in Imperio Romano Conſtãtius magno Conſtãtino; nõ tamen opus eſt, vt ex ſucceſſione Conſtantius & crucis ſignum in cœlo conſpexerit, & Byzantium in Conſtantini vrbẽ erexerit, & œcumenicarũ Synodorũ primam celebrandã curauerit. Et Papa ſimiliter ſuccedit Petro vt Roman⁹ Epiſcopus, vt vineæ cuſtos, vt caput mẽbrorũ Dux: ſed nõ ideo neceſſe eſt, vt Papa ſit Apoſtolus, aut princeps Apoſtolorũ, aut ipſe per ſe sẽper cõſecret Patriarchas, aut alterũ

ἕτερον προσβάλλειν, ἢ κανονικὰ βιβλία συγ-
γράφειν, ταῦτα γάρ ἐστιν ἔξω τοῦ λόγου τῆς
διαδοχῆς· ἀλλ' αἰτὶ ἀποστόλου καλεῖται ἀπο-
στολικὸς, καὶ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης ὡς πάν-
των ἡγεμονεύουσα κεφαλή· καὶ παρὰ τοῦ σωτῆ-
ρος ἐν τῷ πέτρῳ ἐξουσίαν ἔχων τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν
ἅπαντα, εἴπερ φύλαξ, τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ
χριστοῦ· ὥστε διὰ συνοδικῶν φωνῶν ἔχομεν, τὸν
πάπαν τοῦ πέτρου διάδοχον, οὐ μόνον τῆς ῥώμης
ἐπίσκοπος ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἁπάσης τοῦ χριστοῦ τῆς
ἐκκλησίας προστάτης, καὶ φύλαξ, καὶ κεφαλή.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ὅτι ἐστὶν ἀδύνατον, τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν
ἐκπεσεῖν δογμάτων, τοῦτο δὴ καὶ ὑπὲρ
τὴν πέτρου διαδοχήν· ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ παρε-
σέχρυσεν· ἐρωτητέον ἐστὶ καὶ τοῦτο· δύναται ὁ πάπας
ψεύδους, φιλοχρηματίας, κενῆς δόξης, τῶν ἄλ-
λων ἀτοπημάτων ἥττων ὀφθῆναι, ἢ καὶ τούτων
ἀνώτερος; Εἰ δὲ τοῦτο οὐδὲ λέγειν ἐστὶ, σφάλ-
λεται γὰρ κἀκεῖνος πολλὰ περὶ τὴν συνείδησιν
ἄνθρωπος ὢν, δῆλον ὅς περὶ ταῦτα ἁμαρτάνων

designet Papam, aut canonicos libros conscribat; non enim pertinent hæc ad rationẽ successionis. Cæterũ loco Apostoli vocatur Apostolicus, estq́; magister vniuersalis vt caput omniũ Dux, & fidei interpres omnibus, & potestatem habens à Saluatore in Petro ligandi & soluendi omnia, vt pote custos vineę à Saluatore cõstitutus. Itaq́; per Synodicas voces habemus, Papã esse Petri successorem, non tantũ qua Romæ est Episcopus, sed etiam qua præsul vniuersæ Christi Ecclesiæ, & custos, & caput.

NILVS. CAP. IIII.

QVod autẽ Papa errare non possit in fide, hoc & supra successionẽ est Petri; ille enim certe laps⁹ est. quæro; potest ne Papa labi in mẽdacii auaritiæ inanis gloriæ crimẽ, atq́; in cætera perperã facta; an vero his etiã superior est? Quod si hoc ne dicere quidem fas est; multa enim & ille peccat labente conscientia, cum homo sit,

ἐνδέχεται καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυάγιον ὑποστῆναι· τοῦτο γὰρ καὶ Τιμοθέῳ φησὶν ὁ Παῦλος· Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· αὐτὸ δὲ τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν, οὐκ εἶδος ἀθείας ἐστί; θεὸν γάρ φησιν ὁ Παῦλος τοῖς μὲν λόγοις ὁμολογοῦσι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται· πῶς ἔργοις μὲν τὸν πάπαν ἐνδέχεται ἀρνεῖσθαι τὸν θεόν, λόγοις δὲ οὐδαμῶς;

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἐκ πεπλανημένης ἀρχῆς ἀρξάμενος, ὁδῷ προβαίνων παρεκτρέπῃ μᾶλλον τῆς ἀληθείας. Ἐν τούτοις σου τοῖς λόγοις ποῖα σοφίζῃ· πρότερον πέπτωκεν ὁ Γέρσος, ἄρα δύναται πεσεῖν καὶ ὁ πάπας.

Δεύτερον, ὁ δυνάμενος περὶ τὴν συνείδησιν σφάλλεσθαι, δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγῆσαι κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. ἀλλὰ μὲν ὁ πάπας ἄνθρωπος ὢν οὐ πάντη περὶ τὴν συνείδησιν ὑγιής, ἄρα δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆσαι.

liquet in his peccantem posse etiam in fide naufragium facere. Hoc enim & Paulus Timotheo scribens ait; Habens fidem & bonam conscientiam, quam quidem repellentes, circa fidem naufragauerunt. Ipse etiam consciētiæ lapsus nōne genus est abnegationis Dei? Deum enim, inquit Paulus, confitentur se nosse, factis autem negant. Quomodo igitur Papa factis quidem potest negare Deum, verbis autem minime. 1.Ti.1,19. 1.Tim.16

CONFVTATIO.

E fallaci orsus principio, dum progrederis, plus plusque à veritate recedis, tria hic sophismata proponis.

Primum; lapsus est Petrus, ergo labi potest & Papa.

Secundum; qui potest conscientiæ lapsu peccare, potest etiam naufragiũ fidei facere, secundum Pauli dictum, Sed Papa cum homo sit, non est à cōscientiæ labe immunis; ergo poterit etiam facere naufragium fidei.

Τρίτον δὲ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνεται, εἶδος ἀθείας ἐστὶ κατὰ Παῦλον. ἀλλὰ μὴν ἐνδέχεται τὸν πάπαν κατὰ τὴν συνείδησιν ἁμαρτεῖν, ἄρα ἔργοις ἀθείαν νοσεῖν. Εἰ δ' ἔργοις δύναται ἀρνεῖσθαι τὸν θεόν, δύναται καὶ λόγοις· ψεῦδος λοιπόν, ὡς ἀδύνατον τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

Ἀπαντᾷ πρὸς ταῦτα σου τὰ σοφίσματα ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ· πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἐν οἷς λέγει, ὅτι Λέων τὴν πίστιν ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν καταγομένην διεφύλαξε, πᾶσιν ἑρμηνεὺς γενόμενος τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου. Καὶ ὅτι τοῦτον τῆς πίστεως τὸν κλῆρον ἔδειξεν ἡ σύνοδος τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας· ἀρχηγῷ τοῦ καλοῦ χρησαμένη τῷ πάπᾳ· πέπλωκεν ὁ Πέτρος, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ὁ Χριστός Καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου· εἴπερ ἡ ἁγία σύνοδος ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ πάπα ἔδειξε τὴν πίστιν τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας, ἐστὶν ἄρα ὁ πάπας κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου στηρίζοντος τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ

Tertium, cõſcientiæ lapſu peccare, genus infidelitatis eſt iuxta Paulũ; at Papa poteſt conſcientiæ lapſu peccare: ergo & laborare hoc infidelitatis genere, nimirum per praua opera. Sed ſi poteſt operibus negare Deum, poterit & verbis. Falſum igitur eſt, fieri non poſſe, vt Papa erret in fide.

Ad hæc reſpondet ſancta Synodus quarta in epiſtola ad Leonem Papam. Ad primum, dum ait. Quod Leo fidem deductam veluti auream catenam ſeruauit, conſtitutus omnibus interpres vocis B. Petri. Quòd quæ hanc fidei hæreditatem Synodus oſtendit Eccleſiæ filiis, vſa boni duce & auctore Papa) lapſus quidem eſt Petrus: Chriſtus tamen ad ipſum: Et tu, inquit, aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Si S. Synodus ex voce Papæ oſtendit fidem Eccleſiæ filiis, Papa per ſanctam Synodum eſt interpres vocis B. Petri confirmantis fratres & filios

Par.3.c.2.

Luc.22. 32.

τέκνα τῆς ἐκκλησίας. Εἰ δὲ τοῦτο, ὁ πάπας ᾗ πάπας ἑρμηνευτής ἐστι καὶ διάδοχος τοῦ πέτρου, οὐ καθὸ ἐκεῖνος ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ πέπτωκεν, ἀλλὰ καθὸ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζει τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ὀρθῆς πίστεως· κατὰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον πεσεῖν ποτε τὸν πέτρον, εἴπερ ἀδύνατον ψεύσασθαι τὴν ἀλήθειαν. Ὥστε διπλῶς θεωρουμένου τοῦ πέτρου, καὶ ὡς ψιλοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς προστάγματι τοῦ χριστοῦ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζοντος· Καὶ τοῦ πάπα διαδεχομένου τὸν πέτρον κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον τῷ γε δευτέρῳ τούτῳ προσώπῳ, ἀπεσκέδασται σου τὸ σόφισμα· πέπτωκε πέτρος, ἄρα καὶ ὁ πάπας· ὥσπερ γὰρ ἀδύνατον, μετὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ χριστοῦ, καὶ τὴν δέησιν τοῦ μήποτε ἐκλεῖψαι τὴν πέτρου πίστιν, πεσεῖν τὸν πέτρον, οὕτως ἀδύνατον πεσεῖν καὶ τὸν πάπαν.

Τὸ δεύτερον σόφισμα πόσης ἀτοπίας γέμει; λέγει Τιμοθέῳ ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι ἀπωσάμενοι τινὲς τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν ἐναυάγησαν περὶ τὴν πίστιν· ἄρα καὶ ὁ πάπας δυνάμενος ἀπώσασθαι τὴν συνείδησιν, δύναται ναυαγῆσαι καὶ περὶ τὴν πίστιν· οὐ συνορᾷς ὦ θαυ-

Ecclesiæ. Ergo Papa vt Papa interpres est & successor Petri, non vt humana ille fragilitate lapsus est, sed ea ratione qua fratres confirmat per confessionem rectæ fidei. Sed hoc sensu non poterat errare Petrus, quoniam impossibile est veritatem mentiri. Itaque cum dupliciter Petrus consideretur; vt purus homo, vtque mandato Christi fratres confirmans, & Papa succedat Petro iuxta sanctã Synodum, hoc secundo modo, tuum sophisma dilutum est: lapsus est Petrus, ergo & Papa. Sicut enim impossibile est, post mandatũ & preces Christi vt non deficiat fides eius, labi Petrum; ita etiam impossibile est labi Papam. Secundum sophisma quanta absurditate scatet? Scribit Paulus Timotheo; multos repulsa bona conscientia, naufragatos esse in fide. Ergo & Papa cum possit repellere bonam conscientiam, potest & in fide naufragium facere. Non ne vides

μάσιε, ὅτι κατὰ τὸ ἑτεροδιδασκαλεῖν εἰωθότων λέγει ὁ Ἀπόστολος; οὓς πρότερον ἐκπεσόντας τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως, λέγει καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγῆσαι, οἷα δὴ τῇ φιλοτιμίᾳ παρασυρέντες ἐπὶ αἱρέσεις καὶ βλασφημίας· οὗτοι μὲν γὰρ τῇ οἰκείᾳ φαυλότητι καὶ τὴν συνείδησιν ἀπώσαντο καὶ τὴν πίστιν· περὶ δὲ τοῦ πάπα φασὶν οἱ ἅγιοι τῆς τετάρτης συνόδου πατέρες, ὅτι ἐκ διαδοχῆς φυλάξας τὴν πίστιν κατέστη πᾶσιν ἑρμηνεὺς τῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου φωνῆς, ἣν ὡς ἀληθείας κληρονόμος ὁ πάπας εἶχεν. ποῦ τοίνυν ἔχει χώραν ἡ σὴ ἔνστασις, ἐκ τῆς οἴκοθεν ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐπιφέρουσα ἀσθένειαν καὶ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, παρ' οὗ φασιν οἱ ἅγιοι πατέρες τὴν πίστιν κατάγεσθαι ὥσπερ χρυσῆν σειράν, ὥστε γίνεσθαι φωνὴν τοῦ Πέτρου, καὶ τὸν πάπαν εἶναι τῆς φωνῆς τοῦ Πέτρου ἑρμηνέα, καὶ κληρονόμον τῆς ἀληθείας; δύναται περὶ τὰς οἰκείας καὶ ἀνθρωπίνας πράξεις σφαλῆναι ὁ πάπας· τοῦτο ἀνθρώπινον ἐλάττωμα. ἆρα δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆσαι· τοῦτο ὕβρις, εἰς τὸν σωτῆρα Χριστὸν ἀνατρέχουσα· καὶ χωλαίνει τὸ ἐνθύμημα,

Apostolum de iis loqui, qui volunt peregrinam tradere doctrinam: quos repulsa prius bona cõscientia, naufragari quoq; ait in fide: eo quod ambitio illos & in hæreses, & in blasphemias transuersos agat? Hi enim prauitate sua & conscientiã & fidẽ repulerũt. At vero de Papa S. Patres quartæ Synodi aiunt: Quod seruata per successionẽ fide, omnibus extiterit B. Petri vocis interpres, quã vt veritatis hæreditatem habebat Papa: Quomodo ad hæc locũ habere possit instantia tua, dũ ex propria ex humana fragilitate inferre vult imbecillitatem diuinæ Christi virtutis: à quo fidẽ deduci veluti catenã aureã sancti Patres aiunt, vt fiat vox Petri, & Papã esse interpretem vocis Petri, & hæredem veritatis? Potest Papa in priuatis suis & humanis actionibus peccare: Hoc fragilitatis humanæ est: potest ergo etiã errare in fide: Hoc est inferre iniuriã Saluatori & claudicat enthymema,

ὅτι ἄλλως ἐν τῇ προσλήψει λαμβάνεται ὁ πάπας, ἤγουν ὁ ἄνθρωπος ἐνεργῶν, καὶ ἄλλως ἐν τῷ συμπεράσματι, ἤγουν ὁ πάπας καὶ ἑρμηνευτὴς τῆς φωνῆς τοῦ πέτρου· οἷον εἰ φαίην, δύναται Ἱπποκράτης σφαλῆναι περὶ τὴν συνείδησιν, ἄρα καὶ περὶ τὴν ἰατρικὴν τέχνην· ἐκεῖ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης ὁ ἄνθρωπος, ἐν τούτῳ δὲ νοεῖται ὁ τεχνίτης· χρὴ δὲ τοὺς ὅρους μὴ ὁμωνύμως λαμβάνεσθαι.

Τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἔχεται καὶ τὸ τρίτον σου σόφισμα, πλὴν πολυεργοτέρως ἀσαφεστέρως. εἶδος ἀρνησοθείας κατὰ Παῦλον ἐστὶ τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν· ἀλλὰ μὴν ὁ πάπας δύναται περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν· ἄρα καὶ τῷ εἴδει τούτῳ τῆς ἀρνησοθείας ἔνοχος ἐστί· εἶτα ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον ἡ ἀρνησοθεία κατὰ τὴν συνείδησιν τὸ γὰρ ἔργοις μεῖζον δὲ τὸ ἁμαρτάνειν ἔργοις ἢ λόγοις· ἄρα ὁ δυνάμενος σφαλῆναι ἔργοις, δύναται σφαλῆναι καὶ λόγοις· ὁ πάπας δύναται σφαλῆναι ἔργοις, ἄρα καὶ λόγοις· καὶ οὐκ ἀδύνατον, τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκ πεσεῖν δογμάτων.

quoniam Papa aliter in antecedente ſumitur, aliter in conſequente: in illo, qua homo operans; in hoc, qua Papa vocis Petri interpres. Vt ſi dicam; Poteſt Hippocrates labi errore conſcientiæ, poteſt ergo & arte medicinæ. Nam in antecedente ſumitur vt homo, in conſequente vt artifex. Non debent autem voces æquiuocè ſumi.

Huc tendit etiam tertium ſophiſma tuum, licet callidius & obſcurius. Genus abnegationis Dei eſt ſecundum Paulum conſcientiæ lapſu errare, ſed Papa poteſt conſcientiæ lapſu errare, ergo huius generis abnegationis Dei reus eſſe. Deinde à maiori ad minus: Genus abnegationis lapſu cõſcientiæ fit aliquid agendo; ſed maius eſt peccare opere quàm verbo, ergo qui peccare poteſt opere, poteſt & verbo. Papa peccare poteſt opere, ergo & verbo. Non eſt igitur impoſſibile, Papam errare in fide.

Ὃ μὲν οὖν σὺ λέγεις εἶδος ἀρνησιθεΐας, τοῦτο κοινὸν πᾶσι τοῖς ἔργοις, ἃ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν γίγνεται λόγον· ἡ δὲ διὰ λόγων ἀρνησιθεΐα ἐνέργεια τῆς ἀπιστίας ἐστίν, καὶ ἰδικὸν ἁμάρτημα, καὶ μεῖζον ὅσῳ μείζων ἡ πίστις ὡς θεμέλιον τῆς ἀρετῆς. φρεναπατᾷς οὖν ὦ θαυμάσιε διπλῷ τῷ σοφίσματι· πρῶτον μὲν ὡς εἰπόντες ἔφθημεν, ὅτι οὐκ ἔρρωται αὕτη ἡ ἀκολουθία· δύναται παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἔν τινι πράξει ἠθικῇ σφαλῆναι ὁ πάππας. ἄρα καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐκπεσεῖν ἐλήλεγκται; γὰρ τοῦτο ψευδὲς ἐκ τοῦ διαφόρως ἔχειν τὸν πάππαν πρός τε τὰς ἠθικὰς πράξεις, καὶ τὰ δόγματα· τῶν γὰρ ἑαυτοῦ πράξεων αὐτός ἐστιν ἀρχή, τῶν δὲ δογμάτων ἐστὶ φύλαξ παρὰ Χριστοῦ, ἅτε δὴ κληρονόμος τοῦ Πέτρου. Δεύτερον, ὅτι τὸ μᾶλλον, ἧττον ἐποίησας, καὶ τὸ ἧττον μᾶλλον. λέγεις μεῖζον εἶναι ἀρνεῖσθαι ἔργοις ἢ λόγοις, ὃ προφανὲς ψεῦδος ἐν τῷ παρόντι· ἀρνεῖται ἔργοις ὁ κλέπτης, ἀρνεῖται λόγοις ὁ τὸν Χριστὸν ἐξομνύμενος· μείζων ἄρα ἡ κλοπὴ τῆς ἀποστασίας; ἄπαγε· ὥστε οὐχ ὅτε ἧττον δυνάμενος, τὸ δι' ἔργων πλημμελῆσαι,

πλημμελήσει

Verum quod tu genus abnegationis Dei vocas, commune est cunctis operibus, quæ fiunt præter rationem rectá, at abnegatio Dei per verba est infidelitatis actus, & speciale peccatū: tantóque maius, quanto maior fides, quippe vt fundamentum virtutum. Decipis ergo vir egregie duplici sophismate; primò quidem, vt diximus, quia cōsequentia hæc nō valet. Potest errare Papa cōtra rectá rationē in aliqua sua morali actione, ergo & in fide. Ostensū quippe est, falsū id esse, eo quod Papa aliter se habeat ad morales actiones, & aliter ad dogmata fidei. Nā suarū ipse actionū est principiū, dogmatū vero Christi lege est custos, nēpe vt Petri hæres. Secundo, quia quod maius est, fecisti minus, & quod min⁹, maius. Tu maius esse ais abnegare opere quā verbo, quod in re proposita falsū apertè est; abnegat opere fur, abnegat verbo qui Christo renūtiat; maius ergo furtū quā apostasia? absit. Nō

πλημμελήσει καὶ τὸ μεῖζον, τὸ διὰ λόγων ἀρνήσασθαι τὸν θεόν. μᾶλλον δὲ εἰ τὸν λόγον ἐφαρμόσαις τῷ πάπᾳ, δύναται τὸ ἧττον ἐκεῖνος ἢ μετέχει φύσεως ἀνθρωπίνης, οὐ δύναται παντελῶς τὸ μεῖζον, ἢ κληρονόμος καὶ φύλαξ ἐστὶ τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου. τὸ δὲ δύο περὶ τὸν πάπαν ἕνα ὄντα θεωρεῖσθαι, καὶ αὐτὸς ἂν συνομολογήσαις, δύο καὶ ἀρχὰς ἐν τῷ πάπᾳ θέμενος, τὸ εἶναι παρὰ τοῦ Πέτρου Ρώμης ἐπίσκοπον, καὶ τὸ πρῶτον εἶναι τῶν ἄλλων ἐπισκόπων παρὰ τῶν πατέρων· ὥσπερ οὖν σὺ παρὰ φωτίου τὴν διδασκαλίαν λαβὼν, δύο καὶ ἀσύμβλητα ἐν τῷ ἑνὶ πάπᾳ ὁμολογεῖς, τὸ μὲν μερικὸν, τὸ δὲ καθόλου· τὸ μὲν κτηθὲν, τὸ δὲ προσκτηθέν· τὸ μὲν διὰ τὸ κλίμα, τὸ δὲ διὰ τὴν τάξιν· οὕτω καὶ ἡμεῖς τοῖς εὐαγγελικοῖς, καὶ ἀποστολικοῖς, καὶ συνοδικοῖς ἑπόμενοι δόγμασι δύο περὶ τὸν ἕνα θεωροῦμεν, τὸ εἶναι τὸν πάπαν καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον, τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν περικείμενον, καὶ τὸ εἶναι ἑρμηνέα τῆς φωνῆς τοῦ Πέτρου, καὶ κληρονόμον τῆς ἐκείνου πίστεως· ἐπεὶ δὲ ταῦτα τὰ δύο διάφορα καὶ ἀσύμβλητα, ἐξασθενεῖ τῶν σῶν ἐπιχειρημάτων ἡ

ergo qui poteſt minus abnegando opere; peccabit & maius, verbis Deum negando. Immo ſi Papæ argumentũ accommodaueris: poteſt ille quidem minus vt pote natura cõſtans humana; maius autem nullo modo poteſt, qua hæres eſt & cuſtos fidei Petri. Quod vero in vno Papa conſiderentur duo, tu quoque fateberis qui duo poſuiſti in Papa, quod Romæ ſit Epiſcopus à Petro, quodq; cæterorũ Epiſcoporum ſit primus à Patribus. Sicut ergo tu à Photio edoctus, duorũ conferéda fateris in vno Papa, vnũ particulare, alterũ vniuerſale; vnũ hæreditate relictum; alterum additum; vnum propter clima, alterum propter ordinem: ita nos Euágelica, Apoſtol. & Synod. ſequẽtes dogmata, cõſideramus duo in Papa, quod ſit homo, noſtra & ipſe circũdat⁹ infirmitate; & ſit præterea Petri vocis interpres, & illius fidei hæres. Et quoniã duo hęc differũt, vtq; res diuerſi generis nõ cõferũtur, cadit tuorum robur argumentorum,

δύναμις, ἐκ θατέρου εἰς θάτερον μεταπίπτουσα, καὶ ἀποιέμουσα τὸ ἀπλωτικὸν τῆς αὐθεντότητος τῷ ἀπλώτῳ τῆς ἀξίας· καὶ ὅλως ἁμαρτάνεις καὶ ἐκείνου τοῦ κανόνος, ὃν ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας διδάσκει· ἔστιν ὁ δεῖνα ἀγαθὸς, καὶ σκυτεὺς, ἀλλ᾽ οὐχὶ διὰ τοῦτο καὶ σκυτεὺς ἀγαθός· τὸ γὰρ εἶναι σκυτέα καὶ ἀγαθὸν, κατὰ συμβεβηκὸς συμπλέκεται. Σὺ δὲ Νεῖλε οὕτω συλλογίζῃ. ἔστιν ὁ Ῥώμης ἄνθρωπος ἁμαρτητικὸς, ἔστι καὶ πάπας, ἄρα καὶ ἁμαρτητικὸς πάπας· ἁμαρτάνεις οὖν καὶ κατὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ κανόνος, καὶ κατὰ τῶν ἁγίων πατέρων λέγω δὴ οὐ μόνον τῆς τετάρτης συνόδου ἐν οἷς λέγει ἐπιστέλλουσα ὦ πάπα, καὶ ἐν τῇ προσφωνητικῇ πρὸς Μαρκιανὸν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἁγίοις πᾶσι τῆς ἕκτης ἀντιλέγων συνόδου· ἐν μὲν γὰρ τῇ προσφωνητικῇ φησὶν ἡ τετάρτη σύνοδος.

Ὅθεν ἄριστον ἡμῖν ἐκ πλάνης ὁ θεὸς ἐπενόησε πρόμαχον, καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων πρὸς νίκην εὐτρέπισε πρόεδρον.

Ἄριστον ἐκ πλάνης λέγει τὸν πάπαν ἡ

quod ex altero transit in alterum, & labilitatem humanitatis tribuit illabilitati dignitatis: Omnino enim tu contra illam regulam peccas, quam tradit Philosophus in libro de Interpretatione: est aliquis bonus, est & sutor; non tamen ideo sutor bonus; esse enim bonum & sutorem coniuncta sunt per accidens. Tu vero ita arguis; Romanus Episcopus est homo erroris capax, est etiam Papa Episcoporum primus, ergo est Papa erroris capax. Atque ita peccas & contra Philosophi regulam, & contra sanctos Patres, non solum quartæ Synodi in epistola ad Papam, & in Prosphonetico ad Marcianum Imperatorem, sed etiam contra sanctos Patres sextæ Synodi. Quarta Synodus in Prosphonetico sic habet.

Quare Deus insauciabilē errorē propugnatorē nobis prouidit, & Rō. Ecclesiæ Papā præparauit ad victoriam.

Vocat S. Synodus Papam errore

ἁγία σύνοδος· καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν ἐξηγεῖται, κατὰ ποίαν σημασίαν ἐξηγήσατο τῇ λέξει, ἄβρωτον, ὡς μὴ βρωθέντα, ἢ ὡς μὴ δυνάμενον βρωθῆναι· Ἐν γὰρ τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολῇ φύλακα τῆς πίστεως ἐκεῖνον προσαγορεύει, καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται). οὐ δυνατὸν δὲ τὴν ἁγίαν σύνοδον Λέοντι τῷ μετὰ τὸν Πέτρον μεγίστῳ ἐπισκόπῳ Ῥώμης κατά τινα ἀποκλήρωσιν ἀπονεῖμαι τὴν προσηγορίαν ταύτην, καὶ ὅτι ἐστὶν ἑρμηνέα καὶ κληρονόμον τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου, ἀλλ᾽ ἢ ὡς τηνικάδε πάπα· εἰ δὲ ὡς πάπα, ἕκαστος ἄρα πάπας ἐκ πλάνης ἄβρωτος, καὶ φύλαξ τῆς πίστεως, καὶ τὰ λοιπά· εἰ δὲ ἕκαστος ἄβρωτος ὡς φύλαξ καὶ κληρονόμος, τὸ ἄβρωτος ἐμφαίνει τὸ ἀδύνατον τῆς βρώσεως· ἄλλως γὰρ ἂν ἑνὸς πάπα βρωθέντος ἐπαύετο καὶ ἡ φυλακὴ καὶ ἡ κληρονομία τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου. ποιοῦσι δὲ τοῦτο καταδῆλον οἱ τῆς ἕκτης συνόδου πατέρες ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον. ἔνθα καθαρῷ ὄμματι, καὶ μηδενὸς ἀποβολῇ τὰ περὶ τὸν πάπαν σκοποῦντες, καὶ τὴν, ἄβρωτος, λέξιν οἱονεὶ παραφράζοντες ἔφασαν περὶ Δαμάσου τοῦ πάπα.

insauciabilẽ, & ipsa sui interpres declarat, quo sensu locuta fuerit, non sauciatũ, an non sauciabilẽ vocando Papã. Nã in epistola ad Papã, fidei custodẽ appellat illũ, & quæcũq; alia diximus, fieri vero nõ potest, vt S. Synodus hãc appellationem dederit Leoni Papæ, qui 46. fuit à Petro Romæ Episcopus, priuato quodã iure; sicut etiã esse interpretẽ & hæredẽ fidei Petri: sed eo nomine, quia Papa ille tũc erat. Quod si dedit vt Papæ, quisq; ergo Papa insauciabilis errore est, & fidei custos, &c. Si ergo hæc vnicuique Papæ conueniũt, insauciabilẽ Synodus dixit, nõ insauciatũ. Alioquin vno Papa sauciato, cessat & custodia & hæreditas fidei Petri. Planũ hoc faciunt sextæ Synodi Patres in Prosphonetico ad Constantinũ Imp. quando sincero oculo, & nulla cuiusquã suggestione statũ Papæ considerantes; & quodammodo vocẽ insauciabilis, paraphrasticè exponẽtes, de Damaso Papa aiebãt,

Καὶ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ τοῖς ἑτεροδόξοις προσβολαῖς τε καὶ προσαῤῥάξεσι τὴν ἀντίτυπον γνώμην οὐ τιτρωσκόμενος.

Τὸ γὰρ οὐ τιτρωσκόμενος τοιοῦτόν ἐστι, μὴ δυνάμενος τρωθῆναι· ὥσπερ φαμὲν, τὰ φαινόμενα καὶ μὴ φαινόμενα, ἤγουν μὴ δυνάμενα φανῆναι· καὶ ὁ περὶ τῆς θείας λέγεται κοινωνίας, ὁ ἐσθιώμενος καὶ μὴ δαπανώμενος, ἤγουν δαπανᾶσθαι μὴ δυνάμενος· οὕτω φαμὲν καὶ τὸν ἥλιον μὴ σκοτιζόμενον, καὶ σκότος μὴ φωτιζόμενον· καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀγάθωνα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ οἱ αὐτοὶ πατέρες· ὅθεν, φασὶ, καὶ ἡμεῖς ὡς πρωτοθρόνῳ σοι τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας τὸ πρακτέον παρατιθέμεθα, ἐπὶ τῇ στερεᾷ πέτρᾳ ἑστῶτι τῆς πίστεως· τί γὰρ ἄλλο φασὶ διὰ τούτων οἱ πατέρες, ἢ διὰ τὸ εἶναι τὸν πάπαν πρωτόθρονον, ἑστάναι καὶ ἐπὶ τῇ στερεᾷ πέτρᾳ τῆς πίστεως; εἰ δ' ἔχει τοῦτο ὁ πάπας ἢ πρωτόθρονος, καὶ πᾶς ἄρα πάπας. Συμμαρτυρεῖ τούτοις καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος ἐν τῇ ἀντιγράφῳ σάκρᾳ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν κατὰ τὴν ιη τῆς ἕκτης συνόδου πρᾶξιν, ἐν οἷς φησιν.

Et Damasus fidei adamas, cuius solida mens aggressionibus atque conflictibus alienæ à fide opinionis non erat vulnerabilis.

Quod enim Græcè dicunt, vulnus non excipiens, perinde est atque inuulnerabilis; quomodo qui Græcè loquuntur, dicunt, apparentia & non apparentia, id est apparere non valẽtia. Et de sacrosancta Eucharistia; Qui comeditur, & non absumitur, id est qui absumi nõ potest. Quo pacto dicimus etiam solem non tenebrescentem, & tenebras non lucescentes, & in epistola ad Agathonem Papam ijdem Patres. Quare & nos tibi vt primò vniuersæ Ecclesiæ Antistiti quid sit agẽdũ cõmittimus, stãti super firmã fidei Petrã. Hoc vnũ quippe volunt Patres; Papã, quia summę sedis Episcopus est, stare super firmã fidei Petram. Si ergò Papa hoc habet vt primæ sedis Episcopus, certè omnis Papa hoc habet. His testẽ se dat Imp. Cõstant. Pogonatus in sacro Rescripto ad Leonẽ Papã.

Καὶ δόξα τῷ ποιοῦντι δεδοξασμένα θεῷ, τοῦ περί· ὑμῖν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασώσαντι· πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ Πέτρα τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσε, καὶ πύλαις ᾅδου τῶν αἱρετικῶν ἐνεδρεύουσι μὴ κατισχυθήσεσθαι προηγόρευσε; ἐξ ἧς ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισε, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγμένην ἀνεζωπύρησεν.

Δύο ἔχεις ἐκ τούτων τῶν λέξεων Νεῖλε, ὅτι τε ὁ Ῥώμης θρόνος διὰ τὸν θεμελιώσαντα χειρὸν αἱρετικῶν ἐνεδρεύουσιν οὐ καταδαμάζεται. ὅπερ ταυτὸν ἄντικρυς ἐστὶν τῷ μὴ δύνασθαι καταδαμασθῆναι· ἀναγκαίως γὰρ ὄντος τοῦ προηγουμένου, ἀναγκαίως ἔχει καὶ τὸ ἑπόμενον· ἀλλὰ μὴν ἀναγκαῖον ἀληθεύειν τὴν προαγόρευσιν τοῦ χριστοῦ· ἀναγκαίων ἄρα ἐξ ὑποθέσεως καὶ τὸ, ἀκατάβλητον εἶναι τῇ αἱρέσει τὸν Πέτρου θρόνον· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ἀκολούθησιν τῶν προτάσεων ταυτὸν τῷ, ἀδύνατον τὸ πάμπαν ἐκ πεσεῖν τῶν ὀρθῶν δογμάτων· ἔχεις δὲ καὶ ὅτι ὁ Ῥώμης θρόνος ἐστὶν, ἐν ᾧ φησιν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος

Et gloria, inquit, gloriosa facienti Deo, qui fidem apud vos indepravatã conservavit. Quomodo enim id facturus non erat in ea Petra, super quã ipse fundavit Ecclesiam; & portis inferi, hoc est hæreticorum, insidiis, nũquã succubiturã prædixit? ex qua tanquã è cœlorũ convexis effulsit sermo veræ confessionis, & Christi amantiũ animas illustravit, & orthodoxam fidem quæ refrixerat refocillavit.

Quibus ex verbis duo habes. primũ, Romanã sedẽ propter fũdatorẽ Christũ nõ substerni machinis hæreticorum, quod idem valet, ac si diceret; non posse substerni. Posito enim necessario antecedẽte, necessitatem habet & cõsequens. Atqui necessarium est Christi prædictionẽ esse veracem: ergo necessariũ quoque ex suppositione est, sedẽ Petri nõ esse ab hæresibus domabilem. Quod ratione æquipollentiũ non est aliud, quã impossibile esse Papam errare in fide. Alterum est, Romanam sedem esse, de qua

ἐκεῖνος γράφων τῷ δευτέρῳ Λέοντι μετὰ τὴν ἕκτην σύνοδον, ὑπὸ θεοῦ τὴν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασωθῆναι. ἦν δὲ Λέων ὁ δεύτερος ἐνδέκατος πάπας ἀπὸ ὀνωρίου, ὃν ὑμεῖς ὡς αἱρετικὸν μονοθελήτην συκοφαντεῖτε. λέγεις γάρ.

ΝΕΙΛΟΣ.

Καὶ ὀνώριος δὲ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὢν τῶν ὀρθῶν τε ἐξέβη δογμάτων, καὶ παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ἀποκεκήρυκται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ γὰρ ὀνώριος ἦν αἱρετικὸς, πῶς οὖν μετὰ ταῦτα ἔγραφεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. Δόξα τῷ θεῷ, τῷ διασώσαντι τὴν πίστιν ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Πέτρου ἀπαρεγχείρητον.

Οὐ γάρ ἐστι πρὸς τοῦτο εἰπεῖν, ὅτι περὶ τοῦ ὄντος τότε πάπα Λέοντος τοῦ δευτέρου ἔγραφεν ὁ βασιλεύς· ἐπιφέρει γὰρ αὐτὸς καὶ λέγει.

Πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ Πέτρα

Imperator ille ſcribens ad Leonem II. poſt ſextam Synodum; Fidem, inquit, in ea conſeruatam eſſe indeprauatam. Erat autem is Leo vndecimus ab Honorio, quem vos hæreticum Monothelitam extitiſſe calumniamini. Dicis enim.

NILVS. CAP. V.

ET Honorius Epiſcopus Romanus à rectis dogmatibus aberrauit, & à ſancta œcumenica ſexta Synodo damnatus eſt.

CONFVTATIO.

Si Honorius fuit hæreticus, quomodo poſt illum ſcribebat Imperator Conſtantinus: Deo gloriam, qui fidem in ſede Petri conſeruauit indeprauatam? Neque enim licet ad hoc dicere; Imperatorem fuiſſe locutum de Leone II. tunc temporis Pontifice. Nam infert ille, & ait:

Quomodo enim id facturus non

τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν; Εἰ γοῦν ἡ αἰτία τοῦ ἀπαρεγχείρητον εἶναι τὴν πίστιν Λέοντος τοῦ δευτέρου ἐκείνη ἐστὶν, ὅτι ὁ Ῥώμης θρόνος πέφυκεν ἡ Πέτρα, ἐν ᾗ ὁ θεὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν, πῶς μόνου τοῦ Λέοντος τὴν πίστιν ἐπαινεῖ ὁ βασιλεὺς ὡς ἀπαρεγχείρητον; Ἐπιχειρεῖς ἀνωτέρω ἐκ τῆς βασιλικῆς Ἰουστινιανοῦ νεαρᾶς, καί τοι φαύλως ἐκείνην ἐξηγούμενος· διατί μὴ καὶ ἐκ τῶν ὄντως βασιλικῶν τοῦ πωγωνάτου λέξεων ἠρευνήσω τὴν ἀληθῆ περὶ ὀνωρίου δόξαν; λέγεις ὀνώριον τῶν ὀρθῶν ἐκβῆναι δογμάτων, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τῆς ἕκτης ἀποκηρυχθῆναι συνόδου· Ὅτι δὲ ὀνώριος οὐδοτιοῦν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐξέβη, μάρτυς περὶ τούτου μὲν ὁ μέγας ὁμολογητὴς Μάξιμος ἐν τῇ πρὸς Πύρρον τὸν αἱρετικὸν διαλέξει, καθὰ δὴ ἐπισημειωσάμεθα ἐν τῇ ιγ πράξει τῆς ἕκτης συνόδου· φησὶ δὲ αὐταῖς λέξεσι.

Πύῤῥος. Τί ἔχεις περὶ ὀνωρίου εἰπεῖν, πρὸς τὸν περὶ ἐμοῦ φανερῶς ἓν δογματίσαντος θέλημα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ;

erat in ea Petra, super quam ipse fundauit Ecclesiã? Si ergo caussa cur Leonis II. fides cõseruata fuerit indepra-uata, illa est; quod Romana sedes sit Petra, super quã Deus fundauit Ecclesiã; qua ratione dici potest Imperator solius Leonis fidem vt indepra-uatam laudare? Arguebas tu supra ex Imperatoris Iustiniani Nouella, licet male illam exciperes; Cur etiam ex verè Imperatoriis Pogonati verbis non collegisti verã de Honorio sententiã? Ais, Honorium à rectis dogmatibus aberrasse & fuisse propterea à sexta Synodo damnatũ. Atqui Honoriũ à rectis dogmatibus nõ aberrasse, testis est primò quidem eximius Confessor Maximus in Dial. cũ Pyrrho hæretico; sicut annotatũ à nobis fuit actione XIII. sextæ Synodi in editione Rom. Concil. generaliũ. Verba eius hæc sũt.

Pyrrhus. quid habes de Honorio dicere, qui ad prædecessorem meũ scribens, vnam Domini nostri Iesu Christi voluntatem apertè dogmatizauit?

Μάξιμος. Τὶς ἀξιόπιστος ἐξηγητὴς τῆς τοιαύτης καθέστηκεν ἐπιστολῆς, ὁ ταύτην ἐκ προσώπου Ὀνωρίου συντάξας, ἔτι περιὼν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καλῶν καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασι πᾶσαν τὴν δύσιν καταφαιδρύνας, ἢ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες; Πύρρος. Ὁ ταύτην συντάξας. Μάξιμος. Ὁ αὐτὸς οὖν πρὸς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον τὸν γενόμενον βασιλέα, ἐκ προσώπου πάλιν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα περὶ τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης γράφων ἔφη· Ὅτι ἓν θέλημα ἔφημεν ἐπὶ τοῦ κυρίου, οὐ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ μόνης τῆς ἀνθρωπότητος. Σεργίου γὰρ γράψαντος, ὥς τινες δύο θελήματα λέγουσιν ἐπὶ Χριστοῦ ἐναντία, ἀντεγράψαμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς δύο θελήματα ἐναντία οὐκ εἶχε, σαρκός φημι καὶ πνεύματος, ὡς ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ τὴν παράβασιν, ἀλλ᾽ ἓν μόνον τὸ φυσικῶς χαρακτηρίζον τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα. Καὶ τούτου ἀπόδειξις ἐναργὴς, τὸ καὶ μελῶν καὶ σαρκὸς μνησθῆναι, ἅπερ καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἐκεῖνα ληφθῆναι οὐ συγχωρεῖ.

Σαῦτα

Maximus. Quis fide dignus interpres erit illius epistolæ qui eam ex persona Honorii composuit, estque adhuc superstes; inter alia sua bona hoc etiã conspicuus, quod pietatis dogmatibus vniuersum lustrauit Occidentẽ; an Constantinopolitani, quæ sibi sũt cordi loquentes. Pyrr. Qui eam composuit. Max. ille idem igitur ad Diuum Constantinum quondam Imperatorem rursum ex persona S. Papæ Ioãnis de epistola illa scribens ait: Vnam diximus voluntatem in Domino, non diuinitatis eius & humanitatis, sed solius humanitatis. Cum enim scripsisset Sergius, affirmare quosdã in Christo duas contrarias voluntates, rescripsim⁹; Christũ nõ habuisse duas cõtrarias volũtates, carnis inquam & spiritus, vt nos habem⁹ post trãsgressionẽ: sed vnã tantũ, quæ naturaliter humanitati eius nota essentialis est. Id ita esse euidẽter ex eo demonstratur, quod membrorum & carnis facta est

Ταῦτα γράψας περὶ τῆς ἕκτης συνόδου ὁ μέγας οὗτος πατὴρ, καὶ ἑρμηνεύσας τὸ ἀληθὲς τοῦ Ονωρίου φρόνημα, ἔχει καὶ τὰς αὐτοῦ ἐκείνου ἐπιστολὰς, τὰς ἐμφερομένας τῇ ἕκτῃ συνόδῳ, τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ γράψαντος σαφέστατα μαρτυρούσας. Ἐπειδὴ γὰρ οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς φησιν ὁ αὐτὸς ἅγιος μάξιμος ἐν τῇ πρὸς μαρῖνον ἐπιστολῇ, τῶν συνοδικῶν τοῦ πάπα ἐν δυσὶν ἐπελάβοντο, τῷ μὲν περὶ θεολογίας, ὅτι εἶπεν ὁ πάπας ἐκπορεύεσθαι κἀκ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τῷ δὲ περὶ τῆς θείας σαρκώσεως, ὅτι προγέγραφεν, τὸν κύριον εἶναι δίχα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ὡς ἄνθρωπον· Ονώριος δὲ ταῦτα εἰδὼς, ἵνα τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἀποκλείσῃ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, εἰς Κωνσταντινούπολιν γράφων φησὶ πρὸς τὸ ζήτημα.

Ὅθεν καὶ ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐπειδὴ προδήλως ὑπὸ τῆς θεότητος προσελήφθη ἡ ἡμετέρα φύσις, οὐχ ἁμαρτία ἐν ἐκείνῃ. Εἴπερ οὖν Ονώριος μονοθελήτης, ἔφησεν ἄν· ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν, ἐπειδὴ μίαν εἶχε καὶ μόνην τὴν θείαν θέλησιν. νῦν δὲ τὴν ἑνότητα τοῦ θελήματος ἀναφέρει

mentio, quæ diuinitati quoq; eius nõ possũt attribui. Hæc ante sextã Synodũ scripsit magnus hic Pater, & exposita vera Honorii sentẽtia, habet etiã ipsius epistolas in sexta Synodo expositas act. XII. & XIII. orthodoxã scriptoris fidẽ manifestissimè attestantes.

Nã quia Constãtinop. vt idẽ S. Maximus ait in epistola ad Marinũ, duo quædam annotauerant in Synodicis Papæ; vnũ ad diuina spectãs: quod Papa dixisset, etiã à filio procedere Spiritum S. Alterũ de Incarnatione, quod scripsisset Papa, Dominum vt hominem esse absq; originali peccato; Honorius hæc sciens, vt culpam originalem excluderet ab Incarnatione diuina, Constantinopolim Sergio scribens ad quæsitum ait.

Vnde & vnam voluntatẽ fatemur Domini nostri Iesu Christi, quia profectò à diuinitate assumpta est nostra natura, non culpa in illa.

Si Anothelitarũ hęresi laborasset Ho-

περὶ δὲ ἀποκλεῖσαι μόνον τῆς ἀνθρωπότητος τὴν προγονικὴν ἁμαρτίαν· ποία γοῦν ἐν τούτῳ αἵρεσις; Καὶ τοῦτο ἐπεξηγούμενος ἐπισυνάπτει.

Ἐπειδὴ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας συνελήφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ τόκος ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, μὴ μετασχὼν πείρας τῆς ἁμαρτησάσης φύσεως.

Πῶς ἂν φανερώτερον παραστῆσαι τις τὸν σκοπὸν τοῦ Ονωρίου, ὅτι ἓν θέλημα ἐδογμάτισεν ἐπὶ Χριστοῦ οὐ κατὰ τὴν διεστραμμένην τῶν μονοθελητῶν ἔννοιαν, ὥστε λέγειν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἓν θέλημα, ἀλλὰ μόνον τῆς ἀνθρωπίνης πρὸς ἀποδοκιμὴν τῶν θελημάτων ἐν Χριστῷ τὸ προγονικὸν ἁμάρτημα;

Καὶ πάλιν ἐν οἷς κατωτέρω λέγει.

Ἕτερος γὰρ νόμος τοῖς μέλεσιν, ἢ θέλημα διάφορον, ἢ ἐναντίον οὐ γέγονεν ἐν τῷ σωτῆρι, ἐπειδὴ ὑπὲρ νόμον ἀνθρωπίνης φύσεως ἐτέχθη.

Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εὐθὺς ἀρνεῖται ἐν τῷ Χριστῷ διάφορον θέλημα, τουτέστιν ἐναντίον·

norius,dixiſſet: Vná fatemur volũtatẽ, quia ſolũ diuiná habebat voluntatem:Nunc autẽ voluntatis ſingularitatẽ refert tantummodo ad excludendũ ab humanitate peccatũ originale, at quæ in hoc hæreſis? & apertius explicando ſubiungit.

Nam quia ſine peccato cõceptus eſt de Spiritu ſancto, etiá partus ſine peccato eſt ex ſancta Virgine,nullum expertus contagium vitiatæ naturæ.

At quomodo apertius exprimi poſſet Honorii mens,vná in Chriſto ponentis voluntatẽ non iuxta peruerſũ Monothelitarum ſenſum, vt vná diuinitatis & humanitatis voluntatem aſſereret,ſed ſoli⁹ humanitatis ad improbandos eos,qui ponebát in Chriſto peccatũ originale? & rurſus infra.

Ná alia lex in mẽbris, aut voluntas diuerſa vel contraria non fuit in Saluatore, quia natus eſt ſupra legẽ humanæ naturæ. Et hoc ſenſu mox negat in Chriſto diuerſam,hoc eſt contrariá voluntatem; Vt non ſuá,inquit,

πρὸς δὲ ἀποκλεῖσαι μόνον τῆς ἀνθρωπότητος τὴν προγονικὴν ἁμαρτίαν· ποία γοῦν ἐν τούτῳ αἵρεσις; Καὶ τοῦτο ἐπεξηγούμενος ἐπισυνάπτει.

Ἐπειδὴ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας συνελήφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ τόκος ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, μὴ μεταχωρῶν πείρας τῆς ἁμαρτησάσης φύσεως.

Πῶς ἂν φανερώτερον παραστήσαι τις τὸν σκοπὸν τοῦ Ονωρίου, ὅτι ἓν θέλημα ἐδογμάτισεν ἐπὶ Χριστοῦ οὐ κατὰ τὴν διεστραμμένην τῶν μονοθελητῶν ἔννοιαν, ὥστε λέγειν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἓν θέλημα, ἀλλὰ μόνον τῆς ἀνθρωπίνης πρὸς ἀποδοκιμὴν τῶν θελημάτων ἐν Χριστῷ δὲ προγονικὸν ἁμάρτημα;

Καὶ πάλιν ἐν οἷς κατωτέρω λέγει.

•Ἕτερος γὰρ νόμος τοῖς μέλεσιν, ἢ θέλημα διάφορον, ἢ ἐναντίον οὐ γέγονεν ἐν τῷ σωτῆρι, ἐπειδὴ ὑπὲρ νόμον ἀνθρωπίνης φύσεως ἐτέχθη.

Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εὐθὺς ἀρνεῖται ἐν τῷ Χριστῷ διάφορον θέλημα, τουτέστιν ἐναντίον·

norius, dixisset: Vnã fatemur volũtatẽ, quia solũ diuinã habebat voluntatem: Nunc autẽ voluntatis singularitatẽ refert tantummodo ad excludendũ ab humanitate peccatũ originale, at quæ in hoc hæresis? & apertius explicando subiungit.

Nam quia sine peccato cõceptus est de Spiritusancto, etiã partus sine peccato est ex sancta Virgine, nullum expertus contagium vitiatæ naturæ.

At quomodo apertius exprimi posset Honorii mens, vnã in Christo ponentis voluntatẽ non iuxta peruersũ Monothelitarum sensum, vt vnã diuinitatis & humanitatis voluntatem assereret, sed soli⁹ humanitatis ad improbandos eos, qui ponebãt in Christo peccatũ originale? & rursus infra.

Nã alia lex in mẽbris, aut voluntas diuersa vel contraria non fuit in Saluatore, quia natus est supra legẽ humanæ naturæ. Et hoc sensu mox negat in Christo diuersam, hoc est contrariã voluntatem; Vt non suã, inquit,

ἵνα μὴ φησι, τὸ ἴδιον ἕκαστος θέλημα, ἀλλὰ τὸ τοῦ κυρίου μᾶλλον ἐν πᾶσι προτιμᾷ. Οὕτω γοῦν κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν δύο θελήματα ἐναντία ἐν τῇ ἀνθρωπότητι τοῦ Χριστοῦ ἀρνησάμενος, κατωτέρω περὶ τοῦ Χριστοῦ δύο φύσεων καὶ θελήσεων τελείως ἐνεργουσῶν τὰ ἴδια φησίν.

Ὅτι γὰρ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ, εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐνεργῶν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα τελείως, αἱ θεῖαι γραφαὶ φανερῶς ἀποδεικνύουσιν. Ὁρᾷς, ὅτι ἕνα θεολογεῖ τὸν ἐνεργοῦντα, καὶ ἐν δύο φύσεσι τελείως τὰ ἑκατέρας ἴδια φύσεως ἐνεργοῦντα; τοῦτ' αὐτὸ κηρύττει καὶ ὁ τῆς ἕκτης συνόδου ὅρος.

Περὶ δὲ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἐνεργειῶν οὐ τὴν αὐτὴν ἔσχεν ἔννοιαν τοῖς ἀνατολικοῖς Ὀνώριος· ὥσπερ γὰρ ἄλλως ἐξέλαβε τὰ δύο θελήματα παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς, οὕτω καὶ τὰ περὶ ἐνεργείας· οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικοὶ μονοθελῆται ἀδύνατον ἔλεγον εἶναι, δύο ἐν τῷ Χριστῷ ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ὑφεστάναι θελήματα, εἴτε ἐναντία, εἴτε ὅμοια. Ὁ δὲ Ὀνώριος τὰς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ τελείως ἐνεργεῖν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα καθομολογεῖ· καὶ τὸ ἓν θέλημα

vnusquisq; voluntatē, sed poti⁹ Domini præferat in omnibus. Ita iuxta hunc sensum negatis in humanitate Christi duabus cōtrariis volūtatibus, infra disserit de duabus in Christo naturis & voluntatibus, perfectè quæ propria sunt operantibus. Nam quia Dominus noster Iesus Christus filius & Verbum Dei, vnus idéq; sit operās diuina & humana perfectè, sacræ litteræ luculenter demonstant. Vides, vnum ab eo poni operantē, & in duabus naturis quę sunt vtriusq; propria perfectè operantē, & hoc ipsum prædicat sextæ Synodi definitio.

Quod porro attinet ad enumerationē operationū, nō eodē sensu fuit HONORIUS & oriētales. Sicut enim aliter intellexit duas volūtates Honorius, & aliter oriētales; ita pariter & operationes. Nā MONOTHELITÆ oriētales impossibile aiebāt, existere in Christo duas simul & cōiūctas volūtates siue cōtrarias, siue similes. Hon. autē fatebatur, duas Christi naturas perfectè operātes

ἐδογμάτισεν ὁριζόμενος ἐν τῷ Χριστῷ τὸ ἐναντίον θέλημα τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς ἁμαρτίας.]

Ὥστε καὶ δύο ἔλεγεν ὀρθοδόξως τὰ θελήματα, καὶ ἓν ὀρθοδόξως· δύο ὅμοια τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀνθρώπινον, τουτέστιν οὐχ ὑπεναντία· καὶ ἓν τὸ ἀνθρώπινον, διὰ τὸ χωρὶς ἁμαρτίας συλληφθῆναι, καὶ ἄδεκτον εἶναι τῆς προγονικῆς ἁμαρτίας. Ὥσπερ οὖν τὸ περὶ θελημάτων διαφόρως ἐξειλήφασιν οἱ ἀνατολικοὶ καὶ Ονώριος, οὕτω καὶ τὸ περὶ ἐνεργειῶν διαφόρως ἐξειλήφασιν· οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικοὶ τῆς θεότητος ἔλεγον τὴν ἐνέργειαν, τῆς σαρκὸς τὰ πάθη· ὥστε τὴν μὲν θεότητα κινεῖν, τὴν δὲ σάρκα κινεῖσθαι· καὶ εἶναι καινήν τινα τοῦ Χριστοῦ θεανδρικὴν ἐνέργειαν· ὅθεν δὴ καὶ μίαν ἐδογμάτιζον, ὡς μὴ ἐχούσης ἰδίαν ὅλως ἐνέργειαν τῆς σαρκός· ὁ δὲ Ονώριος ἐν τῇ προτέρᾳ πρὸς Σέργιον ἐπιστολῇ τῆς ιϛ πράξεως τῆς ἕκτης συνόδου·

Πότερον, φησὶ, διὰ τὰ ἔργα τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μία ἢ δύο ἐνέργειαι ὀφείλουσι λέγεσθαι ἢ νοεῖσθαι, ταῦτα πρὸς ἡμᾶς ἀνήκειν οὐκ ὀφείλουσιν, ἀλλὰ καταλιμπάνομεν

diuina & humana; & vnã esse docuit voluntatẽ, qua negabat in Christo cõtrariã carni ex peccato voluntatem.

Itaque & vnam & duas ponebat orthodoxè voluntates: duas similes, diuinã & humanã, videlicet non cõtrarias; & humanã vnã, eo quòd sine peccato cõceptus sit, & incapax fuerit originalis peccati: Vt igitur diuersus fuit Honorii & orientalium de volũtatibus sensus, & diuersus quoq. de operationibus fuit. oriẽtales enim operationẽ diuinitati tribuebant, passiones carni; vt diuinitas quidẽ moueret, caro autem moueretur, essetq́; noua quædam Christi Dei virilis operatio. Quare & vnã statuebãt, carne scilicet nullã propriam habentem operationem. Honorius autẽ in priore ad Sergium epistola act. XII. sextæ Synodi.

Verum, inquit, propter opera diuinitatis & humanitatis vna, an duæ dicendæ vel intelligendæ sint operationes; ad nos ista pertinere non debent,

ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς· ἡμεῖς γὰρ οὐ μίαν ἐνέργειαν ἢ δύο τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν, καὶ τὸ αὐτοῦ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν παρελάβομεν, ἀλλὰ πολυτρόπως ἔγνωμεν αὐτὸν ἐνεργοῦντα. διαιρέσεις γὰρ ἐνεργειῶν εἰσίν· εἰ δὲ διαιρέσεις ἐνεργειῶν πολλαί εἰσι, καὶ ταύτας πάσας ὁ θεὸς ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσι τοῦ πεπληρωμένου σώματος ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν χριστῷ τῷ κυρίῳ ταῦτα δύναται πληρέστατα ἁρμοσθῆναι; εἰ γὰρ ἐν ἄλλοις, τουτέστιν ἐν τοῖς μέλεσι τοῖς ἰδίοις τὸ πνεῦμα τοῦ χριστοῦ πολυτρόπως ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πληρέστατα καὶ τελειότατα, καὶ πολυτρόπως καὶ ἀφράστως δέον ἡμᾶς ὁμολογεῖν τῇ κοινωνίᾳ ἑκατέρας φύσεως αὐτοῦ ἐνεργεῖν; Καὶ κατωτέρω. Απλότητι καὶ ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν, τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Ορᾷς ὅσον τὸ διάφορον· οἱ μονοθελῆται τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῷ χριστῷ πάσχουσαν μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐνεργοῦσαν ἐδογμάτιζον. Ονώριος δὲ ἄνω καὶ κάτω ἐν τῷ χριστῷ

ſed grammaticis ea relinquimus. Nos enim nõ vnã operationẽ, vel duas Dominũ noſtrũ Ieſũ Chriſtum & ſanctũ eius ſpiritũ per ſanctas ſcripturas accepimus, ſed multiformiter illũ nouimus operatũ. Diuiſiones enim operationũ ſunt. Quod ſi diuiſiones operationũ multæ ſunt, & has omnes Deus in omnibus mẽbris pleni corporis operatur, quanto magis capiti noſtro Chriſto Domino hæc poſſunt pleniſſimè adeptari? ſi enim in aliis, id eſt in ſuis mẽbris Chriſti ſpiritus multiformiter operatur; quantò magis per ſemetipsũ mediatorem Dei & hominũ pleniſſimè ac perfectiſſimè, multiformiter & ineffabiliter confiteri nos oportet communione vtriuſq; naturæ ſuæ operatũ? & infra. Simpliciter ac veraciter confitentes Dominũ noſtrũ Ieſũ Chriſtũ vnũ & eundẽ operãtẽ in diuina & humana natura. Vides quãtũ differat? Monoth. aſſeuerabãt Chriſti humanitatẽ pati ſolũ nõ agere: Hono. paſſim fatetur operãtẽ humanitatẽ

Monothelitæ vnam ponebant ſpecie operationem, quã theandricã vocabant. Honorius controuerſiã eſſe ſuſpicatus de numero operationũ, relinquenda hæc ait eſſe grãmaticis, qui de ſingulari & plurali numero diſputãt, & ex diametro contra Monothelitas, Chriſti humanitatẽ nõ modo operatione nõ vacuã, ſed multiformiter & pleniſſime operãtẽ ait. Si enim in mẽbris operatur multiformiter Spiritus S. quãto magis fatẽdũ eſt Chriſtũ caput noſtrũ cõmunione vtriuſq; naturę pleniſſimè & perfectiſſimè operatũ.

His conſimilia & in fine prioris epiſtolæ, & per totã ſecũdã epiſtolã, quæ habetur act. xiii. Honorius repetit; nõ eſſe dicendũ afferens vnã, aut duas operationes; ſed vnum Chriſtũ in vtraq; natura operatiua & actiua, ex quibus manifeſtiſſimè infertur: Vnam & duas operationes fuiſſe æquiuocè sũptas aliter quidẽ & impiè ab orientalibus, aliter vero & piè ab Honorio.

Monothelitæ vnam ponebant specie operationem, quã theandricã vocabant. Honorius controuersiã esse suspicatus de numero operationũ, relinquenda hæc ait esse grãmaticis, qui de singulari & plurali numero disputãt, & ex diametro contra Monothelitas, Christi humanitatẽ nõ modo operatione nõ vacuã, sed multiformiter & plenissime operãtẽ ait. Si enim in mẽbris operatur multiformiter Spiritus S. quãto magis fatẽdũ est Christũ caput nostrũ cõmunione vtriusq; naturę plenissimè & perfectissimè operatũ.

His consimilia & in fine prioris epistolæ, & per totã secũdã epistolã, quæ habetur act. XIII. Honorius repetit; nõ esse dicendũ afferens vnã, aut duas operationes; sed vnum Christũ in vtraq; natura operatiua & actiua, ex quibus manifestissimè infertur: Vnam & duas operationes fuisse æquiuocè sũptas aliter quidẽ & impiè ab orientalibus, aliter vero & piè ab Honorio.

Ονωρίου εὐσεβῶς. Καὶ ταύτην τῆς ὁμωνυμίας αἰτίαν γενέσθαι τοῖς ἀνατολικοῖς τῆς συγκαταριθμῆσαι Ονώριον τοῖς αἱρετικοῖς μονοθελήταις, ἄνδρα πολλῶν ἄξιον ἐπαίνων, καὶ τῆς μονοθελήτου βλασφημίας ἀλλοτριώτατον. οἱ μὲν γὰρ ἓν ὅλως θέλημα ἐπὶ χριστοῦ τὸ θεϊκὸν, ὁ δὲ ἓν θέλημα τῆς ἀνθρωπότητος ἔλεγε τοῦ χριστοῦ· ἐκεῖνοι ἀνενέργητον τὴν τοῦ χριστοῦ ἔλεγον ἀνθρωπότητα, ὁ δὲ ποικιλοτρόπως ἐνεργητικὴν ἐδογμάτιζεν· ἐκεῖνοι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ὁ δὲ ἕνα τὸν ἐνεργοῦντα τὰ ἴδια τῆς θεότητος, καὶ τὰ ἴδια τῆς ἀνθρωπότητος. ἐκεῖνοι δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἀκοῦσαι οὐδ' ὅλως ἠνείχοντο, ὁ δὲ οὔτε διὰ τοὺς Νεστοριανοὺς ἐδοκίμαζεν, μίαν διὰ τοὺς εὐτυχιανούς, οὔτε δύο ἀλλ' ἕνα τὸν ἐνεργοῦντα τελείως τὰ τῶν φύσεων ἴδια· ἥν τινα ὁμολογίαν ὀρθοδοξίας πλήρη, εἴπερ οἱ τότε ἀνατολικοὶ μὴ ὡς αἱρετικὴν ἀπεβάλοντο, οὐκ ἂν οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἐν βυζαντίῳ θεολογούντων ἐκ τῶν καλῶς τῇ ἕκτῃ συνόδῳ ῥηθέντων δόγμα ἀλλόκοτον ἐφαντάσθησαν.

& hanc æquiuocationem extitiſſe orientalibus cauſâ annumerandi Honorium inter hæreticos Monothelitas, cum his fuerit multa dignus laude, & à blaſphemia Monothelitarum alieniſſimus. Illi enim vnam prorſus in Chriſto voluntatē, nēpè diuinā; hic vero vnā humanitatis Chriſti voluntatē aiebat. Illi humilitatē Chriſti operatione vacuam, hic multiformiter operantē aſſerebat. Illi vnā voluntatē & operationem vnā; Hic vnū operantem propria diuinitatis, & propria humanitatis. Illi duas voluntates, & duas operationes audire nullo modo patiebantur; hic vero nec vnam propter Eutichianos, nec duas approbabat propter Neſtorianos, ſed vnum operātem perfectè quæ ſunt naturarum propria. Quam orthodoxiæ plenam confeſſionem, ſi tunc temporis orientales non reieçiſſent tanquam hæreticam, recentiores eorum Theologi Conſtantinopolitani

ἐφαντάσθησαν. Εἰπούσης γὰρ εὐσεβῶς τῆς ἕκτης συνόδου, δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ ἑνὶ χριστῷ, ἐκεῖνοι ἐπίσης ἐνόμισαν τὰς ἐνεργείας τῶν ὑποκειμένων αὐταῖς διακρίνεσθαι. Καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἄλλο ἡ φύσις, ἄλλο ἡ ἐνέργεια τῆς φύσεως, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θείων ἄλλο εἶναι τὴν οὐσίαν, καὶ ἄλλο τὴν θείαν ἐνέργειαν· τὰς ἀφορμὰς κακῶς ἐκλαβόντες παρὰ τῆς ἕκτης συνόδου, δογματισάσης ὀρθῶς δύο φυσικὰς ἐνεργείας· ὅθεν καὶ τοὺς μὴ οὕτω φρονοῦντας καλοῦσι βλασφήμους, ὡς ἐστὶν ἰδεῖν ἐν τῷ ἀναγινοσκομένῳ αὐτῶν συνοδικῷ τῇ Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας· Οὕτω μὲν οὖν ψευδὴς ἀπεγχέλεγκται σου Νεῖλε ἡ ῥῆσις, ὅτι Ονώριος τῶν ὀρθῶν ἐξέβη δογμάτων. Εἰ δὲ ζητεῖς, πῶς οὖν παρὰ τῆς συνόδου ἀποκεκήρυκται: ἀποκεκηρύχθαι φαμὲν, ἀλλὰ περὶ ἀκεφάλου τῆς συνόδου, μόνων δηλαδὴ τῶν ἀνατολικῶν, μηδὲν πρὸς τοῦτο συμβαλλομένων τοῦ πάπα τοῦ πρέσβεων· καὶ τούτου ἐναργὴς ἀπόδειξις ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πάπα ἀγάθωνος κατὰ τὴν τετάρτην τῆς ἕκ-

nunquam fuissent commenti monstrosum dogma ex verbis sextæ Synodi bene ab ea prolatis. Cum enim sexta Synodus piè dixerit, duas esse naturales voluntates, & duas naturales operationes in vno Christo; Recẽtiores illi opinati sunt, operationes à subiectis earum pari modo distingui: vt quemadmodum in humanis aliud natura, aliud est operatio naturæ; ita etiam in diuinis aliud sit diuina essentia, aliud operatio diuina; male acceptis sextæ Synodi verbis, quæ rectè statuerat duas naturales operationes. Illi tamen non ita sentientes vocant blasphemos; vt videre est in eorũ Synodico, quod legunt prima Dominica Quadragesimæ. Falso igitur dicis, Nile, Honoriũ in fide errasse. Si vero quæras, cur igitur à Synodo damnatus est? Damnatum dicimus, sed à Synodo Acephala, solis videlicet orientalibus, Papæ legatis nihil ad hoc conferentibus. Quod

τῆς συνόδου πρᾶξιν· ὑφορώμενος γὰρ τὸ μέλλον ὁ πάπας, καὶ εἰδὼς οἷα προεμήγγελλεν ἡ φήμη, ὅτι Ονώριον οἱ Κωνσταντινοπολῖται ἐν τοῖς μονοθελήταις ἠρίθμουν, ὡς εἰ πάντες ἔφθημεν ἐκ τῆς διαλέξεως τοῦ ὁσίου μαξίμου· δύο τινὰ λέγει πρὸς τοῦτο ἁρμόδια ἐν τῇ πρὸς τοὺς βασιλέας ἐπιστολῇ.

Διό περ ἄδειαν ἤγουν αὐθεντίαν δεδώκαμεν τοῖς τοποτηρηταῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον γαληναῖον κράτος τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπετέθη, ἵνα μηδὲν δηλονότι προσπετεύσωνται προσθεῖναι, ἢ ὑφελεῖν, ἢ ἀλλάξαι· καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ κατωτέρω.

Αὕτη ἡ πνικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληναίου κράτους, ἡ Αποστολικὴ τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία, ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς Αποστολικῆς παραδόσεως οὐδέ ποτε πλανηθῆναι δείκνυται,

euidenter probatur ex epiſtola Agathonis Papæ Act. IV. ſextæ Synodi. Cum enim ſuſpicaretur Papa, quod poſtea euenit; ſciretq́; quod ait S. Maximus, vt dictum eſt, in ſuo Dialogo, & fama vulgatum erat; Conſtantinopolitanos numerare Honorium inter Monothelitas; duo dicit, quæ ad hoc faciunt in epiſtola ad Imperatores.

Propterea licentiam, ſiue auctoritatem legatis dedimus apud Sereniſſimum veſtrum Imperium, vt ſimpliciter ſatisfaciant in quantũ eis duntaxat iniunctum eſt; vt nihil profecto præſumant addere, minuere, aut mutare: & infra. Hæc ſpiritalis mater veſtri ſereniſſimi Imperii, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotẽtis gratiã à tramite Apoſtolicę traditionis nunquã erraſſe probabitur, nec hæreticis nouitatib⁹ deprauata ſuccubuit; ſed vt ab exordio fidei Chriſtianę percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorũ Chriſti principibus

illibata vſque ad finem permanet, ſecundum ipſius Domini Saluatoris diuinam promiſſionem; quam ſuorum diſcipulorum principi in Euangeliis fecit inquiens: Petre, Petre, ecce ſatan expectiuit, vt cribraret vos, ſicut qui triticum cribrat: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. (Hoc ipſum & Synodica Epiſcoporum ſuggeſtio poſt epiſtolam Papæ diſertis verbis continet.) & infra.

Vnde & Apoſtolicæ memoriæ prædeceſſores mediocritatis meæ, dominicis inſtructi doctrinis; ex quo præſules Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ nouitatem hæreticam introducere conati ſunt in immaculatam Chriſti Eccleſiam; nunquam eos hortari neglexerunt, & hortando commouere, vt à praui dogmatis hæreticis errore ſaltem tacendo abſtinerent.

προσρέψασθαι, καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνῆσαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἱρετικῆς πλάνης κἂν σιωπῶντες ἀποστήσωνται. Ἐν τούτοις ὁ μακάριος πάπας Ἀγάθων λέγει δεδωκέναι τοῖς τοποτηρηταῖς ἄδειαν τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι, καὶ μηδὲν ἕτερον τολμῆσαι· λέγει, μηδένα Ῥώμης ἀρχιερέα περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλθαι, εἶτα καὶ διὰ τὸ προσρέψασθαι κἂν σιωπᾶν, περιγράφει τὸν Ὀνώριον· ἢ τοίνυν ὅτε οἱ ἀνατολικοὶ ἀπεκήρυξαν τὸν Ὀνώριον, συμψήφους εἶχον καὶ τοὺς τοποτηρητὰς τοῦ πάπα, ἢ οὐκ εἶχον, ἔχομεν ὃ ἐζητοῦμεν· ὅπερ εἶχον, ἀθέσμως εἶχον, τοιαύτην αὐτοῖς ἄδειαν μὴ δεδωκότος τοῦ πάπα· πῶς γὰρ ἂν ἔδωκε τοιαύτην ἄδειαν ὁ πάπας τοῦ ἀναθεματίσαι Ὀνώριον, ὅστις καθάπαξ διαβεβαιοῦται, μηδένα Ῥώμης ἀρχιερέα περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλθαι· καὶ περιγράφων ἐπαινεῖ τὸν Ὀνώριον, ὃς δέκατος πρὸ Ἀγάθωνος ἐγεγόνει πάπας.

Οὕτω μὲν οὖν ἐναργῶς ἔχομεν, ὅτι μόνοι τὸν Ὀνώριον οἱ ἀνατολικοὶ ἀπεκήρυξαν·

In his licentiam se dedisse ait B. Papa Agatho suis legatis, vt simpliciter de fide responderent, & nihil aliud auderent.

Dicit, nullum Romanum Pontificem in fide errasse. Deinde cum Romanos Pontifices hortatos ait, vt Cõstantinopolitani saltem tacerent, circumscribit Honorium. Aut ergo quando orientales damnabant Honorium, consentientes habebant etiã legatos Papæ, aut non habebant. Si non habebant, certum est quod dicimus. Si vero habebant, illicite habebant, nulla tali facultate præditos à Pontifice. Quomodo enim Pontifex talem dedisset facultatem anathematizandi Honorium, qui expresse, asserit nullum Romanum Pontificem errasse in fide? & describendo Honoriũ laudat, qui decimus ante Agathonem fuerat Papa?

Ita plane constat, Honorium à solis damnatum orientalibus.

ὥσπερ δὲ ἡ τετάρτη σύνοδος ἐκθεμένη τὸν κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως χωρὶς τοῦ πάπα, οὐδὲν συνεπέρανεν· οὕτω καὶ ἡ ἕκτη σύνοδος χωρὶς τοῦ πάπα τὸν Ὀνώριον διὰ τὰς κακῶς ἐκληφθείσας ὁμωνυμίας ἀποκηρύξασα, οὐδὲν συνεπέρανε· οὔτε γοῦν Ὀνώριος αἱρετικὸς, οὔτε κυρίως ὑπὸ τῆς συνόδου ἀπεκηρύχθη· ἀλλὰ καὶ ὀρθοδοξότατός ἐστι, καὶ οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ τὸ ἀνάθεμα· βοῶντος τοῦ μεγάλου πάπα Λέοντος ἐν τῇ μετὰ τὴν τετάρτην σύνοδον ἐπιστολαῖς, μάλιστα δὲ ἐν τῇ πρὸς Πουλχερίαν τὴν αὐγοῦσταν. ζ. Ταὶς συμφωνίας τῶν ἐπισκόπων, αἳ παρὰ κανόνας γίνονται, ἀκυροῦμεν καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου καθόλου τοῦτο ὁριζόμενοι ἀθετοῦμεν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ Ὀνώριος Ῥώμης ἐπίσκοπος καὶ αἱρετικὸς, δυνατὸν ἄρα τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων· οὐκ ἄρα ἐκλιπόντος

Sicut autem quarta Synodus, quia ſuum canonem de honore Conſtantinopolitani Epiſcopi abſque Papa, condiderat, nihil peregit, ita & ſexta Synodus, quando propter illas æquiuocationes abſque Papa damnauit Honorium, nihil peregit. Quare nec hæreticus Honorius, nec eſt propriè à Synodo dãnatus: ſed & ipſe orthodoxiſſimus, & anathema illum non attingit. Clamat enim in ſuis epiſtolis, tertia Chalcedonenſis Synodi parte, præſertim vero ad Pulcheriam Auguſtam Leo magnus Papa. Conſẽſiones Epiſcoporum ſanctorũ regulis repugnantes in irritum mittimus & per auctoritatẽ B. Petri Apoſtoli: generali prorſus definitione caſſamus.

NILVS. CAP. VI.

QVod ſi Honorius Romanus eſt Epiſcopus, & hæreticus, poteſt ergo Papa in fide errare. Nõ igitur fide

αὐτῆς τὴν πίστιν, ὁ τοῦ κυρίου διαπέπτωκε λόγος, ὃν περὶ τῆς ἐκκλησίας εἰρήκει, πύλας ᾅδου μὴ δυνηθῆναι ταύτης περιγενέσθαι· ἔστι γὰρ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις καὶ μάλα τὴν εὐσέβειαν σώζεσθαι· φανερὸν δὲ ἐκ τούτων, μηδὲ τῇ τῆς Ῥώμης ἐκκλησίᾳ προσήκειν τὸ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν οἰκοδομῆσθαι· τοῦτο γὰρ καὶ φορτικὸν, καὶ οὐ πόρρωτης Ἰουδαϊκῆς ταπεινότητος, περιγράφειν τῇ Ῥώμῃ τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' ᾠκοδόμησε τὴν ἐκκλησίαν ὁ χριστὸς ἐπὶ τῇ θεολογίᾳ τοῦ Πέτρου, καὶ ἐπὶ πᾶσιν οἱ ταύτης τῆς ὁμολογίας φύλακες ἔσονται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ὅσα ἐπιφέρεις, ψευδεῖ ἐπιστηρίξας θεμελίῳ, φροῦδα τυγχάνει· εἰ γὰρ Ὀνώριος ὀρθοδοξίας λαμπτήρ, καὶ ἀδίκως ἐπὶ ὁμωνυμίαις κατεκρίθη παρὰ τῶν ἀνατολικῶν βουληθέντων ἄλλως ἐκδέξασθαι τὰς Ὀνωρίου λέξεις, ἢ παρ' ἐκείνου ἐγράφησαν, πῶς ἐστὶ τοῦ πάπου ἢ πάπου τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων; εἰ γὰρ ἐκπέσοι, διαπέπτωκεν ὁ τοῦ κυρίου λόγος καὶ ἡ ἐπαγγελία, ὡς

Papæ deficiente corruit ſermo Domini,quem de Eccleſia protulit; Portas inferi aduerſus eam non præualituras.Poteſt enim plane in cæteris Epiſcopis eſſe fides ſalua. Ex his etiam liquet,Romanæ Eccleſiæ nequaquam conuenire, vt ſuper illam Petram ædificata ſit Eccleſia. Hoc enim graue eſt,& non multum diſtat à tenuitate Iudaica, Eccleſiam Romana vrbe circumſcribere. Sed Eccleſiam ædificauit Chriſtus ſuper confeſſionem Petri, & vniuerſis qui confeſſionis eius cuſtodes erunt.

CONFVTATIO.

Quæcunq; infers,vana ſunt ex falſo poſito fundaméto.Nã ſi Honori⁹ orthodoxiæ radios emittit; & nullo ſuo merito damnatus eſt ob æquiuocationes ab Orientalibus ; qui voces eius in alium excepere ſenſum, quam ab eo ſcriptæ erant,nullo modo probaſti,Papam vt Papam errare poſſe in fide, ſi enim errauerit,ſermo Domini

φησιν ὁ μακάριος ἀγάθων, καὶ ὁ βασιλεὺς πωγωνάτος, ὧν σοι τὰ ῥητὰ ἤδη παρενηνόχαμεν· ὅτι δ' ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις τὴν εὐσέβειαν σώζεσθαι, εἰ μὲν λέγεις ὡς ὁμολογίαν τῆς πίστεως σύμφωνον τῷ πέτρου θρόνῳ, ἔστω· εἰ δὲ ὡς κληρονομίαν παρὰ τοῦ Πέτρου καταγομένην, βοᾷ ὡς αὐτὴν προείρηται ἡ τετάρτη σύνοδος, ὅτι ὁ πάπας τὴν χρυσῆν τῆς πίστεως σειρὰν παρὰ τοῦ σωτῆρος καταγομένην φυλάξας, πᾶσι γέγονεν ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου· ἥν φασι φωνὴν καὶ αὐτοί, ἀρχηγῷ τῷ πάπᾳ χρησάμενοι ὡς κλῆρον τῆς ἀληθείας ἔδειξαν, καὶ ἐδίδαξαν τὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας· Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει πρὸς τῷ τέλει ἐβόησαν οἱ ἐπίσκοποι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος· Πέτρος διὰ Λέοντος ταῦτα ἐξεφώνησεν. Καὶ ἡ ἕκτη σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον· χάρτης φησὶ καὶ μέλαν ἐφαίνετο, καὶ δι' ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο· εἰ γοῦν διὰ τοῦ πάπα φθέγγεται ὁ πέτρος, ἡ θεολογία τοῦ πέτρου ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις

dilapſus eſt, & defecit promiſſio: quod negat S. Papa Agatho, & Imp. Conſtantinus Pogonatus, vt ſupra expoſuimus. In cæteris autẽ Epiſcopis cõſeruari poſſe rectam fidem, ſicut confeſſionem dicis conſonã Petri cathedræ, eſto: Si vero vt hęreditatem à Petro deductã clamat, vt ſupra diximus, quarta Synodus: Papã conſeruata aurea fidei catena, quæ à Saluatore deducitur, conſtitutũ eſſe omnibus vocis B. Petri interpretem. Quã & ſe, inquiunt, vſos auctore & duce Papa, tãquam veritatis hæreditatem oſtendiſſe & docuiſſe Eccleſiæ filios. Et acti. II. ad finem clamarunt Epiſcopi; Petrus per Leonem hæc locutus eſt; cũ recitata illis fuiſſet epiſtola Papæ. Et ſexta Synodus in Proſphonetico ad Conſtantinũ Imperatorem. Charta, inquit, videbatur & atramentũ, & per Agathonem loquebatur Petrus. Si ergo Petrus loquitur per Papã, theologia Petri in cæteris Epiſcopis cõfeſſio

Ep. act. 4. 6. Syn. 6 Sy. Act. 18

P. 3. c. n.

ὁμολογία ἐστὶν, ἐν τῷ διαδόχῳ τοῦ Πέτρου κληρονομία τῆς πίστεως· τὴν δὲ ἐπαγγελίαν ὁ χριστὸς ἐποιήσατο κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὡς δέδεικται, τῷ Πέτρῳ· μόνος ἄρα ὁ Πέτρου διάδοχος ἔχει τὸ ἀπλανὲς τῆς πίστεως ἐκ τῆς ἐπαγγελίας· οἱ λοιποὶ δὲ ἐπίσκοποι, κἂν τύχωσιν ἔχοντες τὴν ἀληθῆ ὁμολογίαν, ὅμως αὐτόθεν οὐκ ἔχουσι τοῦ ἀπλανοῦς τὴν ἐπαγγελίαν· ὅθεν ἐκ τῆς ἀληθοῦς τῶν ἐπισκόπων ὁμολογίας οὐκ ἔστι λαβεῖν τὸ βέβαιον, καὶ ἀναμφίβολον, καὶ ἀναμάρτητον τῆς πίστεως, εἰ μὴ παρ' ἐκείνου μόνου, ἐν ᾧ φασιν αἱ σύνοδοι φθέγγεσθαι τὸν Πέτρον· οὕτω Κύριλλος τὴν ἀληθῆ ἔχων καὶ διδάσκων ὁμολογίαν, οὐκ ἐτόλμησεν ἀπορρῆξαι ἑαυτὸν τῆς Νεστορίου κοινωνίας, εἰ μὴ πρότερον Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ γράψας. Οὐ πρότερον, φησὶν, τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμεθα ἑαυτοὺς, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα· πόθεν τοῦτο; εἰ μὴ ὅτι μᾶλλον ἐθάρρει Κύριλλος τῷ ἀπλανεῖ τῆς πίστεως τῆς Ῥώμης θρόνου, ἢ ταῖς ἀποδείξεσιν, αἷς τὸν Νεστόριον ἐστενοχώρει.

in ſucceſſore Petri eſt hæreditas fidei, & quia iuxta ſanctos Patres promiſſum à Chriſto factum eſt Petro, vt oſtendimus, ſolus Petri ſucceſſor habet promiſſionis vi inerrantem fidem: Cæteri Epiſcopi licet veram habeant confeſſionem, non proinde habent inerrantis fidei promiſſionem.

Quare ex vera confeſſione Epiſcoporum ſumi non poteſt certitudo, firmitas, & infallibilis fidei rectitudo, niſi ex eo vno, in quo Petrum loqui teſtantur Synodi. Ita Cyrillus veram habens docenſque confeſſionem, nō eſt auſus abſtinere à communione Neſtorii, niſi prius Cæleſtino Papæ ſcripſiſſet.

Nec prius à communione Neſtorii ſeiungimur, quam hæc tuæ pietati nota faciamus. Vnde hoc? niſi quia Cyrillus plus fidebat infallibilitati fidei ſedis Petri, quam demonſtrationibus quibus Neſtorium arctabat?

Οὕτως ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος ὅρον ἐκθεμένη τῆς πίστεως, ἐπειδὴ ἀτελῶς ἔχειν ἐδόκει, ἐκ τῆς φωνῆς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος, τὴν ὀρθοδοξίας κοινὴν στήλην ἡ σύνοδος ἐπονόμασεν, τὸ ἀληθῆ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐξύφαινεν ὅρον. Καὶ οἱ τῆς ἕκτης συνόδου ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα ὁμολογοῦσι τὴν αἵρεσιν ἐκδιῶξαι, καὶ τὴν πίστιν στηρίξαντες πρὸς ἀγάθωνα φασι τὸν πάπαν.

Τὴν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φωταυγίαν, ἣν τῇ λαυγῶς σὺν ὑμῖν ἐκηρύξαμεν, αὖθις διὰ τιμίων ὑμῶν αἰτηγράφων ἐπισφραγίσαι τὴν ὑμῶν ἐκλιπαροῦμεν πατρικὴν ἁγιότητα.

Διατὶ γὰρ τὰ δόξαντα τῇ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ζητοῦσι βεβαιωθῆναι; οὐ γὰρ σύμψηφον σφίσιν αὐτοῖς γενέσθαι τὸν πάπαν δέονται, ἀλλ' ἐπισφραγιστὴν καὶ κῦρος παρέχοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ· ὡς καὶ περὶ ξύσου τοῦ πάπα φησὶ Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς ἀκάκιον τὸν μελιτηνῆς ἐπιστολῇ, ὅτι ἐβεβαίωσε τὰ τῆς τρίτης συνόδου. Ἐκ τούτων αἱ ἀρχαὶ τῶν σῶν λόγων διαλύονται·

Ita sancta Synodus quarta cum definitionem fidei conscripsisset, quia minus integra videbatur, ex verbis epistolæ Leonis Papæ, quã orthodoxiæ columnam appellauit, veram rectæ fidei contexuit definitionem. Et sextæ Synodi Patres fatentur se ex lectione epistolæ Papæ hæresim confutasse, & vbi fidem firmarunt, his ad Agathonem Papã vtuntur vocibus.

In sua defi. act. 5. inep. ad Pap. act. 18.

Orthodoxæ vero fidei splendorẽ, quam vobiscum dilucidè prædicauimus, vt iterum per honorabilia vestrã rescripta obsignetis, paternam vestrã sanctitatem rogamus.

Cur enim confirmari petunt, quæ probauit æcumenica Synodus? Neq; enim rogant vt Papã assentientẽ habeant, sed obsignantem, & ratam volentem fidei expositionem. Quemadmodũ & à Xysto Papa fuisse confirmatam tertiam Synodum asserit Cyrillus epistola ad Acaciũ Melitenensẽ.

Concil. Eph. P. 3. c. 35.

Hinc argumentorum tuorũ laquei

λύονται. Εἰ γὰρ ἐσφάλη ὁ πάπας περὶ τὴν πίστιν, ψευδὴς ἄρα ἡ ἐπαγγελία τοῦ χριστοῦ· καὶ ἄδηλον ζητήματος ὄντος περὶ τὴν πίστιν, τίς τίνος ἐπισκόπου ἀληθὴς καὶ ὀρθόδοξός ἐστιν ἡ ὁμολογία· Δῆλον δὲ καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ χριστοῦ τῇ Ῥώμης ἐκκλησίᾳ προσήκειν, διὰ τὸ κληρονόμον εἶναι τῆς Πέτρου πίστεως τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης· καὶ τοῦτο οὐκ Ἰουδαϊκῆς εἶναι ταπεινότητος, ἀλλὰ θείας τοῦ χριστοῦ νομοθεσίας εὐεργέτημα, ὥστε τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας κινουμένου ζητήματος περὶ πίστεως, ἔχειν διὰ τοῦ πάπα τὸν Πέτρον φθεγγόμενον, ἐν ᾧ ἀδύνατον πλανηθῆναι· ἄλλως γὰρ ἂν ἕκαστος ἀντεποιεῖτο τῆς ἀπλανείας, ἀπονέμων ἑαυτῷ τὴν Πέτρου θεολογίαν· καὶ ἦν ἀταξία καὶ ἀκοσμία ὁ κόσμος τῆς ἐκκλησίας· ὁποῖόν τι συνέβη Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον, τοῦ Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως περὶ πίστεως διαμαχομένου· εἰ μὴ γὰρ ἀμφότεροι πρὸς τὸν Ῥώμης Κελεστῖνον ἀνέδραμον, ἦν ἂν ταραχῆς ἄπαντα καὶ συγχύσεως πλήρη. Καὶ ὅτε εὐτυχὴς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις

euanescunt. Si enim Papa errauit in fide falsa est Christi promissio: incertumque cum de fide aliquid controuersum est, quæ cuius Episcopi vera sit & orthodoxa confessio. Hinc etiam liquet, Christi promissum conuenire Rom. Ecclesiæ, quoniã Rom. Episcopus est hæres fidei Petri:& hoc non esse tenuitates Iudaicæ, sed diuinæ Christi institutionis beneficium: vt vniuersalis Ecclesia, quoties de fide controuersia oritur, habeat in Papa loquentem Petrum, quem errare impossibile sit. Alioquin quisque se non errantem assereret, & Petri sibi theologiam adaptaret: essetque confusio & inordinatio Ecclesiasticus ordo. Quemadmodum Cyrillus Alexãdrinus & Nestorius Cõstãtinopolitanus cũ de fide altercarẽtur, ad Cælestinũ Rom. Episcopũ confugerunt. Alioquin plena omnia turbatũ & cõfusionis essent. Fecit hoc idẽ & Eutyches appellãdo sedẽ Apostolicã,

Φλαβιανὸν Κωνσταντινουπόλεως ἠγωνίζετο περὶ τῆς ὀρθοδοξίας.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὁ μακάριος Ἀγάθων τὴν ἑαυτοῦ λέγει ἐκκλησίαν οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας παρασυρῆναι, θαυμαστὸν οὐδὲν ἀξιώσομεν γάρ, μὴ τὰ πράγματα ἕλκειν ἐπὶ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν τοῖς πράγμασιν· ἐνθυμεῖσθαι χρὴ καὶ τρόπους οἰκονομίας, οἷς χρῶνται οἱ ἅγιοι, ὅταν περί τινος τῶν ἀναγκαίων ἡ ζήτησις ᾖ· καὶ ὅτι παλαιῶς ἡ ἐκκλησία Ῥώμης ἐκπίπτει τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν πίστιν· ἢ πῶς ἑρμηνεύσεις τό, πάντες ἐξέκλιναν; ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός; ἄλλως τε Ἀγάθων τὸ προφητικὸς εἴρηκεν, τὸ δὲ μέλλον οὐκ ἀπέκλεισεν, καὶ τὸ μέγιστον περὶ τῆς ς΄ συνόδου ταῦτα εἴρηκεν· θαυμάζειν δὲ οὐ χρή, σύνοδος πολλῶν ἁγίων συνῆκεν, ὅπερ ὁ εἷς ἠγνόησεν· ὅτι δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἀνάγνωθι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ μετὰ τὴν

quando illi cum S. Flauiano contentio de fide erat.

NILVS. CAP. VII.

QVod si B. Agatho suam dicat Ecclesiam à veritatis tramite nunquam deuiâsse, non est mirandũ, Illud enim nos æquo iure postulabimus; non esse trahendas ad verba res; sed accommodanda rebus verba. Cõsiderandum quoq; S. Patres vti dicẽdi modis spectantibus ad præsentem rerum statũ, cum de re aliqua necessaria quæstio est. quodq; Rom. Ecclesia raro aberrat à veritate fidei. Alioquin quomodo explicabis illud: Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: Non est qui faciat bonũ, non est vsq; ad vnũ? Deinde Agatho præteritũ dixit, futurũ non negauit, & quod maximi refert, ante sextam Synodum hæc dixit. Non est autem mirum à Synodo multorum sanctorum perspectum, quod vnus ignorauit. Porro hæc esse vera planum erit,

Ps. 13. 3.

6. Syn. Act. 18.

ἀγάθωνα πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων· Ὡσαύτως ἀναθεματίζομεν καὶ Ὀνώριον, ὅστις ταύτην τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν οὐκ ἐπιχείρησε διδασκαλία ἀποστολικῆς παραδόσεως ἁγνίσαι, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσία μιανθῆναι τὴν ἄσπιλον παρεχώρησεν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Γενναίαν ἡμῖν προβάλλεις ἀπολογίαν πρὸς τὴν σὴν αἰθυποφορὰν, ὅτι ἀγάθων οἰκονομικῶς ἔγραψεν· ὅτι δέοι δὲ, οἰκονομικῶς, εἰς δὲ ψευδῶς διαλύεται, τὰ πρῶτα δηλοῖ ἃ λέγεις ὅτι δεῖ τὰ ῥήματα ἐφαρμόζειν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐχὶ δὲ ἀνάπαλιν· τί δὴ ἄλλο ἐστὶ δὲ μὴ ἐφαρμόζειν τοὺς λόγους τοῖς πράγμασιν, ἢ δὲ προφανῶς ψεύδεσθαι; οὕτω δύο τἀναντία κατὰ σὲ ὁ ἀγάθων ἔχει, καὶ μακάριος ἐστὶ καὶ ψευδηγράφει· Τοιούτους ἡμῖν ἁγίους ὦ Νεῖλε πλάττεις εἶτα απανίως μὲν, ἀλλ' ὅμως ἐκπίπτειν φὴς τῆς ἀληθείας τὴν ἐκκλησίαν

si legatur epistola Leonis post Agathonem Papæ ad Imperatorem Romanorũ: Anathematizamus, inquit, pariter Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non est aggressus Apostolicæ traditionis doctrina lustrare, sed profana proditione maculari immaculatam permisit.

CONFVTATIO.

Quod ipse tibi ex Agathone obijcis, egregia diluis responsione: Quod Agatho se ad tempus accommodauerit. Hoc porro idẽ esse, atque illũ mẽdaciter scripsisse, declarant illa quæ primo ponis. Quod accommodanda sunt ad res verba, non contra: nam verba non accommodare rebus quid est aliud, quàm apertè mentiri? Ita duo contraria per te Agatho habet: & beatus est, & mentitur. Huiusmodi tu nobis sanctos Nile confingis. Deinde raro quidem, aberrare tamen à veritate Romana ais

τῆς Ῥώμης· καὶ φέρεις τὸ τοῦ ψαλμοῦ εἰς ἀπόδειξιν· πάντες ἐξέκλιναν· καὶ τὸ κατὰ Ἰουδαίων, ἢ καὶ τῶν ἐθνῶν ἅμα ῥηθὲν, ἢ καὶ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν ὑφήλιον διὰ τὸ προσπταῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, τῇ συνήθει ματαιολογίᾳ καθέλκεις ἐπὶ τὴν πίστιν, καὶ τὸν δοθέντα παρὰ τοῦ σωτῆρος ἀσφαλῆ κανόνα τῆς πίστεως ἐν τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς διαδόχοις· οὕτω δὴ σὺ ὑπὸ τῆς ἄγαν σπουδῆς τοῦ διασύρειν τὸν Πέτρου θρόνον, εἰς τὰ κυριώτατα βλασφημεῖς· εἰ γὰρ κατὰ τὸν σὸν νοῦν ἐκληπτέον τὸ, πάντες ἐξέκλιναν· ἄρα καὶ αἱ ἅγιαι σύνοδοι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι ἄνθρωποι ὄντες ἐν τῷ παραδοῦναι τὰ τῆς πίστεως ἐξέκλιναν· εἰ δὲ τοῦτο ἐσχάτης βλασφημίας, καὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ τὰς ἱερὰς συνόδους ἀσπάζῃ ὡς ἐνηχουμένας τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς τῆς πίστεως διδασκάλους, πῶς ὑβρίζεις τὸν Πέτρου θρόνον ἔχοντα περὶ τὴν πίστιν τὸ ἀναμάρτητον; ὥσπερ ἂν εἰ τοῦτο ἐξ οἰκείας εἶχε δυνάμεως, καὶ μὴ ἐκ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπαγγελίας, ὡς μαρτυροῦσι τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων. Ὃ δὲ λέγεις, τὸν Ἀγάθωνα εἰρη-

Ecclesiam; atque ad probandum hoc, Psalmi dictum vsurpas: Omnes declinauerunt, & quod in Iudæos, vel simul etiam contra Gentiles dictum est: aut omnino in vniuersos homines propter humanæ imbecillitatis offensas, tu vetere tua futilitate detorques in fidẽ, & certissimã fidei regulã à Saluatore datã in Petro & successoribus, & tãto studio teneris insectandi Petri cathedrã, vt labaris in grauissimas blaphemias. Si enim ita excipiendum est, vt tu intelligis illud: Omnes declinauerunt: Ergo & sanctæ Synodi, & ipsi Apostoli, cum homines fuerint, in tradenda fide declinauerunt. Quod si hoc intolerabilis est blasphemia; & Apostolos, & sacras Synodos suscipis vt pote S. Spiritu dictante locutas, & indubitatos fidei magistros: cur Petri sedem contumeliis laceras? quasi vero illa suapte ui habeat, non posse errare in fide, non ex promissione Saluatoris, vt acta Synodorum

χέναι τὸ περωχηκὸς, τὸ μέλλον δὲ μὴ ἀποκλεῖσαι, πλάτη τῆς ἀληθείας ἀπώκισαι, δέκατος γὰρ ἀγάθων μετὰ Ονώριον· εἶτα ἐπιφέρεις τὴν προὺς τῷ τέλει τῆς ϛ' συνόδου, Λέοντος τοῦ πάπα ἐπιςολὴν ἀναθεματίζουσαν τὸν Ονώριον. Καὶ οὐ συνείδεις, ὅτι προδήλως ἑαυτῷ μάχεται ὁ Λέων, εἴπερ ἦν ταῦτα ἀληθῆ· πρότερον μὲν γὰρ λέγει.

Τοιγαροῦν τῆς συνοδικῶν τὸ ὕφος ἀναδραμόντες, καὶ ἐπιμελῶς περιεργασάμενοι, καὶ ἕκαςα τῶν ὑπομνημάτων ἀπαιτήσαντες, τὰ αὐτὰ ἅπερ καὶ οἱ τοῦ ἀποςολικοῦ θρόνου ληγατάριοι ἐξηγήσαντο, τοῖς συμφωνοῦσιν ἐγγράφοις ηὕρομεν συμβαίνειν.

Ουτως ἔχει ἡ ἑρμηνευθεῖσα εἰς τὸ ἑλληνικὸν τοῦ πάπα ἐπιςολὴ ἣν εἴπερ νοῦν εἰχομένως γέγράφθαι παρὰ τοῦ πάπα λατινικῶς ἀκεραίαν καὶ ἀδιάφθορον, πολλῶν αἱ ῥαδιουργημάτων ἡ φίλη τόλμα ἡ λέγχετο· πλὴν καὶ μετὰ τοσαύτας πανουργίας ἡ μὴ καταπολεμουμένη ἀλήθεια φαίνεται. λέγει ὁ πάπας Λέων, τῆς συνοδικῶν τὸ ὕφος διεξελθεῖν καὶ περιεργάσασθαι, καὶ

testantur? Quod vero ais, Agathonem de præterito locutum, non negasse futurum; tota erras via: Decimus enim ab Honorio fuit Agatho subdis ex epistola Leonis Papæ in calce sextæ Synodi anathema in Honoriũ: nec animaduertisti, Leonẽ pugnare secũ, si verum id esset. Primo enim dicit.

Igitur gestorum Synodalium seriẽ recensentes, & curiosa diligentia perscrutati singula quæ gesta sunt, eadẽ quæ Apostolicæ sedis legati narrauerant, scriptis consonantibus conuenire comperimus.

Ita habet epistola Papæ in græcum conuersa, quæ si nunc extaret vt scripta fuit à Papa latine, integra & incorrupta, profecto multæ detegerentur fallaciæ, quas consueta immiscuit audacia. Cæterum post tot fraudes etiam, quę nunquam expugnatur, apparet veritas.

Dicit Leo Papa, Synodalium gestorum se commentarios percurrisse, &

συμφωνοῦντα ἐφθαρηκέναι τὰ ὑπομνήματα τοῖς λόγοις τῶν λῃγαταρίων. εἶτα κατωτέρω ἐπαινεῖ ὀνόματι τὴν ἐπιστολὴν ἀγάθωνος, ἥτις ἔγκειται τοῖς ὑπομνήμασι τῆς ς΄ συνόδου· πῶς οὖν τῆς τοῦ ἀγάθωνος ἐπιστολῆς φανερῶς περιεχούσης, ὅτι πάπας οὐδεὶς ἐσφάλη τὰ περὶ τὴν πίστιν, Λέων ὁ διάδοχος ἀγάθωνος καὶ ἐπαινεῖ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἐναντία τῇ ἐπιστολῇ ἀποφαίνεται; πῶς τοῦ Ονωρίου τῆς αἱρετικῆς συκοφαντίας ἐλευθεροῦντες τοῦ ἀγάθωνος, Λέων ὁ τούτου διάδοχος ἀναθεματίζει καὶ ὄνομα; οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστι· ἀρχαία δέ τινι τῶν ἀνατολικῶν συνήθεια παραφθείρειν τὰ τῶν συνόδων, μάρτυς ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς ἀκάκιον τὸν ἐπίσκοπον μελιτηνῆς ἐπιστολῇ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς τρίτης συνόδου.

Ἀφίκετο γάρ φησι, πρός με ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος παῦλος τῆς ἐμισηνῶν· εἶτα διεπυνθάνετό μου καὶ μάλα ἐσπουδασμένως, εἰ συναινῶ τοῖς γραφεῖσι παρὰ τοῦ τρισμακαρίου πατρὸς Ἀθανασίου πρὸς ἐπίκτητον

conuenientia reperisse quæ legit cum narratione legatorum. Deinde infra nominatim laudat epistolam Agathonis, quæ inserta est Actis 6. Synodi. Quomodo igitur Agathonis epistola liberè prædicante, nullũ Papam errasse in fide, Leo successor Agathonis & epistolam laudat, & contraria epistolæ dicit? Quomodo Honorium, quem Agatho vindicat à calumniis hæreticorum, Leo successor nominatim anathemati tradit? Quis tandem hoc credit? sed vetus est mos quorundam Orientalium corrumpendi Acta Synodorum.

Testis huius rei est celeberrimus Cyrillus in epistola ad Acaciũ Melitensẽ. Venit ad me, inquit, religiosissimus Episcop. Paulus Emisenus & rogabat ex me enixè, nũ susciperẽ quæ scripsit beatissimus Pater Athanasius ad Epictetũ Corinthi Episcopũ. Ego vero respondi, me prorsus suscipere

Κορίνθου· ἐγὼ δὲ ἔφην, ὅτι εἰ σώζεται παρ᾽ ὑμῖν νενοθευμένον τὸ γράμμα, συναινέσαιμι αὖ πάντη καὶ πάντως. παραπεποίηνται γὰρ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν. Εἶτα. Καὶ δὴ λαβὼν ὁ Παῦλος ἀντίγραφα παλαιά, καὶ συμβαλὼν οἷς ἐπιφέρετο, ηὕρισκε ταῦτα νενοθευμένα· Τοῦτ᾽ αὐτὸ λέγει καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀντιοχείας ἐπιστολῇ. Καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ Λέων ὁ πάπας γράφων πουλχερίᾳ τῇ αὐγούστῃ ἐμέμφετο τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀνατόλιον, ὅτι νόθον κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως, τρίτον ἐπιγραφόμενον, προέφερεν τῆς δευτέρας συνόδου· Καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ πολλὰς πέπονθεν ἀποκοπὰς παρὰ τῶν ἀνατολικῶν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ πρὸς βασιλεῖς Κωνσταντῖνον καὶ εἰρήνην. Δεύτερον, εἰ καὶ δοίημεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἀναθεματισθῆναι Ονώριον παρὰ Λέοντος ἐκείναις ταῖς λέξεσιν, αἷς προφέρεις. Εὔδηλον ὅτι ἀνεθεματίσθη Ονώριος οὐχ ὡς αἱρετικὸς, ἀλλ᾽ ὡς τὴν αἵρεσιν φῦναι παραχωρήσας. Τοῦτο δ᾽ αὖ εἰ

dummodo ſcriptum apud vos incorruptum extet; multa enim in illo deprauata ſunt ab inimicis veritatis. Et mox. Itaque Paulus accepta vetuſta exemplaria cum iis contulit, quæ ipſe attulerat; & comperit hæc adulterata.

Hoc idem Cyrillus aſſerit in fine e- c.34. piſtolæ ad Ioannem Antiochenum. Epiſt. ad Et in quarta Synodo Leo Papa I. Ana- Anat.c.5. toliū Conſtantinop. arguebat, quod &ad Pulcher.c.7. ſuppoſititium Canonem proferret, qui ſecundæ Synodo tribuitur, tertiū de honore Epiſcopi Conſtantinopolitani, tertia parte Chalcedonenſis. Et in ſeptima Synodo Actio. II. multas paſſa eſt mutilationes ab Orientalibus epiſtola Hadriani Papæ ad Imperatores.

Secundo, Dato quod nullo modo verū eſt: Honoriū à Leone per illas voces, quas tu profers, fuiſſe anathemate perculſum; conſtat id paſſum Honorium non vt hæreticum, ſed eo

ῥᾳθυμίας καὶ ἀμελείας ἔγκλημα, οὐχὶ αἱρέσεως· ὥστε πᾶσά σου πίπτει ἡ οἰκοδομή· οὐ γὰρ ἔδειξας ὃ προέθου, ὅτι οὐκ ἀδύνατον τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, τοῦτον τὸν λ[illegible]ον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὃν αὐτὸς πρὸς τὸν Καισαρείας, ἢ πρός τινα τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἱερέων, πῶς οὐ κομιδῇ πολύδεινον; ὁ μὲν γὰρ Ῥώμης πρῶτος πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως λέγεται, ὡς αὐτοῦ γε δευτέραν τάξιν ἐπέχοντος· οὐκέτι δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πρῶτος οὕτω πρὸς τὸν Καισαρείας, ὡς ἐκείνου γε τὰ δευτερεῖα σώζοντος· ἀλλ' ὁ μὲν τῆς Κωνσταντίνου οὕτω πρῶτος, ὡς μονὰς, καὶ ὡς μὴ τοῖς ἄλλοις συντεταγμένος· ὁ δὲ Καισαρείας οὐ δεύτερος ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πρῶτος, πλὴν ὡς τοῖς ἄλλοις συντεταγμένος, καὶ δεύτερον ἔχων καὶ τρίτον, ὅτι δὲ τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα συντεταγμένων καὶ οὐκ ἄφετον, δῆλον·

ἀνάγνωθι

nomine, quod hæresim oriri permisisset; quod negligentiæ crimen est, non autem hæresis. Itaque totum tuũ fuit ædificium; non enim probasti quod volebas, scilicet, non esse impossibile, Papam errare in fide.

NILVS. CAP. VIII.

Dici autem, ita se habere Papã ad Episcopũ Cõstantinopolitanũ, sicut se habet ipse ad Cæsareensem, aut quẽuis aliũ ex Episcopis sibi subiectis, quis hoc æquo animo ferat? Nã Romanus dicitur primus ad Constãtinop. obtinente isto secundũ locũ; at vero Cõstantinopolitanus non est ita primus, vt Cæsareensis sit secundus; sed est primus Cõstantinopolitanus vt vnicus, & non cũ aliis coordinatus: Cæsareensis vero non dicitur secundus, sed primus & ipse; cum aliis tamẽ coordinatus, habensq; secundum & tertium. Quod autem primatus Papæ coordinatus sit, & non absolutus, li-

ἀνάγνωθι τὸν λϛʹ κανόνα τῆς ϛʹ συνόδου.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἀλογία πάντως ἡ τοιαύτη ἀναλογία. Καὶ σὺ μὲν ἀγανακτεῖς ἐπὶ τῇ πεπλασμένῃ παρ' ὑμῶν ἀνισότητι δυσχεραίνων· ἡ δὲ ἀλήθεια ἀγανακτεῖ τῇ περιεργίᾳ τῶν σοφισμάτων ἀδικουμένη πολλῷ πλέον, ὦ λῷστε· ὑπέρκειται ὁ Ῥώμης τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἢ ἐκεῖνος τοῦ Καισαρείας καὶ τῶν ὑπ' αὐτόν. Ὁ μὲν γὰρ πάπας ὑπέρκειται τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μὲν τὴν τρίτην σύνοδον ὡς κριτὴς κρινομένου, ὡς καθαιρέτης καθαιρουμένου, ὡς αὐθεντικῶς ἀφορίζων ἀφοριζομένου, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Κελεστίνου πρὸς Κύριλλον, καὶ Νεστόριον, καὶ ἑτέροις ἐν τῇ περὶ τῶν πρακτικῶν συλλογῇ τῆς τρίτης συνόδου· κατὰ δὲ τὴν τετάρτην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὡς κεφαλὴ ἡγεμονεύουσα μέλοις, ὡς ἀκτὶς φωτίζουσα σώματος φωτιζομένου, ὡς φύλαξ τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος κατασταθεὶς ἐπισκόπου λαθραίως δι'

quet. Legito sextæ Synodi canonem XXXVI.

CONFVTATIO.

Hæc proportio nullo rationis nititur fundamento, & tu quidem ægrè fers propter confictam à vobis imparilitatem; veritas autem ægrè fert, quia sophismatum versutia circũuenitur. Multò magis præcellit Papa Cõstãtinopolitano, quam ipse Cæsareensi, & cæteris sibi subditis. Papa enim est Cõstãtinop. superior vt iudex eo qui iudicatur, vt deponens eo qui deponitur, vt potestate excõmunicãs excommunicato, vt constat ex epistolis Cælestini ad Cyrillum, & Nestorium, & alios prima parte III. Synodi. Per quartam Synodum Papa est superior Constantinop. vt caput membro, vt radius illustrans corpore illustrato, vt vineæ custos à Saluatore constitutus eo qui nimia industria

ἀνθρωπίνης μηχανουργίας τιμᾶσθαι καὶ προ-
τιμᾶσθαι προθυμουμένου, ὡς πάτηρ τέκνου καὶ
παιδὸς δῶρα λαβεῖν αἰτουμένου· ὡς ἔστιν ἐκ
τῆς ἤδη προενεχθείσης ἰδεῖν ἐπιστολῆς τῆς τετάρ-
της συνόδου πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν. Κατὰ
δὲ τὴν ἕκτην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας ὡς
ἰατρὸς νοσοῦντος, τὴν ὑγείαν χαριζόμενος τῇ
ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀρχιερατικώτατος τῆς ἀποστο-
λικῆς ἀκροπόλεως πρόεδρος τῶν ἐλαχίστων,
ὡς φησὶν ἡ σύνοδος ἐκείνη ἐν τῷ προσφωνη-
τικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, ἐπισκό-
πων, ἐν οἷς ἦν καὶ Γεώργιος ὁ Κωνσταντινουπό-
λεως, καὶ Θεοφάνης Ἀντιοχείας· ὡς τοῦ κορυφαιο-
τάτου πρωταποστόλου τῆς καθέδρας διάδοχος,
ὑπερκείμενος τοῦ ἐκεῖθεν ὀρθοδόξου νομισθέν-
τος, ὅτι συνέθετο τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα, ὡς
μαρτυρεῖ ἡ ἁγία σύνοδος ἐκείνη ἐν τῇ
πρὸς Ἀγάθωνα ἐπιστολῇ. Κατὰ δὲ τὴν
ἑβδόμην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας,
ὡς ὀφθαλμὸς τοῦ ὅλου σώματος, ὑπο-
δεικνύων τῷ ὅλῳ σώματι τὴν εὐθεῖαν τρί-
βον τῆς ἀληθείας, ὡς φησὶ Ταράσιος ὁ Κωνσταν-

peruenit ad honores & præeminentiam, vt parens nato donari sibi aliquid petente; vt patet ex memorata epistola quartę Synodi ad Leonẽ Papam. Per sextam Synodum Papa est superior Constantinopolitano, vt medicus ægroto sanitatem Ecclesiæ largiens, vt pontificalissimus Apostolicæ summitatis antistes Episcopis minimis, vt in Prosphonetico ad Cõstantinum Imperatorem fatetur illa Synodus; inter quos erat Georgius Constantinopolitanus & Theophanes Antiochenus: vt successor cathedræ Coriphæi principis Apostolorũ eo, qui propterea orthodoxus habitus est, quia epistolam Papæ suscepit, vt Synodus illa testatur in epistola ad Agathonem:

Per septimam Synodum Papa est superior Constantinopolitano, tanquam oculus totius corporis, ostendens toti corpori rectam veritatis semitam, vt fatetur Tarasius Constan-

τινουπόλεως ἐν τῇ πρὸς Ἀδριανὸν τὸν πάπαν ἐπιστολῇ πρὸς τῷ τέλει τῆς ζ΄ συνόδου. Τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὑπεροχαῖς, ὅσαις τῶν ἀστέρων ὑπερτερεῖ ὁ ἥλιος, τοῦ πάπα ὑπερακοντίζοντος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως νομοθεσίᾳ τοῦ χριστοῦ, μαρτυρίαις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἔργοις βεβαιοῦσι τὴν ἀλήθειαν· ἐκείνου δὲ τοῦ Καισαρείας καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς ὑποβάλλειν ἀρξαμένου δυνάμει κανόνων οὐχὶ γνησίων, τοῦ τρίτου τῆς δευτέρας συνόδου, ὃν καὶ ἄγνωστον καὶ μὴ φυλαχθέντα, ἀλλ᾽ εἴπερ ὅλως παρὰ τῶν πατέρων γέγονεν, ἄκυρον τότε μείναντα, φησὶν ὁ ἅγιος πάπας Λέων ἐν τῇ πρὸς Πουλχερίαν τὴν αὐγοῦσταν ἐπιστολῇ, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀνατόλιον· οὐ κη΄ τῆς τετάρτης συνόδου, ὃν μὴ καμφθεὶς ταῖς δεήσεσι τῶν ἀνατολικῶν ἀπέρριψεν ὁ αὐτὸς πάπας Λέων· καὶ οὐ λς΄ τῆς πενθέκτης, ὃς παρὰ συνόδου τυπωθεὶς μὴ γνησίας ὡς δειχθήσεται, οὐδεμίαν ἔχει τὸ παράπαν ἰσχὺν ἄλλως τε μὴν δὲ συμφώνων τούτων ὄντων τῶν κανόνων, ἀλλὰ τοῦ τῆς δευτέρας

tinopolitanus in epiſtolà ad Hadrianum Papam, ad finem illius Synodi. Cum tot tantiſque prærogatiuis, quot ipſe præ ſtellis effulget ſol, Patriarchæ Conſtantinopolitano antecellat Papa ex ſanctione Chriſti Domini, generalium Conciliorum teſtimoniis, factis veritatem comprobantibus: ille vero Cæſareenſi cæteriſque ſuffraganeis præire cæperit virtute canonum non legitimorum, tertii ſecundæ Synodi: Quem & non perueniſſe ad notitiam ſedis Apoſtolicæ: & ſi omnino à Patribus ſubſcriptus eſt, nullius roboris manſiſſe teſtatur S. Leo Papa epiſtola ad Anatolium, & ad Pulcheriam Auguſtã. Viceſimi octaui quartæ Synodi, quã nõ exoratus precibus orientalium idem Leo Papa reiecit, & 36. quini ſextę; qui à Synodo confectus nequaquã legitima nullas habet vires. Præſertim quod inter hos canones non eſt conuenientia. Nã canon ſecundæ Synodi

συνόδου θεσπισάντος τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὰ πρεσβεῖα μετὰ τῆς Ῥώμης, τῶν λοιπῶν θεσπίζειν μὲν τὰ αὐτὰ λεγόντων, ὑπὲρ αὐτὰ δὲ ὁριζόντων, ἀλλὰ τὰ ἴσα πρεσβεῖα τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἀπονειμάντων· πρὸς τούτοις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὀλίγον αὐξηθέντος, καὶ μεμερισμένην διὰ τῶν ἀποβολιμαίων ἐκείνων κανόνων ἐξουσίαν λαβόντος, ἐπὶ τὸ χειροτονεῖν μόνους τοὺς τῆς ποντικῆς καὶ τῆς ἀσιανῆς, καὶ τῆς θρακικῆς διοικήσεως μητροπολίτας· πῶς ὦ Νεῖλε δεινοπαθεῖς κατὰ τῶν εἰπόντων, τοῦτον τὸν λόγον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὃν ἐκεῖνος πρὸς τὸν Καισαρείας, καίτοι οὐκ ὀρθῶς εἰπόντων; δέον ὀρθῶς εἰπεῖν, οὐ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχειν, ἀλλὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως εἶναι πολλῷ κατώτερον τοῦ πάπα, εἴπερ ὁ Καισαρείας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Ὅπου τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχει θεόθεν ὁ πάπας, ὡς ποιμὴν θεοπρόβλητος, καὶ φύλαξ τῆς ἀμπέλου.

ſtatuit, honorandum eſſe Conſtantinopolitanum poſt Romanum; cæteri vero canones idē ſe ſtatuere dicunt, ſed non idem ſtatuunt; verum Romano & Conſtantinopolitano æquales honores decernunt, & cum præterea Conſtantinopolitanus paulatim creuerit, & limitatam auctoritatem per ſuppoſititios illos canones vſurpauerit, ſcilicet ad conſecrandos tantum Pontice, Aſianæ, & Thraciæ Diœceſis metropolites. Quomodo tu ægrè fers, & ſuccenſes illis, à quibus dictum eſt; Ita ſe habere Papam ad Conſtantinopolitanum, ſicut ſe ille habet ad Cæſareenſem; cum illi non iuſta proportione vſi fuerint? Debeát enim dicere, non ita ſe habere; ſed Conſtantinopolitanum eſſe inferiorem Papæ multomagis, quam ſit Cõſtantinopolitano Cæſareenſis; quandoquidem Papa habet in Conſtantinopolitanum poteſtatem diuinitus traditam, quippè vt Paſtor à Deo

ὁ δὲ τῆ Κωνςαντίνου μηχανουργίαις ἐπεσπάσατο τὰ ἀλλότρια, ὡς βοᾷ ἐν τῇ ἐπιστολαῖς αὐτοῦ Λέων ὁ πάπας, καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸ μόνον χειροτονεῖν. Σὺ δὲ ἄλλον τρόπον τῇ σοὶ δοκοῦντα τῇ ἀνισότητα τῆς ἀναλογίας ἐκλαμβάνων γράφεις ἃ μήτε παρὰ συνόδων, μήτε παρὰ ὀρθοδόξων εἴληφας διδασκάλων, τῆ χισματικῆς ὄντα ματαιοφροσύνης εὑρήματα· ἔμαθες γὰρ φαύλων διδασκάλων ἀναγνοὺς συγγράμματα, ὅτι.

Τάξις προποκαθεδρίας πατριαρχῶν.

Ο Ρώμης, ὁ Κωνςαντινουπόλεως, ὁ Αλεξανδρέων, ὁ Αντιοχέων, ὁ Ιεροσολύμων. Εἶτα αἱ μητροπόλεις τῆ Κωνςαντινουπόλεως.

α. Καισάρεια. β. Εφέσος. γ. Ηράκλεια. καὶ Εφεξῆς.

Ταῦτα σὺ λαβὼν ὥσπερ ἀναντίρρητον διδασκαλίαν, ὡς μόνη τῇ προποκαθεδρία διαφερόντων τῶν πατριαρχῶν, λέγεις εἶναι μὲν πρῶτον τὸν πάπαν, ἀλλ᾽ ὡς τοῖς πατριάρχαις

constitutus, & vineæ custos: Constã-tinopolitanus autẽ, vt Leo Papa clamat in suis epistolis ius alienum præripere voluit, idque solum ad conseruandum. Tu vero imparilitatem proportionis tuo sensu interpretans, ponis quæ nec à Conciliis, nec à Catholicis Doctoribus accepisti, sed inuenta sunt schismaticorum vaniloquentiæ.

ORDO PRÆCEDENTIÆ *Patriarcharum.*

Romanus, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolimitanus, Metropoles Constantinopolitani. 1. Cæsareens. 2. Ephes. 3. Heracleen. Et deinceps.

Hæc tu tanquã irrefragabilem doctrinã supponens, quasi vero omnis Patriarcharũ differentia in eo tantum sita sit, vt vnus alteri præcedat: dicis Papã esse primum, sed vt Patriarchis coordinatũ, non absolutũ, cũ habeat

συντεταγμένον, καὶ οὐκ ἄφετον, ἔχει γὰρ δεύτερον, καὶ τρίτον πατριάρχην· τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην ἔχειν τοὺς ὑπ' αὐτὸν οὐχ' ὡς πατριάρχας, ἀλλὰ μητροπολίτας, ἐν οἷς ἐστὶν ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος μητροπολίτης· ὥστε τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερον εἶναι συντεταγμένον, τὸ πρωτεῖον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Καισαρείας πρῶτον ὄντα μητροπολίτην εἶναι ὡς μονάδα. Καὶ μορμολύτῃ τοὺς ἁπλουστέρους γελοίῳ νοήματι, ἀκούοντας τὸν πάπαν συντεταγμένον, μένοντα ἔξω τῆς τάξεως τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως, μονάδα ἐξαίρετον, μάλα σεμνῶς ἔξω τῆς τάξεως ὄντα· ἵν' οὕτω καταπλήττωνται οἱ χυδαῖοι τὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μέγεθος, πόσα σιωπῶ ἀμφιβάλλων πρῶτον λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον, τοὺς πέντε καλεῖσθαι ἐπίσης πατριάρχας, ὅπερ οὐκ ἔστιν. Καὶ γὰρ μέχρι τῆς τετάρτης συνόδου οὐκ ἦν ἐν χρήσει ἡ τοιαύτη προσηγορία· Κατὰ δὲ τὰς πράξεις ἐκείνης προσάξιν ἐμφέρονται λίβελλοι δοθέντες μετ' ἐπιγραφῆς τοιαύτης.

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe non Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cõſtantinopolitani reſpectu Cæſareẽſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extra ordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptã, & egregio titulo non intra ordinem. Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione,

συντεταγμένον, καὶ οὐκ ἄφετον, ἔχει γὰρ δεύτερον, καὶ τρίτον πατριάρχην· τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην ἔχειν τοὺς ὑπ' αὐτὸν οὐχ ὡς πατριάρχας, ἀλλὰ μητροπολίτας, ἐν οἷς ἐστὶν ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος μητροπολίτης· ὥστε τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερον εἶναι συντεταγμένον, τὸ πρωτεῖον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν Καισαρείας πρῶτον ὄντα μητροπολίτην εἶναι ὡς μονάδα. Καὶ μορμολύττῃ τοὺς ἁπλουστέρους γελοίῳ νοήματι, ἀκούοντας τὸν πάπαν συντεταγμένον, μὴ ὄντα ἔξω τῆς τάξεως τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως, μονάδα ἐξαίρετον, μᾶλλον σεμνῶς ἔξω τῆς τάξεως ὄντα· ἵν' οὕτω καταπλήττωνται οἱ χυδαῖοι τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέγεθος, πόσα οὖν ἁμαρτάνεις; πρῶτον λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον, τοὺς πέντε καλεῖσθαι ἐπίσης πατριάρχας, ὅπερ οὐκ ἐστιν· Καὶ γὰρ μέχρι τῆς τετάρτης συνόδου οὐκ ἦν ἐν χρήσει ἡ τοιαύτη προσηγορεία· Κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἐκείνης πρᾶξιν ἐμφέρονται λίβελλοι δοθέντες μετ' ἐπιγραφῆς τοιαύτης.

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe non Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cõſtantinopolitani reſpectu Cæſarcẽſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extra ordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptã, & egregio titulo non intra ordinem. Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione.

συντεταγμένον, καὶ οὐκ ἄφετον, ἔχει γὰρ δεύτερον, καὶ τρίτον πατριάρχην· τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην ἔχειν τοὺς ὑπ' αὐτὸν οὐχ ὡς πατριάρχας, ἀλλὰ μητροπολίτας, ἐν οἷς ἐστὶν ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος μητροπολίτης· ὥστε τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερον εἶναι συντεταγμένον, τὸ πρωτεῖον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Καισαρείας πρῶτον ὄντα μητροπολίτην εἶναι ὡς μονάδα. Καὶ μορμολύττει τοὺς ἁπλουστέρους γελοίῳ νοήματι, ἀκούοντας τὸ τοῦ πάπου συντεταγμένον, μὴ ὄντα ἔξω τῆς τάξεως τοῦ δὲ Κωνσταντινουπόλεως, μονάδα ἐξαίρετον, μάλα σεμνῶς ἔξω τῆς τάξεως ὄντα· ἵν' οὕτω καταπλήττωνται οἱ χυδαῖοι τὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μέγεθος, πόσα οὖν ἁμαρτάνεις; πρῶτον λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον, τοὺς πέντε καλεῖσθαι ἐπίσης πατριάρχας, ὅπερ οὐκ ἔστιν· Καὶ γὰρ μέχρι τῆς τετάρτης συνόδου οὐκ ἦν ἐν χρήσει ἡ τοιαύτη προσηγορία· Κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἐκείνης πρᾶξιν ἐμφέρονται λίβελλοι δοθέντες μετ' ἐπιγραφῆς τοιαύτης.

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe non Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cõſtantinopolitani reſpectu Cæſarcẽſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extra ordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptã, & egregio titulo non intra ordinem: Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione.

συντεταγμένον, καὶ οὐκ ἄφετον, ἔχει γὰρ δεύτερον, καὶ τρίτον πατριάρχην· τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην ἔχειν τοὺς ὑπ' αὐτὸν οὐχ ὡς πατριάρχας, ἀλλὰ μητροπολίτας, ἐν οἷς ἐστὶν ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος μητροπολίτης· ὥστε τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερον εἶναι συντεταγμένον, τὸ δὲ πρωτεῖον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Καισαρείας πρῶτον ὄντα μητροπολίτην εἶναι ὡς μονάδα. Καὶ μορμολύττη τοὺς ἁπλουστέρους γελοίῳ νοήματι, ἀκούοντας τὸν πάπαν συντεταγμένον, μὴ ὄντα ἔξω τῆς τάξεως τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως, μονάδα ἐξαίρετον, μάλα σεμνῶς ἔξω τῆς τάξεως ὄντα· ἵν' οὕτω καταπλήττωνται οἱ χυδαῖοι τὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μέγεθος, πόσα οὖν ἁμαρτάνεις; πρῶτον λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον, τοὺς πέντε καλεῖσθαι ἐπίσης πατριάρχας, ὅπερ οὐκ ἔστιν· Καὶ γὰρ μέχρι τῆς τετάρτης συνόδου οὐκ ἦν ἐν χρήσει ἡ τοιαύτη προσηγορία· Κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἐκείνης πρᾶξιν ἐμφέρονται λίβελλοι δοθέντες μετ' ἐπιγραφῆς τοιαύτης.

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe nõ Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cõſtantinopolitani reſpectu Cæſareẽſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extra ordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptã, & egregio titulo non intra ordinem. Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione.

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe non Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cõſtantinopolitani reſpectu Cæſareẽſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extraordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptã, & egregio titulo non intra ordinem. Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione.

Τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ οἰκουμενικῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ τῆς μεγάλης Ῥώμης Λέοντι, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ· πανταχοῦ δὲ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐπίσκοποι ἢ ἀρχιεπίσκοποι καλοῦνται πάντες. Εἴπερ οὖν κατ' ἐκείνους ἔγραφες ὦ Νεῖλε τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ τῦφος καὶ ἡ ἀλαζονεία οὔπω πέντε πατριάρχαις κοινῇ ταύτῃ προσηγορίᾳ κατωνομάκει, πῶς ἂν ἐφιλοσόφησας περὶ τοῦ συντεταγμένου πρωτείου, καὶ τῆς μονάδος; Καλουμένου γὰρ μόνου τοῦ πάπα τότε πατριάρχου, ξυμπάντων δὲ τῶν λοιπῶν ἢ ἀρχιεπισκόπων, ποῦ τὸ συντεταγμένον οὐ πρώτου καὶ δευτέρου πατριάρχου; Εἰ μὴ φαίης, ὅτι ἦν καὶ πότε τὸ συντεταγμένον, πρώτου ὄντος ἐπισκόπου τοῦ πάπα, εἶτα δευτέρου, καὶ τρίτου. ἀλλὰ τοῦτο πάντας ποιεῖ συντεταγμένους τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τὸν πάπαν, καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς λοιπούς· καὶ χώραν οὐδεμίαν καταλιμπάνει τῇ μονάδι, ἣν ἀπονέμεις τῷ Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ ἐγίνετο ἂν ἡ τῶν συντεταγμένων

Sanctissimo & Beatissimo vniuersali Archiepiscopo & Patriarchæ magnæ Romæ Leoni, & sanctæ ac œcumenicæ Synodo.

Passim vero in Actis Episcopi vel Archiepiscopi vocantur omnes. Si ergo tu per illa tẽpora, Nile, scripsisses, quibus arrogãtia & ambitio nondũ quinq; Patriarchas cõmuni appellatione cõiunxerũt, quomodo philosophatus esses de primatu coordinato, déq; vnitate? Solo enim Papa tũc habẽte titulũ Patriarchæ, cęteris Episcopi vel Archiep. appellatione cõtentis, vbi esset coordinatio primi & secũdi Patriarchę? Nisi dicas, tunc etiã futurã fuisse coordinationem: nam Papa esset primus Episcopus, deinde secũdus & tertius. Ad hoc omnes Episcopos facit coordinatos cum Papa, & Constantinopolitanũ, & reliquos: & nullum locum vnitati relinquit, quam tu Constantinopolitano tribuis: essetq; tunc coordinatorũ enumeratio talis.

ἀπαριθμήσεις οὕτω. α΄ ὁ πάπας· β΄ ὁ Κωνσταντινουπόλεως, θῶμεν γὰρ οὕτω· γ΄ ὁ Ἀλεξανδρείας· δ΄ ὁ Ἀντιοχείας· ε΄ ὁ Ἱεροσολύμων. Εἶτα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κωνσταντινουπόλεως πρῶτος ὁ Βυζαντίου ἐπίσκοπος, β΄ ὁ Καισαρείας. Καὶ οὕτω καθεξῆς ἕκαστος τῶν πέντε ἐπισκόπων ἦν ἂν πρῶτος τῶν ὑπ' αὐτὸν, καὶ οὐ μόνας ἀσύντακτος. καὶ εἶχε τὸ πρωτεῖον οὐ κατὰ μόνην τὴν πρωτοκαθεδρίαν ὁ πάπας, ὡς ὑμεῖς φατὲ, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν, ἣν ὁμολογοῦσι καὶ διδάσκουσιν αἱ σύνοδοι.

Δεύτερον ἀμφιβάλλεις, ὅτι εἰ καὶ δοίημεν καλεῖσθαι καὶ τοὺς πέντε πατριάρχας, ἡ κοινότης τῆς προσηγορίας οὐ φέρει κοινότητα ἰσοτιμίας, ὅπερ σὺ λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον. Ὥσπερ γὰρ ἡ κοινότης τοῦ ὀνόματος ἐπίσκοπος, ἢ ἀρχιεπίσκοπος, οὐ φέρει ἰσότητα τοῦ πάπα, καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, οὕτως οὐδὲ ἡ προσηγορία τοῦ πατριάρχου· σὺ δὲ ἐκ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐπιφέρων ἰσότητα ἀξίας; τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα λέγεις συντεταγμένον. δίον

ἐπιφέρειν;

1. Romanus 2. Constantinopolitanus (supponamus enim ita esse) 3. Alexand. 4. Antiochenus, 5. Hierosolymit. Deinde in Prouincia Constantinopolitana, primus Byzantius, secūdus Cæsareensis; Atque ita deinceps singuli episcoporū, quinque haberēt primatum respectum subditorum, & nullus esset vnitas non coordinata, essetque Papa primus non nudo præcedenti ordine, vt vos dicitis, sed auctoritate illa Apostolica, quam synodi fatentur & docent.

Secundò peccas; quia etiā si demus, Patriarchæ nomen fuisse quinque illis cōmune; at communio appellationis non infert communionē æqualis potestatis; quod tu accipis, quasi rem in confesso. Nam sicut cōmunio nominis, Episcopi & Archiepiscopi, non infert ęqualitatem Papæ & Constantinopolitani, ita etiam nec Patriarchæ appellatio. Tu vero ex communitate appellationis dum infers

ἐπιφέρειν, συντεταγμένον εἶναι τῇ προεδρείᾳ, ἀσύντακτον τῇ ἐξουσίᾳ. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον συντεταγμένος ὢν ὁ πάπας τῇ προεδρείᾳ, μονάς ἐστι πρὸς ἅπαντας τῇ ἐξουσίᾳ. ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερος πατριάρχης συντεταγμένος ὢν τῷ πάπᾳ τῇ προεδρείᾳ, οὐκ ἔστι πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν μονὰς τῇ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ τοιαύτη μονάς ἐστιν, οἷα καὶ οἱ λοιποὶ πατριάρχαι, καὶ οἱ μητροπολῖται πρὸς τοὺς συνεπαρχιώτας ἐπισκόπους, μονάδες ὄντες πρὸς αὐτοὺς τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ. καὶ διωρισμένοις τισὶ προνομίοις, οὐ καθ' ὃν ὁ πάπας τρόπον ἐστὶ μονὰς ὡς διάδοχος κατὰ τὴν ποιμαντικὴν αὐθεντίαν τοῦ Πέτρου.

Τρίτον ἀμαρτάνεις, ὅτι τὸ μὲν ἐξαίρετον τοῦ πάπα καθιστᾷς κοινὸν, τὸ δὲ κοινὸν τοῦ πατριάρχου καθιστᾷς ἐξαίρετον· ἐξαίρετον γὰρ ἐν τῷ πάπᾳ τὸ πατριάρχην ὄντα πατριάρχας ἔχειν ὑπεξουσίους· κοινὸν δὲ πᾶσι τοῖς πατριάρχαις καὶ μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις τὸ, μο-

æqualitatem dignitatis, primatum Papæ dicis coordinatum; cum inferre deberes, coordinatum esse appellatione, sed non coordinatum potestate, & hæc ratione cum sit appellatione coordinatus Papa, potestate tamẽ est vnitas respectu vniuersorum. Cõstantinopolitanus autem cum sit vti secundus Patriarcha coordinatus appellatione cum Papa, non est respectu sibi subditorum vt vnitas potestate; sed talis vnitas, qualis & ceteri Patriarchæ & Metropolitæ ad suffraganeos Episcopos; vnitates videlicet, quia priores sedent, & certis quibusdam priuilegijs gaudent; non sicut Papa est vnitas, vt pote successor Petri in authoritate pastorali.

Tertiò peccas, quia quod Papa singulare habet, tu commune facis; & quod commune habet Patriarcha, tu singulare constituis. Singulare est in Papa, quod Patriarcha sit, & Patriarchas habeat sibi subiectos.

νάδας εἶναι πρὸς τοὺς ὁ ποσοῦν ὑποκει-
μένους· οὐ γὰρ πᾶσι τοῖς πατριάρχαις ὑπό-
κεινται πατριάρχαι, καὶ μητροπολῖται
μητροπολίταις, καὶ ἐπίσκοποι ἐπισκόποις·
Αναλαβόντες οὖν τὸν συλλογισμὸν· τοῦτον τὸν
λόγον ἔχει ὁ τῆς Κωνσταντίνου πρὸς τὸν πά-
παν, ὃν ὁ Καισαρείας πρὸς ἐκεῖνον· ἀλλὰ
μὴν ὁ Καισαρείας τοῦ τῆς Κωνσταντίνου ὑ-
πεξούσιος, ἄρα καὶ ἐκεῖνος τοῦ πάπα· Φα-
μὲν, ὅτι σὺ τὴν μείζονα μὴ ὀρθῶς ἔχου-
σαν χείρονι διανοίᾳ διαστρέφεις· τὴν ἐ-
λάττω νοῶν κατὰ τοὺς σχηματικοὺς κανό-
νας, ἐκ ψευδῶν προθέσεων ἄτοπον ἐπι-
φέρεις συμπέρασμα· χρὴ δὲ τὸν συλλογι-
σμὸν οὕτω τυπῶσαι· Πολλῷ πλέον ἤρτηται
ὁ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ πάπα, ἢ ὁ Και-
σαρείας ἐκείνου· ἀλλὰ μὴν ὁ Καισαρείας
κατὰ τοὺς Γραικοὺς ἐστὶν ὑπεξούσιος τοῦ
τῆς Κωνσταντίνου, ἄρα πολλῷ πλέον οὗτος
τοῦ πάπα.

Εἰ μὴ ἄρα καὶ σοὶ Νεῖλε ταῖς τινῶν
μανιώδεσιν ἀλογίαις ἐκβαπτίνη τοῦτο βέλε-

Commune vero Patriarchis omnibus & Metropolitis, & Episcopis, vt sint vnitates respectu eorũ, qui illis quomodo libet subditi sunt, neque enim Patriarchis omnibus subditi sunt Patriarchæ, & Metropolitis Metropolitæ, & Episcopis Episcopi. Cum igitur in hunc modum proponis argumentum. Ita se habet Constantinop. ad Papam, sicut Cæsareensis ad illum, sed Cæsareensis sub est potestati Cõstantinopolitani, ergo & ille potestati Papæ. Tu maiorẽ non veram falsa tua intelligentia magis deprauas, minorẽ iuxta nouas schismaticorũ regulas intelligis; ac proinde è falsis Principiis perperã concludis. Vt rectè concludat, ita formanda est ratio. Multo magis sub est Constantinop. Papæ, quã Cæsareensis illi, sed Cæsareensis iuxta Græcos sub est potestati Constantinopolitani; ergo multo magis ille Papæ. Nisi forte hoc tibi velit coordinatio Papæ, & vnitas Constanti-

ται τὸ συντεταγμένον τοῦ πάπα, καὶ ἡ μονὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι κατὰ τὸν ψευδοκανόνα, ὃν προσφέρεις, ὁ τῆς Κωνσταντίνου ἔχων τὰ ἴσα τῷ πάπᾳ, ἔσχηκε καὶ τοῦτο πλέον, τὸ εἶναι αὐτὸν μονάδα κατ' ἐξαίρετον, ἐκείνου ὄντος συντεταγμένου. Εἰ γοῦν τοῦτο βούλει, ὥσπερ οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑπὲρ τῆς Πέτρου ἀναψῶσαι· πρῶτος γὰρ ὢν τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων καὶ δεύτερον ἔχει καὶ τρίτον· ὥστε συντεταγμένος κατά σε, καὶ οὐκ ἐφικνεῖται τῆς μονάδος, ἣν οὐκ οἶδ' ὅθεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐκληρώσατο· ἀλλὰ ταῦτα μανία σαφής.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δ' ὅτι πρῶτος ἐν τῇ ἀριθμήσει ὁ πάπας, διὰ τοῦτο καὶ τὴν δεσποτείαν ἁρπάζεις, δὸς τοῦτο καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ γὰρ καὶ οὗτος προτάττεται τοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου· ὁ δ' Ἀλεξάνδρου ὁμοίως ὑφ' αὐτὸν ἐχέτω τὸν τῆς Ἀντιόχου· Καὶ οὗτος δὲ ὁριστὴς ἔσω τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Καὶ πῶς οὐ ταῦτα θορυ-

nopolitani, quod insanientes quidam dixerunt. Quod cum iuxta pseudocanonem, quẽ profers, Patriarcha Constantinopolitanꝰ æquales habeat honores cum Papa, plus habuerit etiam hoc, quod sit vnitas exempta, Papa autem coordinatus manserit, si hoc intelligis, iam tuus Constantinopolitanus, erit etiã Petro sublimior. Petrus enim cum sit Apostolorum primus, habet & secundum & tertium; vt sit per te coordinatus & non vnitas; qualem fingitis Constantinop. sed hæc asserere manifesta insania est.

NILVS. CAP. IX.

SI vero, quia primus numerando est Papa, idcirco & dominatum arripis; hoc idem dato & Constantinopolitano; recensetur enim & iste prior Alexandrino, similiter Alexandrinus sub se Antiochenum habet. Rursus & iste arbiter sit sedis Hierosolymorum. At hæc quomodo

ῥυβὸς ἀτεχνῶς.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ διὰ τὴν προαρίθμησιν εἶχε τὴν δεσποτείαν ὁ πάπας, ἣν αὖ ὃ λέγεις· εἰ δὲ τῆς προαριθμήσεως αἴτιον ἡ δεσποτεία, τί μάτην σοφίζῃ; μίαν οἶδεν ἡ τετάρτη σύνοδος κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φύλακα τῆς ἀμπέλου ἕνα παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα, κυροῦντα καὶ ἀποκυροῦντα τὰ εὖ καὶ ἑτέρως ἔχοντα· ἐντεῦθεν ἡ προαρίθμησις τοῦ πάπα· οἱ δὲ λοιποὶ πατριάρχαι γυμνὴν ἔχουσι τὴν προαρίθμησιν καὶ ὑπαρίθμησιν· οἷς εἰ φαίημεν· προαριθμεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ στήθους, καὶ τὸ στῆθος τῆς γαστρὸς, καὶ ἡ γαστὴρ τῶν μηρῶν, ἀλλ' οὐκ ἴσῳ λόγῳ· ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ προαριθμεῖσθαι ὡς πρῶτον μέλος, οὐ τάξει μόνον καὶ θέσει, ἀλλὰ καὶ δυνάμει καὶ ἀξίᾳ· τὰ δὲ λοιπὰ μέλη προαριθμεῖται καὶ ὑπαριθμεῖται τάξει καὶ θέσει διαφέροντα, οὐχὶ δὲ δυνάμει καὶ ἀξίᾳ τῆς κεφαλῆς. ποῖος

non fuerint operta rerũ perturbatio?

CONFVTATIO.

Aliquid diceres, ſi prænumeratio eſſet origo dominatus; at quia dominatus eſt prænumerationis cauſa, quid valet ſophiſma tuum? Vnum agnoſcit quarta Synodus Eccleſiæ caput, & cuſtodem vineæ vnum à ſaluatore conſtitutum, probantem & improbantem quæ recte ſe habent, & quæ ſecus. Hæc eſt cauſa prænumerationis Papæ. Ceteri vero Patriarchæ nudam habent prænumerationem & ſubnumerationem. Vt ſi dicamus; Caput prænumeratur pectori, & pectus ventri, & venter femoribus; ſed non pari ratione. Nam caput prænumeratur vt principale membrum, non ſolum ordine & ſitu, ſed virtute etiam & dignitate: cetera membra prænumerantur & ſubnumerantur ordinis & ſitus differentia,

τοίνυν ἐκ τούτου θόρυβος, ὁπότε φύσεως αὕτη ἡ τάξις, καὶ ὑπὸ τῆς δημιουργοῦ τῆς φύσεως ταύτην εἴληφεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία;

ΝΕΙΛΟΣ.

Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν ὁ Κωνσταντινουπόλεως χειροτονεῖ τὸν Καισαρείας καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν, ὁ δὲ Ῥώμης οὔτε τὸν Κωνσταντινουπόλεως, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν καθολικῶν ἱερέων, πῶς ἐστιν ἀληθεύειν λέγοντα· οὕτως ἐστὶ πρῶτος ὁ Ῥώμης πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὥσπερ αὐτὸς οὗτος πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ποίαν λέγεις χειροτονίαν; τὴν αὐτοχειρὶ τελουμένην ὑπὸ τοῦ ἱεράρχου, οἵαν ἀγαπητὸς ὁ πάπας ἐποιήσατο ἐνδημῶν τῇ Κωνσταντίνου, ἀπελάσας μὲν τὸν αἱρετικὸν Ἄνθιμον, ὥς φησιν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς

non capitis virtute & dignitate. Quæ ergo hinc perturbatio, quando naturæ hic eſt ordo: & ab auctore naturæ hunc eundem habet Hierarchia Eccleſiaſtica?

NILVS. CAP. X.

PRæterea ſi Conſtantinopolitanus cōſecrat Cæſareenſem, & qui poſt illum ſunt; Romanus autem nec Cōſtantinopolitanū, nec vllū ex principalibus Epiſcopis conſecrat; quomodo verum ſit, ita eſſe primum Romanum reſpectu Conſtantinopolitani, ſicut hic ipſe eſt reſpectu ſibi ſubditorum?

CONFVTATIO.

Quam dicis conſecrationem? illam ne quæ fit per ipſam Hierarchæ manum; ſicut Agapetus Papa Menam Patriarcham conſecrauit ex pulſo Anthimo hæretico, vt Iuſti- Ex Zonar & Iuſtin.

ἐν τῇ μβ΄ νεαρᾷ, χειροτονήσας δὲ Μηνᾶν τὸν πατριάρχην; ἢ χειροτονίαν λέγεις, οἵαν ὁρίζεται ἡ πρώτη σύνοδος ἐν τῷ ς΄ κανόνι· Εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον; Εἰ τὴν πρώτην χειροτονίαν λέγεις ἀναγκαίαν, ὥστε σώζεσθαι τὸ πρωτεῖον, γελοῖον λέγεις· ταυτὸν γάρ ἐστι τοῦτο καὶ τὸ ἀποφαίνεσθαι, μηδένα βασιλεύειν δύνασθαι, ἢ ὧν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς γεννήτωρ. Καὶ οἱ τῆς τετάρτης συνόδου πατέρες τὴν χειροθεσίαν παρὰ τοῦ πάπα οὐδαμῶς εἰλήφεσαν, οἱ δὲ ὅμως ἐκεῖνον κεφαλὴν ἑαυτῶν, καὶ κυβερνήτην τῶν κανόνων ἐπεγίνωσκον, ὅτε περὶ τοῦ προτιμηθῆναι τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἦν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνατολικῶν θρόνους· διαφέρει γὰρ πλεῖστον ὅσον χειροθεσία δικαιοδοσίας· ἡ χειροθεσία τὴν γεννητικὴν μιμεῖται δύναμιν· ἡ ἐξουσία συγκροτεῖ τὸ ἱερατικὸν πολίτευμα· οὕτω γοῦν ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος πάντας τοὺς ἀνατολικοὺς πατριάρχας καὶ ἀρχιερεῖς, ὡς δέδεικται κατὰ μέρος, καὶ δειχθήσεται, ἔκρι-

nianus Imperator ait Nouella xxxxii? an conſecrationem ſiue ordinationē intelligis, de qua ſtatuit 1. Synodus Can. 6. ſi quis præter ſententiam Metropolitani factus fuerit Epiſcopus, hunc magna ſynodus ſtatuit non debere eſſe Epiſcopum. Si primo modo neceſſariam dicis, vt ſeruetur primatus, rē ais ridiculā. Ac ſi diceres, neminē regnare poſſe, niſi ſuper eos quos ipſe Rex genuit. Et quartæ ſynodi Patres non erant conſecrati per Papam, quem tamen ſuum caput, & moderatorem Canonum agnoſcebant, quando de honorando Conſtantinopolitano præ ceteris Orientalium ſedibus erat illis ſtudium. Differt enim plurimum conſecratio à iuriſdictione. Conſecratio generandi facultatem imitatur; Iuriſdictio ſacerdotalem inſtruit vniuerſitatem. Ita Romanus Epiſcopus Orientales omnes Patriarchas & Pręſules, vt particulatim oſtenſum eſt, & oſtendetur,

νεν, ἢ δ' ὥς, μετεχίνει ἀποστολικῇ αὐθεντίᾳ, καίτοι παρ' αὐτῶν τὴν χειροθεσίαν μὴ λαβόντας. Εἰ δὲ κατὰ τὸν δεύτερον τρόπον νοεῖς τὴν χειροτονίαν, τὸ μὴ χωρὶς γνώμης τοῦ μείζονος γίνεσθαι τὰς τῶν ἐπισκόπων τὰς καταστάσεις, ἐχρῆν σε πάλιν μὴ ἀποφαίνεσθαι χρώμενον ἀρχαῖς πορρωτάτω τῆς ἀληθείας· πόθεν γὰρ ἔχεις, ὅτι χωρὶς γνώμης τοῦ πάπα ἐχειροτονοῦντο οἱ πατριάρχαι; βοᾷ Λέων ὁ πάπας ἐν τῇ πρὸς Μαρκιανὸν καὶ Πουλχερίαν ἐπιστολαῖς ταῖς μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου, ἀνατόλιον συναινέσει τῆς Ῥώμης γεγονέναι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον· βοᾷ ὁ πάπας Ἀδριανός· μάλιστα ἐν τοῖς αὐθεντικοῖς γράμμασιν τοῖς λατινικοῖς, πράξει τῆς ζ' συνόδου δευτέρᾳ, ἅπερ ὁλόκληρα ἐντέθεικεν ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστάσιος· ὡς οὐκ ἄν ποτε συνήνεσε τῇ καταστάσει Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, ἐπειδὴ ἐκ λαϊκοῦ ἀθρόον ἔλαβε τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως, εἰ μὴ αὐτὸν ἔγνω σύνδρομον τῇ ὀρθοδοξίᾳ κατὰ τῶν εἰκονομάχων· τί δεῖ πολλὰ λέγειν· πόθεν ἡ καταβολὴ τοῦ μεγάλου σχίσματος, ὦ, φεῦ. τῶν ἀ-

iudicabat, absoluebat, repellebat auctoritate Apostolica, licet ab ipso nō consecratos. Si vero ordinationem secundo modo intelligis; vt scilicet præter maioris sententiam Episcopi non fiant, rursus pronuntias falso innixus fundamento. Vnde enim habes, Patriarchas fieri solitos præter sententiam Papæ? Clamat Leo Papa in Epistolis ad Marcianum & Pulcheriam parte 3. Syn. Chalcedonensis; sui fauoris assensu Anotalium obtinuisse Constantinopolitanum Episcopatum. Clamat Hadrianus Papa, Act. 2. septimæ Synodi, præsertim in Latinis authenticis litteris, quas ponit integras Anastasius Bibliothecarius: Quòd nisi per fidelem Tarasij concursum pro sanctarum imaginū erectione, assensum nequiuisset omnimodo tribuere in eius consecratione. Quid multa? Vnde ortum est ingens schisma quod Orientalem, heu, depascitur Ecclesiam; nisi quia Pho-

νατολικὴν κατανέμεται ἐκκλησίαν, εἰμὴ ὅτι Φώτιος μὴ φέρων τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν ἀρχιερέων τῆς Ρώμης, τῶν ὑπερβολὴν τῆς ἐκείνου φιλαρχίας ἀνακαθαπτόντων, καὶ ὡς ἔννομον παραδιαρχίαν μηδαμῶς καταδεχομένων, αὐτὸς τὰ χαλινὰ τῆς ὑπερεξουσίου ἱερωσύνης διαρρήξας ἀνταρχίαν ἐμελέτησε καὶ αὐταρχίαν, καὶ κατεφύτευσε τὴν πολυώδυνον τοῦ σχίσματος πλάνην· μάτην ἄρα ἐπιφέρεις Νεῖλε τὴν παράδοξόν σου θέσιν· μᾶλλον εἶναι πρῶτον τὸν τῆς Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἢ τὸν Ρώμης πρὸς ἐκεῖνον· δειχθέντος γὰρ τοῦ πάπα κυρίου τῶν χειροτονιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὃς εἴπερ ποτε νόμιμον εἶχε πρωτεῖον πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν, τοῦτο λαβὼν εἶχε παρὰ τοῦ πάπα· ὥσπερ καὶ τὸ δευτέραν τάξιν ἐπέχειν μετὰ τοὺς Λέοντος χρόνους ὕστερον ἔλαβε παρὰ τοῦ πάπα, ὡς μαρτυρεῖ Ἀδριανὸς ὁ Ρώμης ἐν τῷ αὐθεντικῷ αὐτοῦ γράμματι κατὰ τὴν β' τῆς ζ' συνόδου πρᾶξιν· ἐν ᾗ δεύτερον ἀριθμεῖσθαι φησί, χαρισάμενος τοῦτο τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου· οὐ μὴν συγχωρεῖ καὶ οἰκουμενικὸν ὀνομάζεσθαι, αἱρετικῆς

tius Romanorum Pontificum increpationes non ferens, ambitionis eius nimios impetus reprimentium, nec ſuſcipientium illum vt legitimũ Patriarcham; ipſe habenis obedientiæ fractis iecit ſemina defectionis, nouique in Eccleſia principatus, & calamitoſi ſchiſmatis plantauit errorem? fruſtra igitur infers tuum paradoxũ; Magis ſubeſſe Conſtantinopolitano ſuos, quàm ipſum Romano. Cum enim fuerit probatum, Papã eſſe dominum conſecrationis Conſtantinopolitani. Qui ſi legitimum vnquã habuit inter ſuos primatum, à Papa hoc impetrauit; ſicut poſt Leonis tempora, vt eſſet in ſecundo ordine, à Papa habuit, quemadmodum teſtatur Hadrianus Pontifex in ſuis authenticis litteris, Act. 2. ſeptimæ Synodi: factũ enim hoc ait per ſedis Apoſtolicę auctoritatem; non tamen permittit, vt vocetur œcumenicus: nam prauitatis hæreticæ hoc eſſe decernit. Proba-

γὰρ τοῦτο φρενοβλαβείας εἶναι φησίν· δειχθέντος οὖν τοῦ πάπα κυρίου τὴν χειροτονίαν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἀναγκαίως ἕπεται ἐξ ὧν προχωροῦντος εἰρήκαμεν, τὸ ἐναντίον· πολλῷ μᾶλλον ὑπερκείμενον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι τὸν πάπαν, ἢ ἐκεῖνον τὸν ὑπ' αὐτόν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀνάγνωθι κανόνα ϛ' τῆς ἁγίας πρώτης συνόδου, ἵν' εἰδῇς, ὡς μέρους μὲν ὁ Ἀλεξανδρείας, μέρους δὲ τῆς οἰκουμένης ἄρχειν ὁ Ῥώμης ἐκρίθη, μέρεσι δὲ ὁ Ἀντιοχείας. Καὶ ὡς οὐκ ἔξεστιν ἑτέρῳ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιπηδᾶν. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀκούεις, ὅπως τοὺς ἀρχαίους τῶν πατέρων θεσμοὺς ὁ κανὼν στέργειν οἴεται δεῖν. Καὶ ὅτι τῷ Ῥώμης τοῦτο δέδοται, δηλαδὴ τῶν ἑσπερείων κρατεῖν· ἀπὸ δὲ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ὁ κη' τῆς τετάρτης συνόδου φησὶ τάς τε τῆς ἀσίας διοικήσεις, καὶ ὅσαι τοῦ πόντου καὶ τῆς θράκης. Εἰ μὲν οὖν ἕκαστος ἀρκεῖται τοῖς ἑαυτοῦ, τὴν γνω-

tum ergo cum ſit, Papam eſſe domi-
num conſecrationis Præſulum Con-
ſtantinopolitanorum, ex hac tota diſ-
putatione neceſſario ſequitur con-
trarium, nimirum Papam multo ma-
gis præeſſe Conſtantinopolitano,
quàm illi ſuos.

NILVS. CAP. XI.

LEgito ſextum Canonem primæ Synodi, vt ſcias, partem Alexandrino, partem vniuerſi adiudicatam fuiſſe Romano, & partem Antiocheno: nec licere vni in partem alterius inſilire. Antiqui mores ſeruentur &c. Audis Canonem præcipere, vt veteres Patrum leges obſeruētur; quodq; hoc datum ſit Romano, nimirum occiduis præeſſe partibus, ſubſede autem Cōſtantinopolitana eſſe ait Diœceſes Aſianas & Ponticas, & Thracias Conon. 28. Quartæ Synodi. Si igitur ſua quiſq; parte contētus eſt, po-

μόνην σώζει τάξιν. Εἰδὲ τις κατέχων τὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἑτέρων παροικίας ἀδίκως ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, τοῦτον οὐκ ἔστι μὴ καταλύειν τὰ ἀρχαῖα τῶν πατέρων ἔθη.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

ΕΥγε τῆς ἀγχινοίας· ὁ κανὼν τῆς α' συνόδου τεσσάρων μέμνηται θρόνων, ἐν οἷς μάλιστα βούλεται κρατεῖν τὰ παλαιὰ ἔθη, σὺ δὲ καὶ πέμπτον εἰσάγεις θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως,· Καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου πηδᾷς ἐπὶ τὴν τετάρτην· Καὶ τοῖς ἀρχαίοις τῶν ἀποστολικῶν θρόνων ἔθεσιν συναριθμεῖς καὶ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παράγων κανόνα νόθον, ἀδόκιμον, ἄκυρον.

Εἶτα καὶ τῆς γνησίου κανόνος τὴν ἀρχὴν ἀπεκόψατε, ὡς ἐκ τῆς ις' πράξεως τῆς δ' συνόδου δῆλον· Αναγνωσθεὶς γὰρ ἐκεῖ παρὰ τῶν Ῥωμαίων ὁ κανὼν, οὕτως ἔχει. Η ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα.

tum ordinem seruat. Si quis vero sua quidem retineat, iniquis autem oculis alienas quoq; affectet prouincias, hic omnino mores patrum antiquos perfringit.

CONFVTATIO.

Egregium sane hominis ingenium. Canon primæ Synodi quatuor sedes memorat, in quibus potissimum vult antiquos durare mores; tu vero quintam addis sedem, Constantinopolitanam; & è prima Synodo saltas in quartam, & antiquis Apostolicarum sediū moribus annumeras quæ sunt Cōstantinopolitani; profersque Canonem illegitimum, improbatum, nullas vires habentem.

Deinde & germani Canonis principium recidistis, vt constat ex XVI. Act. quartæ Synodi. Si quidem recitatus ibi Canon à Romanis sic habet: Ecclesia Romana semper habuit pri-

ἔχει τοι γαρ ἐμοῦ καὶ ἡ αἴγυπτος, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας πάντων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ Ῥώμης ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστι. Καὶ τὰ ἑξῆς. Αναγνωσθεὶς δὲ καὶ παρὰ τῶν ἀνατολικῶν οὕτως ἔχει. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ λιβύῃ καὶ πενταπόλει, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν. Ουτω μὲν οὖν κολοβωθέντος τοῦ ἀληθοῦς κανόνος ἐκεῖνο θαυμαστὸν, ὅτι ἀποκοπὴ γέγονε τῆς πρωτείας τῆς Ῥώμης, καὶ προσθήκη τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τοιούτοις πλουργέυμασι χρώμενοι πολεμεῖτε τῷ πάπα, καὶ τὴν θαυμαζομένην ὑμῶν ὀρθοδοξίαν στηρίζετε.

Λέγεις ἐκείνας τοῦ κανόνος τὰς φωνάς. ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστι. Τοῦτο σημαίνειν· ἐπειδὴ τῷ πάπα δέδοται τῶν ἑσπερίων κρατεῖν· ὅπερ οὐχ ἑρμηνεύειν ἐστὶν, ἀλλὰ βιάζεσθαι τὰς λέξεις· ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι ἐκ τῶν

matum: Habet igitur & Aegyptus, vt Episcopus Alexandrinus Aegyptiorum omnium habeat potestatem, quandoquidem & Romano Episcopo hoc in more positum est, iuxta Orientales autem ita se habet.

Antiquæ consuetudines seruentur, quæ in Aegypto, Libya & Pentapoli, vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem: Quandoquidem hoc & Romano Episcopo in more positum est.

Ita vero Canone detruncato illud admirari licet, primatus Romani factam esse mutilationem, & additamentum de Constantinopolitano, & huiusmodi fraudibus oppugnantis Papam, & eximiam vestram stabilitis orthodoxiam.

Dicis, voces illas (Quandoquidem hoc & Romano Episcopo in more positum est) hoc sibi velle; Quandoquidem Romano Episcopo datum est, vt Occidentalibus præsit. Sed hoc

τοῦ κανόνος ῥημάτων οὐχὶ νῦν πρῶτον ὁ πάππας ἔλαβε τὸ κρατεῖν τῶν ἑσπερίων, ἀλλ' ὡς κεκτημένος εἰσάγεται· οὐ γὰρ λέγει, καθὼς ἐν τοῖς ἑσπερίοις ἐστὶ συνήθες, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἐστὶ σύνηθες· δεικτικὴ οὖσα αὐτωνυμία ἡ λέξις, τοῦτο, εἰ μὲν πρᾶγμα δείκνυσι, τὴν ἐκείνου παρουσίαν ἐμφαίνει, ὡς ἡνίκα λέγεται, τοῦτο μου ἐστὶ τὸ σῶμα· τοῦ πράγματος δὲ μὴ παρόντος, ἀνάγκη τὴν δύναμιν τῆς δείξεως φέρεσθαι ἢ πρὸς τὸ ἔγγιστα προηγούμενον, ἢ τὸ προσεχῶς μετεπόμενον· οἷον ἐν τῷ πρώτῳ κανόνι τῆς αὐτῆς πρώτης συνόδου φασὶν οἱ πατέρες. Ὥσπερ δὲ τοῦτο πρόδηλον, ὅτι περὶ τῶν ἐπιτηδευόντων τὸ πρᾶγμα, καὶ τολμώντων ἑαυτοὺς ἐκτέμνειν εἴρηται· ὁρᾶς τὴν αὐτωνυμίαν, τοῦτο, δεικτικὴν οὖσαν τοῦ προσεχῶς ἐπιφερομένου.

Καὶ ἐν τῷ ε΄ κανόνι. ἐξεταζέσθω, φασί, μὴ μικροψυχίᾳ, ἢ φιλονεικίᾳ, ἤ τινι τοιαύτῃ ἀηδίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀποσυνάγωγοι γεγόνηται.

(præter quàm quòd verba Synodi nō significant, dari eo tempore Papæ potestatem in Occidentales, sed vt antiqua supponunt) non interpretari est, verum inferre vim vocibus, non enim dicit, sicuti mos est in Occidentalibus; sed, Quandoquidem hoc est in more. Hoc, pronomen cum demonstratiuum sit, si rem ostendat, præsentem significant; vt cum dicimus; Hoc est corpus meum. Si res non præsens sit, necesse est, vt vis demonstrationis feratur vel in proximè antecedens, vel in proximè subsequens. Vt cum in primo Canone primæ Synodi aiunt Patres (sicut autem manifestum est dictum hoc esse de ijs qui rem hanc de industria faciunt, & virilitatem sibi abscindunt) certè pronomen, hanc, demonstrat quod proximè sequitur. Et Canone V. exquiratur, inquiunt, ne indignatione, aut contentione, aut quauis alia Episcopi offensione excōmunicati sint.

ἵνα οὖν τοῦτο τὴν πρέπουσαν ἐξέτασιν λαμβάνῃ, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν καὶ τὰ ἑξῆς. ἐνταῦθα ἡ ἀντωνυμία, τοῦτο, σημαίνει τὸ ἔγγιστα προηγούμενον· καὶ ἐν τῷ η κανόνι περὶ τῶν καθαρῶν. Πρὸ πάντων δέ φασι, τοῦτο ὁμολογῆσαι αὐτοὺς ἐγγράφως προσήκει, ὅτι συνθήσονται καὶ ἀκολουθήσουσι τοῖς δόγμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· ἐνταῦθα ἡ λέξις, τοῦτο, ἀναφέρεται πρὸς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον. Πῶς οὖν ὅτε ὁ ϛ´ κανὼν λέγει· ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθες ἐστίν· ἡ λέξις, τοῦτο, οὐ πρὸς τὸ προηγούμενον. οὐ πρός τι ἐφεπόμενον ἀναφέρεται κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, ἀλλ᾽ ἕτερόν τι δείκνυσιν οὔτε πρότερον οὔτε ὕστερον μνημονευθέν; τοῦτο γὰρ παρερμηνεύειν ἐστὶ, καὶ βιάζεσθαι τῶν λέξεων τὰς σημασίας. Εἰ δὲ ἀφέμενος τῆς τῶν λέξεων διαστροφῆς, ἀκολουθήσαις ἁπλῇ τῇ ἐννοίᾳ τῶν πατέρων, εὑρήσεις τὸν ἀληθῆ νοῦν. Φυλαττέσθω τὰ ἀρχαῖα ἔθη, φυλαττέσθω τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ τῷ

vt igitur hoc digna examinatione quæratur, visum est in rem esse.

Pronomen, hoc, significat, quod proximè antecedit. Et Canone VIII. de Catharis, (ante omnia, inquiunt, hoc eos fateri oportet scripto, se suscipere & sequi Catholicæ Ecclesiæ dogmata) Pronomen, hoc, refertur ad immediatè subsequens. Quomodo igitur, quando sextus Canon ait: Vt Alexandrinus Episcopus horum, omnium habeat potestatem; quandoquidem & Rom. Episcopo hoc in more positum est: pronomen, hoc, non refertur ad præcedens, non ad aliquid consequens, vt suapte natura postulat: sed per te demonstrat quod nec antea, nec postea relatum est? Ita enim peruersè interpretari est, & vocum significantias detorquere.

Quod si omissis distortionibus nudum Patrum sequaris sensum, inuenies mentem illorum esse, vt consuetudines antiquæ seruentur: seruetur

Ῥώμης ἔθος ἐςίν. ἀρχαιότερον δὲ ἔθος ἐπισκόπου Ῥώμης οὐκ ἔςιν, ἢ ὅπερ εἰσήνεγκεν ὁ πρωταπόστολος Πέτρος· εἰσήνεγκε δὲ Πέτρος τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔθος, καταςήσας ἐκεῖ τὸν εὐαγγελιςὴν Μάρκον· εἰσήνεγκε τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔθος, ἐκεῖ πρῶτον αὐτὸς ἐπισκοπεύσας, εἶτα καταςήσας τὸν Εὐόδιον. Ταῦτα οὖν φασι τὰ ἔθη κρατείτω, καὶ αἱ διοικήσεις μὴ συγχείσθωσαν οὖσαι διωρισμέναι· ὁ γὰρ Ῥώμης θρόνος πώποτε ἔχε τὰ πρωτεῖα ἀδιαλείπτως, καὶ τοῦτό ἐςιν αὐτοῦ τὸ ἔθος.

Οὕτως οὖτος καὶ ἀβίαςος ἐςὶ, καὶ ἀκόλουθος τῇ οἰκονομίᾳ τῶν πραγμάτων· θῶμεν δὲ ὅμως σὴν χάριν, ἔχειν τὴν λέξιν οὕτως ὡς σὺ λέγεις· ἐχέτω ἡ Ἀλεξάνδρεια τὰ ἑαυτῆς, ἐπειδὴ ὁ Ῥώμης ἔχει τὰ ἑαυτοῦ· δύο γοῦν ἐν τούτῳ ἐςὶ καὶ διάφορα· τὸ εἶναι διανενεμημένας τὰς διοικήσεις καὶ τὰ κλίματα τῆς γῆς, καὶ τὸ ἐν ταύταις ταῖς διοικήσεσι μηδεμίαν εἶναι παραλληλίαν· τὸ πρῶτον λέγει ὁ κανὼν,

Alexandriæ, quoniam hic Romani etiam mos eſt. At mos antiquior Romani Epiſcopi nullus eſt, quàm is quem princeps Apoſtolorum Petrus induxit: induxit autem Antiochiæ, vbi primum ille ſedem tenuit, deinde euodium conſtituit: induxit morem Alexandriæ, conſtituto eius Epiſcopo Euangeliſta Marco. Præcipit igitur, vt hi mores ſeruentur; & Diœceſes iam diuiſæ non confundantur, cum ſedes Romana ſemper habuerit primatum indefinitè, ita vt mores particulares pendeant ex more Rom. Eccleſiæ.

Hic ſenſus & planus eſt & rerum ueritati conſentit. Sed ponamus ſenſum verborum eſſe, qui tibi placet, ſua habeat Alexandria, quoniá Occidentales partes habet Romanus. Duo hic ſunt, quæ inter ſe differunt; Diœceſes & terræ climata eſſe diſpertita, & in his Diœceſibus nullam eſſe ſub ordinationem. Primum aſſerit

Canon. Secundum tu addis. Habemus à Canone, prouincias esse dispertitas, sed esse ita diuisas, vt nulla sit illarum subiectio, non dicit Canon, at vos additis. Si quis dicat, diuersa esse membra corporis, & officia diuersa, verum dicit: at non ideo negat cor, quod vnum membrum est, esse illud, vnde in totum corpus vita emanat. Si quis Romanum dicat imperium in multas diuidi prouincias, verum dicit: at non ideo negat, vnam esse Regiam vrbem, in qua sedet Imperator, quæ simul est & Imperij pars, & caput Imperij. Diuisæ sunt & gentes ab initio per Petrum ad commodam administrationem varijs subditæ Patriarchis: ceterum in his etiam est communis Religionis & orthodoxiæ Metropolis, cui sub sunt omnes, Romona sedes. Si Canon primæ Synodi illum sensum haberet, quem tu ais, profecto Synodi posteriores œcumenicæ cõtrarium non docuis-

ἐδίδαξαι τἀναντία· οὐκ ἂν ἔργοις ἔδειξαν καὶ λόγοις, τὴν πατριαρχῶν τὴν ἐξουσίαν εἶναι ὡρισμένην, τὴν πάπα ἀόριστον κατὰ τὴν ὑφήλιον ἅπασαν. Καὶ ἵνα κατάδηλον τοῦτο γένηται, δι' ἐπαγωγῆς ἀποδείκνυται. Οἱ πατέρες τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς β' συνόδου, ὥς φησι Θεοδώρητος ἐν τῷ ε' τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τὴν οἰκουμενικὴν συγκροτήσαντες σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοῦ ἐπιγινομένου θέρους εἰς ἐκείνην αὖθις τὴν πόλιν οἱ πλεῖστοι ἐκείνων συνελθόντο, καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν δεξάμενοι παρὰ τῶν τῆς ἑσπέρας, εἰς Ῥώμην αὐτοὺς ἀφικέσθαι προτρέπουσαν, ἀπεκρίναντο, τοῦτο μὲν μὴ δύνασθαι τότε αὐτοὺς, εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲ συνδραμεῖν ἐκ τῶν πέρυσι γραμμάτων τῶν παρὰ τῶν ἑσπερίων ἐπισταλέντων πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον· ἄλλως τε μὴ φέροντας μερικὴν συγκατάθεσιν παρὰ τῶν μεινάντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπισκόπων, καὶ διὰ στενότητα τῆς τεθείσης προθεσμίας. Ἐκ τούτων οὕτω φημί· Οἱ ἀνατολικοὶ πατέρες δυνάμει τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα συνῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ μὴν τοῦτο

ἐξουσίας

ſent; non oſtendiſſent verbis & factis, Patriarcharum auctoritatem eſſe limitatem, Papæ auctoritatem toto orbe illimitatam. Quod vt perſpectum fiat, inductione probabitur.

Patres œcumenicæ Synodi ſecundę, vt narrat Theodoretus. V. Hiſt. Eccleſiaſticæ, celebrato Conſtantinopoli generali Concilio, ſequenti æſtate plurimi eorum rurſus conuenere Conſtantinopolim, & accepta Synodica epiſtola ab Occidentalibus conuocante illos Romam, reſponderunt; Hoc quidem ſe tunc non poſſe; Conſtantinopolim vero conueniſſe vi litterarũ, anno ſuperiore miſſarũ ab Occidente ad Imperatorẽ Theodoſium: præſertim cũ non haberent peculiarẽ aſſenſum ab Epiſcopis, qui remanſerãt in Prouincijs; & quia præfinitum tẽpus anguſtum erat. Ex his ita dico: Orientales vi litterarum Papæ cõuenerunt Conſtantinopolim. At hoc eſt auctoritatis extendentis ſe vltra

ἐξουσίας ἐστὶν ἔξω τῶν ἑσπερίων, ἔχει τοίνυν ὁ πάπας τὴν ἐξουσίαν καὶ ἔξω τῶν ἑσπερίων. Πρὸ τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου ἔγραφε Κύριλλος Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ περὶ τοῦ ματαιόφρονος Νεστορίου ἐν τῷ περὶ τῶν πρακτικῶν κεφ. ιδ΄.

Ὅτι ἐπειδὴ τὰ μακρὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἔθη πείθουσιν ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῇ ὁσιότητι ἐν ἀναγκαίοις οὕτω πράγμασιν, ἐν οἷς καὶ ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης παρασαλεύεται, γράφω πάλιν ἀναγκαίως.

Ἐν τούτοις φησὶ Κύριλλος, ἀναγκαίως γράφειν τῷ πάπᾳ κατὰ τὰ μακρὰ ἔθη τῶν ἐκκλησιῶν, ὅπου ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης παρασαλεύεται. Ἐκ τούτου λέγω, Ἔθος ἦν τῶν ἐκκλησιῶν οὔσης σαλευομένης τῆς πίστεως γράφειν τῷ πάπᾳ· ἐστὶν ἄρα ὁ πάπας φύλαξ τῆς πίστεως, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἐπεγίνωσκον αὐτὸν διορθωτὴν τῶν ἁπανταχοῦ αἱρέσεων, ἄρα καὶ ἐπιστασίαν ἔχοντα ἔξω τῶν ἑσπερίων. Καὶ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς γράφει ὁ Κύριλλος.

regiones Occidentales:ergo Papa habet auctoritatem etiam extra Occidentem. Ante sanctam tertiam Synodum scribebat Cyrillus ad Cælestinum Papam de insipiente Nestorio, prima part. Concilij Ephes. cap. XIIII.

Quoniam antiquis Ecclesiarũ mos suadet, de rebus adeo necessarijs admonendam esse tuam sanctitatem, in quibus & fidei rectitudo labefactatur, scribo iterum necessariò.

In his Cyrillus ait, se necessariò scribere Papæ pro antiqua Ecclesiarum consuetudine, quando fidei rectitudo periclitatur, ex hoc dico: Mos erat Ecclesiarum periclitante fide scribere ad Papam; est ergo Papa custos fidei, & Ecclesiæ illum agnoscebant hæresum vbique terrarum exorientium castigatorem; ergo & potestate fungentem extra Occidentem. & ad finem Epistolæ scribit Cirillus.

Οὐ πρότερον δὲ τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμενοι ἑαυτοὺς μετὰ παρρησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα. διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν· Καὶ πότερον ποτὲ χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παρρησίας, ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ· τὸ δ' ἐπὶ τούτοις σκοπὸν τῆς σῆς θεοσεβείας χρὴ γενέσθαι διὰ γραμμάτων καταφανῆ καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις τοῖς κατὰ μακεδονίαν ἐπισκόποις, καὶ ἅπασι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολήν.

Εἴπερ ὁ Κύριλλος πατριάρχης ὢν Αλεξανδρείας οὐ τολμᾷ ἑαυτὸν ἀπορρῆξαι τῆς πρὸς τὴν αἱρετικὴν κοινωνίας δίχα τῆς ἐπιταγῆς τοῦ πάπα, πῶς οὐκ αἰτεῖται τοῦ τυπωθῆναι τὸ δοκοῦν, καὶ γνωρισθῆναι τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολήν· ἄρα ἐξουσίαν ἔχει ὁ πάπας ἐπὶ τοὺς πατριάρχας, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνατολήν. Αποκρινόμενος ὁ Κελεστῖνος φησὶ πρὸς τὰ τοῦ Κυρίλλου. Συναφθείσης σοι τοίνυν τῆς αὐθεντίας τοῦ ἡμετέρου θρόνου, καὶ τῇ ἡμῶν τοποτηρησίᾳ ἐξουσιαστικῶς χρησάμενος, ταύτην ἐκβιβάσεις ἀκριβῶς

„ Non prius autem ab illius commu-
„ nione palã apertèque abstinemus,
„ quàm hæc pietati tuæ nota facere-
„ mus. Ne igitur dedigneris statuere
„ quod placuerit; & an cõmunican-
„ dũ cũ illo sit, an vero liberè ei denũ-
„ tiandũ, Neminẽ cõmunicare cũ eo,
„ qui ita sentiat & doceat. Tuæ porro
„ pietatis sententia per litteras noti-
„ ficanda est Reuerendissimis Mace-
„ doniæ Episcopis, & cunctis Orien-
„ talibus.

Si Cyrillus Patriarcha Alexandrin⁹ non audet se ab hæretici cõmunione segregare citra Papæ mandatũ; à quo petit statui quod placuerit; & notam fieri eius sententiam cunctis Orientalibus; ergo potestatẽ habet Papa in Patriarchas & in vniuersum Orientem. Respõdens autẽ Cælestin⁹ Cyrillo ait.

Quamobrem nostrę sedis auctoritate adscita, nostraq; vice ac loco cum potestate vsus, eiusmodi non absque exquisita seueritate sententiam exe-

Οὐ πρότερον δὲ τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμεθα ἑαυτοὺς μετὰ παῤῥησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα. διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν· Καὶ πότερον ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παῤῥησίας, ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ· τὸ δ' ἐπὶ τούτοις σκοπὸν τῆς σῆς θεοσεβείας χρὴ γενέσθαι διὰ γραμμάτων καταφανῆ καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις τοῖς κατὰ μακεδονίαν ἐπισκόποις, καὶ ἅπασι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολήν.

Εἰ γὰρ ὁ Κύριλλος πατριάρχης ὢν Ἀλεξανδρείας οὐ τολμᾷ ἑαυτὸν ἀποῤῥῆξαι τῆς πρὸς τῆς αἱρετικῆς κοινωνίας δίχα τῆς ἐπιταγῆς τοῦ πάπα, παρ' οὗ αἰτεῖται τοῦ τυπωθῆναι τὸ δοκοῦν, καὶ γνωρισθῆναι τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολήν· ἄρα ἐξουσίαν ἔχει ὁ πάπας ἐπὶ τοὺς πατριάρχας, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνατολήν. Ἀποκρινόμενος ὁ Κελεστῖνος φησὶ πρὸς τὰ τοῦ Κυρίλλου. Συναφθείσης σοι τοίνυν τῆς αὐθεντίας τοῦ ἡμετέρου θρόνου, καὶ τῇ ἡμῶν τοποτηρησίᾳ ἐξουσιαστικῶς χρησάμενος, ταύτην ἐκβιβάσεις ἀκριβῶς

„ Non prius autem ab illius commu-
„ nione palá apertèque abstinemus,
„ quàm hæc pietati tuæ nota facere-
„ mus. Ne igitur dedigneris statuere
„ quod placuerit; & an cõmunican-
„ dũ cũ illo sit, an vero liberè ei denũ-
„ tiandũ, Neminẽ cõmunicare cũ eo,
„ qui ita sentiat & doceat. Tuæ porro
„ pietatis sententia per litteras noti-
„ ficanda est Reuerendissimis Mace-
„ doniæ Episcopis, & cunctis Orien-
„ talibus.

Si Cyrillus Patriarcha Alexandrin⁹ non audet se ab hæretici cõmunione segregare citra Papæ mandatũ; à quo petit statui quod placuerit; & notam fieri eius sententiam cunctis Orientalibus; ergo potestatẽ habet Papa in Patriarchas & in vniuersum Orientem. Respõdens autẽ Cælestin⁹ Cyrillo ait.

Quamobrem nostrę sedis auctoritate adscita, nostraq́; vice ac loco cum potestate vsus, eiusmodi non absque exquisita seueritate sententiam exe-

στερρότητι τὴν ἀπόφασιν· ἵνα ἢ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὰ κακὰ ἑαυτοῦ κηρύγματα ἐγγράφῳ ὁμολογίᾳ ἀθετήσῃ· ἢ ἐὰν τοῦτο μὴ ποιήσῃ, εὐθὺς ἡ σὴ ἁγιότης ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας προνοησάτω.

Πῶς ἐστὶ φανερώτερον ἀποδεῖξαι ἢ διὰ τούτων τῶν φωνῶν, ὅτι ὁ πάπας κριτής ἐστι καὶ μόνος διαιτητὴς τῶν πατριαρχῶν ἁπάντων; τί δέ, ὅτι ἐκ τῆς τοποτηρησίας τοῦ Κυρίλλου ταύτης εἰλήφασιν οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας τὰς κομπώδεις ἐπιγραφὰς καὶ περιέργους ἐπωνυμίας, ὥστε καλεῖν ἑαυτοὺς πάπας καὶ πατριάρχας, καὶ κριτὰς τῆς οἰκουμένης; τοσαύτη πάλαι ἦν παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πάπα, ὃ νῦν ὑμεῖς τοσοῦτον ἐξευτελίζετε· τὰ αὐτὰ Κελεστῖνος καὶ πρὸς Νεστόριον γέγραφεν, ἐξουσιαστικῶς τὴν ἀπόφασιν προσβιβάζων, καὶ ἀφορισμὸν ἐπανατεινόμενος· πῶς οὖν ὁ πάπας ταῦτα ἠπείλει, καὶ ὥριζε μηδεμίαν ἔχων ἐπὶ τοὺς πατριάρχας ἐξουσίαν; ἢ πῶς ἐτόλμα τοποτηρητὴν ἑαυτοῦ καθιστάναι τὸν Κύριλλον, καὶ προθεσμίαν ἡμερῶν διορίζειν, καὶ πράττειν ὅσα κριτοῦ καὶ ἐπιστάτου ἴδια τυγχάνει κατ'

queris; nempe, vt nisi decem dierum interuallo nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizet, illico sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat.

At quomodo posset clarioribus verbis exprimi, Papam esse iudicem & solum arbitrum omnium Patriarcharum? Quid? quod ex hac Cyrillo delegara potestate successores Alexandrini Patriarchæ sumpsere fastosos titulos & ambitiosas inscriptiones, vt se Papas & Patriarchas, & orbis terrarũ iudices vocent? Tanta olim erat apud Orientales opinio & maiestas Papæ, quam modo vos adeo extenuatis. Eadem Cælestinus & Nestorio scribit, sententiam cum potestate proferens, & excommunicationem interminãs.

Quomodo ergo Papa hæc minabatur, & decernebat, si nullam habebat in Patriarchas potestatem? Quomodo etiam actione secundo tertiæ Synodi Cælestinus Papa scribens ad Synodum.

τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου; πῶς δὲ ἐν τῇ β' πράξει τῆς τρίτης ταύτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ πάπας τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ γράφων.

Απεστείλαμεν, φησὶ, τοὺς ἡμετέρους αἰαδεχομένους φροντίδα, Αρκάδιον καὶ προϊέκτον ἐπισκόπους, καὶ Φίλιππον τὸν ἡμέτερον πρεσβύτερον, οἳ τοῖς πραττομένοις παρέσονται, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν πάλαι ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν.

Τὰ παρ' ἡμῶν φησὶν, ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν. Παρούσης οἰκουμενικῆς συνόδου λέγει ὁ πάπας, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν οἱ τοποτηρηταὶ, καίτοι τῆς συνόδου ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸ συναχθείσης. Καὶ πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἅμα αἰεβόησαν αὕτη δικαία κρίσις. Κελεστίνῳ εὐχαριστεῖ πᾶσα ἡ σύνοδος. Καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας καταπαδοκίας διαλαλήσας ἔφη· ὅτι τῆς προθεσμίας τῆς δοθείσης Νεστορίῳ παρελθούσης, ἐξεβίβασαν τὸν τύπον, ὃν ὁ ἀποστολικὸς θρόνος Κελεστίνου ἐπεπόμφει. Εἶτα καὶ Φίλιππος ὁ πρεσβευτὴς τοῦ πάπα πῶς ἂν ἐτόλμησε πρὸς τὴν σύνοδον εἰπεῖν.

Χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὅτι

Direximus, inquit, pro nostra sollicitudine Arcadium & Proiectum Episcopos, & Philippum Presbyterum nostrum, qui ijs quæ aguntur intersint; & quæ à nobis antea statuta sunt, exequantur.

Statuta, inquit, à nobis exequantur. Præsentæ Synodo œcumenica dicit Papa; executuros esse legatos statuta ab eo, cum Synodus ad hoc vnum congregata esset & omnes Reuerẽdissimi Episcopi simul acclamarũt: Hoc iustũ iudiciũ: Cælestino vniuersa Synodus gratias agit. Et Firmus Cæsareæ Capadociæ Episcopus interlocutus dixit: Postea quã elapsum esset tempus præstitutum Nestorio, mandatam fuisse executioni sententiam, quam miserat, sedes Apostolica Cælestini. Deinde Philippus presbyter, Papæ legatus quomodo ausus esset Synodum ita alloqui.

Gratias agimus sãctæ Synodo, quòd litteris Beati Papæ nostri vobis re-

ἀναγινωσκομένων ὑμῖν τῶν γραμμάτων τοῦ μακαρίου ἡμῶν πάπα, τὰ ἅγια μέλη ταῖς ἁγίαις ὑμῶν φωναῖς τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ, καὶ ταῖς ἁγίαις ὑμῶν ἐκβοήσεσιν ἐνηνόχατε· οὐ γὰρ ἀγνοεῖ ὑμῶν ἡ μακαριότης, ὅτι ἡ κεφαλὴ ὅλης τῆς πίστεως, ἡ καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος. Καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Φίλιππος ἐν τῇ τρίτῃ πράξει.

Οὐδενί, φησιν, ἀμφίβολόν ἐστι, μᾶλλον δὲ πᾶσι τοῖς αἰῶσιν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο· καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Καὶ τοιαῦτα φάσκοντα ἡ ἁγία σύνοδος ἀπεδέξατο, καὶ τῇ ἑαυτῆς ὁμολογίᾳ τὰς ἐκείνου ῥήσεις ἐπεσφραγίσατο ἐν τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἀναφορᾷ, περὶ Ἰωάννου γράφουσα τοῦ Ἀντιοχείας, ὃς τὸν ἀοίδιμον Κύριλλον, παρανόμῳ καθαιρέσει περιεβεβλήκει.

citatis, sancta membra sanctis vestris vocibus, sancto capiti, sanctis vestris acclamationibus obtuleritis. Non enim ignorat vestra beatitudo, totius fidei & Apostolorum, caput esse B. Petrum & hic idem Philippus actione III.

Nulli dubium, inquit; imò seculis omnib⁹ notũ est, quòd beatissimus Petrus Princeps & caput Apostolorũ columna fidei, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum Regni claues accepit à Domino nostro Iesu Christo; & ipsi data est potestas ligandi, soluendique peccata. Qui vsque adhuc & in perpetuum in suis successoribus viuit & iudicat.

Et hæc dicentem suscepit sancta Synodus, & sua confessione dicta illius obsignauit, in Relatione ad Papam scribens de Ioanne Antiocheno, qui celeberrimum Cyrillum iniqua depositione damnauerat.

Ὑπὲρ γὰρ τοῦ Ἰωάννου προπέτειαν μακροθυμίᾳ νικῆσαι, τετηρήκαμεν τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, τῇ κρίσει τῆς σῆς θεοσεβείας.

καὶ κατωτέρω.

Ἀγανακτησάτω τοίνυν προσφόρως ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἡ σὴ ὁσιότης· εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους· καὶ καθ' ὧν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν, παρανόμους οὕτω καὶ ἀκανονίστους ἐκφέρειν ψήφους, οἰχήσεται πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Παρακαλεῖται ἡ σύνοδος τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πάπα, ἐπείπερ ὁ Ἀντιοχείας καθηρήκει ἀνόμως τὸν Κύριλλον μείζονος ὄντα θρόνου· πῶς οὖν ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη οὐκ ἐπεγίνωσκεν οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπα ἐξουσίαν, ἢ καὶ τὴν κρίσιν ἐκείνῳ τετήρηκεν, καὶ μὴ φέρουσα τὸν Ἀντιοχείας γενέσθαι κριτὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας, δέεται τοῦ πάπα ἵνα κρίνῃ τοὺς πατριάρχας, καὶ μὴ ἐάσῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατελθεῖν εἰς ἐσχάτην ἀταξίαν.

Verum vt Ioannis temeritatem longanimitate vinceremus (depositionem eius) reseruauimus iudicio pietatis tuæ.

Et infra. Proinde sanctitas tua cõuenienti indignatione concitetur. Nam si volentibus licebit etiam maiores sedes afficere contumelijs; & sententias adeo iniquas contra præscripta Canonum ferre in eos, in quos nihil iuris habent, in extremam confusionem dilabentur res Ecclesiasticæ.

Prouocat Synodus indignationem papæ, quoniam Antiochenus iniquè deposuerat Cyrillum maioris sedis Episcopum. Quo igitur modo dici queat, Synodũ illã nõ agnouisse in Papa potestatẽ vniuersalẽ, si iudiciũ illi relinquebat; & ægre ferẽs Antiochenum vsurpasse iudiciũ in Alexandrinum, rogat Papam, vt iudicet Patriarchas, & ne permittat Ecclesiæ res deuenire in summam confusionẽ?

Ἡ δὲ ἁγία τετάρτη σύνοδος πολλὰς ἔχει καὶ μεγάλας μαρτυρίας τῆς ἀπανταχοῦ ἐξουσίας τοῦ πάπα. Εὐθὺς γοῦν ἐν προοιμίοις Πασκάσινος ἐπίσκοπος τοποτηρητὴς τοῦ πάπα στὰς ἐν μέσῳ τῆς συνόδου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη.

Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, ἐν αἷς κατηξίωσε διαλαλῆσαι, ὅπως Διόσκορος μὴ συγκαθεσθῇ τῇ συνόδῳ· εἰ δὲ ἐπιχειρήσῃ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκβληθείη.

Ποίας ταῦτα ἐξουσίας; καὶ ὁποία κεφαλὴ ἐν τούτοις δηλοῦται ὁ πάπας· μόνῃ τῇ τάξει καὶ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ κεφαλή, ἢ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ· καὶ πότερον φιλοτίμου θεραπείας αὗται φωναί, ἢ ἀκεραίου αὐθεντίας· Εἶτα ζητησάντων τὴν αἰτίαν τῶν παρακαθημένων ἀρχόντων, ἀπεκρίθη ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα·

Πρόσωπον ἥρπασε Διόσκορος τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο· Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ

Sancta Synodus quarta multis magnisque testimonijs fatetur vniuersalem Papæ auctoritatem. In ipso enim exordio Paschasinus Episcopus Papæ Vicarius cum in medio stetisset vna cum suis collegis, dixit.

Beatissimi atque Apostolici Romæ Episcopi, qui omnium Ecclesiarum est caput, mandata habemus, quibus præcipere dignatus est, vt Dioscorus non sedeat in Concilio. Quod si tentauerit, eijciatur.

Quam auctoritatem hæc verba designant? & quale caput Papa in ijs describitur solo ne ordine & prærogatiua sedendi ante alios; an etiam potestate? Rursus hæ voces spectant ne ad honorarium dicendi genus, an ad meram potestatem? Quærentibus autem senatoribus, qui præsentes aderant, causam; respondit legatus Papæ.

Personam iudicis arripuit Dioscorus, quam non habebat; & Synodum

θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἔξον γε-
νέσθαι·

Εἴπερ ᾔδει τὸν κανόνα τῆς δευτέρας συνόδου Διόσκορος διανέμοντα τῆς γῆς τὰ κλίματα τοῖς πατριάρχαις, ὥστε ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἀδίκοις ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν τὰς ἑτέρων παροικίας, διατί οὐκ ἀντεῖπεν, ἀνὴρ ὢν ἀλαζονικώτατος, ἔχων καὶ τοὺς ἄρχοντας ὑπεραπολογουμένους; ἀλλ' ἠναγκάσθη καθίσαι ἐν μέσῳ ὡς ὑπεύθυνος διὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ πάπα· ὁ γὰρ τολμήσας πρότερον τὸ μέγιστον καὶ ἀφόρητον ἔγκλημα, δι' ὃ καὶ μόνον καθῃρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου, ὥς φησιν Ἀνατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ α' πράξει, δηλονότι ἀκοινωνησίαν ὑπαγορεύσας κατὰ τοῦ πάπα· πῶς οὐκ ἂν ἐτόλμησε μὴ ὢν ὑπεξούσιος τῷ πάπᾳ ἐκβοῆσαι, καὶ τὴν ἐκείνου ληγάτων τὴν παρρησίαν ἀπείπασθαι· οὐ γὰρ δὴ θεραπείας ἦν τότε καιρὸς, ἀλλ' ὑπὲρ ἐγκλημάτων, ὑπὲρ τοῦ θρόνου, ὑπὲρ πίστεως ἦν ὁ ἀγών.

Καὶ Θεοδώρητος ἐν τῇ α' πράξει ταύ-

celebrare est ausus sine impetrata facultate à sede Apostolica, quod nunquam factum est, nec fieri licet.

Sin erat Dioscorus, per Primæ Synodi Canonẽ distributa esse Patriarchis terræ climata, vt suis quisq; contentus esset, & iniquos oculos non conijceret in alienas parœcias; cur homo arrogantissimus non cõtradixit, cui senatores etiam fauebant; sed coactus est sedere in reorũ loco propter mandatũ Papæ? Nã qui antea scelus nefariũ & intolerabile ausus erat, propter quod vnum à sancta Synodo dãnatus est, vt fatetur Anatolius Constantinopolitanus; nimirũ excommunicationi subiicere Papam; qua ratione nõ fuisset ausus exclamare, si potestatem Papæ non agnoscebat, & loquendi libertatem qua legati vtebantur recundere? Neq; enim tunc honorarij Sermonis tempus erat, sed agebatur de illatis criminibus, de sede, de fide.

Et Theodoretus Act. 1. huius Synodi,

της τῆς συνόδου, ἐκπεσὼν πάλαι τῆς ἐπισκοπῆς εἶχε τοὺς αἰγυπτίους ἀντιλέγοντας, καὶ μὴ καταδεχομένους ἐκεῖνον συνεδρεῦσαι τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ· οἱ δὲ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ σύγκλητος ἔφασαν.

Εἰσίτω καὶ ὁ εὐλαβέστατος Θεοδώρητος κοινωνήσων τῇ συνόδῳ, ἐπεὶ καὶ ἀποκατέστησεν αὐτῷ τὴν ἐπισκοπὴν ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων. καὶ αὖθις.

Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τὸν οἰκεῖον ἀπολαβὼν τόπον παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Ῥώμης εἰσῆλθε.

Τὰ αὐτὰ καὶ ἡ ὀγδόη πρᾶξις περιέχει· πῶς οὖν μηδεμίαν ἔχων ὁ πάπας ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξουσίαν ἀποκατέστησε Θεοδώρητον, καὶ ἐν τάξει ἐπισκόπων ἐκαθέσθη ἐκεῖνος διὰ μόνην τὴν πάπα τὴν αὐθεντίαν, πρὶν ἢ τὴν σύνοδον ὅλην περὶ τούτου ψῆφον ἐξενεγκεῖν; πῶς οἱ καταβοῶντες αἰγύπτιοι καὶ κράζοντες ἐπὶ πάσης τῆς συνόδου καθήρη)· οὐκ εἶπον ποίαν γὰρ ἔχει ὁ πάπας ἐξουσίαν εἰς ἀνατολικὸν ἐπίσκοπον καθαιρεθέντα ὑπὸ

cùm iam ereptus erat Episcopatus, habebat contradicentes Episcopos Aegyptios, & non ferétes vt ille consideret in Synodo. At senatores dixerunt.

Ingrediatur & R. Theodoretus, vt sit particeps Synodi; quando quidem Episcopatum illi restituit Leo S. Archiepiscopus. Et rursus.

Theodoretus R. Episcopus cum suo loco restitutus fuerit à Sanctissimo Archiepiscopo inclytæ vrbis Romæ, ingressus est.

Eadem & Actione VIII. repetuntur. Quomodo igitur, si nulla erat in Oriente Papæ auctoritas, restitutus est Theodoretus auctoritate Papę, & sedit in Episcoporũ ordine antequã vniuersa Synodus de eo sententiã ferret? Quomodo inclamantes Aegyptij dicentesq; ab vniuersa Synodo damnatus est: non etiam responderunt, & quã habet Papa potestatem in Orientalem Episcopũ damnatũ à Synodo,

συνόδου νομιζομένης παρ' αὐτῷ οἰκουμενικῆς.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ κατὰ τὴν ε' πρᾶξιν φερόμενον· Οἱ ἀντιλέγοντες Νεστοριανοί εἰσιν, οἱ ἀντιλέγοντες εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν· πῶς οὐ μέγα μαρτύριον τῆς οἰκουμενικῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα.

Ἔλεγε Κύριλλος, ὅτι πίστεως σαλευομένης ἔγραφεν ἀναγκαίως τῷ πάπα· Οἱ ἐπίσκοποι τῆς δ' συνόδου φασίν, τοὺς αἱρετικοὺς εἰς Ῥώμην παραπέμπεσθαι, καθ' ὃ καὶ ἡ τρίτη σύνοδος τετήρηκε τῷ πάπα τὴν καθαίρεσιν Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας· καὶ ἡ ς' σύνοδος Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ αἱρετικοὺς πρὸς τὸν πάπαν παρέπεμψεν, ὡς φησιν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ· διατί δὴ ταῦτα· ἢ ὅτι καθά φησιν ἡ τετάρτη σύνοδος, φύλαξ τῆς ἀμπέλου ὁ πάπας, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔχει τοῦ κρίνειν περί τε πίστεως καὶ ἱερέων, ὡς φησιν Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς γράφων Θεοδοσίῳ ἐν τοῖς περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς δ' συνόδου.

quam illi œcumenicam habebant?

Illud prætcrea Actionis V. Qui contradicunt, Nestoriani sunt. Qui contradicunt, eant Romam: an non insigne testimonium est vniuersalis potestatis Papæ?

Aiebat Cyrillus; se necessario scribere Papæ, dum fides esset in periculo. Episcopi quartæ Synodi, Hæreticos aiunt Romam esse mittēdos: qua ratione etiam tertia Synodus depositionem Ioannis Antiocheni reliquit Papæ: & sexta Synodus Macarium Antiochenum & socios hæreticos transmisit ad Papam, vt scribit Constantinus Pogonatus Imperator in Epistola ad Leonem Papam. Quid ita? nisi propter eam causam, quam affert quarta Synodus; quia custos vineæ est Papa, & potestatem habet iudicandi de fide & sacerdotibus; vt inquit Valentinianus Imperator in Epistola ad Theodosium Imperatorem. Alioquin.

Πῶς δὲ ἄλλως ἐτόλμησαν οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα ἐνώπιον τῆς πολυανθρωποτάτης τῆς συνόδου καλεῖν τὸν πάπαν, ἀρχιεπίσκοπον πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς ἐν τῇ δ΄ πράξει· καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ ὅρου κατὰ τὴν ϛ΄, ἀποστολικὸν τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, καὶ πάσης ἐκκλησίας ἐπίσκοπον· καθ᾽ ὃν μάλιστα καιρὸν ἤκμαζεν ἡ σπουδὴ τῶν πρεσβείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οὐκ ὀλίγη δὲ καὶ ἡ τῆς ϛ΄ συνόδου μαρτυρία· εἰ γὰρ καὶ οἱ Κωνσταντινουπόλεως, ἑαυτοὺς τότε ἐπίγραφον οἰκουμενικοὺς, προσηγορίαν σφίσιν αὐτοῖς ἀλλόκοτον ἐφαρμόζοντες, ὅμως οἱ τῆς συνόδου ταύτης πατέρες, ἐν οἷς καὶ γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, μνείαν τοῦ πάπα ποιούμενοι καὶ τῆς ὁμηγύρεως τῶν ἐπισκόπων, τοιαύταις ἐχρήσαντο φωναῖς ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα.

Ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως ἀρχιερατικώτατος πρόεδρος, καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι. Ὅθεν ἐπεξηνδυμένοι οἱ ἐπέχοντες τὸν τόπον τοῦ πάπα, οὕτως ὑπέγραψαν τῷ προσφωνητικῷ.

Quomodo ausi essent legati Papæ, coram hac frequentissima Synodo cunctarum Ecclesiarum Archiepiscoporum vocare Papã?& Act. sexta cum Definitionem subscriberent, his titulis vti; Apostolici vniuersalis Ecclesiæ,& Episcopi omniũ Ecclesiarũ? eo præsertim tempore, quo vigebat studium extollendi sedem Constantinopolitanam. Sextæ quoque Synodi nõ leue est testimoniũ, etsi enim Constantinopolitani titulum œcumenici per id tempus sibi arrogabãt, prodigiosam hanc appellationẽ vsurpantes; tamen huius Synodi Patres, inter quos erat Georgius Constantinopolitanus, dum faciunt mentionẽ Papæ & cœtus Episcoporum, his vsi sunt vocibus in Prosphonetico ad Imperatorem. Senioris Romæ, & Apostolicæ summitatis Pontificalissim⁹ Antistes, nosque minimi. Quod explanantes legati Papæ, ita prosphonetico subscripserunt.

1. Part. Syn. 4. Cap. 25. Act. 4.

Act. 18.

Θεόδωρος, Γεώργιος, Ιωάννης, τῦ τόπον ἐπέχων ἀγάθωνος τῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα καὶ τὰ ἑξῆς.

Τὸ γὰρ πάντας τοὺς ἐπισκόπους εἰπεῖν ἑαυτοὺς ἐλαχίστους, τὸν πάπαν δὲ ἀρχιερατικώτατον πρόεδρον· εἶτα καὶ οἰκουμενικὸν ἐπιγράφεσθαι, μεγίστην ἐστὶ διαφορὰν ὁμολογεῖν τῶ πάπα πρὸς τοὺς πατριάρχας· τί δὲ ὅτι ἐν τοῖς πρὸς ἀγάθωνα τὸν πάπαν γράμμασιν αὕτη ἡ σύνοδος.

Τὰ μέγιστα, φησὶ, τῶν νοσημάτων, μειζόνων δεῖται βοηθημάτων· διὰ τοι τοῦτο χειρὸς, ἡ ὄντως τῶν ὄντων δημιουργική τε καὶ προνοητικὴ δύναμις σοφὸν ἀνέδειξεν ἰατρὸν τὴν ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα, τότε νοσώδες τῆς αἱρετικῆς λύμης ὀρθοδοξίας φαρμάκοις ῥωστικῶς ἀπελαύνουσαν, καὶ πάνυ θεινὴ τὴν ὑγίαν τῆς ἐκκλησίας χαριζομένην τοῖς μέλεσιν.

Τῆς νόσου μεγίστης γενομένης ἰατρὸν λέγει τὸν πάπαν, χαριζόμενον τὴν ὑγίαν τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας· πῶς γὰρ ἀναγνωσθέντων ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ καὶ τῶν Σωφρονίου τοῦ

Theodorus, Georgius, Ioannes locũ tenens B. & vniuersalis Papæ &c. Quòd anim omnes Episcopi minimos se appellarint, Papam vero Antistitem pontificalissimum: Deinde hunc & oecumenicum inscribi, maximam est differentiam fateri inter Papam & Patriarchas.

Quid, quod in litteris ad Agathonem Papam hæc Synodus.

Maximi morbi, inquit, maioribus indignet auxilijs. Idcirco Christus, virtus reuera cõditrix & gubernatrix rerum sapientem dedit medicũ, vestram à Deo honoratam sanctitatem, quæ & contagia prauitatis hæreticæ depelleret salubribus orthodoxiæ medicamentis, & valetudinis robur membris Ecclesiæ largiretur.

Morbi, qui maximus euaserat, medicum esse inquit Papam, largientem Ecclesiæ membris sanitatem. Cur enim recitatis in illa Synodo Sophronij Hierosolymitani Episcopi,

ἱεροσολυμιτῶν ἐπισκόπου ὀρθοδόξων συνοδικαῖν, οὐ πολλὰ κατὰ τῆς μονοθελητῶν ἀγωνισαμένου, μόνοις τοῖς πάπα τοῖς γράμμασιν ἀπονέμουσιν οἱ πατέρες τὴν ἀ[illegible]δικὴν δύναμιν εἰς τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας; ὁμοφωνοῦντες γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐν τοῖς οἰκείοις γράμμασιν, ὅπερ οἱ τῆς δ' συνόδου ἔλεγον, φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα· τοῦτο φασὶν οἱ τῆς ἕκτης, σοφὸν παρὰ χριστοῦ ἰατρὸν δοθέντα πρὸς τὸ ἀπελαύνειν τὸ νοσῶδες τῆς αἱρετικῆς λύμης, καὶ χαρίζεσθαι τὴν ὑγιείαν τοῖς μέλεσι τοῖς ἐκκλησίας· πῶς δ' ἂν μὴ εἴη ταῦτα τῆς οἰκουμενικῆς ἐν τῷ πάπα ἐπιστασίας μαρτυρία.

Καὶ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ πάπα ἐπιστέλλων γράφει. Τῷ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς ἀρχαίας καὶ περιδόξου πόλεως Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πάπα.

Καὶ συμπλέκει τὰ δύο, τὸ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ οἰκουμενικὸν πάπαν· πῶς δ' ἂν εἴη ὁ πάπας οἰκουμενικὸς, οὐ τάξει μόνῃ καὶ προεδρίᾳ καθ' ὑμᾶς, ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ,

qui plurimum contra Monothelitas decertauerat, orthodoxis Synodicis, Patres medicinalem vim in membra Ecclesiæ solis tribuunt litteris Papæ? Consona quippe docentes Patres in suis scriptis, quod quarta Synodus aiebat, Papã vocans custodem vineæ à Saluatore cõstitutum; hoc idẽ sexta exprimit, sapientem medicum appellans, à Christo datum ad expellendum prauitatis hæreticæ morborum, & largiendam Ecclesiæ membris sanitatem. Quis neget, hæc esse vniuersalis in Papa potestatis testimonia? Et Constantinus Imperator Leoni Papæ scribens, hoc titulo vtitur. Beatissimo Archiepiscopo veteris & inclytæ vrbis Romæ, & œcumenico Papæ. Et coniungit duo, esse Romæ Episcopum, & esse œcumenicum Papam.

Esse porro Papam œcumenicum, nõ ordine tantum & sedendi loco, vt vos dicitis; sed potestate & auctori-

κατωτέρω ἐξηγεῖται ὁ βασιλεὺς ἐν οἷς λέγει.

Εἰς μίαν ποίμνην τὰ τοῦ χριστοῦ πρόβατα συνηλάσαμεν, ἑνὶ καὶ μόνῳ ποιμένι τῷ καλῷ ποιμαινόμενα, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνειν ἐτάχθητε, καὶ ὑπὲρ τῶν προβάτων τιθέναι τὴν ψυχὴν διετάχθητε· ἐκείνου ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, καὶ τὴν τοῦ λόγου ῥομφαίαν περίζωσαι, καὶ στῆθι ἑδραῖος τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχος, καὶ πᾶσαν αἱρετικὴν ἀκοὴν καὶ εἰσήγησιν ἐκτεμεῖν προθυμήθητι, καθὰ καὶ Πέτρος τὸ πρότερον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀκροάσεως αἰσθητήριον τῇ μαχαίρᾳ πατάξας ἀφείλετο· ἀνάτεινον τὴν ἀξίνην τοῦ πνεύματος, καὶ πᾶν δένδρον ἐκφύον καρπὸν αἱρέσεως ἢ κατηχήσεσι μεταφύτευσον, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἔκκοψον, καὶ εἰς τὸ πῦρ τῆς μελλούσης γεέννης παράπεμψον.

Κατὰ παντός φησι δένδρου αἱρέσεως καρπὸν ἐκφύοντος ἀνατεινέτω τὴν ἀξίνην ὁ πάπας, καὶ ἢ κατηχήσεσι μεταφυτευέτω διδασκαλικῶς, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἐκκοπτέτω ἐξουσιαστικῶς. Εἶχεν ἄρα ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ τὸν πάπαν

tate, declarat infra Imperator.
„ Christi, inquiens, oues in vnũ gre-
„ gem redegimus,quæ ab vno & solo
„ pastore bono pascantur; quo cum
„ & vos pascere iussi estis, & animam
„ pro omnibus ponere. Ergo
„ viriliter age,& confortare,& accin-
„ gere verbi gladio,& firmus pietatis
„ sta propugnator,omnéq; hæreticũ
„ auditum atq; doctrinam præcidere
„ stude, sicut & Petrus olim iudaice
„ auditus sensorium gladio percu-
„ tiens abstulit. Attolle securim spi-
„ ritus,& omnẽ arborẽ forentẽ fru-
„ ctum hæreseos vel institutionibus
„ trãsplanta,vel Canonicis pœnis ex-
„ cinde,& igni futuræ gehennæ trãs-
mitte. Attollat,inquit Papa securim
in omnem arborẽ ferentem hæreseos
fructum; & vel institutionibus ma-
gisterij transplantet, vel Canonicis
censuris excindat cum potestate.Ha-
bebat ergo tunc temporis Imperator
& Constantinopolis Papam non

οὐχὶ μόνων κρατοῦντα τῶν ἑσπερείων, ὡς οἱ μεταγενέστεροι φασὶν, ἀλλὰ μηδένα κατὰ τὸν ὑφήλιον ὅρον ἔχοντα τῆς ποιμαντικῆς ἐξουσίας, καὶ οἰκουμενικὸν ἀρχιποίμενα, φθεγγόμενον τὰ τοῦ Πέτρου, ὥς φησιν αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὴν σύνοδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου. Εἶτα ἐπισφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν ὁ βασιλεὺς φάσκων.

Προτρέπομεν δὲ τὴν ὑμετέραν πανίερον κορυφὴν, ἀνυπερθέτως ἐκπέμψαι τὸν παρ᾽ αὐτῆς ὁριζόμενον ἀποκρισιάριον, ἐφ᾽ ᾧ τοῦτον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ θεοφύλακτον ἡμῶν διάγειν πόλιν· Καὶ ἐν τοῖς ἀνακύπτουσιν εἴτε δογματικοῖς, εἴτε κανονικοῖς, καὶ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικοῖς ἅπασι πράγμασι τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ἐξεικονίζειν πρόσωπον.

Εἰ γοῦν τῷ ποιμένι χριστῷ συμποιμαίνει ὁ πάπας, καὶ ἔθος τὸν ἀποκρισιάριον τοῦ πάπα διάγειν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἐξεικονίζοντα ἐν ἅπασι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν· τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διευθύνειν ἐστὶν, ὡς δῆλον

ſolius præſulem Occidentis, vt recentiores aiunt, ſed nullis arctatum auctoritatis terminis per vniuerſum. Habebat pro paſtorum œcumenico principe, per quem Petrus loqueretur; vt idem ipſe Imperator ait in Epiſtola ad Synodum ſedis Apoſtolicæ. Denique obſignat. Imperator Reſcriptum ad Papam his verbis. Act.18.

Hortamur porro veſtram ſanctiſſimam ſummitatem, vt quam primum mittat quem deſignare ſolet Apocriſiarium, vt is in Regia & à Deo conſeruata noſtra vrbe degat: & in emergentibus ſiue dogmaticis, ſiue Canonicis, ac prorſus in Eccleſiaſticis omnibus negotijs veſtræ ſanctitatis perſonam referat.

Si ergo cum paſtore Christo paſſit Papa; & mos erat, Apocriſiarium Papa Conſtantinopoli degere, qui illius gereret perſonam in omnibus Eccleſiaſticis negotijs: hoc autem nihil eſt aliud, quàm res Eccleſiaſticas mode-

ἐκ τοῦ βίου καὶ πολλῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου τοῦ διαλόγου· πῶς ἄρα λέγεις ὦ Νεῖλε, τὰ ἔθνη ἀποκεκληρῶσθαι τοῖς πατριάρχαις, ὡς ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ μηδεμίαν εἶναι ἐπαλληλίαν· Παραπλησίως τοῦτ' αὐτὸ καταφανὲς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου· Εγραφε Λέων ὁ ἴσαυρος εἰκονομάχος ὢν πρὸς Γρηγόριον τὸν πάπαν περὶ συνόδου οἰκουμενικῆς, ὡς εἴρηται, καὶ ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς πρὸς Λέοντα ἐπιστολαῖς ἐκείνου τοῦ πάπα, περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου. Αποκρινόμενος γάρ φησιν ὁ πάπας.

Εγραψας, ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται· καὶ ἡμῖν ἀπρόσφορον ἐφάνη περὶ τούτου σύνθου, ὅτι ἐπηκούσαμέν σου, καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς· καὶ τὰ ἑξῆς.

Εἰ μὴ ἐπεγίνωσκεν ὁ εἰκονομάχος οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπᾳ ἐξουσίαν, πῶς ἠτεῖτο τὸν πάπαν οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον· πῶς γὰρ ἂν διὰ τοῦ πάπα γένοιτο οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἰ μὴ ἔχοι ὁ πάπας οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν·

πῶς

rari; vt constat ex vita multisq; Epistolis S. Gregorij magni; quomodo tu dicis Nile, distributas esse gentes Patriarchis, vt suis quisq; contentus sit, & nulla sit subordinatio? Hoc idem pariter liquidò constat ex Act. septimæ Synodi.

Scribebat Leo Isaurus Imp. Iconomachus Gregorio Papæ II. de conuocanda Synodo œcumenica, vt diximus & videre est in litteris illius Papæ ad Leonem ante primam Actionem. Et Papa respondit.

Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogatur: & nobis inutilis ea res visa est, fac nos te audisse, & congregatos esse Episcopos ex vniuerso orbe. &c.

Si nõ agnosset in Papa Iconomacus generalẽ auctoritatẽ, quomodo petijsset à Papa cõuocationẽ Synodi generalis? Qui possit enim fieri per Papam œcumenica Synodus, si œcumenica auctoritas non sit in Papa?

πῶς δὲ καὶ Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔγραφεν Ἀδριανῷ τῷ πάπᾳ.

Καὶ προσκριθέντων ἀναγνωσθῆναι τῶν τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος γραμμάτων, ἦμεν ἐν κοινῇ χορείᾳ ἅπαντες τοῖς πνευματικοῖς ἐδέσμασιν ὡς ἐν βασιλικοῖς δείπνοις ἐντρυφῶντες, ἅτε ὁ Χριστὸς διὰ τῶν σῶν γραμμάτων εὐωχουμένοις ἡμῖν ἐπότιζεν. Καὶ ὡς ὀφθαλμὸς τοῦ ὅλου σῶμα πρὸς τὴν εὐθεῖαν τῆς ἀληθείας τρίβον ἐδείκνυες.

Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν, ὀφθαλμὸν εἶναι τοῦ ὅλου σώματος, ἀποδεικνύοντα τὴν τρίβον τῆς ἀληθείας, ἢ τὸν πάπαν εἶναι φύλακα τῆς πίστεως, καὶ πρόμαχον ἐκ πλάνης ἄζωτον, καὶ Γ' ἔξον ἐν ἐκείνῳ φθέγγεσθαι; Εἰ δὲ ὁδηγός ἐστι τῆς πίστεως τοῦ ὅλου σώματος, ἄρα καὶ τῆς πίστεως τῶν πατριαρχῶν. Καὶ ἔχουσιν οἱ πατριάρχαι πρὸς αὐτὸν ἀναλογίαν ὁδηγουμένων πρὸς ὁδηγοῦντα, καὶ κυβερνωμένων πρὸς κυβερνῶντα. Καὶ πρόδηλον ἐκ τούτων ἁπάντων, ἢ τὰς ἁγίας συνόδους φενακισθῆναι καὶ ἔργοις καὶ λόγοις ἀποδεξαμένας καὶ ὁμολογησάσας ἐν τῷ πάπᾳ τὴν οἰκου-

Et Patriarcha Constantinopolitanus Tarasius quomodo scribebat Hadriano Papæ; Et cum ante omnia lectæ essent litteræ vestræ sanctitatis, communi omnes considebamus corona, spiritalibus epulis tanquam in regia cæna fruentes; quas per litteras tuas Christus præparabat conuiuis & sicut oculus toti corpori rectam veritatis semitam ostendebas.

Nam esse oculum, qui veritatis semitam toti corpori ostendat, quid est aliud, quam Papam esse custodem fidei, & propugnatorem errore inuulnerabilem, & Petrum in illo loqui? si ergo est fidei totius corporis dux, ergo & fidei Patriarcharum, & se habent patriarchę ad Papam vt duce indigentes ad ducem, & gubernāti ad gubernatorem. Et liquet ex his omnibus, vel sanctas Synodos fuisse deceptas, quæ factis & dictis approbarunt & agnouerunt in Papa generalem Petri auctoritatē; vel se errare,

μηνικὴν τὴν Πέτρου ἐξουσίαν, ἢ σὲ φενακισθῆναι κακῶς καὶ διεστραμμένως ἐκλαβόντα τὸν ϛʹ κανόνα τῆς αʹ συνόδου· ἀδύνατον δὲ τὸ πρῶτον, ἀναγκαῖον ἄρα τὸ δεύτερον.

Ὅτε γοῦν ἐπιφέρεις· ὅτι τὰ κλίματα τῆς γῆς εἴπερ ἦσαν ἑκάστῳ τῶν καθολικῶν ἐπισκόπων διανενεμημένα, καὶ οὐδὲν ὡρισμένως ὑπὸ τοῦ τῆς Ῥώμης κατέστη θρόνου, ἀλλὰ μόνον αὐτὸν τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι τῶν ἄλλων ἐλέγχει ὁ κανών, εἰκὸς τὴν δήπου λογίζεσθαι, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὑπ' αὐτὸν εἶναι, καὶ τοὺς καθολικοὺς ἐπισκόπους τ' ἐκείνου διοικεῖν, ὥσπερ τὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχαι. Εἰ δὲ ἐκεῖνο μὲν ἀπεκληρώθη τῷ Ῥώμης, ἐκεῖνο δὲ τῷ Ἀλεξανδρείας, τοῦτο δὲ τῷ τῆς Κωνσταντίνου, οὐ μᾶλλόν γε ὁ Ῥώμης ὑπ' ἐκείνοις, ἢ ἐκεῖνοι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης ὅσα γε εἰς τοῦτο τελέσουσιν.

Ταῦτα ὦ Νεῖλε οὐδὲν προσίσταται τῇ ἀληθείᾳ· τὸ γὰρ καὶ ἑαυτῷ τὸν πάπαν ἀποκληρῶσαι ὡς ἴδιόν τι οὐκ ἀφαιρεῖται

qui malè& peruersè interpreteris sextum primæ Synodi Canonem. Atqui impossibile est primum, ergo secundum necessariò verum est.

Cum vero infers; Quod si terræ climata singulis principalium Episcoporum essent attributa, & Romanæ sedi nihil esset peculiariter assignatum, sed soli ipsi principatum in alios datum diceret Canon, iure affirmari posset, totum terrarum orbem illi sub esse, & principales Episcopos administrare quę illius sunt; quemadmodum subditi Constantinopolitano administrant quæ illius sunt; At si Romano quidem illud attributum est, illud vero Alexandrino, hoc autem Constantinopolitano; non magis sub illis Romanus, quàm illi sub Romano sunt, quod ad hoc attinet.

Hæc veritati nihil obstant. Quod enim partem sibi Papa reseruauerit, non tollitur per hoc indefinita sub

τὸ ἀόριστον τῆς ὑπαλληλίας· ὥσπερ τὸ εἶναι τὴν καρδίαν ἓν μέλος ὡρισμένον, οὐκ ἀφαιρεῖται τὸ εἶναι αὐτὴν ἀόριστον ἀρχὴν τῆς τῶν ἄλλων μελῶν ζωογονίας· καθ' ὃν δὴ τρόπον ὁ πάπας ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς προσαγορεύεται· σὺ δὲ πανούργως σοφίζῃ, τὸ ὡρισμένον καὶ τὸ ἀόριστον οὐ πρὸς διάφορα, ἀλλὰ πρὸς ἓν καὶ ταὐτὸν λαμβάνων· ὥσπερ ἂν εἴ τις ἔλεγεν, ἡ καρδία ὡρισμένον μέλος ἐστίν, ἄρα οὐκ ἀόριστον· ὅπερ ἑαυτοῦ ὂν ὡρισμένον, τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀόριστον· ὥστε ψευδὲς ὃ λαμβάνεις, ὅτι ἐγχωρεῖ μηδὲν εἶναι ὡρισμένον ὑπὸ τοῦ πάπου, ἵνα φῶμεν ὑπ' αὐτὸν εἶναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον τοῦτο μᾶλλον δὲ τοὐναντίον ἀναγκαῖον· ἵνα γὰρ χώραν ἔχῃ κεφαλῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅ φασιν αἱ ἅγιαι σύνοδοι, ἀνάγκη καὶ ὡρισμένως εἶναι τὸ μέλος τοῦτο κεφαλὴν ἐκ μορίων ὡρισμένων συνεστηκός, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τὴν ἀρχὴν ἀορίστως ἔχειν· ὅθεν ἀναγκαίως ἕπεται, πάντας εἶναι ὑπὸ τῆς Ῥώμης, οὐχ ὥσπερ ὑπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπ'

ordinationis ratio, ſicut ex eo quod ſit cor vnum certum membrum, non tollitur, quia ſit generale principium vitæ omnium membrorum. Qua ratione Papa in Actis Synodorū & Romæ Epiſcopus & œcumenicus vocatur. Sed tu callido ſophiſmate vteris, definitum & indefinitum non ſūmes reſpectu diuerſorū, ſed reſpectu eiuſdem; ac ſi quis diceret: Cor certum & determinatum eſt membrū, ergo non indeterminatum: cum tamen ſibi determinatum, ceteris indeterminatum ſit. Itaque falſum accipis, cum dicis; Debuiſſe nihil aſſignari Papæ determinatè, vt diceremus, totum illi orbem ſubeſſe: non enim hoc, ſed oppoſitum neceſſariò requiritur. Nam vt Papa locum capitis obtineat in Eccleſia, quod Sanctæ Synodi affirmant, neceſſe eſt vt & certum hoc membrum, caput, ex determinatis conſtet particulis, & ratione principij reſpectu aliorum membro-

αὐτὸν ἱεράρχαι, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι τὴν ἔφεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔχει, διὰ τοῦτο καὶ δεσπότην αὐτὸν ἀξιοῖς, ταύτην καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἔχοντες, ἔστωσαν ὑπὸ ἐκεῖνον ὁμοίως οἱ λοιποὶ θρόνοι· ἀλλ' οὔτε ὁ τῆς Κωνσταντίνου ὁρισθεὶς ἐκείνων διὰ τοῦτο κατέστη, οὔτε ὁ πάπας διὰ τοῦτο δίκαιος ἂν εἴη ταῖς παροικίαις τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ἐνοχλεῖν· Ἀνάγνωθι κανόνα θ' τῆς δ' συνόδου, ἵν' εἰδῇς τὴν ἔκκλητον περιοῦσαν καὶ τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Αὕτη ἡ παράθεσις, ἔχει τῶν ἐκκλησιαστικῶν τὴν ἔφεσιν ὁ πάπας, ἔχει καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως· πλήρης σοφισμάτων ἐστί,

rum indeterminatè habeat, ex quo ſequitur neceſſariò, omnes ſubeſſe Romano, non ſicut Conſtantinopolitano ſubſunt qui ſub illo ſunt, ſed multò magis, vt diximus.

NILVS. CAP. XII.

SI vero quia rerum Eccleſiaſticarũ appellationes hebet, idcirco illum conſtitui vis Dominum; cum eas habeat & Conſtantinop. ſubſint illi etiã ceteræ ſedes: Sed neq; Conſtantinop. propter hoc conſtitutus eſt illarũ iudex, nec Papa debet propter hoc prouincijs aliorum Patriarcharum moleſtus eſſe. Lege quaræ Synodi nonum Canonem, vt ſcias ad Conſtantinopolitanum etiam perrinere appellationes.

CONFVTATIO.

Iſta comparatio: Habet Papa Eccleſiaſticorum appellationes, habet & Cõſtantinop. plena ſophiſmatum eſt;

καὶ διὰ τοῦτο ἀρχὴ πολλῶν ἀτοπημάτων· πρῶτον μὲν ὧ γίνεται ὁ ἔννατος σου κανὼν τῆς δ΄ συνόδου τὸ ἀνυπόστατον οὐκ ἔχει· βοῶσι γὰρ αἱ Λέοντος τοῦ πάπα ἐπιστολαὶ αἱ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς τετάρτης συνόδου, συναγηγέρθαι τὴν οἰκουμενικὴν ἐκείνην πανήγυριν ἐπὶ μόνῃ τῇ αἱρέσεων ἀνατροπῇ, οὐχὶ δὲ καὶ κανόνων ἐκφωνήσει· Δεύτερον, ὡς ἀδιαφόρους οὔσας τάς τε τοῦ πάπα καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προστίθης τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀδικεῖς πλεῖστα τὴν ἀλήθειαν· ἔχει τὰς ἐκκλήτους ὁ πάπας ἄνωθεν, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κηρύγματος· μάρτυς ἡ ἐν Ἀντιοχίᾳ σύνοδος κατὰ Παύλου σαμοσατέως, ὃν καθαιρεθέντα καὶ μὴ βουλόμενον ἀποστῆναι, ὥς φησιν Εὐσέβιος ἐν τῷ ζ΄ τῆς ἱστορίας, Αὐρηλιανὸς ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν ταῦτα ἀνήνεγκεν ἡ τότε σύνοδος, ἔχειν ἔκρινε τὴν ἐπισκοπὴν, ὃν ἂν ἐπικρίνοι ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος. Καὶ τὴν κρίσιν τοῦ βασιλέως αἰσιωτάτην καλεῖ ὁ Εὐσέβιος.

Οὐκ ἂν δὲ ἦν αἰσιωτάτη, εἰ μὴ ἦν ὁ πάπας ἄξιος κριτὴς τῆς συνοδικῆς κρίσεως.

ideoq; multorũ absurdorũ origo. Primò enim Nonus, quem citas, Quartæ Synodi Canon suspicione non caret. Nam Leo Papa in suis epistolis, quæ tertia parte Quartæ Synodi habentur, apertissimè asserit, œcumenicam illam congregationem sacerdotum esse factam ad extinguendam solum hæresim, non etiam ad Canones condendos. Secundo, appellationes ad Papam atq; ad Constantinopolitanũ quasi nulla ratione differentes supponis, & veritatem intimè lædis. Habet appellationes Papa ab initio, ab ortu Euãgelicæ prædicationis. Testis Antiochena Synodus contra Paulum Samosatenum; qui cum depositus esset, parere noluit, vt tradit Eusebius VII. Historiæ. Quare ab Aureliano Imperatore, ad quem Synodus confugit, responsum fuit, illi dandum Episcopatum, cui Romanus Episcopus adiudicasset, & iudicium hoc Imperatoris æquissimum vocat Eusebius. At

Μάρτυς Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὡς ἱστορεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν οἷς ὑπὲρ ἐκείνου συνέγραψεν, καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Αριμίνῳ καὶ σελευκᾳ συνόδου. Κατηγορηθεὶς γὰρ ἐστὶ ὁ Διονύσιος προσέφυγε τῷ πάπᾳ ἀπολογούμενος· Καὶ τοῦτο πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου.

Μάρτυς ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸ τῆς ἐν σαρδικῇ συνόδου· καθ' ἣν οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἀνατολικῶν φασιν δεδόσθαι τὰς ἐκκλήτους τῷ πάπᾳ· φυγὼν τοὺς διωγμοὺς τῶν ἀρειανῶν, καὶ ἀνελθὼν εἰς Ῥώμην, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ κατ' αὐτὸν πραθεὶς, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος γράφει ἐν τῇ πρὸς Κωνστάντιον ἀπολογίᾳ· Καὶ ἐν τῷ β' ἀπολογητικῷ φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐπιστολὴν Ἰουλίου τοῦ πάπα, τοιαῦτα περὶ τῶν ἐκκλήτων ἔχουσαν.

Οὐ γὰρ μόνον οἱ περὶ Ἀθανάσιον καὶ Μάρκελλον οἱ ἐπίσκοποι ἐληλύθασιν εἰς Ῥώμην, αἰτιώμενοι κατ' αὐτῶν ἀδικίαν γεγενέναι, ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπίσκοποι ἀπὸ θράκης, ἀπὸ κοί-

certè non esset æquissimum, nisi Papa esset iudicij Synodici cõgruens iudex. Testis Dionysius Alexandrinus, vt narrat S. Athanasius in ijs quæ pro illo scripsit, & epistola de Synodis Arimini & seleuciæ. Accusatus enim iste Dionysius Apologiam suam scripsit ad Papam; idq; ante Nicænam Synodum.

Testis ipse magnus Athanasius qui ante Sardicensem Synodum, à qua ius appellationum Papæ concessum asserunt Neoterici Orientales, elapsus ex Arianorum insidijs peruenit Romã, & res suas permisit Ecclesiæ, vt ipsemet scribit in Apologia ad Constantium. In secundo quoque Apologetico affert pro se Athanasius Epistolam Iulij Papæ, in qua de Appellationibus hæc habentur.

Non enim soli, Athanasius & Marcellus Episcopi Romam venerunt, iniusta se passos querentes, sed plurimi alij Episcopi è Thracia, Cœlesyria,

Phænice,& Palestina. Presbyteri quoque non pauci, alij quidẽ Alexandria, alij vero ex alijs partibus venerunt ad hanc Synodum.

Testis Eutyches Archimandrita, vt ex prima actione Quartæ Synodi constat; & epistolis S. Leonis Papæ ad S. Flauianum,& Theodosium Augustum. 1. parte c.2.&c.10. Depositus enim Eutyches, & excommunicatus à S. Flauiano & eius Synodo ante Quartum generale Concilium appellationis libellum obtulit Papæ.

Testis idem S. Flauianus, quãdo depositus à Dioscoro prouocauit & ipse ante Concilium Quartum; vt constat Actione eius prima,& ex epistola Valentiniani ad Theodosiũ. [illegible] & c.25. In hunc modũ habet appellationes Papa: Cõstantinopolitanus verò per se habet ex nono Quartæ Synodi Canone: differunt igitur vt quid recens ab antiquissimo. Differunt præterea, vt limitatum ab illimitato. Nam Con-

πάτο ἐπὶ διαφέρουσιν ὥσπερ ὡρισμένου ἀορίστου. Ὁ μὲν γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐκείνας ἔλαβε τὰς ἐκκλήτους παρὰ τῆς συνόδου, ὧν ἔλαβε καὶ τὰς παροικίας, ἀσίας, πόντου, καὶ θράκης· ὁμολόγηται γὰρ παρὰ γραικοῖς, ὅτι οὐκ ἐκκαλοῦνται ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπὸ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας· πρὸς δὲ τὸν Ῥώμης ἀναφέρονται αἱ ἔκκλητοι, ὡς δέδεικται καὶ παρὰ πατριαρχῶν, καὶ ἁπάσης τῆς ἐκκλησίας· ὥστε τοὺς λοιποὺς πατριάρχας εἶναι μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἅπαντας δὲ εἶναι καὶ μετὰ τὸν Ῥώμης καὶ ὑπὸ τὸν Ῥώμης· Ὁρᾷς οὖν, οἷα ἐν τῷ ἐπιχειρήματι ἁμαρτάνεις; ἔχει τὴν ἔφεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁ πάπας, ἔχει καὶ ὁ τῆς Κωνσταντίνου· εἰ δὲ οὐκ ἔστι διὰ τοῦτο ὁ τῆς Κωνσταντίνου ὁριστὴς τῶν ἄλλων, οὔτε ὁ πάπας· οὐκ ἔρρωται ἡ ἔνστασις· τῶν γὰρ ὑπ' αὐτὸν, οὐχὶ τῶν μετ' αὐτὸν ὁριστὴς ὁ Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ὧν ἐστὶν ὁριστὴς, ἐκείνων ἔχει τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀνάπαλιν, ἀντιστρέφει γάρ· ὁ δὲ πάπας ἔχων

ſtantinopolitano datæ ſunt à Synodo illa appellationes, quæ ferri poſſent à Diœceſibus illi conceſſis, Aſia, Ponto, & Thracia eſt enim in conceſſo apud Græcos, non prouocare ad Conſtantinopolitanum eos, qui ſubiecti ſunt alijs Patriarchis: at vero ad Romanum referuntur appellationes, vt probatum eſt, & à Patriarchis, & ab vniuerſa Eccleſia, ita vt ceteri Patriarchæ ſint quidem poſt Conſtantinopolitanum, ſed non ſub Conſtantinopolitano; omnes vero ſint poſt Romanum, & ſub Romano. Vides, quãtum in argumento pecces? Habet, ais, appellationes Eccleſiaſticorum Papa, habet etiam Conſtantinopolitanus; ergo ſi Conſtantinopolitanus nõ eſt propter hoc aliorum iudex, nec Papa erit, non ſequitur; quia ſibi ſubditorum, non poſt ſe numeratorum eſt iudex Conſtantinopolitanus: & quorum iudex eſt, eorum etiam appellationes habet, & contra: nãm conuer-

O

τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀνάπαλιν ἀντιςρέφει γάρ. ὁ δὲ πάπας ἔχων τὰς ἁπλῶς τῶν ἐκκλήτους, καὶ ἀπαξαπλῶς τῶν ἐστὶν ὁρισής· διαφόρως οὖν ἐχουσῶν τῶν ἐκκλήτων, ἡ πλεκτάνη τοῦ σοφίσματος διαλύεται. Πρὸς δὲ τὸν κη̄ τῆς δ' συνόδου κανόνα, καὶ τὸν λς' τῆς πενθέκτης, οὐδὲν ἐρῶμεν· ὁ μὲν γὰρ τῆς δ' συνόδου ἤδη ψευδὴς ἀπελήλεγκται, ὁ τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα νομοθετῶν τῷ πάπα καὶ τῷ Κωνςαντινουπόλεως. παραπλησίως ἐλεγχθήσεται καὶ ὁ τῆς πενθέκτης, ἔνθα περὶ τῆς συνόδου ἐκείνης ἔςαι ὁ λόγος.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ὅτι δὲ πάντας ἀνακρίνων, αὐτὸς ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται, τοῦτο καὶ ψεῦδος, καὶ τοῖς τῶν ἀποςόλων ἔθεσιν οὐ συμβαίνει. Εἰ γὰρ Παῦλος τοῖς ἄλλοις κοινοῦται τὸ εὐαγγέλιον, μήπως εἰς κενὸν τρέχῃ ἢ ἔδραμε. Καὶ πάλιν Πέτρος ἐπιτιμῶντος ἀνέχεται Παύλου, πῶς οὗτος καθάπερ τύραννος ἀνεύθυνον ἕξει τὸν βίον; Ὅτι δὲ καὶ ψεῦδος τὸ τοιοῦτον,

tur. Papa verò cum omnium appellationes habeat, omnium quoque est iudex, & ex hac differentia tollitur sophismatis impostura. De vicesimo autem octauo, Quartæ Synodi Canone, déque XLVI. Quinisextæ, quos citás, nihil dicemus. Nã Quartę Synodi Canon ille iam reprobatus est, qui eosdem honores statuit Papæ & Constantinopolitano: eodem modo reprobabitur & Canon Quinisextæ, quando de illa Synodo erit sermo.

NILVS. CAP. XIII.

QVod verò omnes ipse iudicans à nemine iudicetur, hoc & fallum & moribus Apostolorum contrariũ est. Nam si Paulus confert cum alijs Euangelium, ne forte in vacuũ curreret, aut cucurrisset. Et rursus Petrus à Paulo increpari se patitur. Quomodo iste quasi tyrannus vitam nul-

σαφές· περὶ μὲν τῶν δογμάτων Ουάριος τοῖς πρὸ ἡμῶν μαρτυρεῖ, ὃς κεῖθεὶς παρὰ τῆς ς' συνόδου τῷ ἀναθέματι παρεδόθη· περὶ δὲ τῆς ἄλλης πολιτείας καὶ πᾶσι μὲν νόμοι, οἷς ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων ὑπόκειται, ἐνέχεται καὶ αὐτὸς εἰς ἐπισκόπους τελῶν· πολλοὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι τῶν νόμων, οἱ μὲν παρὰ τῶν ἀποστόλων, οἱ δὲ παρὰ τῶν οἰκουμενικῶν ἐκτεθειμένοι συνόδων· Καὶ ἰδίᾳ δὲ φαίνεται παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ἐπιτιμώμενος· Ανάγνωθι κανόνα τῆς ς' συνόδου ιγ' περὶ τοῦ γάμου τῶν Ιερωμένων, καὶ τὸν νέ περὶ τοῦ σαββάτου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Σύμφωνα ταῦτα ἐπιπλέκεις ταῖς σαῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἀσύμφωνα τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἤδη προσκομισθεῖσιν ἐλέγχοις. Εἰ γὰρ κατὰ σὲ τὸ πρωτεῖον ὁ πάπας ἔχει παρὰ τῶν πατέρων, καὶ ἔστι διάδοχος τοῦ πέτρου ὡς τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων,

li iudici obnoxiam traducet? Quòd autem falſum quoque ſit, inde patet. Nam de Dogmatibus Honorius eſt teſtis, qui iudicatus à ſexta Synodo, & anathemate condamnatus eſt. De moribus autem certum eſt, illum & cunctis quidem teneri legibus, quibus & quilibet Epiſcopus, cum inter Epiſcopos numeretur: ſunt porro leges huiuſmodi multæ, partim ab Apoſtolis, partim à Concilijs generalibus editæ; ſpeciatim vero videtur à ſanctis Patribus reprehendi. Lege Canonem Quiniſextæ XIII. de coniugio ſacerdotũ, & LV. de Sabbato.

CONFVTATIO.

Tu quidem fundamentis tuis conuenientia loqueris, ſed à veritate aliena, & iam reiecta, ſi enim Papa per te primatum habet Patrum beneficio; & ſucceſſor eſt Petri, nõ ſecus ac quivis alius Epiſcopus ex ijs, quos Petrus

καὶ δύναται τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων, καὶ πρῶτος ἐστὶ τάξει μόνῃ, καὶ ὡρισμένην ἔχει προοικίαν, εὔλογον πάντως καὶ αὐτὸν ἀνακρίνεσθαι κατὰ τοὺς ἄλλους, μηδὲν ἐξαίρετον ἔχοντα.

Εἰ δὲ ὅσα εἴρηται, λῆρος καὶ ψευδολογία, καὶ νεωτερισμὸς, εὔδηλον καὶ ἃ νῦν ἐπιφέρεις, εἰσὶ κομπώδη περιττώματα· Παῦλος κοινοῦται τὸ εὐαγγέλιον, Πέτρος ἐλέγχεται παρὰ Παύλου ἐπιτιμώμενος, ἆρα δεῖ κρίνεσθαι καὶ τὸν πάπαν· οὐ συνορᾷς τοῦ συλλογισμοῦ τὸ ἀπρόσφορον; ἄλλο τὸ κοινοῦσθαι καὶ τὸ ἐπιτιμᾶσθαι, καὶ ἄλλο τὸ κρίνεσθαι· ἐκεῖνα ἀγάπης καὶ φιλίας, τοῦτο ἐξουσίας. Εἰ δέ σοι τὸ ἐπιτιμᾶσθαι τὸν Πέτρον δοκεῖ ὑποβιβασμὸν δηλοῦν, ἄκουε τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τοῦ πίκλην διαλόγου ἐν τῇ ιη εἰς τὸν Ιεζεκιὴλ ὁμιλίᾳ.

Ὁ Πέτρος, φησὶν, γέγονε καὶ τῷ ἐλάττονι ἀδελφῷ συναινέτης, καὶ τῷ ὑποδεεστέρῳ κατηκολούθησεν ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει, ἵνα κἂν τούτῳ μείζων γένηται, ὥσπερ Κορυφαῖος ὢν

confecrauit;& poteſt errare in fide;& primus eſt ordine tantum, & definitam habet Diœceſim: certe rationi conſonum eſt, vt iudicetur & ipſe ſicut alij, & nullo ſit priuilegio exemptus.

At ſi ea omnia nugatoria ſunt, ac falſitatis & nouitatis plenà; certe & quæ infers, inanes cantilenæ ſunt. Confert Euangelium Paulus; Petrus increpari ſe patitur; ergo etiam Papa iudicio ſubdendus eſt. An non animaduertis inſulſitatem ſyllogiſmi? aliud eſt cõferre & increpari, & aliud iudicari. Illa charitatis & amicitiæ ſunt, hoc poteſtatis. Quòd ſi increpari Petrum, videtur tibi principatus imminutio, audi eximium Doctorem Gregorium magnum homilia in Ezechielem XVIII.

Petrus, inquit, ſe etiam minori fratri ad cõſenſum dedit, atq; in eadem re, factus eſt ſequens minoris ſui, etiã vt in hoc præiret. Quatenus qui pri-

τῇ ἀποστολικῇ ἀξίᾳ, οὕτω καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ γινόμενος.

Εἰ δὲ ὅλως μὴ κρίνεσθαι μὲν, ἀλλ' ἐπιτιμᾶσθαι βούλει τὸν πάπαν ὑπὸ τῶν συμπατριαρχῶν, ὥσπερ ὑπὸ τοῦ συναποστόλου ὁ ἀπόστολος· ἐλέγχουσί σε ἐνθυμεῖσθαι τὰ ῥητὰ καὶ τὰς ὁμολογίας τῶν ἐν ταῖς συνόδοις πατέρων, ὅτι ὀφθαλμὸς καὶ κορυφὴ, καὶ πατὴρ τῶν ἐπισκόπων ἁπάντων ὁ πάπας, ἐκεῖνοι δὲ συναπόστολοι· Καὶ χωλαίνει ἡ ἀναλογία· Ἐπετίμα Κελεστῖνος ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ τῷ Νεστορίῳ, οὐκ ἐπετιμᾶτο· Ἐπετίμα Λέων ἐν τῇ δ' Διοσκόρῳ, καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις ἐπεκύρου ἡ σύνοδος, τὴν δὲ Διοσκόρου τόλμαν κατὰ τοῦ πάπα μετὰ φρίκης ἀπεσκοράκισεν· Ἀγάθων ὁ πάπας ἐν τῇ ἕκτῃ ἔλεγε, τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης ὑπομνῆσαι, ἐρωτῆσαι, ἐπιτιμῆσαι τοῖς ἀνατολικοῖς ὥστε θεραπευθῆναι· Καὶ Ἀδριανὸς ὁ πάπας ἐν τῇ ζ' ἐπετίμα Ταρασίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἐκ λαϊκῆς τάξεως ἐχειροτονεῖτο πατριάρχης, καὶ οἰκουμενικὸς ἐπεφημίζετο ἀδίκως· σὺ γὰρ

mus erat in Apostolatus culmine, esset primus in humilitate.

Sed si omnino vis non quidem iudicari Papam, sed increpari à compatriarchis, sicut Apostolus à coapostolo; meminisse debes dicta & confessiones Patrum in Synodis; quòd oculus & vertex; & pater Episcoporum omniũ Papa: illi vero coapostoli, & proportio non quadrat. Increpabat Cœlestinus in tertia Synodo Nestorium, non increpabatur. increpabat Leo in Quarta Dioscorum, & increpationes Synodus approbabat; procacitatem vero Dioscori aduersus Papam cum horrore detestata est. Agatho Papa in VI. Synodo scribebat; Apostolicos suos prædecessores commonuisse, rogasse, increpasse Orientales vt curarentur. Et Hadrianus Papa in VII. Tarasium Constantinop. increpabat, quòd ex laïco ordine Patriarchatus culmen esset adeptus, & inscriberetur œcumenicus. Tu vero Euangelicum

εὐαγγελικὴν ἀναστρέπεις τάξιν, καὶ βούλει τὸν πάπαν οὐκ ἐπιτιμᾶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ κελεύεσθαι· Καὶ ἀνακυκλεῖς τὸν Ονώριον, ὡς κριθέντα καὶ κατακριθέντα καὶ μετὰ θάνατον παρὰ τῆς ϛ' συνόδου.

Καὶ ὁ μόνοι ἔπραξαν ἀκεφάλως οἱ ἀνατολικοὶ, καλεῖς ἔργον τῆς ϛ' συνόδου· Καὶ οὐχ ὁρᾷς, μὴ περὶ τοῖς τοῦτο τοῖς κατὰ τὴν ϛ' σύνοδον τετολμῆσθαι· οὕτω περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κρύφιον κανόνα ἐξέθεντο οἱ τῆς Β' συνόδου δίχα τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα· Οὕτως οἱ τῆς δ' ὡς εἴρηται· οὕτως μόνοι τὴν πενθέκτην μετὰ ταῦτα οἱ ἀνατολικοὶ συγκροτήσαντες ὁ σχίσμα ἐρρίζωσαν· Καὶ ὅλως ὅσα οἱ ἀνατολικοὶ ἐν ταῖς συνόδοις κρύφα τοῦ πάπα πεπράχασιν, οὐχ ἁπλῶς ἀπονεμητέα ταῖς ἁγίαις συνόδοις, ἀλλὰ ταῖς τινῶν ἐν τέχνοις μηχανουργίαις· περὶ οὗ πλεῖστα μέμφεται ἐν τῇ δ' συνόδῳ Λέων ὁ πάπας· Ἐκεῖνεν ὦ βέλτιστε καὶ κατέκεινε τὸν Ονώριον ἡ βασκανία τῶν παρερμηνευσάντων τὰς ἐκείνου λέξεις, καὶ λα-

peruertis ordinem;& Papam non increpari modo vis,ſed etiam iudicari: & Honorium inculcas,quem iudicauerit & condemnauerit ſexta Synodus etiam poſt mortem. Et vocas ſextæ Synodi opus, quod Acephali egerunt Orientales.Nec vides, haud primos hoc auſos eſſe Patres ſextæ Synodi. Ita enim Patres ſecundæ Synodi clandeſtinum ſcripſerant Canonẽ de honore Conſtantinopolitani ſine Papa. Ita Quartæ Synodi Patres, vt enarratum eſt. Ita ſoli poſtmodum Orientales celebrata Synodo Quiniſexta ſchiſmati radicem poſuêre. In ſumma quicquid Orientales in Concilijs egerunt clam Papa, non ſacris Concilijs tribuenda ſunt, ſed artificioſis quorumdam machinamentis.

Quare multum conqueritur Leo Papa in Quarta Synodo. Iudicauit & condamnauit Honorium liuor eorũ, qui dicta illius mala interpretatione exceperunt, & loquebantur quæ ſibi

λοιπῶν τὰ ἀπὸ καρδίας, ἥ φησιν ὁ μέγας Μάξιμος· οὐ γὰρ ἔφερεν τέσσαρας Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχας ἀναθεματισθῆναι ὡς μονοθελήτας αἱρετικούς, καὶ μὴ ἐξκηντείσαι τῆς Ῥώμης Ονώριον.

Περὶ δὲ τῆς ἄλλης πολιτείας ὁ φής, ὅτι ἐπίσκοπος ὢν ὁ πάπας ἀνέχεται καὶ αὐτὸς πᾶσι τοῖς νόμοις, οἷς ὑπόκειται ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων, τοῦτο τῆς σῆς ἄξιον διδασκαλίας· Καὶ τὸν μὲν Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην οὐκ ἄν ποτε φαίης ὑποκεῖσθαι τοῖς νόμοις τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν ἱεραρχῶν, ὧν ἐστὶ πρῶτος ὡς μονὰς, καὶ ὡς μὴ συντεταγμένος, καθὰ σὺ λέγεις· πῶς γὰρ ἂν εἴη μὴ συντεταγμένος καὶ ὑποτεταγμένος; τὸν δὲ πάπαν μάλα σεμνῶς ἀποφαίνῃ πᾶσιν ὑποκεῖσθαι τοῖς νόμοις, οἷς καὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος.

Εἰ δὲ οἷς καὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος, τῆς αὐτῆς κατὰ σὲ τάξεως ὁ πάπας, ἧς καὶ οἱ ὑπὸ τῆς Καισαρείας ἐπίσκοποι· τίδ᾽ ἄλλο

cordi erant, vt ait S. Maximus in Dialogo, quem supra citauimus. Non ferebant enim, quatuor Constantinopolitanos Patriarchas anathematizari vt hæreticos Monothelitas, & non inseri Honorium Romanum.

Quòd verò de moribus ais; Papam, cum sit Episcopus, subesse cunctis legibus, quibus subiacet omnis Episcopus: hoc plane est doctrina tua non indignum. Certe nunquam dixeris, Patriarcham Constantinopolitanum subdi legibus Hierarcharũ, sibi subiectorum inter quos illi primus est vt vnitas, & non sicut coordinatus, vt tu dicis.

Quomodo enim sit non coordinatus, & subordinatus? At vero Papam cũctis subesse legibus, quibus & quilibet Episcopus, egregiè admodum pronuntias, & si subest cunctis legibus, quibus & omnis Episcopus; erit per te Papa eius ordinis, cuius & Episcopi, suffraganei Cæsareensis. At

hoc dicere, quid est aliud, quàm insanire? Sed si verum est multo magis Constantinopolitanum subesse Papæ quàm illi subditos Hierarchas; & Constantinopolitanus non subiicitur legibus suorum Episcoporum; profecto nec Papa subiicitur legibus omnium Episcoporum; quare nec legibus subiectus est, quibus subest quilibet Episcoporum quandoquidē quilibet Episcoporum subest Apostolorum & Patrum legibus; Papa vero cum pastorum, caput sit nullis pastorum legibus subest alioquin quomodo dicta & sententiæ Synodorum de Papa consistent?

Asseris deinde, Papam videri speciatim reprehensum à Quinisexta Synodo; profersq; XIII. eius Canonem de coniugio sacerdotum, & LV. de Sabbato, & videris perinde facere ac illi, qui iudices & testes constituunt aduersarios. At in huiusmodi rebus afferēda sunt, quæ apud vtrāq;

παρανόμως γεγονότας· Η πενθέκτη σύνοδος χωρὶς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοὺς κανόνας ἐκθεμένη ἀρχὴ καὶ ῥίζα τοῦ σχίσματος γέγονε, συνωθοῦντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου ἀπαυθαδιάσασα γὰρ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα πολλῆς καινοτομίας ἐδείχθη διδάσκαλος· πῶς οὖν ὅλως συμφωνήσει ὁ ιϛ´ αὐτῆς κανὼν τῷ γ´ τῆς ἁγίας α´ συνόδου.

Απηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου, μήτε ἐπισκόπῳ, μήτε πρεσβυτέρῳ, μήτε διακόνῳ, μήτε ὅλως τινὶ τῶν ἐν κλήρῳ ἐξεῖναι συνείσακτον ἔχειν· πλὴν εἰ μὴ ἄρα μητέρα, ἢ ἀδελφὴν, ἢ θείαν, ἢ ἃ μόνα πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφευγε.

Τοῦτον τὸν κανόνα ἐξηγοῦνται οἱ γραικοὶ περὶ τῶν ἐν ἱερωσύνῃ ἀζύγων, καὶ προφασίζονται προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις· ὁ δὲ μέγας Βασίλειος τὸν ἀληθῆ νοῦν παραδίδωσι, Γρηγορείῳ πρεσβυτέρῳ γράφων.

Οὔτε πρῶτοι, οὔτε μόνοι ὦ Γρηγόριε, ἐνομοθετήσαμεν γυναῖκα ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν, ἀλλ᾽ ἀνάγνωθι τὸν κανόνα τὸν ἐξενε-

partem ſint in confeſſo, non quæ ab altera parte cõtra ius faſq; geſta ſunt. Quiniſexta Synodus, quam ſine Papa Græci celebrarunt impellente Iuſtiniano Rhinotmeto, ſchiſmatis fuit origo & radix: nam depoſita reuerentia aduerſus antiquitatem multæ nouitatis magiſtram ſe præbuit. Quomodo enim Canon eius XIII. concordabit cum tertio ſanctæ primæ Synodi.

Nicænæ 1. Synodi Canon III. Prohibet magna Synodus, ne omnino liceat Epiſcopo, aut Preſbytero, aut Diacono, ſiue cuicumque clerico introductam habere mulierem; niſi forte matrem, aut ſororem, aut amitam; vel eas tantum perſonas, quæ omnem fugiunt ſuſpicianem.

Hunc Canonem Græci exponunt de ijs clericis, qui viuunt in cælibatu, excuſando excuſationes in peccatis. At magnus Baſilius verum tradit ſenſum ſcribens Gregorio Preſbytero.

χθέντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ συνόδῳ Νικαίας, ὅς φανερῶς ἀπαγορεύει συνεισάκτους μὴ ἔχειν· Ἀγαμία δὲ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ σεμνὸν, ἐν τῷ κεχωρίσθαι τῆς γυναικῶν διαγωγῆς· ὡς ἐὰν ἐπαγγελλόμενός τις τῷ ὀνόματι, ἔργῳ τὰ τῶν ταῖς γυναιξὶ συνοικούντων ποιῇ, δῆλός ἐστι τὸ μὲν τῆς παρθενίας σεμνὸν ἐν τῇ προσηγορείᾳ διώκων, τοῦ δὲ καθ' ἡδονὴν ἀπρεποῦς μὴ ἀφιστάμενος.

Ἐν τούτοις ὁ μέγας πατὴρ τὸ, συνεισάκτους μὴ ἔχειν, ταυτὸν ἔχειν βούλεται τῇ ἀγαμίᾳ· Καὶ ὅ φησιν ἡ ἁγία σύνοδος, ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέρῳ, διακόνῳ· παραφράζει ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸ, ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν· Καὶ τὸ, μήτε ὅλως τινὶ τῶν ἐν κλήρῳ, αὐτὸς ἑρμηνεύει φάσκων· ὡς ἐὰν ἐπαγγελλόμενός τις τῷ ὀνόματι, ἔργῳ ποιῇ τὰ τῶν συνοικούντων ταῖς γυναιξίν· Ὥστε τὸν νοῦν τοῦ κανόνος κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον εἶναι τοῦτον.

Nec primi, nec soli nos ò Gregori, legem tulimus vetantem cohabitare fœminam viris; sed legito Canonem editum à sancti Patribus nostris in Nicæna Synodo; qui manifestè prohibet, ne mulieres introductæ sint. Cælibatus autem hoc habet eximiũ, si quis abstineat à mulierum contubernio. Quòd si quis profiteatur quidem nomine tenus cælibatum, sed re ipsa peragat quod ij qui degunt cum fœminis; certè virginitatem ille quidem specioso titulo persequitur, sed à fœditate voluptatis se se nõ cõtinet.

In his magnus Pater pro eodem accipit, non habere introductam, & seruari cælibatum. Et quod ait sancta Synodus, Episcopo, Presbytero, Diacono; paraphrasi vtens magnus Basilius, viris, ait, non cohabitare, & verba illa; siue cuicumq; clerico; ipse sic interpretatur, si quis profiteatur quidem nomine tenus cælibatum, sed re peragat quod ij, qui degunt cum fœ-

Απηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου τοῖς ἱερωσύνῃ ἐπαγγελλομένοις συνοικεῖν γυναιξὶν, οἵ τινες ἀγαμίαν τηρεῖν ὀφείλουσιν· Κατὰ δὲ τοὺς ἐξηγητὰς τῶν γραικῶν τὸν νοῦν εἶναι τοιοῦτον· Απηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου τοῖς ἀγάμοις τῶν ἱερέων γυναιξὶ συνοικεῖν, ὀφείλουσι γὰρ φεύγειν τὴν κακοθεογαμίαν.

Οὕτω διαφόρως ἐχουσῶν τῶν ἐξηγήσεων, ἀξιοπιστότερος δήπου ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ἁγιότητι καὶ ἀρχαιότητι καὶ σοφίᾳ διαπρέπων· Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μάρτυρας αὐτῷ ἔχων τὸν παμφίλου Εὐσέβιον, καὶ τὸν ἅγιον ἐπιφάνιον· ὧν ὁ παμφίλου καὶ τῇ προσφέρῃ, καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκτεθέντος κανόνος ἐξηγεῖται ἐν τῷ προσφέρω τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, οὑτωσὶ λέγων.

Χρὴ, φησιν ὁ λόγος, τὸν ἐπίσκοπον γεγονέναι μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα· πλέον ἀλλὰ τοῖς ἱερωμένοις, καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἀσχολουμένοις ἀνέχειν λοιπὸν σφᾶς αὐτοὺς προσήκει

minis. Ita vt ſenſus Canonis de mente Baſilij ſit hic.

Prohibet magna Synodus omnibus omnino ſacerdotij gradibus cohabitare fœminis, cum cælibatum ſeruare teneantur. At iuxta Græcorũ interpretes ſẽſus hic eſt; prohibet omnino sãcta Synodus ne ſacerdotes cælibes cahabitẽt fœminis; debẽt enim euitare furtiua cũ mulierib⁹ cõmercia.

Cum ergo diuerſæ interpretationes ſint, certè fide dignior eſt Baſilius magnus, ſanctitate, antiquitate, & ſcientia pollens. Præſertim cum atteſtantes habeat & Euſebium Pamphili, & S. Epiphanium. Porro Euſebius & primæ Synodo interfuit, & ſenſum expoſiti Canonis declarat libro 1. Demonſtrationis Euangelicę, his verbis. Oportet, inquit ſcriptura, Epiſcopũ vnius fuiſſe vxoris virum. Ceterum & ſacerdotio fungentibus, & circa Dei cultum occupatis conuenit, deinceps ſe à conſuetudine con-

τῆς γαμικῆς ὁμιλίας.

Καὶ ὁ θεῖος δὲ Ἐπιφάνιος ἐν τῷ τέλει τοῦ γ' βιβλίου κατὰ αἱρέσεων.

Στεφάνη δέ, φησι, τούτων ἁπάντων ἡ μήτηρ καὶ γεννήτειρα, ἡ ἁγία Ἱερωσύνη, ἐκ μὲν παρθένων τὸ πλεῖστον ὁρμωμένη· εἰ δὲ οὐκ ἐκ παρθένων, ἐκ μοναζόντων· Εἰ δὲ μὴ εἶεν ἱκανοὶ εἰς ὑπηρεσίαν ἀπὸ μοναζόντων, ἐξ ἐγκρατευομένων τῶν ἰδίων γυναικῶν, ἢ χηρευσάντων ἀπὸ μονογαμίας. Καὶ ἐν τῷ κατὰ αἱρέσεων β' βιβλίῳ, ἐν τῷ κατὰ καθαρῶν.

Τῷ ὄντι, φησὶν, οὐ δέχεται τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ κήρυγμα μετὰ τὴν τοῦ χριστοῦ ἐπιδημίαν τοὺς ἀπὸ προτέρου γάμου τελευτησάσης τῆς αὐτῶν γυναικὸς δευτέρῳ γάμῳ συναφθέντας, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τιμῆς τῆς ἱερωσύνης· Καὶ ταῦτα ἀσφαλῶς ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία μετὰ ἀκριβείας παραφυλάττεται· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔτι βιοῦντα καὶ τεκνογονοῦντα, μιᾶς γυναικὸς ὄντα ἄνδρα οὐ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ μιᾶς ἐγκρατευσάμενον, ἢ χηρεύσαντα

ugij abſtinere.

Et S. Epiphanius ad finem libri tertij contra hæreſes.

Corona, inquit, horum omnium & mater parenſq́; , ſacrum ſacerdotium; quod in virginibus quidem vt plurimum collocatur; quòd ſi non in virginibus, collocatur in monachis. Quod ſi ex monachis idonei non ſint adminiſterium, aſſumuntur continentes à proprijs vxoribus, aut vidui poſt monogamiam.

Et lib. 2. contra hæreſes, hæreſi Catharorum.

Reuera, inquit, ſacra Dei prædicatio non admittit poſt Chriſti aduentum eos qui à primo matrimonio defuncta vxore tranſeunt ad ſecunda vota, propter excellentiam ſacerdotalis honoris. Et hoc ſancta Dei Eccleſia cautiſſimè ſeruat & exactiſſimè. Quin & dantem adhuc operam liberis, vnius vxoris virum non admittit; ſed eum, qui ſe ab vna continuit, aut

διάκονόν τε καὶ πρεσβύτερον, καὶ ἐπίσκοπον καὶ ὑποδιάκονον, μάλιστα ὅπου ἀκριβεῖς οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες· ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς μοι, ἔν τισι τόποις ἔτι τεκνογονεῖν πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους· τοῦτο δὲ παρὰ τὸν κανόνα, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων κατὰ καιρὸν ῥαθυμήσασαν διάνοιαν, καὶ τοῦ πλήθους ἕνεκεν μὴ εὑρισκομένης ὑπηρεσίας· ὃ πρεπωδέστερον γὰρ ἀεὶ ἡ ἐκκλησία ὁρῶσα, ἁγίῳ πνεύματι εὖ διαταχθεῖσα, ἔγνω ἀπερισπάστους τῷ θεῷ τὰς λατρείας ἐπιτελεῖσθαι σπουδάζειν, καὶ τὰ πνευματικὰ τῶν χρειῶν μετὰ πάσης ἀγνοτάτης συνειδήσεως τελεῖσθαι.

Οὕτως ἐξηγουμένων τῶν ἁγίων πατέρων Βασιλείου καὶ Ἐπιφανίου, καὶ προσμαρτυροῦντος Εὐσεβίου, ὃς καὶ τῇ πρώτῃ συνόδῳ παρῆν, πῶς ἡ πενθέκτη σύνοδος ἐν τῷ ιγ' ἑαυτῆς κανόνι τοὺς γάμους τῶν Ἱερέων λέγουσα ἀποστολικὴν

viduus mansit, Diaconum suscipit & Presbyterum, & Episcopum, & subdiaconum, præsertim vbi Ecclesiastici Canones in suo robore vigent. At profectò dices, in quibusdam locis adhuc liberis operam dare Presbyteros, & diaconos, & subdiaconos. Verum hoc non à Canone, sed ex inertia mentis humanæ, quæ subrepit aliquando, prouenit; & multitudinis causa, cum facile ministri non suppetant: semper enim, quod decentius est Ecclesia spectans, sancto spiritu bene disposita, statuit offerendum esse DEO studiosum cultum sepositis distrahentibus curis, & spiritales functiones cum castissima conscientia obeundas.

Ita interpretantibus, Sanctis Patribus, Basilio & Epiphanio, & attestante Eusebio, qui primæ Synodo interfuit: Quomodo Quinisexta in suo XIII. Canone, dum vocat sacerdotum matrimonia exactum

ἀκρίβειαν καὶ τάξιν, οὐκ ἀντιλέγει τοῖς ἱεροῖς διδασκάλοις; Ἀντιλέγουσα δὲ πῶς ἐπιτιμᾷ τῷ πάπᾳ, τὴν ὄντως ἀποστολικὴν τηρούσῃ ἀκρίβειαν.

Ποίας ὡσαύτως περιπετείας οὐ γέμει ὁ νέος περὶ τοῦ σαββάτου κανών; Ἐρωτηθεὶς ποτε ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος ὑπὸ τοῦ μακαρίου Αὐγουστίνου ἔτι ἐν κατηχουμένοις τελοῦντος, εἰ χρὴ νηστεύειν τῷ σαββάτῳ, ἀπεκρίνατο· Ἐν μεδιολάνῳ διάγων οὐ νηστεύω· ὅτε καταλαμβάνω τὴν Ῥώμην, νηστεύω. Ταῦτα φησὶν ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ἐν τῇ πρὸς αὐτοῦ ἐπιστολῇ, κάλλιστα περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου φιλοσοφῶν· Τὴν γὰρ ἐν τῷ τάφῳ, φησὶ, τοῦ χριστοῦ ἀνάπαυσιν τῷ σαββάτῳ οἱ μὲν τῆς ἑῴας δεῖν ᾠήθησαν τῇ ἐπιστάσει συμβαίνεσθαι, οἱ δὲ τῆς Ῥώμης τῇ νηστείᾳ. Καὶ οὐδαμοῦ φησιν ἀποστολικῆς τοῦτο γραφῆς διάταγμα, ὅπερ οἱ τῆς πενθέκτης συνόδου ὀνειροπολοῦσιν· Ἀλλ' οὐδὲ Ἀμβρόσιος εἴπερ ᾔδει κανόνα περὶ τούτου εἶναι ἀποστολικὸν, εἶπεν ἂν τῷ Αὐγουστίνῳ, τοῖς τόποις

Apoſtolicæ ordinationis ritum, ſacris Doctoribus non contradicit? contradicendo autem quomodo reprehendit Papam, qui verè Apoſtolicum obſeruat morem?

LV. etiam de Sabbato Canon quāta temeritate ſcatet? Interrogatus olim S. Ambroſius à B. Auguſtino adhuc catechumeno, an eſſet Sabbato ieiunandum, reſpondit: Quando Mediolani ſum, non ieiuno Sabbato: quādo Romæ ſum, ieiuno Sabbato. Hæc S. Auguſtinus Epiſtola LXXXVIII. vbi de hac re pulcherrimè philoſophatur. Nam ad ſignificandam, inquit, Chriſti in ſepulchro requiem, putarunt Orientales relaxandum eſſe ieiunium, Romani vero ieiunandum. Porro in Apoſtolicis, inquit, litteris de hoc nullum præceptum reperiri: at Quiniſexta Synodus hoc ſomniauit. Ambroſius etiam ſi extare hac de re Canonem ſciſſet Apoſtolicum, non dixiſſet Auguſti-

συμμεταβάλλειν καὶ τὴν συνήθειαν· οἱ γὰρ ὄντως ἀποστολικοὶ κανόνες πανταχοῦ κρατοῦσιν.

Καὶ ἐν τῇ ριη' ἐπιστολῇ τρία φησὶν εἶναι ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν χριστιανῶν. Πρῶτα μὲν, ὅσα ἐγγράφως ἔχομεν ἐν ταῖς κανονικαῖς βίβλοις. Δεύτερα, ὅσα οὐ διὰ γραφῆς, ἀλλὰ διὰ παραδόσεως ἔχομεν, καὶ παρὰ πᾶσι κοινῇ φυλάττονται· οἷον τὸ ἑορτάζεσθαι τὴν χριστοῦ ἀνάστασιν, τὸ πάθος, καὶ τὰ ὅμοια. Τρίτα δὲ τὰ κατὰ τόπους διάφορα, οἷον, φησὶν, ἡ τοῦ σαββάτου νηστεία· οἱ μὲν γὰρ νηστεύουσιν, οἱ δὲ οὐ νηστεύουσιν, καὶ τὰ παραπλήσια· ταῦτα τὰ τρίτα φησὶν ἐλευθέρας εἶναι παραφυλακῆς, ἵν' ἐκεῖνος ἄριστα πολιτεύηται, ὃς ἂν φησιν ἐν τούτοις φυλάσσῃ τὸ ἔθος τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἂν γίνηται· Εἶτα πάλιν φέρει τὸ ῥητὸν τοῦ Αμβροσίου, καὶ τοιοῦτον ἐκείνου παράγγελμα.

Εἰς ἣν ἂν ἀφίκηαι ἐκκλησίαν, ἐκείνης

no, pro locorum varietate varios mores esse seruandos; nam Canones Apostolorum vbiq; ligant.

Et Epistola CXVIII. Tria esse, inquit, in noui popoli societate. Prima, quæ in scripturis habentur Canonicis. Secunda, quæ non scripta, sed tradita custodimus, & toto terrarũ orbe obseruantur; sicuti Passio est & Resurrectio Christi, & similia, quæ solemniter celebrantur. Tertij generis, quæ per loca terrarum regionesq; variantur sicuti est, quòd alij ieiunent Sabbato, alij vero non; & alia huiusmodi. Totum hoc, inquit, genus rerum liberas habet obseruationes, nec disciplina est vlla in his melior, quàm vt eo modo vir prudens agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quácumcumq; forte deuenerit. Deinde rursus affert Ambrosij dictum, eiusq; præceptum.

Ad quamcumq; forte Ecclesiam

τὰ ἔθιμα φύλασσε, εἴσοι βουλητὸν, μηδενὶ μηδὲν πρόσκομμα διδόναι ἢ πάσχειν· Ἐγὼ δὲ, φησὶν Αὐγουστῖνος, ὃ πιστὸν παράγγελμα πλεῖστα κατ' ἐμαυτὸν λογισάμενος, οὕτως ἔχω, ὡς εἰ θεόθεν ἐδόθημοι.

Καὶ ἐν τῇ ιθ' ἐπιστολῇ· Ἐάν τις, φησὶν, ἀνατολικὸς ἀνὴρ ἐνδημήσῃ τῇ Ῥώμῃ, ἀργὰ νηστεύσας τὰ σάββατα πλὴν τοῦ ἑνὸς, ἐξκληθήσεται; εἰ γὰρ φαίης, οὐ μόνον ἀποδοκιμάζεις τὴν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ γείτονας πολλὰς, καὶ μακρὰν οὔσας.

Καὶ Πέτρος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας ἱερομάρτυς τὴν νηστείαν τῆς τετάρτης καὶ παρασκευῆς οὐ κανόνος ἀποστολικοῦ νόμον, ἀλλὰ παραδόσεως ἀλόγου φησίν. Καί τοι παρὰ γραικοῖς ἀποστολικὸς ἐστὶ περὶ τούτου κανὼν ξθ'. οἷόν ἐστι καὶ ὅ φησιν ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος κεφαλαίῳ κζ', ἔνθα περὶ τῶν ἀγράφων δογμάτων αὐτῷ ὁ λόγος, ταῖς τρεῖς ἐν τῷ βαπτίσματι καταδύσεις· Οἱ δὲ ἀνατολικοὶ περὶ τούτου τὸν ν' ἔχουσι κανόνα τῶν ἀποστόλων· Ὥστε ἢ τὸν

veneris, eius morem serua, si cuiquã non vis esse scandalo, nec quemquam tibi, ego, vero, inquit Augustinus, de hac sententia etiam atq; etiam cogitans ita habeo, tanquam eam cœlesti oraculo susceperim.

Et Epist. XIX. Vtrum, inquit, si quisquam sanctus Orientalis Romã venerit, & Sabbato ieiunauerit, excepto, illo die Paschalis Vigiliæ, culpandus sit? si affirmes, non solum Rom. Ecclesiam, sed etiam multas ei vicinas & remotiores damnabis.

Petrus quoque Alexandrinus Episcopus & Martyr ieiunium Quartæ & sextæ feriæ, non legem Apostolici Canonis, sed traditionis esse inquit rationi congruentis. Cum tamẽ apud Græcos de hoc extet Canon Apostocus LXIX. Quale illud etiã est apud Basilium magnum in libro de spiritu sancto capite, de Dogmatis non scriptis: Trina inquam in baptismate immersio; licet Orientales hac de re

Quinquagesimũ habeant Cononem Apostol. Aut ergo Basilius magnus ignorabat Canonẽ, quod nullo modo credibile est; vel cõstat, non omnes qui Apostol. nomine circumferũtur, esse Canones Apostolicos, sed irrepsisse multos, & germanis furtim esse annumeratos. Et S. Hieronymus in epistola ad Lucinium: De Sabbato, inquit, quæris vtrũ ieiunendũ sit. Scripsit quidem & Hippolytus, & diuersi scriptores; sed ego illud admoneo, Traditiones Ecclesiasticas, præsertim quæ fidei non officiunt, ita obseruandas, vt à maioribus traditæ sunt; nec aliorũ consuetudinẽ aliorũ cõtrario more subuerti. Testatur etiã Cassianus, qui de institutis monachorũ scripsit, libro tertio de Canonico diurnarũ orationũ & psalmorũ modo, Apostolos tota nocte mansisse peruigiles illucescente Sabbato, passionis tempore; ac proinde per totũ Orientem fuisse in more positũ, vt illi nocti, in-

Q

σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ· οὐ γὰρ δή φησιν λύεται ἡ νηστεία κατὰ Ἰουδαϊσμόν· πῶς γάρ; ἀλλὰ πρὸς ἄνεσιν καὶ κουφισμὸν πεποιηκότος τοῦ σώματος, πέντε καθ᾽ ἑκάστην ἑβδομάδα δι᾽ ὅλου τοῦ ἔτους ἡμέραις νηστείᾳ καταψυχομένου, καὶ δυεῖν ἡμέραιν ἀναψυχὴν ἀναγκαίως ἐπιζητοῦντος. Καὶ οὐδαμοῦ μέμνηται κανόνος ἀποστολικοῦ διαγορεύοντος περὶ τοῦ σαββάτου· Ὥστε δυοῖν θάτερον εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ἢ τὸ τοσούτους καὶ τηλικούτους ἄνδρας πεπλανῆσθαι ὑπ᾽ ἀμαθίας, καὶ ταῦτα ἀρχαιοτέρους ὄντας, καὶ διὰ τοῦτο τὰ τῆς ἀρχαιότητος μᾶλλον εἰδότας· ἢ τοὺς τῆς πενθέκτης συνόδου ἐκδεδωκότας τὸν κανόνα περὶ τοῦ σαββάτου, καὶ τοὺς λοιποὺς κανόνας, ἐν οἷς τετολμήκασι τὴν ῥωμαϊκὴν κανονίσαι ἐκκλησίαν, οὐδὲν ἄλλο πεποιηκέναι ἢ νεωτερισμοὺς καὶ σχισμάτων προοίμια· τοιούτοις δὲ κανόσι λέγειν ἐπιτιμᾶσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τὸν πάπαν, τί ἄλλο, ἢ τὰ δοκοῦντα λέγειν, καὶ τὸ κατὰ τοῦ πάπα μίσος ἐρεύγεσθαι, ὥστε εἴπερ τὸ εἶναι θείῳ δικαίῳ φύλακα τὸν πάπαν, καὶ ἰατρὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὀφθαλμὸν

quit, deputaretur vigiliarũ solẽnitas, & post vigiliarũ laborẽ absolutio ieiunij fieret Sabbato & Dominica. Nõ enim inquit, absolutio ista ieiunij reputãda est ad cõmunionem festiuitatis iudaïcæ, sed ad refectionẽ & leuamentũ corporis; quòd per totas anni septimanas iugiter quinis dieb⁹ ieiunãs, nisi duobus saltẽ interpositis refocillatum fuerit, facile deficit. Neq; vsquã Canonis Apostolici meminit de Sabbato. Quare duorũ alterũ dicamus necesse est; Vel tales tãtosq; viros laborasse ignorãtia, cũ tamẽ antiquiores fuerint, & proinde antiquitatis magis periti; vel Quinisextã Synodũ, quæ de Sabbato Canonẽ edidit, & ceteros Canones, per quos ausa est Ecclesiæ Romanę ponere leges nil aliud egisse, quã nouis rebus studuisse, & exordio schismatis. Per tales vero Canones reprehensũ velle Papã, & huiusmodi Canonibus esse illũ subiectũ; est sibi assentari, & virus odij cõtra papã,

τοῦ ὅλου σώματος, μεταφορικῶς λεγόμενον ταυτόν ἐστι τὸ εἶναι κυβερνήτην καὶ ποιμένα, καὶ ὁ ποιμὴν οὐ ποιμένεται, ἄρα καὶ ὁ κριτὴς οὐ κρίνεται· καὶ εἴπερ οὐ τύραννος ὁ κριτὴς διὰ τὸ μὴ κρίνεσθαι, παραλόγως τυράννῳ εἰκάζεις τὸν πάπαν, ὃς ὅθεν ἔχων τὸ κρίνειν, ἐκεῖθεν ἔχει καὶ τὸ μὴ κρίνεσθαι.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ὅτι δὲ καὶ μείζονος τάξεως ἢ κατ' ἐπίσκοπον οὐκ ἔστι τὸ κατ' αὐτὸν, δῆλον μὲν καὶ ἐξ ὧν εἴρηται· πῶς γὰρ παρὰ τῶν ἔλαττον ἐχόντων ἐγίνετο ἄν; καὶ ἐπίσκοπον δὲ Ῥώμης αὐτὸν οἱ πατέρες καλοῦσιν, καὶ παρὰ ἐπισκόπων χειροτονεῖται· ὁ δὲ μακάριος Διονύσιος ἐπὶ τῶν ἀποστόλων γεγονὼς, εἰς λειτουργοὺς καὶ ἱερέας καὶ ἐπισκόπους τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν διαιρῶν φαίνεται, καὶ μείζονα τῆς τοῦ ἐπισκόπου ἀξίας οὐδ' ἔστιν ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων ἐπινοεῖν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Τοῦτο σκιαμαχεῖν ἐστιν ὦ βέλτιστε· τίς γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἁπάντων, τὸν πάπαν

euomere. Itaq; si Papã iure diuino esse custodẽ, & medicũ Ecclesiæ, totiusq; corporis oculũ, idẽ est metaphoricè, quod esse gubernatorẽ & pastorẽ; & pastor non pascitur; ergo neq; iudex iudicatur. Et si iudex non ideo tyrannus, quia non iudicatur, temere Papam tyranno assimilas, qui iudex à Deo constitutus, à Deo quoque habet vt non iudicetur.

NILVS. CAP. XIV.

QVod verò Papa maioris nõ sit ordinis, quã Episcopalis, cõstat ex dictis; quomodo enim corrigeretur ab inferioribus? & patres illũ Romæ Episcopũ vocant, & ab Episcopis cõsecratur. B. quoq; Dionysius, qui fuit tempore Apostolorum diuisit Hierarchiam Ecclesiasticam in ministros sacerdotes, & Episcopos; nec licet ex verbis eius dignitatẽ Episcopali majorem excogitare. CONFVTATIO.

Hoc ad vmbrã pugnare est. Quis enim dixit vnquam, Papam maioris

μείζονος εἶναι τῆς τάξεως ἱερατικῆς ἢ κατ' ἐπίσκοπον; κατὰ σὲ δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως μείζονός ἐστιν ἢ κατ' ἐπίσκοπον τάξεως; εἰ γοῦν ἐπίσκοπος ὢν ἔχει τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας, τίνι λόγῳ τὸν πάπαν ὄντα ἐπίσκοπον ἀφαιρῇ τὸ πρωτεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ αὐτῷ προσμαρτυροῦσιν αἱ σύνοδοι, Ἐπὶ τῆς τρίτης συνόδου Κελεστῖνος τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης ἀντιοχείας· Καθεῖλε Κύριλλον ὁ Ἰωάννης· Η γανάκτει Κύριλλος, ὅτι μείζονος ὢν θρόνου καθῃρέθη· γράφει ἡ σύνοδος παρακαλοῦσα τὸν πάπαν ἀγανακτῆσαι κατὰ Ἰωάννου, ἵνα μὴ φασὶν οἴχοιτο τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς παντελῆ σύγχυσιν· περὶ ὧν ἁπάντων ἀνωτέρω εἰρήκαμεν· τίνα γοῦν τρόπον ἐπίσκοπος ἐπισκόπῳ παρ' ἐπισκόπῳ ἐδικάζετο; ἢ τάχα Κύριλλος ἠγνόει τὴν τάξιν τῶν ἐπισκόπων, ἢ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος; οὐκ ἄρα πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἀνάγκη τὸν πρωτοκάθεδρον εἶναι μείζονος ἱερατικῆς τάξεως, ἀλλὰ μείζονος θρόνου καὶ

esse ordinis quã Episcopalis? An vero per te Constantinop. maioris est ordinis, quã Episcopalis? si ergo ille, cum sit Episcopus, habet tamẽ sub se Hierarchas; qua ratione Papæ, cũ sit Episcopus, primatũ illũ negas, cui⁹ illi testes sunt sacræ Synodi? Cũ tertia Synodus ageretur, Romanus Episcopus erat Cælestinus; Cyrillus Alexandrinus, Ioannes Antiochenus. Deposuit Ioannes Cyrillũ, ægre ferebat Cyrillus, quod cũ dignioris esset sedis, fuisset à Ioãne depositus. Scribit Synodus rogans Papã, vt in Ioannẽ animaduerteret, ne Ecclesię res abirẽt in extremã cõfusionẽ. De quibus omnibus supra dictũ est. Quomodo igitur Episcopus cũ Episcopo apud Episcopũ iudicio certabat? An forte Cyrillus, & vniuersa sancta Synodus ignorabat ordinẽ Episcop. Nõ ergo requiritur ad plenitudinẽ Ecclesiasticæ Hierarchiæ, vt prima sedes sit maioris ordinis sacerdotalis, sed dignitatis & auctoritatis

ἐξουσίας· τοῦτο βούλεται τοῖς παῤῥᾶσι τῆς ϛʹ συνόδου ὃ, ἀρχιερατικώτατος πρόεδρος. Καὶ ὃ τοῦ βασιλέως πωγωνάτου, οἰκουμενικῷ ἀρχιποίμενι, καὶ ἄλλα μυρία. Διὰ τοῦτο καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν ἁγίων καλεῖται πατέρων, καὶ χειροτονεῖται παρ' ἐπισκόπων. Καὶ ὁ μακάριος Διονύσιος περὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ποιεῖσθαι τὸν λόγον ἐπαγγειλάμενος, οὐδὲν παραλέλοιπεν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ὁ πάπας ἢ εὐθύνεται, ὅπερ σὺ ὡς ἀποδειχθὲν λαμβάνεις· ἢ τῆς ἐξουσίας ἐστέρηται, ἣν πᾶσαι αἱ σύνοδοι ἐν αὐτῷ καθομολογοῦσι, κεφαλὴν λέγουσαι καὶ ὀφθαλμὸν, καὶ οἰκουμενικὸν πάσης ἐκκλησίας ἐπίσκοπον.

ΝΕΙΛΟΣ.

Πῶς δέ φασι κανόνων ϛʹ συνόδου μεμνῆσθαι δίκαιον, τῆς ϛʹ μηδαμῶς κανόνας ἐκδούσης, ὅτι ἡ σύνοδος ἡ ἐκδοῦσα τοὺς κανόνας παρὰ πόδας τῆς ϛʹ

maioris. Hoc sibi vult apud Patres sextæ Synodi titulus ille, Pontificalissimus Antistes; & voces illæ Cõstantini Imp. Pogonati, œcumenico pastorum Principi, & sexcenta alia. Propter hoc etiã à sanctis Patribus vocatur Episcopus Romæ & consecratur ab Episcopis, & B. Dionysius de cunctis Hierarchiæ Ecclesiasticę partibus sermonem pollicitus, nihil prætermisit: nõ ideo tamen Papa, aut correctioni Episcop. subiacet, quod tu quasi demonstratum accipis; aut illi neganda auctoritas, quam omnes Synodi affirmant, caput illum vocantes, & oculum. & œcumenicum omnium Ecclesiarum Episcopum. Act. 18. in prosph. in litter. ad Syn.

NILVS. CAP. XV.

AT quomodo, inquiunt, fas sit, sextæ Synodi Canonum meminisse, cum sexta nequaquam ediderit Canones? Quoniam Synodus, quæ edidit Canones, quæ post sextam

συγκροτηθεῖσα, οἰκουμενική ἐστι καὶ αὕτη, τὸ ὑστέρημα τῆς ε' καὶ ς' ἀναπληροῦσα. Ὅτι δὲ οἰκουμενική, δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, Βασίλειον ἔχουσα Γορτύνης ἐπίσκοπον πάσης τῆς κατὰ τὴν Ῥώμην ἐκκλησίας συνόδου τὸν τόπον ἐπέχοντα. δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς συνεχῶς φθέγγεται, οἰκουμενικὴν ἑαυτὴν ὀνομάζουσα.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἵνα κατασκευάσῃς τὸν πάπαν ὀρθῶς ἐπιτιμώμενον, ὡς ὁμοταγῆ καὶ ἰσότιμον τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις, καὶ πᾶσι νόμοις ὑποκείμενον, εἷς καὶ ὁ τῶν ἐπισκόπων χορός, λέγεις τὴν καλουμένην πενθέκτην εἶναι καὶ γνησίαν καὶ οἰκουμενικήν. καὶ ὅτι μὲν γνησία σύνοδος, ὑπέθου ὡς βέβαιον· ὅτι δὲ οἰκουμενική, κατασκευάζεις ἐκ τοῦ τὴν σύνοδον ἐκείνην ἐσχηκέναι Βασίλειον τὸν Κρήτης τοποτηρητὴν πάσης τῆς κατὰ Ῥώμην συνόδου· καὶ ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν καλεῖ οἰκουμενικήν. Τοιαύτης

è vestigio celebrata est, œcumenica & ipsa est, supplens Quintæ & sextæ defectum. Quòd vero sit œcumenica, patet & ex ipsa historia; fuit enim in ea Basilius Gortynæ Episcopus vniuersæ Romanæ Synodi locum tenens, patet præterea ex eo quod se ipsam assiduò, dum de se loquitur, œcumenicam appellat.

CONFVTATIO.

Vt probares, Papã rectè reprehendi, quippe qui vnus è numero Episcoporũ sit; & cunctis legibus subiaceat, quibus & ceteri Episcopi: asseris illam quæ Synodus Quinisexta vocatur, esse legitimã & œcumenicam, & quod illa quidem sit legitima Synodus, vt certũ supposuisti; quòd vero sit œcumenica, probas, eo quòd fuerit in ea Basilius Cretẽsis vniuersæ Romanæ Synodi locum tenens; & quia ipsa se ipsã vocat œcumenicam. Talis ergo

δὲ ὅσης ἔῤῥωνται καὶ οἱ περὶ αὐτῆς ἐκτεθέντες κανόνες κατὰ τοῦ πάπα· ἀλλ' οὐδυσχερὲς ἀποδεῖξαι, ὅτι μήτε γνησία, μήτε οἰκουμενική.

Ενεκλήθη Διόσκορος αὐτοὺς συνεδρευσάσης τῆς τετάρτης συνόδου προστάξει τοῦ πάπα Λέοντος ὑπὸ τῶν αὐτοῦ τοποτηρητῶν, ὅτι πρόσωπον ἥρπασε τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο. Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὅπερ οὐδέ ποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι. Καὶ πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν Διόσκορος, ἀλλ' ἠναγκάσθη διὰ τῆς συγκλήτου καθεσθῆναι ὡς ὑπεύθυνος ἐν μέσῳ.

Κατὰ τὴν ς' τῆς ἑβδόμης συνόδου πρᾶξιν. πῶς, φησι, μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἡ τῶν εἰκονομάχων σύνοδος, ἥτις οὐκ ἔσχε συνεργὸν τὸν τηνικαῦτα τῶν Ῥωμαίων πάπαν, ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν ἱερεῖς, οὔτε διὰ τοποτηρητῶν αὐτοῦ, οὔτε δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, καθὼς νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις. Κατωτέρω δὲ καὶ αὐτὸς ἀποδέχη τὸν πολυθρύλλητον ἐκεῖνον κανόνα, οὗ μέμνηνται αἱ ἱστορίαι.

cum sit, eius quoq; Canones contra Papam editi validi sunt. At qui difficile non est demonstrare, illam nec legitimam, nec œcumenicam esse.

Accusatus fuit Dioscorus initio cõgregationis quartæ Synodi, mandato Leonis Papæ ab eius legatis, quòd personã iudicis arripuisset, quã non habebat; & Synodũ celebrare ausus esset absque auctoritate sedis Apostolicæ; quod nunquam factum est nec fieri licet. Ad hoc Dioscorus non est ausus respondere, sed coactus fuit per senatores sedere in loco reorum.

Act. 6. septimæ Synodi hæc habentur. Quomodo magna & generalis Iconomachorum Synodus, quæ non habuit cooperantem illius temporis Papam, vel sacerdotes eius, neque per legatos, nec per encyclicam epist. vt postulat lex Cõciliorum? Tu quoque infra recipis celebrem illum Canonem, cuius & historiæ meminerunt.

Non licet absq; Papa de rebus Eccle-

Οὐκ ἔστι κανονίζεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ χωρὶς τοῦ πάπα· Εἰ γοῦν ταῦτα ἀληθῆ καὶ ἀναντίῤῥητα, καὶ ὁ γορτύνης Βασίλειος ἐν τῇ πενθέκτῃ οὐδεμίαν προσήνεγκεν ἐπιστολὴν μαρτυροῦσαν αὐτῷ τὴν τοποτηρησίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς συνόδου· πῶς ἡ δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν ἐπισκόπων γινομένη συνάθροισις, καὶ κανονίσαι τολμήσασα τὸν κανόνα τῶν ἐκκλησιαστικῶν, σύνοδος ἂν εἴη, καὶ ταῦτα οἰκουμενική; πῶς δ' ἂν εἴη πιθανὸν τὸ, παρόντος τοποτηρητοῦ τῆς Ῥώμης ἐκδοθῆναι κανόνας κατὰ τῆς Ῥώμης, Καὶ εἰ τοσαύτην ἐπεδείξαντο ἀγανάκτησιν οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα κινουμένης τῆς τάξεως τῶν ἀνατολικῶν πατριαρχῶν ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ, πῶς ἠνέσχαν οὕτω λαμπρῶς ὑβρίζεσθαι τὸν Πέτρου θρόνον ἐν τῇ πενθέκτῃ, καὶ πῶς, εἴγε παρῆν ἐν τῇ πενθέκτῃ ὁ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ πάπα, οὐκ ἐδίδαξε τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπισκόπους, ἔνθα τὸν, ιγ' αὐτῶν κανόνα γράφοντες ἔλεγον· τοὺς ἐν Καρθαγένῃ συνελθόντας πρόνοιαν τιθεμένους τῆς ἐν βίῳ σεμνότητος τῶν

ſiaſticis ferre regulas. Hæc ſi vera ſunt & explorata; & Baſilius Cretenſis in quiniſexta nullã protulit epiſt. legationis ſuæ teſtẽ; quo pacto facta Epiſcoporũ congregatio citra ſedis Apoſtolicæ auctoritatẽ, & auſa regulis ſuis ſubijcere Eccleſiaſticarũ rerũ Regulã, Synodus fuerit idque œcumenica? Quis verò credat, editos fuiſſe Canones cõtra Papã præſente legato Papæ? Et ſi in quarta Synodo, cũ ordo Patriarcharũ Oriẽtalium mutaretur, adeo moleſtè tulerunt hoc legati Papæ, vt conſtantiſſimè reclamarẽt; quomodo paſſi eſſent in quiniſexta, manifeſtiſſimis onerari cõtumelijs Petri ſedem?

Cur etiã, ſi quis Papæ legatus aderat in quiniſexta, non docuit Orientales, quãdo ſuũ XIII ſcribebãt Canonẽ, de Patribus Carthaginẽſibus; Quod ij de cõtinentia & caſtitate clericorum tractãtes cũ dixiſſent, Subdiaconos, Diaconos, & Preſbyteros continere ſe ab vxoribus ſecundum propria ſtatuta, & Orientales per illud (ſecundũ pro-

λειτουργῶν φαίναι, ὥστε τοὺς ὑποδιακόνους καὶ διακόνους καὶ πρεσβυτέρους ἐκ τῶν συμβίων ἐγκρατεύεσθαι κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους. Καὶ τὸ, κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους, ἐξηγοῦντο οἱ ἀνατολικοὶ, κατὰ καιροὺς ἰδίους· ὡς ἂν εἰ ἔλεγον οἱ ἐν Καρθαγένῃ, χρῆναι τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μεταχειρήσεως ἐγκρατεῖς εἶναι, ἔξω δὲ τοῦ τοιούτου καιροῦ μὴ ἀποστερεῖσθαι τῆς πρὸς νόμιμον γυναῖκα συναφείας· πῶς οὐκ ἐδίδαξε φημὶ, τὰ δίκαια τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας φάσκων, ὅτι οὐ συμφωνεῖ ἡ ἐξήγησις αὐτῶν τοῖς ἐν Καθαργένῃ πατράσιν· οἵ τινες ἐγκρατεύεσθαι τοὺς ἱερωμένους κελεύουσι κατὰ τοὺς οἰκείους ὅρους ἢ θεσμοὺς· ἄλλοι δὲ γράφουσιν, κατὰ τοὺς ἀρχαίους θεσμοὺς, δηλαδὴ ἀειδήποτε· Καὶ δῆλον τοῦτο ἐξ ὧν φασιν οἱ τῆς δευτέρας ἐν Καθαργένῃ συνόδου πατέρες ἐν τῷ β' κεφαλαίῳ· Αὐρήλιος ἐπίσκοπος εἶπεν· Ἐν τῇ προλαβούσῃ συνόδῳ περὶ τῆς ἐν εἰγκρατείᾳ σωφροσύνῃ σεμνοπρεπείας λέλεκται, ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι ἀπογραφῇ τινι δι᾽ ἀφιερώσεως συνδέδενται

τῇ

pria ſtatuta) intelligerent, ſecundum ſtata tempora; quaſi Carthaginenſes Patres dixerint, oportere inſeruientes altari continere ſe ab vxoribus, quando ſacra tractaturi ſunt; extra vero id tempus nequaquam illis denegandum commercium cum vxoribus. Cur, inquam, legatus Papæ non docuit, quæ dicenda erant pro Eccleſia Romana; Quòd iſta verborum interpretatio non congruit cum ſenſu Carthaginenſium; qui abſtinere iubent clericos ſacri ordinis ſecundum propria ſtatuta, vel priora ſtatuta, hoc eſt perpetuo? Hoc enim manifeſtè patet ex verbis II. Carthag. Syn. c. II.

Aurelius Epiſcopus dixit: Cum in præterito Concilio de continentiæ & caſtitatis moderamine tractaretus, gradus iſti tres conſcriptione quadam caſtitati per conſecratiotiones annexi ſunt; Epiſcopos inquam, Preſbyteros, & Diaconos, ita

τῇ σωφροσύνῃ, ἐπισκόπων φημὶ, πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων· οὕτως ἤρεσεν, καθὼς πρέπει τοὺς ἁγιωτάτους προέδρους, καὶ μὴν καὶ Λευΐτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας τοῖς θείοις μυστηρίοις ἐγκρατεῖς εἶναι ἐν ἅπασιν· ἵν' ἔχωσιν ἁπλῶς ὅπερ αἰτοῦνται τὸν θεὸν λαμβάνειν· ὅπως φυλάττωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπερ ἐδίδαξαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἐκράτησεν ἡ ἀρχαιότης. πάντες οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· πᾶσιν ἀρέσκει, ἵνα οἱ ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, ἢ καὶ οἱ τὰ μυστήρια ψηλαφῶντες, τὴν σωφροσύνην τηροῦντες καὶ αὐτῶν τῶν γαμετῶν ἀπέχωνται πάντες εἰρήκασιν· Αρέσκει, ἵνα ἐν πᾶσι καὶ παρὰ πάντων τῶν ὑπηρετούντων τῷ βαπτίζῃ φυλάσσηται ἡ ἐγκράτεια· Οἱ δὲ τῆς ε' ἐν Καρθαγένῃ συνόδου πατέρες ἐν κεφαλαίῳ τρίτῳ φασίν· Πρὸς τούτοις ἀπήνεκται περὶ τῆς κληρικῶν τινων ἀκρασίας, εἰ καὶ ταῖς ἰδίαις ἐχρήσαντο γαμεταῖς· Ηρεσεν οὖν, ἵνα ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κατὰ τοὺς οἰκείους ὅρους, καὶ αὐτῶν ἀπέχωνται τῶν γαμετῶν· εἰ τοῦτο μὴ πράξωσι, τῆς ἐκκλησιαστικῆς

placuit,vt condecet ſacroſanctos Antiſtites,& Dei ſacerdotes, nec non & leuitas,vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt,cōtinentes eſſe in omnibus: quo poſſint ſimpliciter, quod à Deo poſtulant impetrare, vt quod Apoſtoli docuerunt,& ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoq; cuſtodiamus. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt: omnibus placet,vt Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi, vel qui ſacramenta contrectant,pudicitiæ cuſtodes etiam ab vxoribus ſe contineant. Ab omnibus dictum eſt,placet,vt in omnibus& ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, qui altari deſeruiunt. Patres autem Concilij Carthaginenſis V. cap.tertio.

Præterea, inquiunt, cum de quorumdā clericorū, quamuis erga vxores proprias, incontinentia referretur;placuit,Epiſcopos& Preſbyteros, & Diaconos ſecundum priora ſtatuta, etiam ab vxoribus continere. Quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico

ἀποκινείσθωσαν ἐργασίας.

Πῶς οὖν ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα οὐκ ἀντεῖπεν ἐν τούτοις, καὶ οὐκ ἤλεγξε τὸ ἀσύμφωνον; πῶς οὐκ ἀντεῖπε πρὸς τὸ τοῦ λϛ´ κανόνος περὶ τῶν ἴσων πρεσβείων τοῦ πάπα καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, πῶς τὸ ἐν τῷ νέ κανόνι περὶ τοῦ σαββάτου ἀνεξέταστον εἴασεν· Καὶ τὸ ἐν τῷ ξζ´ περὶ ἀποχῆς αἵματος καὶ πνικτοῦ; τίς δὲ τῶν κανόνων ἐκείνων τὰς ὑπογραφὰς οὕτω διατεθείσας ὁρῶν, ὥστε πρώτην εἶναι τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου, εἶτα τόπον ὑπολειφθέντα τῷ πάπα εἰς ὑπογραφὴν, οἰκουμενικῆς ταύτης συνόδου φαίη γνωρίσματα· πάμπολυ ἀπέχει ᾧ γίνεται ἡ τοποτηρησία τῶν πρὸς ἑκάστην οἰκουμενικὴν σύνοδον μετὰ ἰδικῶν ἐνταλμάτων παρὰ τοῦ πάπα στελλομένων, τῆς τοποτηρησίας τῶν λεγαταρείων, ἣν μετεχείριζοντο οἱ παρ' ἀρχαϊκοῖς τὸ πρόσωπον τοῦ πάπα κοινῷ τινι λόγῳ ἕξει κομίζοντες, οἷος ἦν ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὁ Ἐφέσου, ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ Κορίνθου, ὁ Γορτύνης· ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τοῦ ὅρου τῆς ϛ´ συνόδου.

remoueantur officio.

Quomodo igitur legatus Papa in his non contradixit, & non aperuit dissonantiam sensuũ? Quomodo non contradixit aduersus XXXVI. Canonem de æqualitate honoris Papæ & Constantinopolitani? & indiscussum reliquit LV. de Sabbato Canonẽ & LXVII. de abstinendo à sanguine & suffocato? subscriptiones porro illorum Canonum quis ita positas inspiciat, vt prima sit Iustiniani Imperatoris Rhinotmeti, deinde relictus sit locus Papæ ad suscribendum; & œcumenicæ Synodi notas agnoscat? Plurimum differt inter legatos, qui mittebantur à Papa ad vnamquamq; Synodum œcumenicam cum peculiaribus mandatis; & legatos illos, qui apud Græcos communi quadam ratione personam Papæ referebant, vt Cæsareensis, Ephesius, Thessalonicensis, Corinthius, Gortynius. Nam isti executorum, vt ita dicam, locum

Ex subscript. Definit. 6. Syn.

οὔτοι γὰρ ἐκβιβαστῶν ὡς εἰπεῖν χώραν ἐπλήρουν, καὶ ἔξαρχοι ἐκαλοῦντο ἐν ταῖς ἰδίαις ἕκαστος ἐπαρχίαις, καὶ μερικὴν ἔχοντες δικαιοδοσίαν περὶ μερικὰ κεφάλαια ἐκκλησιαστικά, οἷον κληρονόμοι κατὰ διαδοχὴν τῆς τοιαύτης διακονίας. Οἱ δὲ παρὰ τὰς οἰκουμενικὰς παρὰ τοῦ πάπα συνόδους στελλόμενοι, ἢ παρὰ τῆς ἐκεῖ συνόδου, τὸν τόπον ἀναπληροῦσιν τῆς παρουσίας τοῦ πάπα, ἢ καὶ τῆς συνόδου καὶ τῶν πατριαρχῶν προεκαθέζοντο, καὶ περὶ δογμάτων ὡς περὶ τὸ πλεῖστον ἀνέκειντο· καὶ τοῦτο ἐφάπαξ, μέχρι τῆς συνοδικῆς περὶ τοῦ κινουμένου πράγματος ἀποφάσεως· τούτους δὲ ὁ πάπας προεβίβαζεν ἀπὸ Ρώμης ἐκ τοῦ ἰδίου πλευροῦ. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, ὅτε Κελεστῖνος ὁ πάπας τοποτηρητὴν κατέστησε Κύριλλον, κατὰ πόδα καὶ ἰδίους τοὺς ἐκ Ρώμης ἀπέστειλε πρεσβευτάς· ποῦ τοίνυν ἐν τῇ πενθέκτῃ τὰ νομίμης συνόδου γνωρίσματα· πόθεν δὲ ἐπῆλθεν ὑμῖν σκῆψιν τοιαύτην ἐφευρεῖν, ὅτι ἡ πενθέκτη ἀνεπλήρωσε τὸ ὑστέρημα τῆς ε΄ καὶ ς΄· ὡς μὴ ἐξὸν οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον ἄνευ κανόνων συγ-

obtinebant,& exarchi vocabantur in ſuis quiſque prouincijs, particularem habentes iuriſdictionem ad particularia Eccleſiaſtica negocia, tanquam huius miniſterij per ſucceſſionem hæredes. qui vero ad œcumenicas Synodos mittebantur à Papa, vel ab eius Synodo, præſentiam papæ ſupplebát, & ſedebant ante Patriarchas, déque Dogmatibus vt plurimum iudicabát, ídque vſque ad ferendam de re controuerſa ſententiam. Tales vero mittebat Papa ab vrbe, ſuo ex latere. Nã & in tertia Synodo, quando Cæleſtinus Papa legationis munus Cyrillo mandauerat, mox ſuos etiam ab vrbe legatos miſit. Quænam ergo notæ ſunt œcumenicæ Synodi in quiniſexta? Vnde vero vobis in mentem venit ille prætextus, quòd quiniſexta ſuppleuerit defectum quintæ & ſextæ? quaſi non liceat generalem celebrare Synodum abſq; Canonum editione? Cum tamen S. Gregorius Papa Epi-

γραφῆς; Καὶ τοῖ τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Γρηγορίου τοῦ διαλόγου ἐν τῇ πρὸς Εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀναστάσιον Ἀντιοχείας ρκε' ἐπιστολῇ τοὺς κανόνας τῆς β' συνόδου φάσκοντος μήτε ποτὲ ὀφθῆναι, μήτε παραδεχθῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ Ῥώμης· Καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Λέοντος ἐν ταῖς φερομέναις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου λαμπρῶς ἀποφαινομένου, ἐπὶ μόνῃ τῆς αἱρέσεως ἀναιρέσει, καὶ ἐπισκέψει τῆς ὀρθοδοξίας συναγηγέρθαι τὴν τετάρτην σύνοδον· πόθεν οὖν ἡ τῆς ἀναπληρώσεως ἀνάγκη, ἣν οἱ πρῶτοι τοῦ σχίσματος ἡγεμόνες ἐμηχανήσαντο.

Εἰ δὲ οἰκουμενικὴν εἶναι λέγεις τὴν πενθέκτην, ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν οὕτως ὀνομάζει, ἀκουέτω δὲ, σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· πῶς γὰρ οἰκουμενική, ἥτις ἐν τῷ β' αὐτῆς κανόνι ἀπαριθμησαμένη τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων τοὺς κανόνας, ναὶ μὴν καὶ τῶν ἀνατολικῶν ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων, οὐδενὸς μέμνηται ἢ Ῥώμης ἀρχιερέως, ἢ διδασκάλου δυτικοῦ, περὶ ὧν ἡ πέμπτη οἰκουμενικὴ σύνοδος πρὸς

ſtola 195. ad Eulogium Alexandrinum, & Anaſtaſium Antiochenum eſſerat, Canones ſecundæ Synodi nec fuiſſe viſos, nec receptos ab Eccleſia Romana, & S. Leo Papa in ſuis Epiſtolis, tertia parte quartæ Synodi, clariſſimis verbis affirmet, ad extinguendam ſolum hæreſim, & confirmandam fidem Catholicam fuiſſe illam congregatam. Vnde igitur ſupplementi neceſſitas, excogitata à primis auctoribus ſchiſmatis?

Si vero œcumenicam dicis quiniſextam, quia ſe ipſam hoc titulo ipſa inſigniat, merito audiat; Tu de te ipſa teſtimonium perhibes. Quomodo enim œcumenica, quæ in ſecūdo ſuo Canone enumeratis Generalium & prouincialium Synodorum Canonibus, nec non Patrum Doctorumque Orientalium, nullos recenſet Romanorum Pontificum, aut Occidentalium Doctorum? cum ſancta generalis quinta Synodus in fine Colla-

tionis tertiæ dicat.

Super hæc ſequimur per omnia & ſanctos Patres & Doctores Eccleſiæ, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyſſenum, Ambroſium, Auguſtinum, Theophilum, Ioannem Cōſtantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proclum: & ſuſcipimus omnia, quæ de recta fide & condamnatione hæreticorum expoſuerunt, ſuſcipimus autem & alios ſanctos & orthodoxos Patres, qui in ſancta Dei Eccleſia rectam fidem irreprehenſibiliter vſque ad finem ſuæ vitæ prædicauerunt.

Ita ſentiente & ſcribente Synodo œcumenica, quomodo generalis fuerit quiniſexta, quæ ſolos Orientales agnoſcit Doctores, & prohibet, ne quiſquā alios recipiat Canones? Nullo igitur iure vocari poteſt œcumenica, ſeu legitima prorſus Synodus, iuxta Canones Synodorum.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ουμὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ζ' σύνοδος ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς κανόνι τοιάδε φησίν· Ἀσμένως τοὺς θείους κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὁλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν σαλπίγγων τοῦ πνεύματος ἀποστόλων, τῶν τε ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθεισῶν· Εἰ δὲ κανόνων μέμνηται τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, τῇ δὲ κυρίως ς' περὶ κανόνων ἐμέλησεν οὐδαμῶς, πῶς οὐ πρόδηλον, ὡς περὶ τῶν κανόνων τῆς συνόδου ταύτης φησὶν, ἣ τὸ τῆς ἕκτης ἐνδεὲς ἀναπληρώσασα φαίνεται.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Τρίτον ἐπιχειρεῖς, ἀποδεῖξαι βουλόμενος οἰκουμενικὴν τὴν πενθέκτην· ἐνστερνίζεται ἡ ζ' σύνοδος τοὺς κανόνας τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων· ἡ δὲ κυρίως ς' κανό-

NILVS. CAP. XVI.

SAncta quoq; & œcumenica septima Synodus in primo suo Canone; Diuinos, inquit Canones libenter suspicimus, integramq; illorum & immotam seruamus præceptionem, siue per spiritus tubas Apostolos editorum; siue per sex œcumenicas Synodos, atq; etiam prouinciales. Cum ergo Canonum meminerit sex generalium Conciliorum, Quæ vero sexta propriè fuit, nullos ediderit Canones; manifestum est, eã loqui de Canonibus huius Synodi, quæ defectũ sextæ videtur suppleuisse.

CONFVTATIO.

Arquis tertio ad probandum, quinisextam esse œcumenicam, septima Synodus amplectitur Canones sex generalium Conciliorum. Atqui sexta

νας οὐκ ἐξέθετο, ἄρα περὶ τῶν κανόνων τῆς πενθέκτης νοεῖ·

Ἀλλ' εἴπερ ἔχαιρες τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐμίσεις τὸ ψεῦδος, κατεῖδες ἂν ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου, πράξει δ', ὅτι ἐσκανδαλίζοντο τινὲς ἀκούοντες κανόνας τῆς ϛ' συνόδου· πρὸς οὓς ἔλεγεν Ταράσιος ὁ πατριάρχης· ὅτι ἡ ἁγία μεγάλη ἕκτη σύνοδος ἐπὶ Κωνσταντίνου συνεκροτήθη· καὶ μετὰ τέσσαρα ἔτη ἢ πέντε συναθροισθέντες οἱ αὐτοὶ πατέρες ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου τοὺς κανόνας ἐκτεθείκασιν· οἱ γάρ φησιν, ὑπογράψαντες ἐπὶ Κωνσταντίνου, οἱ αὐτοὶ καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὑπέγραψαν·

Ἔλεγε δὲ ταῦτα Ταράσιος κυρῶσαι βουλόμενος τοὺς κανόνας, ἐν οἷς ἦν ὁ πβ'. διαλαμβάνων περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ σωτῆρος, ἵν' ἔχοι δεῖξαι κατὰ τῶν εἰκονομαχούντων τὴν χρῆσιν τῶν σεπτῶν εἰκόνων· τούτῳ γοῦν τῷ σκοπῷ Ταράσιος ἐπαινέτης ἦν τῶν τῆς πενθέκτης κανόνων· Καὶ συγγράφων τοὺς τῆς ζ', ἐν τῷ πρώτῳ ἐνστερνίζεσθαι ἔλεγεν τοὺς κανόνας,

propriè Synodus nullos edidit Canones; intelligit ergo de Canonibus quinisextæ: sed si placeret veritas, & auersareris mendacium, legisses in septimæ Synodi Act. 4. Quosdam turbari audientes, esse sextæ Synodi Canones. Quibus Tarasius Patriarcha respõdebat: Quòd sancta & magna sexta Synodus sub Constantino celebrata fuit, & post quatuor aut quinq; annos ijdem ipsi Patres cõuenientes sub Iustiniano filio Constantini ediderũt canones, illi enim, inquit, qui subscripserunt sub Constantino, ipsi & sub Iustiniano subscripserunt.

Hæc Tarasius dicebat ad confirmandos Canones quinisextæ, inter quos LXXXII. agit de imagine Saluatoris; vt probare posset cõtra Iconomachos vsum sacrarum imaginũ. Hic erat scopus Tarasio, dum laudabat quinisextæ Canones, & cum septimæ Canones componebat, in primo aiebat, se suscipere Canones sex gene-

τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἵνα συμπεριλάβοι καὶ τοὺς τῆς πενθέκτης ἐπὶ τῷ προῤῥηθέντι σκοπῷ· δύο δὲ ὅμως λέγει ἀσύμφωνα· ἓν μὲν, ὅτι τέσσαρα ἢ πέντε μετὰ τὴν ἁγίαν ϛ´ συνόδον ἔτη γέγονεν ἡ πενθέκτη, ὅπερ ἀδύνατον· εἰ γὰρ ἡ ἐσχάτη τῆς ϛ´ συνόδου πρᾶξις γέγονεν ἰνδικτιῶνος ι´, οἱ δὲ τῆς πενθέκτης ἐν τῷ τρίτῳ κανόνι φασὶν ἐκτίθεσθαι τοὺς κανόνας μετὰ τὴν τετάρτην ἰνδικτιῶνα, δέκα πάντως ἔτη θετέον μεταξὺ, οὐχὶ πέντε. Δεύτερον ἐστὶν, ὅτι τοὺς αὐτοὺς λέγει ὑπογεγραφέναι τῇ ϛ´ συνόδῳ καὶ τῇ πενθέκτῃ· ὅπερ οὐκ ἀληθὲς ἐκ τῶν ὑπογραφῶν ἐλέγχεται· δῆλον γὰρ τῷ βουλομένῳ συμβάλλειν, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὑπογραψάντων διαφέρει, ἐξ ὧν ἀληθῆ πάντως εὑρίσκεται, ἃ γράφει ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστάσιος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Ἰωάννην ὄγδοον τὸν πάπαν, καταβαλλόμενος προοίμιον τῇ ἑαυτοῦ ἑρμηνείᾳ τῆς ζ´ συνόδου· λέγει δὲ ταῦτα.

Ἰστέον,

talium Synodorum, vt etiam quinisextæ Canones cōprehenderet ea mēte, qua diximus. Duo tamen dicit non congruentia; Vnum, quòd quatuor, aut quinque post sextam Synodū annis celebrata sit quinisexta; quod impossibile est. Nam si postrema sextæ Synodi actio celebrata fuit indict. X. Quinisexta vero in suo tertio Canone ait, edere suos Canones post quartam indictionem; decem omnino interlapsi sunt anni, non quinq;. Alterum est, quòd eosdem fuisse inquit, qui subscripsere in sexta Synodo, & in quinisexta; quòd ex subscriptionibus patet verum nō esse, si quis enim conferre voluerit, comperiet maiorem partem qui subscripserunt, non esse eosdem, scribebat sane & Leo Isaurus ad Gregoriū II. cur, inquiēs, in sex Concilijs de imaginibus nihil est dictum? & Papa respondit, nihil dictum esse. Quod Papa non fateretur, nec Imperator obijceret, si qui- Epist. 2. ante VII. Syn.

Ἰστέον, ἐν ταύτῃ τῇ ζ΄ συνόδῳ, παρεστῆναί τινα ἔκ τε τῶν ἀποστολικῶν, καὶ τῶν τῆς ϛ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου κανόνων καὶ ῥήσεων, ἃ παρ' ἡμῖν, δηλαδὴ τοῖς ῥωμαίοις, οὔτε διερμηνευθέντα φέρεται, οὔτε ἀπόδεκτα ἐστί· περὶ μὲν γὰρ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων ἴσμεν σαφῶς, ἐνίους τινὰς τῶν τοιούτων κανόνων παραδοχὴν μὴ ῥαδίως ποιεῖσθαι· Καὶ γὰρ καὶ ὁ προκάτοχός σου πάπας ὁ μακαριώτατος Στέφανος τούτων οὐ πλείους ἢ πεντήκοντα δεκτέους εἶναι συνοδικῶς ἀπεφήνατο, εἰ καὶ ἀρχιερέων Ῥώμης θεσμοί τινες ἐκ τῶν κανόνων ἐκείνων περιλῆφθαι δοκοῦσιν· ὅθεν δὴ θεσπίσματι τῆς ἀποστολικῆς σου ἀξίας οὐ μόνον ἐκείνους τοὺς ν΄ δέχεται ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν ἀρχιερέων Ῥώμης ἅπαντας, οἷα δὴ σαλπίγγων τοῦ πνεύματος· καὶ μὴν καὶ τοὺς ἁπάντων καθόλου τῶν ἐκκρίτων πατέρων, καὶ τοὺς τῶν ἱερῶν συνόδων κανόνας καὶ διδάγματα, ἐκεῖνα δηλαδὴ μόνα, ἐν οἷς οὐδὲν

nisexta legitima haberetur, ex quibus vera esse comperiuntur, quæ scribit Bibliothecarius Anastasius in prefatione suæ in septimam Synodum interpretationis ad Ioannem VIII.

Sanè notandum est, quædam in hac Synodo ex Apostolorum & sextæ vniuersalis Synodi Canonibus & sententijs inueniri, quæ penes nos interpretata nec habentur, nec admittuntur, & certè de Apostolorum Canonibus liquidò nouimus, quoniam his quidam facile non præbuere consensum, sed & prædecessor vester B. Papa Stephanus non ex his plusquã quinquaginta recipiendos Synodicè promulgauit; licet quædam constituta Pontificũ ex ipsis Canonibus assumpta esse videantur. Vnde Apostolatu vestro decernente non solum illos solos quinquaginta Canones Ecclesia recipit, sed & omnes Pontificum Romanorum, vt pote spiritus sancti tubarũ, quia & omnium omnino pro-

ἔνεστι τῇ ὀρθοδοξίᾳ μὴ σύμφωνον, καὶ τῇ ὀρθότητι τῶν ἠθῶν ὑπεναντίον, ἢ τοῖς δόγμασι τῆς Ῥωμαϊκῆς κἂν ὁπωσοῦν ἀντιφερόμενον· μᾶλλον δὲ τὰ σφοδρῶς μαχόμενα τοῖς ἐξ ἐναντίας, τουτέστι τοῖς αἱρετικοῖς. Τοὺς τοίνυν κανόνας, οὓς φασιν οἱ γραικοὶ ὑπὸ τῆς ἕκτης ἐκδοθῆναι συνόδου, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ κορυφαῖος δέχεται θρόνος ἐν τῇ παρούσῃ ἑβδόμῃ συνόδῳ, ὥστε μηδαμῶς δὲ παραπέμπειν ἐκείνοις στέργειν, οἳ τοῖς προτέροις κανόσι καὶ διαταγαῖς τῶν ἁγίων τοῦ θρόνου τούτου ἀρχιερέων, ἢ γοῦν τῇ σεμνότητι τῶν ἠθῶν εἰσὶν ἀντικείμενοι, εἰ καὶ παρὰ λατίνοις μέχρι τοῦδε ξύμπαντες ἄγνωστοι παντελῶς διατελοῦσιν ὄντες, οὐδὲ γὰρ ἡρμηνεύθησαν· ἀλλ' οὐδὲ εὕρηνται ἐν τοῖς λοιποῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, καίπερ ἑλλάδι γεγραμμένοις φωνῇ, τοῖς ἐκείνων ἀρχείοις ἐγκείμενοι· ὅτι μηδεὶς αὐτῶν ὅτε ἐξεδίδοντο, ἢ συνεκδιδοὺς, ἢ συμφωνῶν, ἢ παρὼν ὅλως ἐτύγχανε· Καί τοι διαβεβαιοῦνται οἱ γραικοὶ, τοὺς κανόνας τούτους ἐκτεθεῖσθαι ὑπ' αὐ-

babilium Patrũ,& ſanctorum Conciliorũ regulas inſtitutiones admittit; illas dumtaxat, quæ nec rectæ fidei, nec probis moribus obuiant; ſed nec ſedis Rom. decretis ad modicum quid reſultant; quin potius aduerſarios, id-eſt hæreticos potenter impugnant. Ergo regulas, quas Græci à ſexta Synodo perhibent editas, ita in hac Synodo principalis ſedes admittit, vt nullatenus ex ijs illæ recipientur quæ prioribus Canonibus vel decretis ſanctorum ſedis huius Pontificum, aut certè bonis moribus inueniuntur aduerſæ. Quamuis omnes hactenus ex toto maneant apud latinos incognitæ, quia nec interpretatæ; ſed nec in ceterarum Patriarchalium ſedium, licet Græca vtantur lingua, reperiantur Archiuis. Nimirum quia nulla earum; cum ederentur, aut promulgans, aut conſentiens, aut ſaltem præſens inuenta eſt. Quamquam eoſdem Patres illas Græ-

τῶν ἐκείνων τῶν πατέρων, εἰ τὴν ἕκτην σύνοδον συνεκρότουν· ἀλλὰ τοῦτο δεῖξαι σαφέσι τεκμηρίοις οὐκ ἂν ἔχοιεν.

Ὁρᾷς, ὅτι σύμφωνα τῇ ἀληθείᾳ γράφει ὁ ἑρμηνευτὴς Ἀναστάσιος; ὅτε γοῦν ἐπιχειρεῖς, ὅτι ἡ ϛ σύνοδος μέμνηται κανόνων τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἄρα καὶ τῶν τῆς πενθέκτης, ἢ γὰρ κυρίως τοὺς κανόνας οὐ συνέγραψεν· ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖα καὶ ἔνθεσμα· τοῦτο γὰρ ἐσκόπει Ταράσιος ὁ τοὺς κανόνας τῆς ϛ συνόδου παραγορεύσας, διὰ τοὺς κανόνας τῆς πενθέκτης νομισθῆναι γνησίους παρὰ τὸ ἀπελέγξαι τοὺς οἰκονομικῶς· ὥστε τῶν ἀνατολικῶν ἦν ἡ τοιαύτη οἰκονομία· ὁ δὲ ἀποστολικὸς θρόνος τούτους οὔτε ἐπεγίνωσκεν, οὔτε εἶχεν κανόνας, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐδέξατο ἐν τῇ ϛ συνόδῳ, ὅσον ἐπιδοκιμάσαι τὴν ἐμφερομένην τῷ τοῦ κανόνι ἔννοιαν, δι' ἧς στηλιτεύεται ἡ εἰκονομαχία·

Τοιαῦτα γοῦν προβάλλειν ἐπιχειρήματα περὶ τοῦ τὴν πενθέκτην ἀποδεῖξαι οἰκουμενικήν, τουτόν ἐστιν ὦ Νεῖλε καὶ τοῦ δίκης

ci promulgasse perhibeāt, qui in sexta Synodo sunt inuenti: sed hoc nullis probare certis possunt indicijs.

Vides interpretem Anastasiú consona scribere veritati? Quando igitur arguis: septima Synodus meminit Canonum sex generalium Consiliorum; ergo etiam quinisextæ, quandoquidē quæ verè sexta fuit, nullos Canones edidit: vera dicis, sed non necessariò & iure concludentia. Nā Tarasius, qui septimæ Synodi canones conscripsit, hoc volebat; nimirum Canones quinisextæ haberi pro legitimis, vt posset redarguere Iconomachos. Itaque Orientalium fuit excogitatio hæc; At vero sedes Apostolica nec agnoscebat, nec pro Canonibus habebat, sed eatenus in septima Synodo suscepit, vt solum probaret argumentum Canonis LXXXII. per quem Iconomachiæ perfidia reprobatur. Itaque huiusmodi argumentis vti ad probandum, quinisextam esse

Ἀνισαμένης προσφέρειν τοὺς γραικοὺς καταλατίνων κατηγόρους, μάρτυρας, καὶ δικαστάς.

ΝΕΙΛΟΣ.

Οὕτω δὲ τοὺς κανόνας ἐκείνους κυρίους ἡγεῖτο καὶ ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος, ἕως ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διετέλουν ὄντα, ὡς καὶ τὸν πάπαν Ἀδριανὸν Ταρασίῳ γράφοντα διὰ θαύματος ἄγειν τὰ κατ᾽ αὐτὸν, ἐμμένοντα τοῖς ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου κανονικῶς ὁρισθεῖσιν· Ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ´ συνόδου, ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ πρὸς Ταράσιον Κωνσταντινουπόλεως ταῦτα· Εὕρομεν δὲ ἐν τῇ προειρημένῃ ἐπιστολῇ τῇ συνοδικῇ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης μετὰ τὸ πλήρωμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἱεροῦ συμβόλου, καὶ πασῶν τῶν ἁγίων ἓξ συνόδων, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καὶ σεπτῶν χαρακτήρων θαῦμα αἰνέσεως καὶ περιπτύξεως ἄξιον, περιέχον· Ὅτι καὶ τὰ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου δέχομαι μετὰ πάντων τῶν ἐνθέσμως καὶ θειωδῶς ἐκφωνηθέντων

œcumenicam, idem Nile est, quod, dum causa agitur, Græcos proferre accusatores, testes, iudices contra Latinos.

NILVS. CAP. XVII.

ADeo vero ratòs illos Canones Romanus Episcopus habebat, dum pax Ecclesiarum vigebat, vt Hadrianus Papa scribens ad Tarasium admiraretur, quòd is sanctæ huius Synodi Canones & decreta teneret, legito in Actis septimæ Synodi ex Epistola Hadriani Papæ ad Tarasium Constātinopolitanum hæc. Inuenimus autem in prædicta Synodica epistola sanctitatis vestræ post plenitudinem fidei, & confessionem sacri Symboli, & omniū sanctarū sex Synodorū, & de sacris ac venerabilibus characterib⁹ miraculū laude ac veneratione dignissimū contineri: Quia & easdē sanctas sex Synodos suscipio cū omnibus regulis, quæ iure ac diuinitus ab ipsis

περὶ αὐτῆς κανόνων· ἐν οἷς ἐμφέρεται κανὼν πβ´ περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων. Ὅτι μὲν οὖν ὁ κανὼν ἐστὶ καὶ παρὰ τοῦ μακαρίου Ἀδριανοῦ τὸ κύρον ἔχει, τὰ βιβλία φανέντα μαρτυρήσει τῷ λόγῳ· πολὺ δὲ ἄτοπον, μὴ μόνον πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς τῶν συνόδων λατίνους ἀπεχθῶς ἔχειν, ὧν ἡγεμόνες αὐτοὶ κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζειν. Καὶ νῦν μὲν τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τοὺς κανόνας τούτους θαῦμα αἰνέσεως καλεῖν· νῦν δὲ τὸν ἰννοκέντιον, ἢ ἕτερον εἰ τύχοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδοκιμάζειν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Τέταρτον ἐπιχειρεῖς εἰς σύστασιν τῆς πενθέκτης· Ἀδριανὸς ὁ πάπας Ταρασίῳ γράφων κύρον ἔχει τὸν πβ´ κανόνα τῆς πενθέκτης, ἄρα γνησία ἡ πενθέκτη, καὶ ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς ἀριθμητέα· ἀλλ᾽ ἐπλανήθης ὦ θαυμάσιε ἐκ τῆς παρερμηνείας τοῦ χωρίου· αἱ γὰρ τοῦ Ταρασίου φωναὶ, ἃς ἐπαινεῖ ὁ πάπας, οὐ περὶ τῆς ἕκτης συνόδου ῥητῶς διαλαμβά-

promulgatæ ſunt; inter quas cõtinetur Canon LXXXII. de venerandis imaginibus. Quod igitur iſte Canon per ipſum quoq; B. Hadrianum ratus ſit, codices oſtenſi teſtabuntur. At nimis abſurdum eſt, Latinos non ſolum hoſtes eſſe œcumenicarum Synodorum, quorum ipſi duces fuêre; ſed inter ſe etiam digladiari; & modo quidem Hadrianum Papam vocare hos Canones miraculum laude dignum; modo vero Innocentium, vel alium quemcumq; reprobare eoſdẽ.

CONFVTATIO.

Arguis quartò pro quiniſexta. Hadrianus Papa ſcribens Taraſio ratum, habet LXXXII. Canonem quiniſextæ; ergo Synodus illa legitima, eſt & in œcumenicis numeranda. Sed plane erras, & erroris tui cauſa eſt, praua interpretatio. Nam Taraſij voces, quas Papa laudat, non ita habent, vt Græca interpretatio continet, Græce enim ita legitur; Quia

νουσι, καθὼς ἔχει ἡ ἑλληνικὴ ἑρμηνεία· τὸ γὰρ λατινικὸν ὕφος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα, ὃς ἔγραψε Ῥωμαϊστὶ, ἔχει οὕτως· Ὅτι καὶ τὰς αὐτὰς ἁγίας ἓξ συνόδους δέχομαι μετὰ πάντων τῶν κανόνων, οὓς ἐνθέσμως καὶ θειωδῶς αὐταὶ ἐξεφώνησαν· Ὥστε Ἀδριανὸς ὁ πάπας οὐκ ἐπαινεῖ τὸν Ταράσιον ὡς ἐμμένοντα τοῖς ὁρισθεῖσιν ὑπὸ τῆς πενθέκτης, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλ' ὡς ἐμμένοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ πασῶν τῶν συνόδων καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων·

Αὕτη δὲ ἡ περὶ τῶν εἰκόνων ὀρθοδοξία περιείχετο τῷ πβ' τῆς πενθέκτης κανόνι· Καὶ ἐπαινεῖ ὁ πάπας τὴν ὀρθοξίαν, τὸν δὲ κανόνα λεγόμενον οὐκ ἐπικυροῖ ὡς κανόνα· Καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐπιφέρει μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ κανόνος.

Ταύτῃ γάρ φησι, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· τῇ μαρτυρίᾳ τὴν περιεργίαν τῶν πονηρευομένων, καὶ τὴν φλυαρίαν τῶν αἱρετικῶν ἀπώσατο

& eandem ſanctam ſextam Synodum ſuſcipio cum omnibus eius Canonibus. At textus Latinus habet. Quia & eaſdē ſanctas ſex Synodos ſuſcipio cū earū Canonibus. Ita nec Taraſius ſextā Synodum expreſſè poſuit, nec Papa referendo illius voces; ſed corrigendo voces Taraſij, quod ita is dixerat: ſuſſcipio ſanctas ſex Synodos cū earum Canonibus; Papa ſic refert: Poſt confeſſionē ſacri Symboli, & ſex Synodorum: inuenimus & de ſacris imaginibus. Nō ergo laudat Papa Taraſiū, vt decreta quiniſextæ tenentē quemadmodū dicis; ſed vt omniū ſanctarū Synodorū, & rectæ de ſacris imaginibus fidei cultorē. Hæc autem recta de imaginibus fides cōtinebatur in octogeſimo ſecundo Canone quiniſextæ & rectā fidem Papa laudat: illum verò qui dicitur Canon, non vt Canonem probat. Quod ex ijs liquet, quæ infert Papa poſt expoſitū canonē. Hoc enim, inquit, teſtimonio orthodoxæ fidei

ἡ ὑμετέρα ἀδελφικὴ Ἱερωσιώη. Οὐλέγει ὁ πάπας· τούτῳ τῷ κανόνι τῆς ϛ' συνόδου. ἀλλὰ, ταύτῃ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῇ μαρτυρίᾳ· ἐπαινεῖ γὰρ τὸ ἐμπεριεχόμενον, ἀλλ' οὐχὶ ὡς κανόνα· Καὶ τοῦτ' αὐτό ἐστιν, ὅπερ ἔλεγεν ὁ Βιβλιοθηκάριος Αναστάσιος· ὅτι τοὺς τοιούτοις κανόνας ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἐπὶ τοσοῦτον δέχεται ἐν τῇ ζ' συνόδῳ, ὥστε μὴ στέργειν ἐκείνους, οἵτινες ἀντίκεινται τοῖς κανόσι τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. Καὶ ὅτι ἀπαξάπαντας οὐκ εἶχον οἱ λατῖνοι, ἀλλ' ἦσαν αὐτοῖς ἄγνωστοι, εἰς δέ τις κανὼν ὁ περὶ περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων γέγονε γνώριμος διὰ τὸ ἐντεθῆναι τῇ ζ' συνόδῳ κατὰ τῶν εἰκονομάχων· Καὶ τοῦτον ἐπαινεῖ ὁ πάπας ἐν τῇ Ταρασίου ἐπιστολῇ, ἔπειτα ὀνομάζει κανόνα μὲν οὐχὶ, μαρτυρίαν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· Οθεν μάταια ἐπιχειρεῖς· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰς φωνὰς τοῦ Ταρασίου ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα προσκομίζεις οὐ γνησίως ἑρμηνευθείσας διαφέρει γὰρ εἰπεῖν, τὰ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, ὡς

malignorũ curiositatẽ,& hæreticorũ garrulitatẽ vestrũ repulit fraternum sacerdotiũ. Non dicit Papa; Hoc sexte Synodi Canone, sed, hoc testimonio orthodoxæ fidei: laudat enim quod cõtinetur, non vt Canonẽ, & hoc est, quod Bibliothecarius aiebat; Huiusmodi Canones à sede Apostolica ita admitti, vt nullaten⁹ illos recipiat, qui decretis Pontificũ Romanorũ aduersantur, & vniuersos fuisse Latinis incognitos, quia nec interpretes. Erant igitur vniuersi quidẽ incogniti; Vnus vero quidã ex ijs octogesimus secũdus de sacris imaginib⁹ innotuit, quia insertus fuit septimę Synodo cõtra Iconomachos; & hunc laudat Papa in epistola ad Tarasiũ; non quidẽ Canonem illum vocans, sed orthodoxæ fidei testimoniũ. Itaq; vano vteris argumẽto; primò quidẽ, quia voces Tarasij epist. Papæ insertas profers nõ rectè cõuersas. Differt enim dicere; Quæ ab eadem sancta sexta Synodo, vt legitur Gręce;

ἔχει τὸ κείμενον τὸ ἑλληνικόν· Καὶ εἰπεῖν, τὰς αὐτὰς ἁγίας ἓξ συνόδους κατὰ τὸ Ρωμαϊκόν. Καὶ πάλιν τὸ εἰπεῖν, ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῶν, ὡς ἔχει τὸ λατινικόν· Δεύτερον, ὅτι ὁ ἔπαινος τοῦ Ἀδριανοῦ οὐδίδωσι τῷ κανόνι κῦρος, ἀλλ' ἢ μόνον ὅτι ὀρθοδοξίαν περιεῖχεν· ἐκ τούτου δὲ οὐκ ἔτι συνάγειν, τοὺς κανόνας εἶναι γνησίους, καὶ τῆς πενθέκτης οἰκουμενικῆς· ἀλλ' ὅτι ἐν ἐκείνοις οὐκ ὀλίγοις κανόνες, ἐν οἷς ὀρθὰ ἄττα καὶ οὐκ ἀπόβλητα περιέχεται. οὔκουν ἀπεχθῶς ἔχουσιν οἱ λατῖνοι πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς τῶν συνόδων, τὰς μὴ οὔσας οἰκουμενικὰς μὴ ὡς τοιαύτας δεχόμενοι, μᾶλλον δὲ τὰς μήτε ὅλως συνόδους καλεῖσθαι ἀξίας. Οὔτε πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῆς Ρώμης· ὁ γὰρ Ἀδριανὸς ἔχει θαῦμα αἰνέσεως καὶ περιπτύξεως ἄξιον, τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ὑπερεπαινοῦσιν· Ἠγάσθη δὲ ὁ πάπας τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ Ταρασίου περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, ἔγραφε καὶ Λέων Ἰσαυρος πρὸς Γρηγόριον τὸν πάπαν. Διατί ἐν ταῖς ἓξ συνόδοις οὐδὲν ἐῤῥέθη περὶ τῶν εἰκόνων·

Καὶ

& dicere, easdem sanctas sex Synodos, vt hebet textus Latinus, & rursus differt, promulgatæ ab ipsa; & promulgatæ ab ipsis; vt habetur in textu Latino. Secundò, quia ex ea cõmendatione Papæ non fit Canon legitimus, sed probatur tantum, rectam in eo fidem contineri, ex quo non licet colligere, Canones esse legitimos, & quinisextam œcumenicam, sed tãtum, non paucos eius Canones recta & non reijciẽda continere. Quare nec verum est, Latinos esse generaliũ Synodorum inimicos, si non suscipiũt pro œcumenicis quæ non sunt œcumenicæ, imò quæ nec Synodi quidẽ sunt: nec secum pugnant Romani Pontifices. Nam quod Hadrianus habuit pro miraculo laude ac veneratione digno, hoc & ceteri Pontifices extollunt laudibus. Admiratus verò fuit Papa rectã fidem Tarasij de sacris imaginibus nõ Canonem vt Canonẽ, in quo Romani Pontifices conuenêre

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁμολογεῖ ὁ πάπας, ὅτι οὐδὲν ἐρρέθη· ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεύς· οὕτως ἂν προύτεινεν οὔτε ὁ πάπας ἀπεκρίνε τὸ τοιοῦτο τρόπως, εἴπερ ἐνομίζετο καὶ παρὰ γραικοῖς καὶ παρὰ λατίνοις ἡ πενθέκτη οἰκουμενική, καὶ οἱ παρ' αὐτῆς κανόνες κύριοι· ζήτει τὰς περὶ τῆς ζ. συνόδου ἐπιστολάς· οὐχὶ τὸν κανόνα ὡς κανόνα, καθ' ὃ οἱ τῆς Ῥώμης συνεφώνησαν, καὶ συμφωνοῦσι πάντες· Διὸ δὴ καὶ τὸ λέγειν, τοὺς κανόνας τῆς πενθέκτης νομισθῆναι κυρίους ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ῥώμης ἕως διετέλει ὄντα ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκκλησιαστικά, μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν ἀποδοκιμασθῆναι· συγκλώθειν ἐστὶ τὰ ἀσύγκλωστα· ποῦ γὰρ εὑρήσεις περὶ τῆς διχονοίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξισούμενον τῷ πάπᾳ, ὥς φησιν ὁ λς' τῆς πενθέκτης κατὰ τοὺς ψευδοκανόνας τοῦ τρίτου, τῆς β' καὶ τῆς δ' τοῦ κη'· Εἰ τούτους δὴ τοὺς λεγομένους κανόνας ἀειδήποτε ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἀπεδοκίμαζεν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Λέοντος τοῦ πάπα τῶν μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου, πῶς εἶχεν ἔπειτα κυρίους τῆς πενθέκτης τοὺς κανόνας ταυτοφόνους ὄντας τοῖς ἀποδο-

omnes & cōueniunt. Proinde asserere, Canones quinisextæ habitos fuisse ratos à Romanis pontificib. dū Ecclesiarū pax vigebat postea vero fuisse reprobatos, est cōnectere quæ nō coherēt. Vbi enim reperias ante schisma Constantinop. exæquatum Papæ, vt XXXVI. quinisextæ statuit iuxta pseudocanones tertium secundæ Synodi, & XXVIII. Quartæ? si hos titulo tenus Canones Romana semper Ecclesia reprobauit, vt videre est in epist. Leonis papæ parte III. Quartæ Synodi, quomodo ratos postmodum habuit Canones quinisextæ, qui iisdē constant vocibus, quibus & reprobati? & quæ pax erat inter Papā & Patriarcham, qui se æqualē Papæ iactitaret, si Cælestinus condemnabat & remouebat Nestorium Patriarcham Constantinopolitanum; Leo Dioscorum Alexandrinum, Agapetus Anthimū Constantinop. Leo II. Macariū Antiochenum, Hadrianus Tarsiū

Ep. v. iij.

Act. 2. sept. Syn.

χιμαδεῖσιν; καὶ πῶς εἰρηνεύει ὁ πάπας μετὰ τοῦ πατριάρχου ἴσον ἑαυτὸν τῷ πάπᾳ κομπάζοντος, εἴπερ Κελεστῖνος κατέκρινε καὶ μετεκίνει Νεστόριον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Λέων τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον, Ἀγαπητὸς ὁ πάπας Ἄνθιμον Κωνσταντινουπόλεως, Μακάριον Ἀντιοχείας Λέων ὁ πάπας, καὶ Ἀδριανὸς Ταράσιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, γεγραφὼς πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐκ ἂν ἐδέξατο τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν, ἀνθρώπου ἐκ λαϊκοῦ ἀνυψωθέντος εἰς τὸν ἱερατικὸν βαθμὸν, εἰ μὴ ὀρθοδοξοῦντα ἐπέγνω; πῶς ταῦτα ἐγένετο, καὶ εἰρήνη κατεῖχε τὰς ἐκκλησίας, καὶ οἱ κανόνες τῆς πενθέκτης κύριοι ἐνομίζοντο; ἀδύνατα ταῦτα ὦ Νεῖλε. Εἰ γὰρ κύριοι οἱ κανόνες, οὐκ ἂν εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ τοὺς πατριάρχας οἱ Ῥώμης ἐπίσκοποι. Εἰ δὲ εἶχον, οὐ κύριοι οἱ κανόνες. ἀλλ' εἰρήνης μὲν οὔσης, ὑπῆρχον ἄκυροι· μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν παρὰ μὲν λατίνοις εἰσὶν ὥσπερ ἦσαν πώποτε ἄκυροι, τοῖς δὲ ἀνατολικοῖς κύριοι μόνοις, οἷς καὶ γεγόνασι καταβολὴ μεγίστη τοῦ σχίσματος.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις ὑπάγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις ἐρεῖ, οὐκ

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradū Sacerdotalē, nisi orthodoxū cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones pro legitimis habebātur? Nullo modo hæc cōsistunt. Nam si rati erāt Canones, nullā potestatē Pōtifices habebāt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erāt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIII.

SI quis vero dicat, Papam nō subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cū à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

χιμαδεῖσιν; καὶ πῶς εἰρηνεύει ὁ πάπας μετὰ τοῦ πατριάρχου ἴσον ἑαυτὸν τῷ πάπᾳ κομπάζοντος, εἴπερ Κελεστῖνος κατέκρινε καὶ μετεκίνει Νεσόριον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Λέων τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον, Ἀγαπητὸς ὁ πάπας Ἄνθιμον Κωνσταντινουπόλεως, Μακάριον Ἀντιοχείας Λέων ὁ πάπας, καὶ Ἀδριανὸς Ταράσιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, Γεγραφὼς πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐκ ἂν ἐδέξατο τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν, ἀρθέντος ἐκ λαϊκοῦ ἀνυψωθέντος εἰς τὸν ἱερατικὸν βαθμὸν, εἰ μὴ ὀρθοδοξοῦντα ἐπέγνω; πῶς ταῦτα ἐγίνετο, καὶ εἰρήνη κατεῖχε τὰς ἐκκλησίας, καὶ οἱ κανόνες τῆς πενθέκτης κύριοι ἐνομίζοντο; ἀδύνατα ταῦτα ὦ Νεῖλε· Εἰ γὰρ κύριοι οἱ κανόνες, οὐκ ἂν εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ τοὺς πατριάρχας οἱ Ῥώμης ἐπίσκοποι· Εἰ δὲ εἶχον, οὐ κύριοι οἱ κανόνες ἀλλ' εἰρήνης μὲν οὔσης, ὑπῆρχον ἄκυροι· μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν παρὰ μὲν λατίνοις εἰσὶν ὅπερ ἦσαν πώποτε ἄκυροι, τοῖς δὲ ἀνατολικοῖς κύριοι μόνοις, οἷς καὶ γεγόνασι καταβολὴ μεγίστη τοῦ σχίσματος.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις ὑπάγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις ἐρεῖ, οὐκ

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradũ Sacerdotalẽ, nisi orthodoxũ cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones pro legitimis habebãtur? Nullo modo hæc cõsistunt. Nam si rati erãt Canones, nullã potestatẽ põtifices habebãt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erãt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIII.

SI quis vero dicat, Papam nõ subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cũ à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

κιμαθεῖσιν; καὶ πῶς εἰρήνευει ὁ πάπας μετὰ τοῦ πατριάρχου ἴσον ἑαυτὸν τῷ πάπᾳ κομπάζοντος, εἴπερ Κελεστῖνος κατέκρινε καὶ μετεκίνει Νεσόριον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Λέων τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον, Ἀγαπητὸς ὁ πάπας Ἄνθιμον Κωνσταντινουπόλεως, Μακάριον Ἀντιοχείας Λέων ὁ πάπας, καὶ Ἀδριανὸς Ταράσιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, γεγραφὼς πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐκ ἂν ἐδέξατο τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν, ἀνθρώπου ἐκ λαϊκοῦ ἀναφθέντος εἰς τὸν ἱερατικὸν βαθμὸν, εἰ μὴ ὀρθοδοξοῦντα ἐπέγνω; πῶς ταῦτα ἐγίνετο, καὶ εἰρήνη κατεῖχε τὰς ἐκκλησίας, καὶ οἱ κανόνες τὸ πενθέκτης κύριοι ἐνομίζοντο; ἀδύνατα ταῦτα ὦ Νεῖλε· Εἰ γὰρ κύριοι οἱ κανόνες, οὐκ ἂν εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ τοὺς πατριάρχας οἱ Ρώμης ἐπίσκοποι· Εἰ δὲ εἶχον, οὐ κύριοι οἱ κανόνες ἀλλ' εἰρήνης μὲν οὔσης, ὑπῆρχον ἄκυροι· μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν παρὰ μὲν λατίνοις εἰσὶν ὥσπερ ἦσαν πάντοτε ἄκυροι, τοῖς δὲ ἀνατολικοῖς κύριοι μόνοις, οἷς καὶ γεγόνασι καταβολὴ μεγίστη τοῦ σχίσματος. ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις ὑπὸ ἄγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις ἐρεῖ, οὐκ

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradũ Sacerdotalẽ, nisi orthodoxũ cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones pro legitimis habebãtur? Nullo modo hæc cõsistunt. Nam si rati erãt Canones, nullã potestatẽ põtifices habebãt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erãt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIII.

SI quis vero dicat, Papam nõ subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cũ à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

χιμασθεῖσιν; καὶ πῶς εἰρήνευεν ὁ πάπας μετὰ τοῦ πατριάρχου ἴσον ἑαυτὸν τῷ πάπᾳ κομπάζοντος, εἴπερ Κελεστῖνος κατέκρινε καὶ μετεκίνει Νεστόριον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Λέων τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον, Ἀγαπητὸς ὁ πάπας Ἄνθιμον Κωνσταντινουπόλεως, Μακάριον Ἀντιοχείας Λέων ὁ πάπας, καὶ Ἀδριανὸς Ταράσιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, γεγραφὼς πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐκ ἂν ἐδέξατο τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν, ἀθέσμως ἐκ λαϊκοῦ ἀναφανθέντος εἰς τὸν ἱερατικὸν βαθμὸν, εἰ μὴ ὀρθοδοξοῦντα ἐπέγνω; πῶς ταῦτα ἐγίνετο, καὶ εἰρήνη κατεῖχε τὰς ἐκκλησίας, καὶ οἱ κανόνες τῆς πενθέκτης κύριοι ἐνομίζοντο; ἀδύνατα ταῦτα ὦ Νεῖλε. Εἰ γὰρ κύριοι οἱ κανόνες, οὐκ ἂν εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ τοὺς πατριάρχας οἱ Ῥώμης ἐπίσκοποι. Εἰ δὲ εἶχον, οὐ κύριοι οἱ κανόνες ἀλλ' εἰρήνης μὲν οὔσης, ὑπῆρχον ἄκυροι· μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν παρὰ μὲν λατίνοις εἰσὶν ὅπερ ἦσαν πώποτε ἄκυροι, τοῖς δὲ ἀνατολικοῖς κύριοι μόνοις, οἷς καὶ γεγόνασι καταβολὴ μεγίστη τοῦ σχίσματος.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις ὑπάγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις ἐρεῖ, οὐκ

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradũ Sacerdotalẽ, nisi orthodoxũ cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones pro legitimis habebãtur? Nullo modo hæc cõsistunt. Nam si rati erãt Canones, nullã potestatẽ põtifices habebãt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erãt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIII.

SI quis vero dicat, Papam nõ subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cũ à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradũ Sacerdotalẽ, nisi orthodoxũ cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones prolegitimis habebãtur? Nullo modo hæc cõsistunt. Nam si rati erãt Canones, nullá potestatẽ põtifices habebãt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erãt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIII.

SI quis vero dicat, Papam nõ subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cũ à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

ἀνεκτὰ πάντως ἐρεῖ. Διατί; ὅτι παρὰ τῶν πατέρων αὐτὸς τὸ πρεσβεῖον εἰλήφει. Καὶ ἥκιστα φορητὸν, δι' ὧν ἐκεῖνος ἤρθη τε καὶ μέγας εἶναι, τούτοις ἐν οὐδενὶ τίθεσθαι. Ἄλλως τε τὸν οὕτω διακείμενον καὶ ἑαυτὸν ἐστὶν ἀθετεῖν, εἴπερ αὐτός ἐστιν ὁ τοὺς νόμους θεὶς. ὁ δὲ μακάριος Παῦλος παραβάτην ἑαυτὸν φησιν, εἴγε ἃ κατέλυσε, ταῦτα πάλιν οἰκοδομεῖν προθυμεῖται. Εἰ δὲ δέδεικται ὥσπερ ἐν τοῖς δόγμασιν, οὕτω δὴ κἂν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν πατέρων εὐθύνεσθαι, πῶς οὐχ ὑπάγεται τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις; ἢ πῶς δίκαιον, τοὺς ἄλλους ὡς παρὰ τούτῳ προσέχειν, πατέρας τοσούτους αὐτῷ διαγράφοντι.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Πολὺν περὶ τούτου λόγον καταθέμενος, αὖθις τὴν ὑπόθεσιν ἐπαναλαμβάνεις, ἐκεῖνο μάλιστα φροντίζων, ὅπως τὸν πάπαν καταβιβάσῃς. λέγεις οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι φάσκειν, μὴ ὑπάγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς κειμένοις παρὰ τῶν πατέρων νόμοις· ὅτι παρὰ τῶν πατέρων εἰληφὼς τὸ πρεσβεῖον, πῶς ἐξουθενεῖν δύναται τοὺς αὐτὸν μεγαλύναντας; λέγεις, ὅτι διακείμενος οὕτως ἑαυτὸν

gligi,per quos ipse euectus est,& magnus esse videtur. Præterea qui hoc animo est,se quoq; ipsũ damnat; quãdoquidẽ qui leges posuit, ipse est. At B.Paulus præuaricatorem se inquit, si quæ destruxit, hæc iterum ædificare vellet. Quod si ostẽsum est,illum iudicio Patrum esse subditum sicut in dogmatibus,ita & in ceteris; quomodo Patrum legibus non sit subiectus? Quis vero æquum esse dicat, ceteros illum obseruare vt Patrem,qui tantorum Patrum auctoritatem antiquat?

CONFVTATIO.

Multa iam de hoc argumento dixeras,& resumis;illud vnum tibi habens propositum,vt deprimas Papam. Dicis intolerendum esse, si quis dicat ; Papam non subdi legibus Patrum ; Quòd ipse à Patribus accepto primatu,cur eos possit parui pendere, per quos magnus effectus est? Dicis

ὁ πάπας ἀθετεῖ, εἴπερ αὐτός ἐστιν ὁ θεὶς τοὺς νόμους λέγεις, ὅτι δέδεικται, καὶ ἐν δόγμασι, καὶ ἐν ἄλλοις τὸν πάπαν εὐθύνεσθαι· Καί, ὅτι οὐ δίκαιον τιμᾶσθαι ὡς πατέρα τὸν παραγράφοντα τοὺς πατέρας· Εἰ μὲν οὖν ὑγιές ἐστι τὸ σὸν ἐπιχείρημα, πάντως καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὑγιὲς ἔσται· τὸ σὸν οὕτως ἔχει· Ὁ πάπας ἔχει τὸ πρεσβεῖον παρὰ τῶν πατέρων, ἄρα ὑπόκειται τοῖς νόμοις τῶν πατέρων· Ἡμεῖς δέ φαμεν· Οἱ πατέρες ἔχουσι τὰ προνόμια καὶ τὰς τιμὰς παρὰ τοῦ πάπα, ἄρα ὁ πάπας οὐχ ὑπόκειται τοῖς νόμοις τῶν πατέρων, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνοι ὑπόκεινται τοῖς νόμοις τοῦ πάπα· τοῦ δὲ σοῦ ἐνθυμήματος ἡ πρόσληψις ἤδη μὲν ἐξελήλεγκται ψευδὴς οὖσα ταῖς συνοδικαῖς ἀποφάσεσι, καὶ νῦν δὲ ὅμως ἐλεγχθήσεται εἰς παράστασιν τῆς ἀληθείας.

Οἱ τῆς β' συνόδου πατέρες κανόνα ἐγγεγράφεισαν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον· ἀλλ' ὅμως Θεόφιλος ὁ Ἀλεξανδρείας ἀντεποιεῖτο τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταν-

Papã ita affectũ, se ipso damnari; quãdo quidẽ ipse est, qui posuit leges, dicis ostensum esse, Papam & ratione dogmatum & aliarũ rerũ iudicio subdi, & non esse æquum honorari vt Patrem, qui aspernatur Patres. At certè si tuum argumentũ valet, valebit etiã quod ex contrario est. Tu sic arguis: Papa habet primatũ à Patribus, ergo subditus est legibus Patrũ. Nos vero dicimus: Patres habent priuilegia & honores à Papa, ergo Papa non subiacet legibus Patrum, sed potius illi subiacent legibus Papæ. Tui vero enthymematis antecedens falsum esse iam probatum est per Synodorũ testimonia; & nunc etiã ad roborandã veritatem probabitur eius falsitas. Patres secundæ Synodi ediderant Canonẽ, vt Constantinop. haberet honoris prærogatiuam post Romanum. Attamen Theophilus Alexandrinus vindicabat sibi cõsecrationem Episcopi Constantinop. & Dioscorus Alexan- Can 3. Ex vita Chrysost. Leo PP. 3. par. Chalced. epis. 5. 6.

τινουπόλεως, καὶ Διόσκορος Ἀλεξανδρείας ἐχει-
ροτόνησεν Ἀνατόλιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως·
ὅθεν παντί που δῆλον, ὅτι ὁ κανὼν ἐκεῖνος, εἰ καὶ
ὅλως γέγονεν, ἄκυρος ἔμεινεν· διὸ δὴ ἐν τῇ τε-
τάρτῃ συνόδῳ οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα τὸν κανό-
να τοῦτον οὐκ ὀρθῶς προσφέρεσθαι ἔλεγον· καὶ
Λέων ὁ τηνικαῦτα πάπας, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀρ-
χιερεῖς οὐδέποτε ὡς γνήσιον ἐδέξαντο· ὥσπερ καὶ
τὸν τῆς τετάρτης συνόδου, ὃν ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ
προτέρου τινὲς ὑπεξέθεντο· μέχρις οὗ τῆς μα-
κρᾶς κατισχυσάσης ἐπιμονῆς, ὡς μαρτυρεῖ Ἀ-
δριανὸς ὁ πάπας ἐν τῇ β' τῆς ἑβδόμης συνό-
δου πράξει πρὸς τοὺς βασιλέας γράφων, ὁ
Κωνσταντινουπόλεως θρόνος τὴν δευτέραν
ἐκληρώσατο τάξιν, ὑποβιβάσας δηλαδὴ
ἑαυτῷ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνατολικῶν θρόνους,
καὶ μετακινήσας τὰ ὅρια, ἃ ἔθεντο οἱ ἀπό-
στολοι καὶ ἡ πρώτη σύνοδος. Κατέπρα-
ξε δὲ τοῦτό φησιν Ἀδριανὸς, τῇ αὐθεντίᾳ
τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τὸ δεύτερος εἶναι
λαβών.

Εἰ δὲ Μάρκος μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ

drinus consecrauit Anatoliũ Constã-tinop. ex quo manifestum est, Canonẽ illũ, si factus est, nullum robur habuisse. Qua propter legati Papæ Act. XVI. Quartę Synodi immerito illum proferri aiebãt, & Leo tunc temporis Papa, & successores eius nunquam vt legitimum susceperunt; quemadmodũ & XXVIII. Quartæ Synodi, suppositum à quibusdam ad confirmandum priorem illum: donec longa pręualente instantia, vt Hadrianus Papa testatur Act. 2. septimæ Synodi scribens ad Imperatores, Constantinop. sedes locũ obtinuit secundũ; nimirũ inferiores se cõstituens ceteras Oriẽtis Patriarchales sedes; & transferens terminos, quos statuerunt Apostoli, & prima Synodus. Hec autem, vt Hadrianus Papa inquit, sedis Apostolicæ auctoritate hãbuit, vt iam illius beneficio esset secunda.

Si ergo Marcus quidem Alexãdriæ,

Εὐόδιος ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὥς φησιν Εὐσέβιος ἐν τῷ β' καὶ γ' τῆς ἱστορίας, καὶ Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος ἐν τῇ πρὸς Ἀντιοχεῖς ἐπιστολῇ, τοὺς πατριαρχικοὺς ἐκόσμησαν θρόνους τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Πέτρου ὥστε λέγειν τὸν ἐν ἁγίοις Γρηγόριον τὸν Διάλογον ἐν τῇ ρα' ἐπιστολῇ πρὸς Εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας. Ὅτι τρεῖς ὕψωσεν ὁ Πέτρος θρόνους, καὶ εἰς τοὺς τρεῖς εἶχεν· εἶτα ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐδράξατο τῆς δευτέρας χώρας, παραγκωνισάμενος τοὺς δύο, καὶ τοῦτο βεβιασμένῃ ἐνστάσει κατεκτήσατο δι' αὐθεντίας τοῦ πάπα, πῶς οὐκ εὔδηλον, τῶν ἀνατολικῶν θρόνων τὰ προνόμια ἠρτῆσθαι τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα; καὶ πῶς οὐκ εὔδηλον, ὅτι Πέτρου τὴν Ἀλεξανδρείας δεύτερον, καὶ τρίτον καταστήσαντος τὴν Ἀντιοχείας, ἔπειτα τοῦ πάπα νομοθετήσαντος δεύτερον τὴν Κωνσταντινουπόλεως, ἴσην ἔχει ὁ Πέτρος καὶ οἱ διάδοχοι τὴν ἐξουσίαν κατάγε τὸ ποιμαίνειν, καὶ κυβερνᾶν, καὶ διατίθεσθαι τὰ τῆς ἐκκλησίας; Εἰ γοῦν πρεσβεῖον ἐστὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως τὸ εἶναι δεύτερον, τοῦ Ἀλεξανδρείας τὸ τρίτον εἶναι, τοῦ Ἀντιοχείας τὸ εἶναι τέταρτον; καὶ ταῦτα ἔχουσι παρὰ τοῦ

& Euodius Antiochiæ; vt inquit Eusebius lib. 2. & 3. Historiæ, & S. Ignatius Martyr in epist. ad Antiochenos; Patriarchalibus pręsedere sedibus auctoritate Petri; vt plane S. Gregorius magnus epist. CI. ad Eulogium Alexandrinũ dicat: tres à Petro sedes fuisse sublimatas & vnum tres habuisse: Deinde Constantinop. extrursis illis secundus est habitus; & hoc assidua instantia consecutus per auctoritatẽ Papæ; an non manifestum est priuilegia Orientalium sedium pendere ab auctoritate Papæ? An non manifestũ est, quòd Petro constituente secundũ Alexandrinũ, Antiochenum tertiũ; Papa vero post modum concedente, vt secundus esset Constantinop. parẽ habet Petrus & successores potestatẽ in pascendo, gubernando, & instituẽdo Ecclesiastico ordine? Itaque si prerogatiua Constantinop. est, esse secũdum, & Alexandrini esse tertium, & Antiocheni esse quartum: & hæc ha-

πάπα, οὐκ ἀληθῆ λέγεις Νεῖλε, ὅτι παρὰ τῶν πατέρων εἴληφεν ὁ πάπας τὸ πρωτεῖον. ἀληθὲς δὲ, ὅτι παρὰ τοῦ πάπα εἰλήφασιν οἱ πατέρες τὰ προνόμια. Καὶ εἴπερ κατὰ σὲ παρ' αὐτῶν ἔχει τὸ πρεσβεῖον, ἐκείνων τοῖς νόμοις ὑπάγεται· οἱ δὲ ἀνατολικοὶ πατριάρχαι παρὰ τοῦ πάπα ἔχουσι τὸ πρεσβεῖον τοῦ εἶναι δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον· ἄρα κατὰ σὲ ἐπάναγκες ὑπάγονται τοῖς νόμοις τοῦ πάπα. Εἰ δὲ φαίης, οὐ παρὰ τῶν πατριαρχῶν, οὓς ἐτίμησεν ὁ πάπας, ἀλλὰ παρὰ συνόδων οἰκουμενικῶν εἶναι τὸ πρεσβεῖον τοῦ πάπα, ἀπίθανα λέγεις καὶ ἀμήχανα· Οὐ τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατεῖν βούλεται ἡ πρώτη σύνοδος, καὶ σώζεσθαι τὰ πρεσβεῖα ταῖς ἐκκλησίαις κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν.

Εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου ὁ πάπας εἶχε τὰ πρωτεῖα, πῶς τὸ πρεσβεῖον εἴληφε παρὰ συνόδων οἰκουμενικῶν; οὐκ ἐξουθενεῖ τοίνυν τοὺς πατέρας ὁ πάπας, τοῖς ἐκείνων νόμοις μὴ ὑπαγόμενος· εἰ γὰρ ὑπήγετο τοῖς ἐκείνων νόμοις, ἦν ἂν παραβάτης

bent à Papa: non est verum quod ais, Papã à Patribus habuisse primatũ; sed contra, Patres habuisse à Papa priuilegia, & si per te, à quibus quisq; honores sumit, legibus illorũ est subditus; Orientales vero Patriarchæ habent honores à Papa, vt secundũ, tertiũ, & quartum obtineant locum; certe etiã Papæ legibus necessariò per te subdũtur. Si dicas, non esse primatum Papæ à Patriarchis, quos honorauit Papa; sed ab œcumenicis Concilijs: dicis quæ nullomodo constant. Prima Synod⁹ in sexto Canone præcipit, antiquos obseruari mores, & vetusta Ecclesiarũ priuilegia nõ turbari. Si ergo Papa primatũ habebat ante Nicænã Synodũ; vt expresè fatetur & ipsa in hoc eodem Canone recitato à Rom. Act. 16. Quatæ Synodi; quomodo primatu honoratus est à Concilijs generalibus? Non itaq; contemnit Patres Papa, quia legibus illorũ nõ subditur; nam si subderetur, Euangelico non

τῆς ἀγγελικῆς θεσμοθεσίας, δι' ἧς ποιμαίνειν τῷ Πέτρῳ προστέτακται, οὐ ποιμαίνεσθαι· Καὶ φύλαξ ἐστὶ τῆς ἀμπέλου, οὐ φυλάττεσθαι· καὶ ἰατρὸς τὴν ῥῶσιν χαριζόμενος τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ὑγιάζεσθαι κατὰ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις. Σὺ δὲ ὅτε λέγεις παραβάτην τὸν πάπαν, ὅτι τοὺς νόμους οὓς ἔθετο οὐ φυλάττει, λαμβάνεις τὸ σοὶ δοκοῦν ὡς ὁμολογούμενον· ὥσπερ εἰ κυρωθέντες ἦσαν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ πάπα οἱ ψευδοκανόνες τοῦ πειθέκτης· ποῦ τοίνυν ἀθετεῖ ἑαυτὸν ὁ πάπας, διὰ τὸ ἀθετεῖν ἃ μηδέποτε ἐδοκίμασεν; οὔτε γοῦν ἔδειξας τὸν πάπαν ἐν τοῖς δόγμασιν εὐθυνόμενον κανονικῶς καὶ ἐνθέσμως, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν πατέρων κρινόμενον· ὅθεν οὐδ' ὃ ἐπιφέρεις ὡς ἀποδειχθέν, ἔχει σκιὰν ἑωτιναοῦν ἀληθείας, ὅτι τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις μὴ ὑπαγόμενος ὁ πάπας διαγράφει τοσούτους πατέρας.

ΝΕΙΛΟΣ

obtemperaret dicto, quo iussus est Petrus pascere, non pasci; & custos esse vineæ, non custodibus subesse, & medicus esse valetudinem largiens Ecclesiæ membris, non ipse sanari iuxta Synodorum sententias. Tu vero quãdo transgressorem vocas Papam, quia leges quas posuit non obseruat; accipis vt cõfessũ quod placet; quasi vero quinisextæ pseudocanones firmati essent auctoritate Papæ. Vbi ergo damnat se ipsum Papa, dũ damnat quæ nunquam probauit? Ita nec Papam ostendisti legitime iudicatum & damnatum in causa Dogmatum, nec in alijs Patrum iudicio subiectum: quare id etiam quod subdis tanquam demonstratum, nullam habet veritatis vmbram; nimirum, si Papa non subditur Patrum legibus, per hoc fieri, vt ab ipso contemnantur.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, μὴ εἶναι τὸν πάπαν ἐπίσκοπον ἀφωρισμένος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπίσκοπον, πῶς οὐ σφόδρα τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστί; πρῶτον μὲν γὰρ δέδεικται ἀνωτέρω, ὁμοταγῆ τοῦτον εἶναι τοῖς ἄλλοις τῶν ἐπισκόπων· ἔπειτα ἐν πάσαις ταῖς οἰκουμενικαῖς τῶν συνόδων Ῥώμης ἐπίσκοπος ὀνομάζεται. Εἰ δὲ ὅτι ἐν οἷς αὐτὸς ἐπιστέλλει, οὐ Ῥώμης ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ὀνομάζει, ἐχέτω τὰ ἴσα διὰ ταῦτα καὶ Κύριλλος· ἔστι γὰρ ὅπου ἁπλῶς ἐπιγράφεται, Κυρίλλῳ ἐπισκόπῳ. Καὶ πολλῷ πλέον ἐκείνου, ὅσῳ καὶ παρ' ἄλλων τὰ τοιαῦτα ἀκούει· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καί τις ἐπίσκοπος ἐν οἷς γράφει, οὐ προστίθησι τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὄνομα, μηδὲ ἐπίσκοπος ἔστω λοιπόν· ἀλλ' ἂν μὲν γράφῃ ἐπίσκοπος μόνον, φευγέτω τὴν προσγραφὴν καὶ καθολικὸς τῆς οἰκουμένης ἐπίσκοπος ἔστω· ἂν δὲ καὶ τοῦτο ἀφῇ, καὶ ὑπὸ τὸν τοιοῦτον ἔστω. Καὶ

NILVS. CAP. XIX.

DIcere autem, Papam non esse certi loci Episcopum, sed absolute Episcopũ, quomodo non sit cũ valde manifestis pugnare? Primò enim ostẽsum supra est, illum & ceteros Episcopos esse eiusdem ordinis. Deinde in cunctis œcumenicis Concilijs Romæ Episcopus vocatur. Si vero quia in suis litteris non se Romæ Episcopum sed absolutè Episcopũ scribit, habeat propterea hoc idẽ & Cyrillus: is enim alicubi absolutè ita inscribitur, Cyrillo Episcopo, & multò magis hoc Cyrillus habeat, quòd & ab alijs hoc illi datur. Similiter si quis Episcopus, quando scribit, non addat, Episcopi titulũ, hic ne Episcopus quidem esto. sed si solũ se Episc. vocet, certi loci limites fugiat, & sit vniuersalis orbis terrarum Episc. si vero & hoc supprimat, hic ne Episcopus quidem esto,

1. Part. Cõ. Eph. cap. 32.

πῶς οὐ ταῦτα αἰνίγματι παραπλήσια.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ τὸ περὶ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς φρονεῖν καὶ λέγειν, ὅσα εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς ἐπίσκοπος, πεπλήρωται ἐπὶ σοὶ τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο, οὐαὶ οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος· οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες· Κατὰ γὰρ τὴν σὴν ἐπιστήμην τὸ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ οἰκουμενικὸν ἐπίσκοπον, πρὸς ἄλληλα μάχεται· ἀλλ᾽ ὦ γενναῖε οὐχ οὕτως ἔχει. Ἤδει καὶ Ἀθανάσιος Ἰούλιον ἐπίσκοπον ὄντα Ῥώμης, καὶ ἑαυτὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, ἀλλ᾽ ὅμως ἀνῆλθεν κληθεὶς εἰς Ῥώμην πρὸς Ἰούλιον, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπελογήσατο· Καὶ ὁ πάπας πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ κατηγόρους τοῦ Ἀθανασίου γράφων, πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα λέγει μαρτυροῦντα αὐτῷ τὴν ἐπὶ τοὺς ἀνατολικοὺς ἐξου-

& quomodo hæc non sint ænigmati similia.

CONFVTATIO.

Si cum manifestis pugnare est, sentire & loqui de primatu papæ quecunq; supra dicta sunt, quòd & Romæ Episcopus, & Episcopus vniuersalis; impletum in te illud est: Væ ponẽtes tenebras lucem, & lucẽ tenebras; sapiẽtes in oculis vestris, & corã vobismet ipsis prudentes. Namq; iuxta tuã doctrinã hæc duo pugnant inter se, esse Romæ Episcopũ & Episcopũ vniuersalẽ. Non ita res habet; Norat Athanasius se Episcopum Alexandrinum, & Iulium Romanum, ascendit tamen vocatus Romã ad Iulium Episcopum, & rationẽ de se reddidit, & Papa scribens ad Antiochenos accusatores Athanasij, multa dicit & magni ponderis, quæ testantur iurisdictionem eius in Orientales; inter alia vero ad

σίαν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα πρὸς τὸ τέλος.

Εἰ γὰρ καὶ ὅλως, ὥς φασὶ, γέγονέ τι ἁμάρτημα, ἔδει κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα, καὶ μὴ οὕτως γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, ἔδει γραφῆναι πᾶσιν ἡμῖν, ἵν' οὕτως παρὰ πάντων ὁρισθῇ τὸ δίκαιον. ἐπίσκοποι γὰρ ἦσαν οἱ πάσχοντες, καὶ οὐχ αἱ τυχοῦσαι ἐκκλησίαι αἱ πάσχουσαι, ἀλλ' ὧν αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι δι' ἑαυτῶν καθηγήσαντο· διατί δὲ περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως μάλιστα οὐκ ἐγράφετε ἡμῖν; ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι τοῦτο ἔθος ἦν, πρότερος γράφεσθαι ἡμῖν, καὶ οὕτως ἔνθεν ὁρίζεσθαι τὰ δίκαια· εἰ μὲν οὖν τι τοιοῦτον ἦν ὑποπτευθὲν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν ἐκεῖ, ἔδει πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν γραφῆναι.

Εἶτα· Ἃ γὰρ παρειλήφαμεν παρὰ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ταῦτα καὶ ὑμῖν δηλῶ· καὶ οὐκ ἂν ἔγραψα, φανερὰ ἡγούμενος εἶναι ταῦτα παρὰ πᾶσιν, εἰ μὴ τὰ γενόμενα ἡμᾶς ἐτάραξεν.

Εἰ παρ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐστὶν, γράφεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης,

finem hæc.

Nã ſi omnino, vt dicitis, aliquid peccatũ eſt, oportebat ſecundũ Canonẽ Eccleſiaſticum, & non ita fieri iudicium; oportebat ad nos omnes ſcribi, vt quod iuſtum eſt decerneretur ab omnibus. Epiſcopi enim erant qui patiebantur, & principales Eccleſiæ quæ patiebãtur, quibus ipſi per ſe ſe Apoſtoli præfuerunt. Cur vero de Alexãdrina potiſſimũ ciuitate nõ ſcripſiſtis ad nos? An neſcitis hũc morẽ fuiſſe, vt prius ſcribatur ad nos, atq; ita hinc definiantur quæ iuſta ſunt? ſi talis igitur erat ſuſpicio de Epiſcopo illius vbis ſcribendum erat ad hanc Eccleſiam. Athan. Apol. 2. 1. ad Rõ. Synod.

Deinde: Quæ enim accepimus à B. Apoſtolo Petro, ea vobis ſignifico, nec certè ſcripſiſſem, quæ omnibus manifeſta eſſe arbitror, niſi nos turbaſſent, quæ geſta ſunt.

Si tradita eſt ab Apoſtolo Petro hæc inſtitutio, vt ſcribatur Epiſcopo Ro-

mano, & definiantur inde quæ iusta sunt, vt epist. inquit, quá pro se affert magnus Athanasius; omnino necesse est, Papá & Romæ esse vt certi loci Episcopú, & absolutè Episcopú œcumenicum. Sciebat Cyrilus Cœlestinú Romæ esse Episcopum, nō tamen audet citra obtentá à Papa licentiá abdicare se Nestorij cōmunione, sciebat vniuersa tertia Synodus Papam esse Romæ Episcopú; implorat tamen cōtra schismaticos indignationé Papæ, vt per eam castigerétur. Quid multa? satis hæc de redictum, & plena sunt Act. Synodorú. Hoc igitur abnagare, cú manifestis pugnare est: & asserere, Papam cú ceteris Episcopis esse eiusdem in iurisdictione ordinis, est mētientes facere Patres Conciliorú, qui tam varijs titulis Papæ excellentiam celebrarunt. Hæc autem Cyrillo, aut cuiuis Episcopo quomodo conuiát? si enim legeretur in Actis Synodorú, esse aliquem aliū Episcopum, qui &

πρακτικοῖς τῶν συνόδων ἕτερός τις ἐπίσκο-
πος καὶ οἰκεῖον ἔχων ἀφωρισμένως θρόνον, καὶ
ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας αὐθεντίαν
ἐπιδεικνύμενος, ἠκολούθει ἂν ἃ ἐπιφέρεις ἄ-
τοπα· νῦν δὲ τοιούτου ὄντος μόνου τοῦ πάπα, τί
χρὴ ἐπιφέρειν τὰ ἀναρμόστως ἔχοντα, ὅτι πα-
ρασιωπῶν τις ἐπίσκοπος τὸ ἑαυτοῦ ἀξίωμα,
οὐκ ἂν εἴη ἐπίσκοπος· Εἰ δὲ ἁπλῶς ἐπίσκο-
πον ἑαυτὸν ἐπιγράφοι, καθολικὸς ἂν εἴη τῆς οἰ-
κουμένης ἐπίσκοπος· Οὐ γὰρ ἐκ τῆς προση-
γορίας τεθείσης ἢ μὴ προστεθείσης ἐστὶν ἢ μὴ
ἔστιν τοιοῦτος ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος· οὐδ᾽ ἐκ τῶν λό-
γων εἰσὶ τὰ πράγματα, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πραγ-
μάτων οἱ λόγοι· Καὶ Κύριλλος οὖν καὶ ὁστισ-
οῦν ἐπίσκοπος, ἂν μὴ προσαφθῇ τὸ τίνος, οὐχ
ἕξει ποτὲ τὸ καθολικὸς εἶναι. Καὶ ὁ πάπας
εἴτε ἁπλῶς εἴτε Ῥώμης καλούμενος ἐπίσκο-
πος, οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὸ Πέτρου εἶναι διά-
δοχος, δηλονότι καὶ Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς
ἐπίσκοπος.

ſuam priuatam haberet ſedem, & in totum Eccleſiæ corpus auctoritatem exerceret, ſequerentur abſurda, quæ infers. Nunc vero cum talis Epiſcopus ſit ſolus Papa, quid opus eſt inferre, quæ minime congruunt? Quod ſi quis Epiſcopus ſupprimat nomen dignitatis, nō ſit Epiſcopus: ſi vero ſimpliciter Epiſcopum ſe inſcribat, vniuerſalis ſit orbis terrarum Epiſcopus? Non enim ex appellatione poſita, vel non poſita eſt, vel nō eſt talis qui ſcribit; nec res ex vocibus ſunt, ſed voces è rebus. Itaq; ſiue Cyrillus, ſiue quicumq; alius Epiſcopus, ſi forte non addiderit, cuius loci ſit Epiſcopus, nunquam erit vniuerſalis, & Papa ſiue ſimpliciter, ſiue Romæ Epiſcopus dicatur; ſemper habet quod ſit Petri ſucceſſor, hoc eſt & Romæ & totius orbis Epiſcopus.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀλλ' οὐδ' ὥς φασι, μόνος ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος ἔχει τὸ ἀποστολικὸς ὀνομάζεσθαι· δῆλον τῆς ια' πράξεως τῆς ς' συνόδου· Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐν ταύτῃ ἁγιωτάτης τῆς θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας (δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως) ὁμοίως δὲ ἐν τῇ ς', καὶ ἐν τῇ ζ' ἕκαστος τῶν καθολικῶν θρόνων ἀποστολικὸς ὀνομάζεται· ὥστε εἴτις ἐθέλοι τὰ δίκαια λογίζεσθαι, ἢ καὶ πάντας διὰ ταῦτα τῶν ἴσων ἀξιώσει τῷ Ῥώμης θρόνῳ· ἢ μηδὲ ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος διὰ ταῦτα τὸ ἐξαίρετον κατὰ τῶν ἄλλων ἐχέτω, ἕως ἂν τὸ κοινὸν ἴδιον γενέσθαι χώραν οὐκ ἔχῃ.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ μὲν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων μὴ ἦν τὸ κοινὸν τῆς προσηγορίας κατιδεῖν ὁμοῦ καὶ τὸ διάφορον, εἶχες ἂν εὐλογοφανῆ

NILVS. CAP. XX.

SEd neq; sola, vt aiunt, Romana sedes habet, vt vocetur Apostolica. constat ex XI. sextæ Synodi Actione, vbi legitur; Constantinus religiosissimus Archidiaconus huius S. Dei Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ; hoc est Cőstantinopolitanę, similiter Act. 6. & 7. sedes quaque principalis vocatur Apostolica. Vt si quis quæ iusta sunt, disceptare velit, vel omnes propter hæc æquali dignas honore censere debeat cum Romana sede; vel nec Romana sedes propter hoc superęmineat ceteras, dum non licet commune in priuatum transire.

CONFVTATIO.

Si in Actis Synodorum non esset obuia & appellationis communio, & simul differentia, haberent aliquam

τὴν σῶν λόγων αἰτίαν. Εἰ δὲ ἐν ἐκείνοις πολλῷ μᾶλλον λάμπει τὸ διάφορον ἢ τὸ κοινόν, πόθεν ὦ θαυμάσιε τὴν τοσαύτην πέποιθας ἀβλεψίαν, οὐδέποτε τοὺς ἀνατολικοὺς ὄψει θρόνους καλουμένους χωρὶς προσθήκης ἀποστολικούς, ἀλλὰ μετὰ διαστολῆς καὶ ὑφέσεως· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἀποστολικοὶ ὅλως ἐπιγράφονται ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις τῶν συνόδων. μόνος γὰρ ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος ἀποστολικὸς ἐν τῇ τρίτῃ καλεῖται συνόδῳ. Κατὰ γοῦν τὴν δευτέραν πρᾶξιν Κύριλλος ἁπλῶς Ἀλεξανδρείας, Ἰουβενάλιος ἱεροσολύμων· ἀρκάδιος δέ, καὶ προϊέκτος, καὶ Φίλιππος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου καλοῦνται ληγάτοι. Καὶ τοῦτο καθεξῆς εὑρήσεις ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ, μόνους δηλαδὴ τοῦ πάπα τοὺς ληγάτους ἐπιγραφομένους τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, τοὺς δὲ ἀνατολικοὺς θρόνους ψιλῶς ἐκφερομένους· παραπλησίως κἀν τῇ τετάρτῃ οἱ ἀνατολικοὶ θρόνοι γυμνῶς ἐκφέρονται, οἱ δὲ τοῦ πάπα ληγάτοι τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ προσηγορίαν ἔχουσιν ἄνω καὶ κάτω συμπλεκομένην. Εὐθὺς οὖν ἐν τῇ

tua dicta excusationem, sed si multò magis elucet in illis differentia, quàm communitas, cur in tanta luce caligas? Nunquam reperies Orientales sedes vocari Apostolicas absq; additamento, sed cum distinctione & diminutione. Quinimo in vetustioribus Concilijs nequaquam sibi arrogabant Apostolici titulũ; sola enim Romana sedes vocatur Apostolica in tertia Synodo. Certe secunda eius Actione Cyrillus simpliciter Alexandrinus, Iuuenalis Hierosolymitanus; Arcadius, & Proiectus, & Philippus Apostolicæ sedis vocatur legati, & hoc deinceps in illa Synodo reperies, nimirũ solos Papæ legatos sedis Apostolicæ dictos, sediũ vero Orientalium inscriptos simpliciter. In quarta Synodo pariter Oriẽtales sedes nudè proferuntur legati autem Papæ Apostolici titulo passim exprimuntur. Itaq; Actione prima in ipso exordio: Paschasinus, inquit, sedis Apostolicæ legatus dixit: Beatis-

πρώτῃ πράξει. Ταράσιος, φησὶ, φύλαξ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἔφη. Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ ὅλως οὐκ ἔστιν δυσαρίθμητα ἐν τῇ δ' συνόδῳ τὰ τοιαῦτα. Εἶτα κατὰ τὴν ς' σύνοδον ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πράξει εὑρήσεις τοὺς ἀνατολικοὺς ἁπλῶς μνημονευομένους, τοὺς δὲ ἀπὸ Ῥώμης οὕτω· Θεόδωρος καὶ Γεώργιος καὶ Ἰωάννης οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐφεξῆς φυλαττόμενον μέχρι τῆς ια' πράξεως, ἐν ᾗ μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐπισκόπων κεῖται ἑλληνιστί, ὃ προφέρεις· Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐν ταύτῃ ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας· Καὶ συναρπάζεις τὸ χωρίον ἀνεξετάστως εἰς μαρτύριον, οὐ συνορῶν, ὅτι ἄλλο θρόνος ἀποστολικὸς, καὶ ἄλλο ἀποστολικὴ ἐκκλησία, ἣν μίαν εἶναι ἀνάγκη ἁπανταχοῦ διεσπαρμένην

θρόνον

ſimi & Apoſtolici Epiſcopi Romæ, qui eſt omnium Eccleſiarum caput, mandata habemus,&c.Nec facile numeraueris in quarta Synodo huius tituli repetitionem. In ſexta quoq; Synodo, Act. 1. Orientales ſimpliciter ſcriptos reperies, Romanos vero ita. Theodorus,& Georgius, & Ioannes tenentes locum S. Papæ ſedis Apoſtolicæ ſenioris Romæ, & hoc deinceps obſeruatum vſque ad XI. Act. in qua poſt enumerationem Epiſcoporum habetur in græco quod citas. Conſtantinus religioſiſſimus Archidiaconus huius ſanctiſſimæ Dei Catholicæ & Apoſtolicæ magnæ Eccleſiæ. Et locum non examinatum arripis, vt ſuffragetur tibi. Nec animaduertis,aliud eſſe ſedem Apoſtolicam, & aliud Eccleſiam Apoſtolicam; quã neceſſe eſt vnam eſſe vbiq; diffuſam. Sedem vero Apoſtolicam eſſe Conſtantinopolitanam, nec ipſi vnquam dicere,aut eo titulo ſe ſubſcribere auſi

θρόνον δὲ ἀποστολικὸν εἶναι τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὔτ' αὐτοί ποτε εἰπεῖν ἢ καθυπογράψαι ἐτόλμησαν οἱ παρανόμως ἑαυτοὺς ἐπιφημίσαντες οἰκουμενικοὺς πατριάρχας· Καὶ γοῦν ὁ μακάριος Λέων ὁ πάπας Μαρκιανῷ τῷ Αὐγούστῳ περὶ Ανατολίου γράφων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μεμφόμενος τ' ἀνδρὸς τὸ ὑπέρμετρον· Αρκείτω, φησὶν, Ανατολίῳ, ὅτι βοηθούσης τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, καὶ συγκαταθεμένης τῆς ἐμῆς σπουδῆς γέγονεν πόλεως τηλικαύτης ἐπίσκοπος· μὴ δὴ ἀπαξιούτω τὴν βασιλίδα πόλιν, ἣν οὐ δύναται ἀποστολικὸν θρόνον ποιῆσαι.

Οθεν καὶ ἡ μάταιος ἐλέγχεται φιλοτιμία τῶν λεγόντων, ὅτι πρῶτος Βυζαντίου ἐπίσκοπος ὁ πρωτόκλητος Ανδρέας· Εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, πῶς οἱ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοποι τῆς τ' ἀποστολικοῦ προσηγορίας οὐ κατετρύφων ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς συνόδοις· καὶ διατί τοσούτους ἀγῶνας ἠγωνίσαντο, τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ἀπορκύψαι φιλοτιμούμενοι· Τί δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον, ὃ προφέ-

ſunt, qui ſe Patriarchas œcumenicos nullo iure appellarũt. Itaq; S. Leo Papa ſcribens Marciano Auguſto de Anatolio Conſtantinop. & reprehẽdẽs immoderatum hominis ſtudiũm; ſatis inquit, ſit prædicto, quòd veſtræ pietatis auxilio, & mei fauoris aſſenſu Epiſcopatum tantæ vrbis obtinuit. Non dedignetur Regiam ciuitatem, quam Apoſtolicam non poteſt facere ſedem. 3. Part. Chalced. Epiſt. 6.

Ex quo etiam refellitur inanis ambitio dicentium, primum Byzantij Epiſcopum fuiſſe Andream Apoſtolum. Nam ſi hoc eſſet, cur Epiſcopi Conſtantinopolitani in Concilijs œcumenicis Apoſtolici titulum ſibi frequentiſſimè non arrogarunt? cur vero tot labores ſuſceperunt, cupientes ſe ſe attollere ſupra ceteros Patriarchas.

Quid? quòd hic ipſe locus, quem profers ex XI. Act. ſextæ Synodi,

ρεις ἐκ τῆς ια´ πράξεως τῆς ϛ´ συνόδου, φανερῶς προσθήκην πέπονθε τῆς λέξεως ἐκείνης, ἀποστολικῆς, ὁ γὰρ ἀρχαῖος ἑρμηνεὺς οὔπω λατινικῶς μετήνεγκεν.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος ταύτης τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας. Καὶ μή μοι λέγε, ὅτι λατῖνος ἦν· οὔπω γὰρ ἦσαν τότε τῆς διχονοίας αἱ ὑποψίαι· καὶ μαρτυρεῖ τῇ ἀκεραιότητι τοῦ λατίνου ἑρμηνέως ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια· οὐ γὰρ ἂν εὕροις ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων παρ' ἀρχὴν Κωνσταντινουπόλεως ἀποστολικὸν ἐπιγραφόμενον, τοὺς δὲ τοποτηρητὰς τοῦ πάπα καὶ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ια´ τῆς ϛ´ συνόδου πρᾶξιν ἀποστολικοῦ θρόνου μνημονευομένους, καὶ ἐφεξῆς μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὅρου, ἐν ᾗ Πέτρος ὑπογέγραπται τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων, καὶ Γεώργιος ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, μετὰ τῆς ὀφειλομένης ἀεὶ προσθήκης ὡς εἴρηται, καὶ τοῦτο πρῶτον ἐν τῷ τέλει τῆς ϛ´ συνόδου· ὁ δὲ Ῥώμης θρόνος ἄνωθεν καὶ ἀποστολικὸς Ῥώμης,

manifeſtè additamentum paſſus eſt vocis illius, Apoſtolicæ? Nam antiquus interpres ita Latinè tranſtulit.

Conſtantinus Deo amabilis Diaconus huius S. Dei Eccleſiæ.

Neq; dicas, interpretem fuiſſe Latinum; nondum enim ortæ erant ſuſpiciones ex Orientali diſſenſione; probatq; integritatem interpretis rei veritas. Nam in Actis Synodorũ nuſquam videbis Patriarcham Cõſtantinopolitanum Apoſtolici titulo inſignitum; at vero legatos Papæ & in ipſa XI. ſextæ Synodi Actione ita vocatos, & deinceps vſque ad ſubſcriptiones definitionis, in qua ſubſcriptus eſt Petrus Apoſtolicæ ſedis Alexandrinorũ, & Georgius locum tenẽs Apoſtolicæ ſedis Hieroſolymorum, cum adiectione ſemper, vt dictum eſt; ſed ibi primum ad finem ſextæ Synodi. At Romana ſedes ab initio & Apoſtolica Romæ, & abſolutè

manifestè additamentum passus est vocis illius, Apostolicæ? Nam antiquus interpres ita Latinè transtulit.

Constantinus Deo amabilis Diaconus huius S. Dei Ecclesiæ.

Neq; dicas, interpretem fuisse Latinum; nondum enim ortæ erant suspiciones ex Orientali dissensione; probatq; integritatem interpretis rei veritas. Nam in Actis Synodorũ nusquam videbis patriarcham Cõstantinopolitanum Apostolici titulo insignitum; at vero legatos Papæ & in ipsa XI. sextæ Synodi Actione ita vocatos, & deinceps vsque ad subscriptiones definitionis, in qua subscriptus est Petrus Apostolicæ sedis Alexandrinorũ, & Georgius locum tenẽs Apostolicæ sedis Hierosolymorum, cum adiectione semper, vt dictum est; sed ibi primum ad finem sextæ Synodi. At Romana sedes ab initio & Apostolica Romæ, & absolutè

καὶ ἀποστολικὸς κατ' ἐξαίρετον ἐπιγράφεται ἀπολύτως· τοῦτο δηλαδὴ σημαινουσῶν τῶν ἁγίων συνόδων, ὅτι καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὁ πάπας, καὶ ἐπίσκοπος ἁπάσης τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ λοιποὶ ἀποστολικοὶ θρόνοι ἀφωρισμένως εἰσὶ μόνον ἀποστολικοί, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀπολύτως· ὅπερ καὶ ἐν τῇ ζ' συνόδῳ περιδήλως φαίνεται· ἐκεῖ γὰρ συνεχῶς ἀποστολικοὶ καλοῦνται, ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει. Πέτρος καὶ Πέτρος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι καὶ πρεσβευταὶ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας εἶπον· λεγέτω ἡμῖν ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ παραδέχεται τὰ γράμματα τοῦ ἁγιωτάτου πάπα. Καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐσήμηνε Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐν τῇ πρὸς Ἀδριανὸν τὸν πάπαν ἐπιστολῇ τῇ ἐμφερομένῃ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς ζ' συνόδου, φάσκων·

Ἡ οὖν ἀδελφικὴ ὑμῶν ἀρχιεροπρεπὴς ἁγιωσύνη ἐνθέσμως καὶ κατὰ θεοῦ βούλησιν πρυτανεύουσα τὴν ἱεραρχικὴν ἁγιστείαν, διαβόητον ἔχει τὴν δόξαν.

Τὸ γὰρ πρυτανεύεσθαι τὴν ἱεραρχικὴν

Apostolica per excellentiam nuncupatur. Vt sanctæ Synodi illud planè significent, quòd Papa & Romæ sit Episcopus & Episcopus vniuersæ Ecclesiæ; ceteræ vero sedes Apostolicæ limitata dignitate sint Apostolicæ, non illimitata. Quod & in septima Synodo palam est: in illa enim assiduò leguntur sedes Apostolicæ Orientalis Diœceseos; Romana vero etiã absolutè, vt Actione secunda; Petrus & Petrus Deo amabiles Presbyteri & legati Apostolicæ cathedræ dixerunt: Dicat nobis S. Synodus, si admittat litteras Sãctissimi Papæ. Hoc innuebat Tarasius scribens Hadriano Papę his verbis.

Vestra igitur fraterna, summóque sacerdotio decoracta sanctitas legitimè ac secundum Dei voluntatem gubernans sacrum hierarchicum ordinem, percelebrem habet gloriam.

Quod enim absolutè ait, Hierarchicũ

ἀγιστείαν ἀπολελυμένως παρὰ τοῦ πάπα, τῆς κατὰ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν ἀποστολικῆς διοικήσεως σημαντικόν ἐστι· φησὶ γὰρ, ὅτι Πέτρου τοῦ θείου ἀποστόλου τὴν καθέδραν ἐκληρώσατο· Καὶ τούτου σαφὲς τεκμήριον, ὅτι οὐδεὶς ποτε τῶν πατριαρχῶν εἶχεν τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ πατρὸς ἐπωνυμίαν, εἰ μὴ μόνος ὁ πάπας· ἐν τῇ β΄ πράξει τῆς ζ΄ συνόδου.

Πέτρος καὶ Πέτρος, φησὶν, οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἶπον· ἡμεῖς αὐτοὶ λαβόντες παρὰ τοῦ ἀποστολικοῦ ἡμῶν πατρὸς τὰ τοιαῦτα γράμματα ἠγάγομεν· Καὶ ἐν τῇ δ΄ πράξει ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιπρεσβύτερος τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πάπα· καὶ τὰ ἑξῆς· Οὕτω δὲ κοινὸν ἦν πᾶσι τοῖς καλεῖν τῇ ὀνομασίᾳ ταύτῃ τὸν πάπαν, ὡς καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐν τῇ ἐπιστολῇ, τοῖς ἀπανταχοῦ

ordinem gubernari à Papa; vniuersalem denotat Ecclesiam Apostolica auctoritate gubernari. siquidem paulo ante cathedræ Petri Apostoli Papam vocat hæredem, & manifestum huius rei indicium est, quòd nullus vnquam Patriarcha vocatus est pater Apostolicus, nisi solus Papa. Septima Synodo Act. 2.

Petrus & Petrus Deo amabiles Presbyteri & locum tenentes Hadriani Sanctissimi Papæ Romani dixerunt: Nos ipsi acceptas ab Apostolico Patre nostro huiusmodi litteras detulimus. & Act. 4. in subscriptionibus.

Petrus miseratione diuina Archipresbyter Sanctæ Dei Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, & locũ supplẽs Hadriani S. & Apostolici Papę, &c. Adeo vero communis Christianorum omnium erat mos ita nominendi Papam, vt magnus Athanasius in epi-

χοῦ τῆς μονήρη βίον ἀσκοῦσι, λέγειν.

Καὶ γὰρ οὐδὲ Λιβερίου τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐφείσαντο, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐκεῖ τὴν μανίαν ἐξέτεινον· Καὶ οὐχ ὅτι ἀποστολικός ἐστι θρόνος ᾐδέσθησαν, οὐδ' ὅτι μητρόπολις ἡ Ῥώμη τῆς Ῥωμαίων ἐστὶν εὐλαβήθησαν· οὐδ' ὅτι πρότερον ἀποστολικοὺς ἄνδρας γράφοντες εἰρήκασιν, ἐμνημόνευσαν.

Ὥστε τοσαύτης οὔσης τῆς διαφορᾶς, καθ' ἣν ἡ τοῦ ἀποστολικοῦ προσηγορία καὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀπονέμεται καὶ τῷ πάπᾳ, πῶς λέγεις, ὅτι ἢ πάντας δεῖ ἀξιοῦσθαι τῶν ἴσων τῷ Ῥώμης θρόνῳ· ἢ μηδὲ τὸν Ῥώμης θρόνον ἔχειν τὸ ἐξαίρετον, ἕως ἂν τὸ κοινὸν ἴδιον γενέσθαι χώραν οὐκ ἔχῃ; ποία κοινότης, εἰ μόνος εἶχε πάλαι τοῦτο ὁ πάπας, εἶτα ὀψὲ καὶ μόγις κοινωθὲν ἄλλως ἀποδίδοται τῷ πάπᾳ, καὶ ἄλλως τοῖς πατριάρχαις; καὶ τοῦτο μὲν ὅλως γέγονε κατά τινα φαινομένην ἀκολουθίαν· πόθεν δὲ καὶ ἐκ ποίας ἀκολουθίας ἑαυτῷ προσήρπασε τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐπιγραφὴν ὁ Κωνσταντινουπόλεως; διὰ τὸ εἶναι τὴν Κωνσταντινού-

stola ad omnes vbique solitariam vitam agentes hæc dicat.

Nam nec ipsi liberio Episcopo Romano in primis pepercerũt, sed furorem suum vsque ad ea loca extenderunt: nec ducti reuerentia sunt, quod sit Apostolica sedes, & Roma imperij Romani metropolis; nec recordati sunt, quòd illos antea, cum ad eos scriberent, Apostolicos viros vocarent.

Itaque cum tanta sit differẽtia, qua tribuitur Apostolici appellatio Oriẽtalibus & Papæ; cur dicis vel omnes æqualis esse debere dignitatis cũ Romana sede; vel nec Romanam sedem excellere, dum fieri non potest, vt cõmune transeat in priuatum. Quæ nã cõmunitas, si solus olim Papa hoc habebat, deinde aliis vix tandẽ cõmune factũ, aliter Papę aliter Patriarchis tribuitur? Ceterum in hoc aliqua apparet conuenientia; quòd vero Constantinopolitanus œcumenicum se inscribat, quæ ratio, quæ cõuenientia?

πόλιν νέαν Ῥώμην; ἀλλ' ἐβόα Λέων ὁ πάπας Μαρκιανῷ τῷ Αὐγούστῳ ἐπιστέλλων.

Ἐχέτω, ὁ ποθοῦμεν, ἡ Κωνσταντινούπολις τὴν ἑαυτῆς δόξαν· Ἀλλ' ἕτερος λόγος ἐπὶ τῶν κοσμικῶν, καὶ ἕτερος τῶν θείων· παρὰ γὰρ τὴν Πέτραν, ἣν ὁ κύριος ἐν θεμελίῳ ἔθετο, οὐδεμία στάσιμος ἔσται οἰκοδομή· τῶν οἰκείων ἐκπίπτει ὁ τῶν ἀνοικείων ἐφιέμενος.

Ἕτερος, φησὶ, λόγος τῶν τοῦ κόσμου, καὶ τῶν θείων ἕτερος· οὐχ ὑγιὴς ἄρα ἡ δύναμις τοῦ ἐπιχειρήματος· τετίμηται ἡ Κωνσταντινούπολις βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ, ἄρα τῶν ἴσων ἀπολαυέτω τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ πρεσβείων· οὐ γὰρ ἵδρυται τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὸ πρεσβεῖον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ συγκλήτῳ, ἥ φησιν ὁ μακάριος Λέων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ πέτρᾳ ἣν ὁ κύριος ἐν θεμελίῳ ἔθετο·

Πῶς δὲ ὅλως δυνατὸν, δύο εἶναι οἰκουμενικοὺς ἐπισκόπους; ὅ γάρ φησιν ὁ Βιβλιοφύλαξ Ἀναστάσιος παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει προφερόμενον εἰς ἀπολογίαν· ὅτι οὐχ οὕτως οἰκουμενικὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εἶναι

An quia Constantinopolis noua Roma? At Leo Papa scribens ad Marcianum Augustum clamabat. 3.part. Chalced. cap. 6.

Habeat sicut optamus, Constantinopolitana ciuitas gloriam suam. alia tamen ratio est rerum seculariũ, alia diuinarum. Nec præter illam petram, quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit vlla constructio. Propria perdit, qui indebita concupiscit.

Alia est, inquit, ratio secularium, alia diuinorum. Itaque argumentum illud non valet; Honorata fuit Constantinopolis imperio & senatu, habeat ergo cum seniore Roma æqualia priuilegia. Non enim fundatur senioris Romæ primatus imperio & senatu, vt inquit B. Leo: sed illa petra, quam Dominus in fundamento posuit.

Omnino autem qui fieri potest, vt duo sint Episcopi œcumenici? Nam quod refert Bibliothecarius Anastasius, in sui defensionem responderi à

τῆς καθόλου προέδρος ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι μέρους τινὸς, ὃ παρὰ χριστιανῶν οἰκουμένον οἰκουμένη καλεῖται· τοῦτο φημὶ δὲ παρεύρημα παιζόντων ἂν εἴη τὰ θεῖα, οὐ σπουδαζόντων· οὐχ οὕτως ἐξέλαβον τὴν φωνὴν οἱ πολλὰ κατ' ἐκείνης ἀθλήσαντες ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης, Πελάγιος, καὶ Γρηγόριος ὁ διάλογος· οὐδ' ἡρμήνευσαν οὕτως οἱ τὴν φωνὴν ταύτην πρῶτοι ἐφαρπάσαντες πατριάρχαι· Ἰωάννης ὁ νηστευτὴς καὶ Κυριακός·

Ἀλλ' οἰκουμενικοὺς ἐπίγραφον ἑαυτοὺς καταγράφομενοι τῷ σημαινομένῳ· Καὶ ὡς φησιν ὁ διάλογος γράφων Ἀναστασίῳ τῷ Ἀντιοχείας· τοιαύτην αἰτίαν παρεχόμενοι, ὥστε εἰ ταύτην, φησὶν, εὐμενῶς φέρομεν, τῆς καθόλου ἐκκλησίας τὴν πίστιν φθείρομεν· Καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου περὶ τῆς φωνῆς γράφων, συχνὰς δὲ περὶ ταύτης ἔδωκεν ἐπιστολὰς, οὐκ ἀθετεῖ, καὶ ἀποβάλλεται ὡς βέβηλον, ὡς ὕβριν τῆς ἐκ-

Græcis; Quod non ita vocetur œcumenicus Constantinopolitanus, vt vniuersi orbis teneat præsulatum; sed quòd quidam parti orbis præsit, quæ à Christianis inhabitata vocatur œcumene; hoc inquam inuentum non seriò agentium, sed ludentium est in diuinis. Non ita vocem hanc intellexerunt, qui contra eam acerrimè inuecti sunt Romani Pontifices, Pelagius, & Gregorius magnus, nec ita sunt interpretati, qui primi hunc titulum sibi arrogarunt Patriarchæ, Ioannes ieiunator, & Cyriacus; sed œcumenicos se inscripserunt vero abutétes significatu; atque vt scribit Gregorius magnus Anastasio Antiocheno; talem præbentes causam; vt si hanc inquit, æquanimiter portamus, vniuersæ Ecclesiæ fidem corrumpamus. Nec locus est, in quo de hac voce mentionem fecerit; frequentes autem propter illam dedit epistolas: & non damnauerit reiecerítque vt pro-

In præfatione 7. Syn. ad Ioan. VIII.

Lib. 6. ep. 24.

κλησίας, ὡς μεγάλων ἀφορμὴν σκανδάλων, Ἀλαζονείας μεστὴν, τοῦ ἀντιχρίστου πρόδρομον, ἀπώλειαν τῆς πίστεως, ἀνοσίαν, ἀντιλέγουσαν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν, ἀλλοτρίωσιν τῆς πίστεως, καὶ οἰκείωσιν αἱρέσεως, φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς ἑβδόμης συνόδου ὁ πάπας Ἀδριανός.

ΝΕΙΛΟΣ

Ὁ δὲ μακάριος Χρυσόστομος καὶ τῶν ἀρχιερέων ἕκαστον ἐν τῷ τοῦ χριστοῦ θρόνῳ καθίσαι λέγει, ὥσπερ τοὺς νομικοὺς ἱερέας ἐπὶ τοῦ θρόνου Μωσέως· Ὥστε οὐ μέγα τῷ Ῥώμης θρόνῳ τὸ παρὰ τῶν ἀποστόλων καλεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ καθημένου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ἀνωτέρω μὲν ἔλεγες, ἕκαστον τῶν καθολικῶν θρόνον ἀποστολικὸν ὀνομάζεσθαι,

ſanam, vt vniuerſalis Eccleſiæ iniuriã, vt magnorum originem ſcandalorũ plenam ſuperbiæ, Antichriſti præcurſorem; per quam fides perditur vt ſceleſtam, & contradicentem Euangelio ſacriſq; Canonibus; qua vt Hadrianus Papa inquit, in ſuis litteris ad Imperatores, qui vtitur & aſſenſum præbet, alienum ſe à fide orthodoxa, & rebellem Eccleſiæ Catholicæ manifeſtat.

NILVS. CAP. XXI.

B. Vero pater Chryſoſtomus etiã vnumquamq; Epiſcopum aſſerit in cathedra Chriſti ſedere; quẹadmodum legales ſacerdotes in cathedra Moſis. Quare non eſt magni faciendũ, quòd Romæ ſedes vocetur Apoſtolica, cũ omnis Epiſcopus ſedeat in ſede Chriſti.

CONFVTATIO.

Supra dicebas; Quã libet principaliũ ſediũ vocari Apoſtolicã; vt Papa quòd

ὥστε τὸν πάπαν μηδὲν πλέον ἔχειν κατάγε τοῦ-
το ὑπὲρ τοὺς ἀνατολικοὺς πατριάρχας· νῦν
δὲ λέγεις μὴ τῶν πατριαρχῶν μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἐπισκόπων ἑκάστου μηδὲν πλέον ἔχειν
τὸν πάπαν, ἐπείπερ κατὰ τὸν μακάριον Χρυ-
σόστομον ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων κάθηται ἐπὶ
τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ· Καὶ ταῦτα λέγων δύο
ἁμαρτάνεις· ἓν μὲν, ὅτι τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ῥη-
τὸν διαστρέφεις· εἶτα καὶ σαυτῷ περιπίπτεις.
ἐν οἷς γὰρ τὸν πάπαν ἐξευτελίζεις, μίαν ἁ-
παξαπάντων δογματίζεις ἰσότητα, εἴπερ τῶν
ἐπισκόπων ἕκαστος ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἔχει τοῦ
χριστοῦ θρόνον, πῶς τοίνυν ἔλεγες, τοὺς κα-
θολικοὺς τῶν θρόνων ὡς ἐξαίρετόν τι καλεῖσθαι
πάντας ἀποστολικούς; Εἰ γὰρ μεῖζον, ἔχειν τὸν
τὸν χριστοῦ θρόνον, ἢ ἀποστολικὸν εἶναι· Καὶ
πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὸν χριστοῦ ἔχουσι θρόνον
πάντες ἄρα τὸ μεῖζον ἔχουσι, καὶ εἰς τὸ οὐδὲν
οἴχεται κατὰ σὲ τῶν πατριαρχῶν ἡ προτί-
μησις διὰ τὸ καλεῖσθαι ἀποστολικούς· Δια-
στρέφεις δὲ καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Χρυσοστόμου· λέ-
γει γάρ.

attinet ad hoc,nihil plus habeat supra ceteros Patriarchas. Nunc dicis, Papã non solum supra nullum Patriarchã, sed neq; supra quemlibet Episcopum plus quicquam habere quandoquidẽ iuxta B.Chrysostomum quilibet Episcopus sedet in cathedra Christi, & hæc dicẽs duo peccas;primò quidem; quia dictum Chrysostomi peruertis: deinde & ipse tecum pugnas. Dum enim Papã deprimis,vnam constituis omnium æqualitatem siquidem Episcop⁹ quilibet vnam & candẽ Christi cathedram habet. Quomodo igitur aiebas,præcipuum hoc habere principales sedes, quòd omnes vocentur Apostolicæ?si enim plus est, habere Christi sedẽ,quã vocari Apostolicũ,& omnes Episcopi habent cathedram Christi certe omnes habẽt quod plus est;& euanescit per te Patriarcharum prærogatiua, quòd vocentur Apostolici. Peruertis autem & Chrisostomi dictum. Ait enim

Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι· νῦν δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τοῦ χριστοῦ, τὴν γὰρ ἐκείνου διεδέξαντο διδασκαλίαν.

Ἐξηγουμένου τοίνυν τοῦ Χρυσοστόμου τὸν θρόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν, σὺ λαμβάνεις εἰς τὴν ἐξουσίαν. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἔννοιαν τοῦ Χρυσοστόμου ἀληθὲς ἔχομεν δόγμα, ὅτι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὸν χριστοῦ ἔχουσι θρόνον, δηλαδὴ τὴν εὐαγγελικὴν ἀπείργοντες διδασκαλίαν· κατὰ δὲ τὴν στρεβλότητα τῆς σῆς ἑρμηνείας βλάσφημον ἔχομεν κακοδοξίαν, ὅτι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ἰσοτιμίαν· οἷα δὲ ἐφρόνει ὁ μέγας πατὴρ Χρυσόστομος περὶ Πέτρου καὶ τῆς διαδόχων ἔχεις ἐν τῇ εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων ὁμιλίᾳ γ' εἰς ἐκεῖνο τὸ ῥητόν· Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος. Καὶ ὡς θερμός φησι, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου· Καὶ κατωτέρω.

Super Moysi cathedram sederunt Scribæ & Pharisæi; nũc vero non ita; neque enim super cathedram Moysi sederunt sacerdotes, sed super Christi sedem, illius enim suscepere doctrinã.

Cum ergo Chrysostomus cathedrã in doctrinã interpretetur? tu in potestatem accipis. Itaq; secundum Chrysostomi sensum habemus verum dogma, quòd omnes Episcopi sedem Christi habeant, doctrinam scilicet Euangelicam disseminantes. At vero secundum tuæ interpretationis peruersitatem habemus blasphemã opinionẽ; Quòd omnes Episcopi æqualitatem habeãt dignitatis. Porro quid sentiret B. pater Chrysost. de Petro & successoribus, habes Homilia III. in Acta Apostolorum, dum verba illa explicat; In diebus illis exurgẽs Petrus: Vt feruens, inquit, & is cui Christus demandauerat ouilis curam; vtque sociorum princeps, ipse semper loquitur primus. Et infra.

Εἰκότως πρῶτος τοῦ πράγματος αὐθεντεῖ Πέτρος, ἅτε γὰρ αὐτὸς πάντες ἐγχειρισθείς· πρὸς γὰρ τοῦτον εἶπεν ὁ χριστός, Καί σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. Καὶ ἐν τῇ κα' ὁμιλίᾳ.

Καὶ πάλιν ὥσπερ τις στρατηγὸς περιΐει τὰς τάξεις ὁ Πέτρος ἐπισκοπῶν, ποῖον εἴη συγκεκροτημένον μέρος, ποῖον ἐν κόσμῳ, ποῖον τῆς αὐτοῦ δέοιτο παρουσίας· ὅρα πανταχοῦ αὐτὸν περιέρχοντα, καὶ πρῶτον εὑρισκόμενον· Καὶ κατωτέρω.

Καὶ ἔνθα μὲν ἦν κίνδυνος, καὶ ἔνθα οἰκονομία, ὁ Πέτρος· ἔνθα δὲ γαλήνης τὰ πράγματα γέμει, κοινῇ πάντες· οὕτως οὐκ ἀπῄτει τιμὴν μείζονα.

Καὶ ἐν τῇ πη' ὁμιλίᾳ εἰς τὸν Ἰωάννην, ἐξηγούμενος ἐκεῖνο τοῦ ἐσχάτου κεφαλαίου· Κύριε οὗτος δὲ τί. Ἐπεί, φησι, τῷ Πέτρῳ μεγάλα προεῖπεν ὁ χριστός, καὶ τὴν οἰκουμένην ἐνεχείρισε. Καὶ μικρῷ πρόσθεν· οὗτος ὁ Πέτρος τῆς προστασίας ἐνεπιστεύθη τῶν ἀδελφῶν. Τοιαῦτα περὶ τοῦ Πέτρου μεγαληγορῶν φθέγγεται· περὶ δὲ τῶν διαδόχων, ἆρα οὕτως ἐφρόνει, ὥσπερ σὺ Νεῖλε; οὐ-

Merito ipſe rem cum auctoritate tractat, vt qui omnes habuit ſibi cõmiſſos: Huic enim dixit Chriſtus; & tu aliquando conuerſus cõfirma fratres tuos. & Homilia XXI.

Petrus tanquam exercitus Dux circumibat acies, quærens quæ pars eſſet bene apparata, quæ bene inſtructa, quæ indigeret eius præſentia. Vide vbique ipſum circumcurſantem, & primum ſe oſtendentem. & infra.

Et vbi quidem periculum, & gubernantis prudentia, ibi Petrus; vbi vero trãquilla omnia, communiter omnes. Ita maiorem non exigebat honorem. & Homilia in Ioannem 88. explicans illud poſtremi capitis; Hic autẽ quid? Quoniam, inquit, Petro magna Chriſtus prædixit, & orbem terrarum, illi tradidit. & paulo ante. Huic Petro commiſſa eſt præfectura fratrum.

Hæc de Petro tam magnificis verbis Chryſoſtomus. De ſucceſſoribus vero ita ne ſentiebat, vt tu? minime

δαμῶς· Καὶ γὰρ Ἰννοκεντίῳ γράφων τὰ πάντα· περὶ τούτου μὲν ἐκβαγῳδεῖ ὅσα πέπονθε διὰ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, εἶτα πρὸς τοῖς ἄλλοις φησίν.

Ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν τοὺς κυρίους μου τοὺς τιμιωτάτους ἐπισκόπους, Δημήτριον, Πανσόφιον, Πάππον, καὶ Εὐγένιον πεῖσαι τάς τε ἑαυτῶν ἀφεῖναι, καὶ πελάγους κατατολμῆσαι τοσούτου, καὶ μακρὰν ἀποδημίαν στείλασθαι, καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀναδραμεῖν ἀγάπην, καὶ πάντα σαφῶς ἀναδιδάξαντας ταχίστην παρασκευάσαι γενέσθαι τὴν διόρθωσιν. Καὶ κατωτέρω.

Οὐ γὰρ ἀκόλουθον ἦν τὸν ἐξ Αἰγύπτου τοῖς ἐν Θρᾴκῃ δικάζειν.

Καὶ Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην διαναστῆναι, καὶ συναλγῆσαι, καὶ πάντα ποιῆσαι, ὥστε στῆναι ταύτῃ τὰ κακά.

Καὶ Μαθόντες τοίνυν ἅπαντα κύριοί μου τιμιώτατοι, τὴν προσήκουσαν ὑμῖν ἀνδρίαν καὶ σπουδὴν ἐπιδείξασθε, ὥστε παρανομίαν τοσαύτην ἐπεισελθοῦσαν ταῖς ἐκκλησίαις ἀ-

gentium. Namque Innocentio Papę ſcribens, primo quidem miſerabiliter deplorat, quæcunque paſſus erat à Theophilo Alexandrino. & inter alia.

Neceſſarium, inquit, duximus perſuadere honorabiliſſ. dominis meis, Demetrio, Panſophio, Pappo, & Eugenio Epiſcopis ſuas ſedes relinquere, & tam vaſto mari ſe ſe committere, longámque peregrinationem ſuſcipere, & ad veſtram charitatem properare; vt omnibus apertè narratis remedium quàm citiſſime adhibeatur.

Et infra. Neque enim iuri conſentaneum erat, Aegyptium eſſe iudicem incolentium Thraciam.

Et Rogo charitatem veſtram, vt excitetur, condoleátque & nihil prætermittat, quò malorum ſit finis.

Et Vbi ergo Domini mei ſummè honorandi perueneritis ad rerum notitiam, oſtendite fortitudinem quæ vos decet; & ſtudium ponite, vt tanta iniquitas, quæ graſſata eſt in

ναστεῖλαι.

Καὶ ἵνα μὴ οὖν τοσαύτη σύγχυσις καταλάβῃ τὴν ὑφ' ἡλίῳ πᾶσαν ἐπιστεῖλαι παρακλήθητι, τὰ μὲν οὕτω παρανόμως γεγενημένα ἀπόντων ἡμῶν, καὶ ἐκ μιᾶς μοίρας, καὶ οὐ παραιτησαμένων κρίσιν, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχὺν· τοὺς δὲ τοιαῦτα παρανομήσαντας, ἐλεγχομένους τῷ ἐπιτιμίῳ ὑποβάλλεσθαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων· Ἡμᾶς δὲ τοὺς οὐχ ἁλόντας, οὐκ ἀποδειχθέντας ὑπευθύνους τῶν γραμμάτων τῶν ὑμετέρων δότε ἀπολαύειν συνεχῶς, καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ πάντων τῶν ἄλλων, ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν.

Μετὰ ταῦτα γράφει ὁ θεσπέσιος πατὴρ, ἑτοιμότατα ἔχειν τοῦ κριθῆναι παρὰ οὗ πάσα, καὶ μηδαμῶς φεύγειν τὸ τοιοῦτον κριτήριον·

Γράφει καὶ δευτέραν πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολὴν πάνυ εὐχαριστῶν ὑπὲρ τῆς καταβληθείσης σπουδῆς, κἂν μὴ ἔτυχε τὰ πράγματα τῆς ὀφειλομένης διορθώσεως· Ἀλλ' οὖν μὴ δεῖν ἀποκαμεῖν τὸν πάπαν, παρακαλεῖ

Ecclesias reprimatur. &c,

Ne igitur totum peruadat orbem tanta confusio, scribe quæso, vt quæ absentibus nobis & iudicium nō detrectātibus adeo nefarie gesta sunt, altera tantum parte præsente, nullius sint roboris: eos vero, qui eiusmodi scelera ausi sunt, vbi conuicti fuerint, Ecclesiasticarum rerum censuræ subdi; Nobis autem, qui in nullo crimine deprehensi sumus, nullius rei sceleris, date vt vestris assidue litteris fruamur & charitate, aliique omnibus, sicut & antea.

subdit deinde S. Pater, Paratissimum se esse ad subeundum Papæ iudicum, & eius tribunal se nullo modo deuitare.

Scribit & alteram epistolam ad eūdem Papam, agitque magnas gratias pro studio collato, quamuis subsecutum non esset remedium, quod opus erat. Rogat tamen, ne Papa causam deferat; propositum quippe illi esse

γὰρ αὐτῷ ἀγῶνα παρατιθεμένης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἁπάσης· Τρία γοῦν ἐστι λαβεῖν ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου φωνῶν.

Οτι οὐκ ἐνείχετο ὁ Χρυσόστομος κρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας. Οτι ἐπικαλεῖται τὸ κριτήριον τοῦ πάπα, ἵνα τῆς ἀδίκου κρίσεως ἀπαλλαγῇ.

Οτι παρατιθεμένης τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, τὸν πάπαν διεγείρει πρὸς ἄμυναν· τί δὲ ἄλλο ταῦτα, ἢ ὁμολογία σαφὴς τῆς ἀποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἐν τῷ πάπα ἐξουσίας, ἣν οὔτε ὁ Ἀλεξανδρείας, οὔτε ὁ Κωνσταντινουπόλεως εἶχεν, ἢ ἔχει; πῶς οὖν οὐδὲν μέγα τῷ Ῥώμης τὸ ἀποστολικὸν καλεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα σύμφωνα τῷ φρονήματι τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τῆς πάλαι ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· Ἀλλὰ τὸ λέγειν ὡς λέγεις, κλέπτειν ἐστὶ τὰς πατρικὰς χρήσεις, καὶ ἀναρχίαν καὶ σχίσματα παρεισάγειν. Καίτοι οὐδὲ κατὰ τὴν σὴν ἐξήγησιν συμπεραίνεις ὃ βούλει·

certamen, interturbato fere vniuerso terrarum orbe.

Ex quibus Chrysostomi verbis tria habemus. Quod non ferebat Chrysostomus, se ab Alexandrino iudicari. Quòd appellat Papæ iudicium, vt se iniquo iudicio liberaret. Quòd turbata per vniuersum orbem Ecclesia, Papam excitat ad ferendũ iudiciũ. Hęc porro quid aliud sunt, quã aperta confessio Apostolicæ & vniuersalis in Papa auctoritatis; quã nec Alexandrinus, nec Constantinopolitanus habuit, aut habet? Quomodo igitur non magnifaciendum, quòd Romanus vocetur Apostolicus, cum Episcopus quisq; sedeat in sede Christi? Hæc non conueniunt cum sensu Chrysostomi, & antiquæ Orientalis Ecclesiæ: sed ita dicere: vt tu dicis, est Patrum sententias afferre fallaciter, & negando primatum schisma inducere. Quamquam ne sic quidem, vt tu interpretaris, habes quod vis. Esto

Ἔςω γὰρ πάντας τοὺς ἐπισκόπους καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριςοῦ· Ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη καθῆσθαι ἰσοτίμως· ὥσπερ οἱ νομικοὶ ἱερεῖς ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας, ἀλλ' οὐκ ἰσοτίμως, ὑπερεῖχε γὰρ ἐν αὐτοῖς ὁ μέγας ἀρχιερεὺς· μέγα τοίνυν τοῦ Ῥώμης θρόνῳ τὸ μόνον καλεῖσθαι ἐξαιρέτως ἀποςολικὸν καὶ τὸ μόνον οὕτω καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριςοῦ, ὥςε κρίνειν ἅπαντας τοὺς ἐπισκόπους.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, μόνῳ τῷ πάπα ἔξεςιν οἰκουμενικὴν ἀθροίζειν σύνοδον, πῶς οὐ τοῖς λίαν φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐςί; μᾶλλον δὲ πῶς οὐκ αἰσχύνη, τὸν ἱερέα ἀπὸ τούτων φιλοτιμεῖσθαι, ἀφ' ὧν ἐςὶ μέγα καὶ τὸν βασιλέα φρονεῖν; ἵνα δὲ εἰδῇς, ὅτι βασιλεῦσι μᾶλλον, οὐκ ἐπισκόποις τὰ τοιαῦτα ἀνεῖται, ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς τετάρτης συνόδου τὴν ἐπιςολὴν αὐτῆς τῇ Αλε-

enim, quòd omnes Episcopi sedeant in sede Christi; non tamẽ necesse est, sedere omnes cum æqualitatis honore: sicut & legales sacerdotes in cathedra Moysi non omnes æqualiter sedebant; eminebat enim inter illos Pontifex. Itaque magni faciendum est quòd sola Romana sedes per excellentiam vocetur Apostolica; & solus Episcopus Romanus ita sedeat in Cathedra Christi, vt Episcoporum omnium sit iudex.

NILVS. CAP. XXII.

DIcere autẽ, soli Papæ licere œcumenicam congregare Synodũ, an non est quæ manifestissima sunt oppugnare? an potius turpe nõ est; in eo sacerdotem esse ambitiosum, in quo potest etiam Imperator se iactare? vt scias autem, ad Imperatorẽ potius, quàm ad Episcopos id pertinere, legito Epistolam primæ Synodi ad

ξανδρέων ἐκκλησίᾳ. Ἐπειδή φησι, τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου συναγαγόντος ἡμᾶς ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν. Ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς τρίτης συνόδου τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς πρὸς Θεοδόσιον καὶ Οὐαλεντινιανόν. Ἡ ἁγία σύνοδος, φησὶν, ἡ χάριτι θεοῦ καὶ νεύματι τοῦ ὑμετέρου κράτους συναχθεῖσα ἐν τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει· καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν πρακτικῶν τῆς τετάρτης συνόδου· Ἡ ἁγία καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ θεοῦ χάριν, καὶ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων συναχθεῖσα· Ὁ δὲ μακάριος Λέων ὁ Ῥώμης Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ γράφων, αὐτὴ μεγάλου τινὸς αἰτεῖται κατανεῦσαι τὸν βασιλέα, γενικὴν συγκροτηθῆναι σύνοδον ἐν Ἰταλίᾳ. οὐκ αὖ δὲ ἐζήτησεν, ὅπερ σὺν τῷ δικαίῳ ἔφθασεν ἔχων.

Ecclesiam Alexandrinam. Quoniam, inquit, Dei gratia, & Constantinus Deo amabilissimus Imperator nos congregauit è diuersis prouincijs. Legito ex Actis tertiæ Synodi Epistolam eius ad Theodosium & Valentinianum Act. 6. sancta Synodus Dei gratia, & nutu maiestatis vestræ congregata in Ephesiorum Metropoli, & ex fine Actorum quartæ Synodi: Sancta & magna & vniuersalis Synodus, per Dei gratiam, & sanctionem Religiosissimorum & Christi amantium Imperatorum collecta. B. quoque Leo Rom. Episcopus ad Theodosium Imperatorem scribens, loco magnæ rei petit, vt Imperator annueret fieri in Italia Synodum generalem. Non petiisset autem, si iuris sui fuisset præstare illud.

P. 3. Par. 1. Chalc. c. 19.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εἰ τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ τὸ ζητεῖν ἐν τοῖς τῶν συνόδων πρακτικοῖς τὴν προσήκουσαν συμφωνίαν, τὸ μὴ ταύτην ζητεῖν, ἀντιλέγειν ἔσται ταῖς συνόδοις. Συναγηγέρθαι φησίν, ἡ πρώτη σύνοδος ὑπὸ τῆς θεοῦ χάριτος καὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἐξηγεῖται τοῦτο ἡ ἁγία ἕκτη σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον.

Ἄρειος, φησί, διαιρέτης καὶ κατατομεὺς τῆς τριάδος ἐγήγερτο. Καὶ παραυτίκα Κωνσταντῖνος ὁ ἀεισέβαστος καὶ Σίλβεστρος ὁ ἀοίδιμος τὴν ἐν Νικαίᾳ μεγάλην τε καὶ περίβλεπτον συνέλεγον σύνοδον. συνέλεγε Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος, οὐκ ἀληθὲς ἄρα ὃ λέγεις· ὅτι βασιλεῦσιν, οὐκ ἐπισκόποις ταῦτα αἰνεῖται.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης καὶ δ' συνόδου ἐξηγεῖται ὁμοίως ἡ ἕκτη ἐν οἷς λέγει. Πάλιν Νε-

CONFVTATIO.

Si manifeſtam veritatem oppugnare eſt, quærere in Actis Synodorum vt nulla ſit repugnantia, certè qui hęc non quærit, contradicit Synodis. Cõgregatam ſe ait prima Synodus à Dei gratia, & Imperatore Conſtantino. Exponit hoc ſancta ſexta Synodus in Proſphonetico ad Cõſtantinum Imperatorem. Act. 18.

Arius, inquit, inſurgebat, diuiſor & partitor Trinitatis & continuo Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Silueſter celeberrimus magnã & illuſtrem Nicęæ Synodum congregabãt. Congregabat Conſtantinus & Silueſter; non ergo verũ eſt, quod ais, nõ ad Epiſcopos, ſed ad Imperatores hoc pertinere. De ſecunda vero Synodo rurſus iidẽ patres in Proſphonetico.

Macedonius diuinitatem ſpiritus negabat; ſed Theodoſius & Damaſus conuentum congregabant.

De tertia vero & quarta Synodo.

σπέειος, καὶ πάλιν Κελεςῖνος καὶ Κύειλλος· ὁ μὲν γὰρ τὸ χεισὸν δήρει καὶ κατεδίκαζεν, οἱ δὲ τῷ δεσπότῃ συλλαμβανόμενοι σὺν τῷ τῶν σκήπτρων δεσπόζοντι τὸν κατατομέα κατέβαλλον. Εἶτα, φησὶ, τῆς Ευτυχοῦς ἀνοίας ληρωδούσης ἕτερον μύθημα, Λέοντος ἡ δέλτος καθάπερ βρύχημα Λέοντος ῥωμαλέων ἐκ Ρώμης ἠχήσασα τὸν τέως ἀρχιμανδρίτην θῆρα κατεξεφόβησε, τῆς τε μοναστικῆς ἀγέλης ἀπήλασεν. Ὡσαύτως περὶ τῆς δευτέρας φησὶν, ὅτι Θεοδόσιος καὶ δάμασος ὁ πάπας συνήθροιζον τὸν σύλλογον.

Καὶ περὶ τῆς πέμπτης, ὅτι Βιγίλιος σὺν Ιουστινιανῷ σωνίςων ἦν τῆς πέμπτης συνέδριον. Ταῦτα λεγούσης ἀναφανδὸν τῆς ς´ συνόδου, τῆς δὲ πρώτης καὶ τρίτης, καὶ τετάρτης, ἃς προφέρεις, λεγουσῶν συναχθῆναι νεύματι καὶ θεσπίσματι τῶν βασιλέων, ἀνάγκη ἢ τὰς ἁγίας συνόδους διαφωνεῖν, ἢ σὲ μὴ ἀληθεύειν ἀποφαινόμενον, ὅτι βασιλέων οὐχ' ἱερέων ἐστὶ τὸ συνάγειν οἰκουμενικὴν σύνοδον· Τὰς μὲν οὖν ἁγίας συνόδους μὴ διαφωνεῖν πρὸς

Iterum Nestorius, & contra Cælestinus & Cyrillus: nam ille Christum diuidebat & partiebatur. Si vero à Domino stantes cum sceptorum Domino diuisorem deiiciebant. Deinde, inquit, Eutychis delirante insania nouam fabulam Leonis epistola tanquã rugitus leonis, grandi sonitu ex vrbe perstrepens, archimandritam tunc temporis bestiam perterruit, & è Monachorum depulit grege.

De quinta prætereа.

Vigilius, inquit, & Iustinianus quintæ Synodi conuentum celebrabant. Cum sexta Synodus tam planis verbis hæc asserat; Prima vero, & tertia, & quarta, quas profers, dicant se congregatas nutu & decreto Imperatorum, necesse est aut sanctas Synodos inter se dissentire, aut non vera te dicere, dum asseris, Imperatorũ esse, non sacerdotũ congregare Synodos œcumenicas. Nõ dissentire autẽ sacras

ἑαυτὰς, καὶ αὐτόθεν δῆλον. Ἀνάγκη γὰρ ἐν οἷς ἡ διαφωνία, θάτερον μέρος ψεύδεσθαι. δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐκεῖνοι γράφουσιν οἱ βασιλεῖς, δι' ὧν αἱ οἰκουμενικαὶ συνηθροίσθησαν σύνοδοι· αὐτοὶ γὰρ ἐξηγοῦνται, πῶς καὶ τίνι λόγῳ συνήθροιζον, δηλοποιοῦντες ὅτι τοῦτο ἐπράττον οὐχ ὡς ἐξουσιασταὶ, ἀλλ' ὡς ὑπερασπισταί· ὥστε δικαίως ἐκ τούτων συνάγεσθαι, μόνης εἶναι κυρίως τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα τὸ τὰς οἰκουμενικὰς συναθροίζειν συνόδους.

Κωνσταντῖνος γοῦν ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς πρὸς τὴν ἁγίαν πρώτην σύνοδον περὶ εἰρήνης διαλεγόμενος, ὡς ἐν τοῖς σωζομένοις ἔνεστι τῆς συνόδου ἐκείνης.

Ἐπειδή, φησι, τὴν ὑμετέραν διάστασιν παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐπυθόμην, οὐκ ἐν δευτέρῳ τῆς ἀκοῆς ἐθέμην· τυχεῖν δὲ καὶ τοῦτο θεραπείας δι' ἐμῆς δεξάμενος ὑπηρεσίας, τοὺς πάντας ἀμελλητὶ συμμετεστειλάμην.

Συμμετεστείλατο, φησὶ, τοὺς ἐπισκόπους, οὐ βασιλικῇ δυναστείᾳ χρησάμενος, οὐ πολιτικ-

Synodos & per se constat: alioquin altera pars mentiretur, si esset dissidiū. Constat etiā ex ipsorūmet Imperatorū scriptis, per quæ Synodi œcumenicæ congregatæ sunt. Ipsi enim fatentur, quomodo, qua veratione congregabant, declarantes se hoc fecisse non vt auctoritate vtentes, sed vt Religionē propugnantes. Vt ex his iure optimo colligatur solius Papæ potestatis esse propriè, Synodos œcumenicas congregare. Itaque præclaræ memoriæ Constantinus Imperator in allocutione ad sanctā Synodū de pace, vt videre est in fragmētis primę Synodi.

Postquā, inquit, de vestra dissensione præter omnē spē audiui, non posthabendū duxi quod relatum est; sed precatus huic etiam rei adhiberi remedium per ministerium meum, omnes absque mora accersiui.

Accersisse ait se Episcopos, non regia vsum potestate, non politica administratione innixum; sed preca-

ἐπιμελείᾳ στηριζόμενος, ἀλλ' ἀξιούμενος τυχεῖν θεραπείας τὸ κακὸν διὰ τῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας· εἴτε γοῦν ὑπηρεσίαν νοεῖς τὴν πρὸς τὸν θεὸν, εἴτε τὴν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, εὐχῆς καὶ ὑπηρεσίας ἔργον ὁμολογεῖν γίνεσθαι αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν μετάπεμψιν τῶν ἐπισκόπων, οὐχὶ ἐξουσίας καὶ δυναστείας· Εἰ δὲ κατὰ τὴν ϛ' σύνοδον Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος συνέλεγον τὴν πρώτην σύνοδον· Καὶ ὁμολογεῖ Κωνσταντῖνος συναγεῖρεσθαι ὑπηρετικῶς, ἄρα Σίλβεστρος συνήγειρε ποιμαντικῶς· πῶς γὰρ ἄλλως; Εἰ γὰρ ἄλλως, διατί μὴ συναγεῖρεσθαι λέγει ὁ Ἀλεξανδρείας, ἢ ὁ Ἀντιοχείας, ἀλλὰ Σίλβεστρος ὁ Ῥώμης; Εἰ δὲ εἴποις, διὰ τὸ εἶναι τὸν Ῥώμης πρῶτον τῇ τάξει· ἀντιλεγούσας ἔχεις τὴν δ' σύνοδον καὶ τὴν ἑβδόμην· τὴν δ' ἐν οἷς λέγει κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν πρακτικῶν.

Σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι Διόσκορος ἐπισκοπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γίνεσθαι.

Τὴν ζ ἐν οἷς λέγει κατὰ τὴν ϛ' πρᾶξιν.

Νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις ἔχειν συνεργὸν τὸν τῆς

tum, vt malo adhiberetur remedium per ministerium eius. siue ergo ministeriũ intelligas erga Deũ, siue Ecclesiã precis & ministerij opus fuisse sibi cõuocationẽ Episcoporũ fatetur Imperator, non potestatis & auctoritatis. Et si Constantinus & Siluester, vt ait sexta Synodus, congregabant primã Synodum; & Constantinus fatetur se conuocasse ministri opera, restat vt Siluester cõuocauerit pastoris officio: quo enim alio titulo? si enim alio titulo, cur potius Siluester Romanus, quã Alexandrinus & Antiochenus conuocasse dicitur? si dicas, quia Romanus est ordine primus; contradicunt quarta & septima Synodus: quarta, vbi dicit Actorum initio.

Synodum celebrare ausus est Dioscorus non obtenta facultate à sede Apostolica; quod nunquam factum est, nec fieri licet.

Septima Act. 6. Vbi dicit; legem Synodorum esse, vt Romanum Papã co-

Ῥωμαίων πάπαν· ταῦτα δὲ πρωτεῖον οὐ ψιλῆς τάξεως, ἀλλ' ἐξουσίας δηλοῦσιν· ἡ γὰρ ἐπιτροπὴ, καὶ ἡ συνεργία τοῦ πάπα κατὰ τὸν νόμον τῶν συνόδων, ἀθέμιτον καὶ παράνομον δηλοῖ τοὐναντίον· τοῦτο δὲ τεκμήριον προφανὲς οὐχὶ μόνης τάξεως, ἀλλ' ἐξουσίας καὶ ἐπιστασίας· Καὶ γὰρ ὑπῆρξαν οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, ἐν αἷς οὐ τετήρηται τῶν πατριαρχῶν ἡ τάξις, οἷον ἐν τῇ τρίτῃ· οὐ γὰρ πρῶτον ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Ἀντιοχείας· ἐν τῇ τετάρτῃ, ἐν ᾗ οὐ πρῶτον ὁ Ἀλεξανδρείας· ἐν τῇ ἕκτῃ ἐκβέβληται ὁ Ἀντιοχείας· χωρὶς δὲ τοῦ Ῥώμης οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι· Εἰ δὲ μόνη ἡ τάξις ἐδίδου τὸ πρωτεῖον τῷ πάπᾳ, ἐγίνοντο ἂν αἱ σύνοδοι καὶ χωρὶς τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

Ἑρμηνεύει δὲ τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος περιδηλότερον, ἐν οἷς λέγει καὶ γράφει ταῖς ἐκκλησίαις.

Πεῖραν, φησὶ, λαβὼν ἐκ τῆς τῶν κοινῶν εὐπραξίας, ὅση τῆς θείας δυνάμεως πέφυκε χάρις, τοῦτον προέγνω πάντων ἐκεῖνα εἶ-

operantem habeant. Hæc autem primatum designant non nudi ordinis, sed auctoritatis. Nam concedenda licentia, & cooperatio Papæ iuxta leg Synodorũ, nefariũ & iniquum ostendit, quod contra fit: & manifestissimũ est argumentũ non puri ordinis, sed potestatis & iurisdictionis. siquidem fuere Synodi œcumenicæ, in quibus ordo Patriarcharũ nõ est seruatus; vtpote tertia, in qua non fuit Cõstãtinopolitanus, & Antiochenus. quarta, in qua non adfuit Alexãdrinus, sexta, in qua eiectus est Antiochenus. At sine Papa nunquam facta est Synodus, nec fieri potest. Quod si ordo solus primatum tribueret Papæ, possent etiam fieri Synodi sine Papa & auctoritate eius.

Suum porro consilium declarat apertius Constantinus magnus in sua Epistola ad Ecclesias.

Cum, inquit, ex rebus pro Republica feliciter gestis experimento didi-

μοι προσήκειν σκοπὸν, ὅπως παρὰ τοῖς μακαριωτάτοις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πλήθεσι πίστις μία, καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη, ὁμογνώμων τε περὶ τὸν παγκρατῆ θεὸν Εὐσέβεια τηρῆται· ἀλλ᾽ ἐπεὶ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἦν ἀκλινῆ καὶ βεβαίαν τάξιν λαβεῖν, εἰ μὴ εἰς ταυτὸ πάντων ὁμοῦ, ἢ τῶν γοῦν πλειόνων ἐπισκόπων συνελθόντων, ἑκάστου τῶν προσηκόντων τῇ ἁγιωτάτῃ θρησκείᾳ διάκρισις γένοιτο· τούτου ἕνεκεν πλείστων ὅσων συναθροισθέντων, καὶ αὐτὸ καθάπερ εἷς ἐξ ὑμῶν ἐτύγχανον συμπαρών. οὐ γὰρ ἀρνησαίμην ἂν, ἐφ᾽ ᾧ μάλιστα χαίρω, συνθεράπων ὑμέτερος πεφυκέναι· Ἐν τούτοις ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οὕτως ἐπιλογίζεται·

Η εὐπραξία τῶν κοινῶν ἐμοὶ περιγέγονεν ἐκ τῆς θεοῦ χάριτος; ἐγὼ δὲ βασιλεὺς ὢν τὴν εὐπραξίαν τῶν κοινῶν ὀφείλω ζητεῖν· ὀφείλω τοίνυν ἐπισπᾶσθαι τὴν θείαν χάριν· ἐπιδίδωσι δὲ ἡ θεία χάρις ἑαυτὴν γινομένων ἐκείνων, ἐν οἷς εὐαρεστεῖται θεός· εὐαρεστεῖται δὲ μάλιστα τῇ ὀρθῇ πίστει θρησκε-

cerim, quanta ſit diuinæ virtutis benignitas. hoc mihi ante alia propoſitum ſtatuendum putaui, vt beatiſſimi Eccleſiæ Catholicæ populi fidē vnā, & charitatem ſinceram, & conſentiētem erga omnipotentem Deum teneant cultum. Verum quia hoc non poterat fixo ſtabiliq; ordine firmari, niſi vel omnibus Epiſcopis, vel maiori eorum parte in vnum cōuenientè, quò ſingula ad ſanctiſſimam Religionem pertinentia examinarentur; idcirco quamplurimis cōgregatis, ipſe quoque tanquam vnus è numero veſtrum adfui. Neq; enim negauerim id, ex quo maximam capio lætitiam, veſtrum me eſſe conſeruum.

In his Conſtantinus magnus hac ratiocinatione vtitur. felicitas Reipublicæ obuenit mihi ex Dei gratia. Ego vero cum Imperator ſim, Reipublicæ ſtatum felicem curare debeo; ergo & gratiā aucupari diuinā. Dat vero ſe diuina gratia, ſi fiant illa, quæ Deo pla-

νομένη παρὰ τῶν λαῶν· τοῦτο ἄρα ἐμοὶ ζητητέον· Ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο ἀδύνατον ἦν κατορθωθῆναι ἄνευ συνόδου οἰκουμενικῆς, διὰ τοῦτο συνεκάλεσα τοὺς ἐπισκόπους.

Ἡ τοίνυν αἰτία καὶ τὸ τέλος τοῦ συγκαλέσαι τὴν σύνοδον, ἡ διαπραξία τῶν κοινῶν, ἧς ἡ ἐξουσία καὶ τὸ κῦρος ἐν τῷ Βασιλεῖ· Ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τὰ σωματικὰ εἶναι τέλος τῶν πνευματικῶν, ἀδύνατον ἄρα καὶ τὴν διαπραξίαν τῶν κοινῶν τὸ καθ' αὐτὸ τέλος τῆς συνόδου· Εἰ δὴ τὸ καθ' αὐτὸ τέλος τῆς συνόδου ἄλλο, ἄλλον εἶναι δεῖ παρὰ τὸν βασιλέα, οὗ ἂν εἴη ἴδιον ἐνεργεῖν σκοποῦντα τὸ καθ' αὐτὸ τέλος· τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ πνευματικὸς ποιμήν· ἐκείνου τοίνυν καθ' αὐτὸ ἔργον ἂν εἴη συγκαλεῖν τὰς συνόδους· Καὶ μάλα προσφυῶς ἔλεγε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, διὰ τῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας μεταςαλῆναι τοὺς ἐπισκόπους· φησὶ γὰρ ὁ μέγας φωςὴρ Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐν τῷ πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιανζοῦ ἀγωνιῶντας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὀργιζόμενον.

cent: placet vero potissimum Deo rectæ fidei cultus in populis. Hoc ergo est mihi curandum. Sed quia non poterat hoc ad prosperum perduci finem absque Synodo œcumenica, ideo Episcopos conuocaui.

Causa igitur & finis conuocationis Episcoporum est felix Reip. status, cuius potestas & administratio in Imperatore est. Sed quia impossibile est, finem spiritalium esse corporalia; impossibile etiam est, felicẽ Reipublicæ statum esse per se finem Synodi. Si ergo alius est per se finis Synodi, alius profecto ab Imperatore est, cuius propriũ sit operari ad finẽ per se propositum: talis autem est spiritalis pastor. Illius ergo per se erit opus cõuocare Synodos, & Constantinus aptè congruenterq; dixit, suo ministerio fuisse cõuocatos Episcopos. Ait enim eximius Doctor Gregorius Naziazenus oratione ad Nazianzenos ciuilibus fungentes muneribus & timore perculsos, necnõ præfectũ irascentẽ.

Ἄρα δέχεσθε σὺν παῤῥησίᾳ τὸν λόγον, ὅτι τοῦ χριστοῦ ὀνόμος ὑποτίθησιν ὑμᾶς τῇ ἐμῇ δυναστείᾳ, καὶ τῷ ἐμῷ βήματι; ἄρχομεν γὰρ καὶ αὐτοί· προσθήσω δὲ, ὅτι καὶ τὴν μείζονα καὶ τελεωτέραν ἀρχήν· ἢ δεῖ τὸ πνεῦμα ὑποχωρῆσαι τῇ σαρκὶ, καὶ τοῖς γηΐνοις τὰ ἐπουράνια.

Εἴπερ οὖν οὕτως ἔχει ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ πρὸς τὴν ἔξω, ὥσπερ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν σάρκα· ἔτι δὲ ἡ σὰρξ τοῦ πνεύματος ὄργανον· ἀνάγκη καὶ τὴν βασιλείαν ἐστὶν ὄργανον τῆς ἱερωσύνης. Καὶ συγκαλεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους ὑπὸ τῶν βασιλέων ὑπηρετικῶς οὐ δεσποτικῶς, ὀργανικῶς οὐκ αὐθεντικῶς, διακονικῶς οὐκ ἐξουσιαστικῶς· ἢ τί ἄλλο ἦν τὸ συνεδρευσάσης τῆς συνόδου μὴ καθεσθῆναι Κωνσταντῖνον, εἰ μὴ ἐπινευσάντων τῶν ἐπισκόπων, εἰσελθόντα μετὰ τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὴν ἁγίαν σύνοδον; Καὶ τὸ ῥηθὲν αὐτῷ προφάσει τῶν λιβέλλων, οὓς κατ' ἀλλήλων οἱ ἐπίσκοποι ἐδεδώκεισαν.

Τοῦ θεοῦ προχειρισαμένου ὑμᾶς ἱερεῖς

τε

Num ſermonem cum libertate prolatum accipietis? quando lex Chriſti meæ vos poteſtati, ac meo tribunali ſubijcit? ſi quidem dominamur & ipſi, & addo, principatum noſtrum maiorem & perfectiorem eſſe. An vero decet ſpiritum carni, & terrenis cœleſtia cedere?

Itaq; ſi principatus ſpiritalis ita ſe habet ad temporalem, ſicut Spiritus ad carnem, & caro eſt organum Spiritus: neceſſariò & imperium erit ſacerdotij inſtrumentũ; & conuocantur Epiſcopi per Imperatores iure miniſterij non dominatus, inſtrumenti, non principalis cauſæ; inferioris munere, non ſuperioris poteſtate. Quid vero aliud ſignificabat Imperator, quando in conuentu Epiſcoporum conſidere noluit poſtremus, niſi annuentibus Epiſcopis? & cum occaſione libellorum, quos alter alterũ accusãtes Epiſcopi obtulerant, ipſe aiebat; Cum vos conſtituerit Deus ſacerdotes & Euſeb. lib. 3. de conſt.

τε καὶ ἄρχοντας, κρίνειν τε καὶ διακρίνειν τὰ πλήθη, καὶ θεοὺς εἶναι, ἅτε δὴ ἀνθρώπων ἁπάντων ὑπερέχοντας ὁρισαμένου κατὰ τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες· Καὶ τὸ, ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ· χρὴ πᾶσαν τὴν σπουδὴν περὶ τὰ θεῖα ποιεῖσθαι.

Πῶς ἂν τοιαῦτα ἔλεγε καὶ ἔπραττεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, εἴπερ ὡς μετ' ἐξουσίας μετεκαλεῖτο τοὺς ἱερεῖς; ὥσπερ δὲ ἡ πρώτη σύνοδος κανὼν γέγονε ταῖς μετὰ ταῦτα συνόδοις, οὕτω καὶ ἃ πέπραχε καὶ εἶπε Κωνσταντῖνος συναγείρων τὴν σύνοδον, κανὼν γέγονε τοῖς μετέπειτα βασιλεῦσιν. Τρία γὰρ ἦν, δι' ἃ τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους ἐλέγοντο συγκροτεῖν οἱ βασιλεῖς· ὀρθοδόξου πίστεως ὑπερμαχία, σιτηρεσίων χορηγία, καὶ τοῦ πολιτεύματος εἰρηναία κατάστασις· Τὴν ὑπερμαχίαν ὁ Κωνσταντῖνος ὑπηρεσίαν καλεῖ· Περὶ τῆς χορηγίας λέγει Εὐσέβιος, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις προσέταττε Κωνσταντῖνος, ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας χορηγεῖσθαι δαψιλῶς τὰ σιτηρέσια· τὴν εἰ-

principes, vt iudicetis & diiudicetis populos, dijque sitis, vt pote cunctis hominibus superiores: iuxta dictum illud ita decernens: ego dixi, dij estis, & filij excelsi omnes: & Deus stetit in Synagoga deorum; oportet vos omne studium ad diuina conferre. Ps. 81.

Quomodo hæc dixisset & egisset Constãtinus magnus, si quasi auctoritate vsus congregasset episcopos? sicut autem prima synodus posterioribus Regula extitit; ita quæ gessit & dixit Constãtinus Synodum cogens, regula fuit ijs qui successere principibus. Tria enim erant, ob quæ Imperatores dicebantur congregare synodos: Orthodoxæ fidei propugnatio, cibariorum subministratio, & palatus Reip. status. Propugnationẽ Cõstantinus vocat ministerium. De subministratione alimoniæ narrat Eusebius lib. 3. de vita Constantini, iussisse illum, vt Episcopis in dies singulos abundè suppeditarentur necessaria,

ρηιαίαν κατάστασιν καὶ αὐτὸ ὁ Κωνσταντῖνος ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ ταῖς προσλαλιαῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιπὸν αὐτοκράτορες αἰτιολογοῦσιν· τὸ προμαχεῖν δὲ καὶ χορηγεῖν, καὶ τῶν λαῶν τὰ σχίσματα καὶ τὰς διχονοίας δι' ἐπισκοπικῆς ὁμηγύρεως ἀπελαύνειν οὐκ ἔστιν αὐθεντεῖν καὶ ἐξουσιάζειν. διαφέρει γὰρ ταῦτα τὸ σύνολον, ὥσπερ κειτοῦ ἔργον καὶ συνηγόρου· τοῦτο ἐξηγούμενος Γρηγόριος ὁ πάπας Λέοντι τῷ ἰσαύρῳ ἐπιστέλλων ἔγραφε· καὶ φέρεται τὰ γράμματα περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου.

Οἶδας βασιλεῦ, ὅτι τὰ δόγματα τῆς ἁγίας ἐκκλησίας οὐχὶ βασιλέων εἰσὶν, ἀλλὰ τῶν ἀρχιερέων. Εἶτα.

Η συμβουλία δὲ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων, καὶ τῶν εὐσεβῶν ἀρχιερέων μία δύναμις ἐστὶν, ὅταν μετ' εἰρήνης καὶ ἀγάπης τὰ πράγματα διοικῶνται.

Καὶ πάλιν ἐν τῇ β' ἐπιστολῇ. Ακουσον, φησὶ, βασιλεῦ τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, καὶ παῦσον, καὶ ἀκολούθησον τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, κα-

trãquillum Reipublicæ ſtatum & ipſe Conſtantinus in epiſtolis & allocutionibus ſuis, & ceteri Imperatores pro cauſa aſſerunt. Propugnare autẽ, & ſuppeditare, & populorum diſſidia & ſeditiones per conuentum Epiſcoporum extinguere, non eſt ius dominij & poteſtatis habere. Diſtant enim hæc inter ſe plurimum, ſicut iudicis & patroni opus.

Declarat hæc in priore ſua epiſtola ad Leonem Iſaurum Gregorius Papa ante ſeptimam ſynodum.

Scis, inquit, Imperator, ſanctæ Eccleſiæ Dogmata non Imperatorum eſſe, ſed Pontificum. Deinde:

Conſilium autem Chriſti amantium Imperatorum, & piorum Pontificum virtus eſt vna, quando cum pace atque charitate res adminiſtrantur, & in ſecunda epiſtola.

Audi, inquit, humilitatem noſtram Imperator ; ceſſa & ſanctam Eccleſiam ſequere, prout inueniſti,

θῶς εὗρες καὶ παρέλαβες· οὐκ εἰσὶ δόγματα τῶν βασιλέων, ἀλλὰ τῶν ἀρχιερέων, ὅτι ἡμεῖς νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

Καὶ γράψαντος τοῦ εἰκονομάχου Λέοντος, ὅτι βασιλεὺς καὶ ἱερεύς εἰμι ἀποκρίνεται ὁ πάπας· Τοῦτο οἱ πρὸ σοῦ βασιλεῖς ἔδειξαν ἔργῳ καὶ λόγῳ, οἱ κτίσαντες καὶ φροντίσαντες τῶν ἐκκλησιῶν, ἅμα τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐκζητήσαντες πόθῳ καὶ ζήλῳ τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἀλήθειαν, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας, καὶ Ουαλεντινιανὸς ὁ μέγας, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Ἰουστινιανοῦ πατὴρ, ὁ τῆς ϛ' συνόδου· οὗτοι οἱ βασιλεῖς θεοπρεπῶς ἐβασίλευσαν, μετὰ τῶν ἀρχιερέων μιᾷ βουλῇ καὶ γνώμῃ τὰς συνόδους συναθροίσαντες καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν δογμάτων ἐκζητήσαντες τὰς ἁγίας ἐκκλησίας συνεστήσαντο καὶ κατεκόσμησαν.

Ἰδοὺ γυμνὴν ἔχεις τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὰ δόγματα οὐκ ἔστι τῶν βασιλέων· καὶ ὅτι μετὰ τῶν ἀρχιερέων οἱ βασιλεῖς συνήθροιζον τὰς συνόδους μιᾷ βουλῇ, ὑπερμαχοῦντες, χα-

atque accepisti. Non sunt Imperatorum dogmata, sed Pontificum, quoniam Christi sensum nos habemus.

Et cum Iconomachus Leo scripsisset, Imperator sum & sacerdos; respõdit Papa: enimuero qui ante te fuerũt Imperatores, hoc opere ac sermone demonstrarunt, qui condiderunt & curam gesserũt Ecclesiarum vna cum Pontificibus, cupiditate zeloque incensi, rectæque fidei veritatem peruestigãtes, Constãtinus magnus, Theodosius magnus, Valẽtinianus magnus & Constantinus Iustiniani pater, qui sextæ synodo interfuit Imperatores isti religiosè imperarunt, & cum pontificibus vno consilio ac sententia synodos congregantes, & veritatẽ dogmatum perquirentes, sanctas Ecclesias constituerunt & ornarunt.

En nudam habes veritatem; Quòd dogmata non sunt Imperatorum & quòd cum Pontificibus Imperatores congregabant

atque accepisti. Non sunt Imperatorum dogmata, sed Pontificum, quoniam Christi sensum nos habemus.

Et cum Iconomachus Leo scripsisset, Imperator sum & sacerdos; respõdit Papa: enimuero qui ante te fuerũt Imperatores, hoc opere ac sermone demonstrarunt, qui condiderunt & curam gesserũt Ecclesiarum vna cum Pontificibus, cupiditate zeloque incensi, rectæque fidei veritatem peruestigãtes, Constãtinus magnus, Theodosius magnus, Valẽtinianus magnus & Constantinus Iustiniani pater, qui sextæ synodo interfuit Imperatores isti religiosè imperarunt, & cum pontificibus vno consilio ac sententia synodos congregantes, & veritatẽ dogmatum perquirentes, sanctas Ecclesias constituerunt & ornarunt.

En nudam habes veritatem; Quòd dogmata non sunt Imperatorum & quòd cum Pontificibus Imperatores congregabant

ῥηγοῦντες, καὶ εἰρήνην τοῖς λαοῖς πρυτανευόντες· Θεοδόσιος καὶ Οὐαλεντινιανὸς προσκαλούμενοι τοὺς πατέρας τῆς γʹ συνόδου.

Ἤρτηται, φασὶν, τῆς εἰς θεὸν εὐσεβείας ἡ τῆς ἡμετέρας πολιτείας κατάστασις· Εἶτα.

Βασιλεύειν οὖν τεταγμένοι παρὰ θεοῦ, σύνδεσμοί τε τῆς τῶν ὑπηκόων εὐσεβείας τε καὶ εὐπραγίας τυγχάνοντες, ἀρραγὲς ἀεὶ τὸ προσφυὲς τούτων φυλάττομεν. Εἶτα· Ἑκατέρου δεόντως ἐπιμελόμενοι· οὐδὲ γὰρ ἔνεστι, τὸν θατέρου μεταποιούμενον μὴ ὁμοίως τοῦ ἑτέρου φροντίσαι· σπουδὴν τιθέμεθα πρὸ τῶν ἄλλων, τὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν θεῷ πρέπουσαν, καὶ τοῖς ἡμετέροις προσφόροις διαμένειν καιροῖς, ἔχειν τε ἐκ τῆς τῶν πάντων ὁμονοίας τὸ ἀτάραχον, καὶ διὰ τῆς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν εἰρήνης τὸ ἀστασίαστον.

Ὁρᾷς, ποίῳ λόγῳ οἱ βασιλεῖς ἐλέσθαι φασὶ προνοεῖν τῶν ἐκκλησιαστικῶν· Ὅτι, φασὶν, ἡ κατάστασις τῶν πολιτικῶν ἤρτηται

ſynodos vno conſilio, propugnantes, ſub miniſtrantes, & pacem populorum curantes.

Theodoſius & Valentinianus conuocantes tertiæ Synodi Patres:

Pendet, inquiunt, à religione, qua Deus colitur noſtræ reip. ſtatus. deinde. Conſtituti igitur à Deo, vt regnemus, & ſimus ſubditis noſtris vinculum pietatis & proſperitatis, indiuulſam ſemper conſeruamus naturalem eorum ſocietatem. mox: Vtriuſque vt par eſt, curam gerentes: Nec enim fieri poteſt, vt qui vni ſtudet, alterum negligat: ante omnia in illud incumbimus, vt Eccleſiarum ſtatus Deum condecens, noſtriſque temporibus congruens ſeruetur, habeamuſque ex communi omnium concordia tranquillitatem, perque ſeruatam in rebus Eccleſiaſticis pacem extinguamus ſeditiones. Eph. p. 1. cap. 32.

Vides, qua ratione Imperatores fatentur ſe conferre ad Eccleſiaſticorũ curam? Quoniã ſtatus

τῶν πνευματικῶν· καὶ ἐπεὶ ἴδιον τοῖς βασιλεῦσιν ἔργον, τὸ διατηρεῖν ἀτάραχον καὶ ἀστασίαστον τὸ πολίτευμα, δέον αὐτοὺς φροντίσαι καὶ τῆς εὐσεβείας· ἧς μὴ συμφώνως πιστευομένης ταραχαὶ καὶ σχίσματα ἐν τοῖς λαοῖς· ὁμολογοῦσιν οὐ μὴν κατὰ πρῶτον λόγον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν σωματικῶν ἅπτεσθαι τῶν πνευματικῶν· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ὃ λέγεις, βασιλέων οὐκ ἐπισκόπων εἶναι τὸ συνάγειν συνόδους· μᾶλλον μὲν οὖν τοὐναντίον, κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι τῶν βασιλέων, καθ' αὑτὸ τῶν ἐπισκόπων.

Οὐαλεντιανὸς δὲ καὶ Μαρκιανὸς περὶ τῆς δʹ συνόδου πρὸς Λέοντα γράφοντες τὸν πάπαν, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τοῖς περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς συνόδου.

Τὴν σὴν ἁγιωσύνην, φασὶν, ἐπισκοπεύουσαν, καὶ ἄρχουσαν τῆς θείας πίστεως, ἱεροῖς γράμμασιν ἐν πρώτοις δίκαιον ἡγησάμεθα προσειπεῖν. Εἶτα. Ὥστε πάσης ἀσεβοῦς πλάνης ἀποκινηθείσης διὰ τῆς συγκροτηθησομένης ταύτης συνόδου σοῦ αὐθεντοῦντος,

Reip. pẽdet à ſpiritalibus; & quia proprium Imperatorum opus eſt, cõſeruare Remp. à turbis & ſeditionibus liberam, opus eſt illos etiam de Religione cogitare: nam ſi vna fides omniũ non ſit, turbæ & ſchiſmata oriuntur in populis. Itaque fatentur, non primaria ratione, ſed ob neceſſitatem temporaliũ attingere ſpiritalia. Hoc autem non eſt, quod tu dicis Imperatorum eſſe non Epiſcoporum cõgregare Synodum œcumenicam; ſed cõtra, Imperatorum eſſe per accidens, Epiſcoporum per ſe.

Valẽtinianus & Marcian⁹ de Quarta Synodo ſcribẽtes Leoni Papæ. Sanctitatem, inquiũt, tuam principatum in Epiſcopatu diuinæ fidei poſſidentem, ſacris litteris in principio iuſtum credimus alloquendam. Deinde Quatenus omni impio errore ſublato per celebrandam Synodum te auctore maxima pax circa omnes Epiſcopos fidei Catholicæ fiat. 1. Par. Chalced. cap. 33.

μεγίστη εἰρήνη περὶ πάντας τοὺς ἐπισκόπους τῆς καθολικῆς πίστεως γίνηται· γράφει καὶ Πουλχερία ἡ Αὐγοῦστα περὶ τούτου πρὸς τὸν αὐτὸν Λέοντα τὸν πάπαν τοιαῦτα·

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ σὴ εὐλάβεια καθ' ὃν ἂν φανείη τρόπον, σημᾶναι καταξιώσει, ἵνα πάντες καὶ πάσης τῆς ἀνατολῆς οἱ ἐπίσκοποι, Θράκης τε καὶ Ἰλλυρικοῦ εἰς μίαν πόλιν τὴν ταχίστην ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν παραγένωνται.

Βλέπεις οἷα γράφουσιν οἱ τὴν τετάρτην συναθροίσαντες σύνοδον; συγκροτηθησομένην τὴν σύνοδον αὐθεντοῦντος τοῦ πάπα, καὶ σημᾶναι καταξιοῦντος, ὅπως εἰς μίαν πόλιν παραγένωνται οἱ ἐπίσκοποι· Τοῦτ' ἄρα καὶ μόνον βούλονται αἱ ἅγιαι σύνοδοι, κατὰ θεοῦ χάριν ἑαυτὰς καὶ θέσπισμα βασιλικὸν συναθροισθῆναι διαγορεύουσαι· οὐ γὰρ δὴ πλέον ἀπονέμουσιν αἱ σύνοδοι τοῖς βασιλεῦσιν, ἢ αὐτοὶ ἑαυτοῖς οἱ βασιλεῖς.

Ὃ δὲ λέγεις, ὅτι Λέων ὁ μακάριος πάπας Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ γράφων, αἰτεῖ με-

& Pulcheria Augusta in eundem modum Leoni scribens. Et propterea, inquit, tua reuerentia quocumque modo prospexerit, significare dignetur; vt omnes etiam totius Orientis Episcopi, Thraciæ atque Illyrici in vnam ciuitatem velociter ab Orientalibus partibus valeant conuenire.

Vides, qui quartam synodū congregauere quid scribant? Conuocandam synodum auctore Papa, & significare volente, vt in vnam ciuitatem conueniant Episcopi.

Hoc ergo solum innuunt sacræ synodi, cum se congregatas dicunt Dei gratia & Imperatorum decreto. Neque enim Synodi plus tribuunt Imperatoribus, quàm Imperatores sibi.

Quod autem obijcis: B. Leonem Papam scripsisse Imperatori Theodosio, & loco magnæ rei petiisse, vt Imperator annueret fieri in Italia synodum generalem: Quòd ais,

nō quæsiuisset, si iuris sui fuisset præstare illud. Ipse Leo declarat optimè, & instantiam diluit per ea quæ in eadem Epistola Scribit.

Litteris clementiæ vestræ, quas dudum ad B. Petri Apostoli sedem pro Catholicæ fidei amore misistis, tantam fiduciam sumpsimus defendendæ per vos veritatis & pacis. Chalc. Par. 1. cap. 19.
Deinde. Comperimus enim non incerto nuntio, sed fidelissimo rerum, quæ gestæ sunt, narratore Hilare Diacono nostro, conuenisse ad Synodum plurimos Sacerdotes; quorum vtique frequentia consultationi & iudicio profuisset, si is qui sibi locum principem vindicabat, Sacerdotalem moderationem custodire noluisset.

Loquitur autem Pontifex de Dioscoro, qui sibi locum principem vindicauerat, quoniam ab Imperatore Theodosio primatum & auctoritatem acceperat in secunda

πρεσβεῖα τῆς δευτέρας ἐν Ἐφέσῳ εἰληφέναι συνόδου, ὡς δῆλον ἐκ τῆς α΄ πράξεως τῆς τετάρτης συνόδου· τοῦτο γοῦν μεμφόμενος ὁ πάπας ἐν ταῦθα, καὶ ἐν τοῖς πουλχερίᾳ γράμμασι, καὶ ἑτέροις σαφέστατα δείκνυσιν, ὅτι εἰ βασιλέων ἦν τὸ συνάγειν τὰς συνόδους, βασιλέων αὖ ἦν καὶ τὸ δοῦναι τὴν αὐθεντίαν τῶν συνόδων καὶ τὰ πρεσβεῖα οἷς ἂν βούλοιντο· ἀλλὰ μὴν τοῦτο μέμφεται ὁ μακάριος Λέων, ὅτι Διόσκορος ἐξεδίκησεν ἑαυτῷ ἐξάρχοντος τόπον, καίτοι λαβὼν παρὰ βασιλέως τὴν ἐξουσίαν· οὐκ ἄρα βασιλέων τὸ συνάγειν τὰς συνόδους, εἰ μὴ ὀργανικῶς καὶ ὑπηρετικῶς. καθ' ὃν δὴ τρόπον, οὐκ ὤφειλε Διόσκορος ἐκδικεῖν ἑαυτῷ τὰ πρεσβεῖα· Εἶτα ἐπιφέρει ὁ πάπας·

Ἐπεὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς ἀληθοῦς θεότητος, καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐν Χριστῷ αὐθεντότητος ὀλίγοι τινὲς ἀντιφέρονται νῦν ἀσεβῶς, πᾶσαι τῶν ἡμετέρων μερῶν αἱ ἐκκλησίαι, πάντες μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων οἱ ἱερεῖς δέονται τῆς ὑμετέρας πρᾳότητος· ἀντεῖπον γὰρ πιστῶς

καὶ

Synodo Ephesina, vt constat ex prima Act. Chalcedonensis. Hoc igitur reprehendens Papa & in litteris ad Pulcheriã, & alios, manifestimè ostendit; Quòd si munus Imperatorum esset cõgregare Synodos, ipsorũ quoq; esset dare locum principem in ijs, cui vellent. Atqui Leo Papa hoc reprehẽdit, & Dioscorum ait vindicasse sibi principem locum, quamuis ille hoc ab Imperatore accepisset. Non est ergo Imperatorum congregare Synodos, nisi per ministerij modum; qua ratione Dioscorus non debebat vindicare sibi principem locum.
Et subdit Papa;

Quia Sacramento veræ diuinitatis, & veræ in Christo humanitatis à paucis impiè nunc obuiatur, omnes partium nostrarum Ecclesiæ, omnes mansuetudini vestræ cum gemitibus & lacrymis supplicant sacerdotes; vt quia & nostri fideliter recla-

καὶ οἱ ἡμέτεροι, καὶ λίβελλον ἐκκλήτου δέδωκεν αὐτοῖς Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος· ἵνα σύνοδον οἰκουμενικὴν ἐντὸς τῆς Ἰταλίας γενέσθαι κελεύσητε.

Κἂν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ἐξηγεῖται, ὁποῖόν τι δέεται τοῦ βασιλέως· Βοηθήσατε, φησὶ, τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ ὑμέτερον καὶ πατρῷον ἦθος· δότε παῤῥησίαν τοῦ ἐκδικεῖσθαι τὴν πίστιν· ἣν, εἰρήσεται δὲ μετὰ τῆς ὀφειλομένης τῇ βασιλείᾳ ὑμῶν αἰδοῦς, οὐ βία· οὐ φόβος τοῦ κόσμου οὐδεὶς ἀποκινῆσαι δυνήσεται· ἅμα γὰρ τῷ περιάπτειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ, καὶ τὰ τῆς ὑμετέρας περιάπτομεν βασιλείας καὶ σωτηρίας, ἵνα ἡσύχως τῶν ὑμετέρων ἐπαρχιῶν δεσπόζητε· ὑπεραγωνίσασθε κατὰ τῶν αἱρετικῶν, ἀκέραιον τηροῦντες τῆς ἐκκλησίας τὸ κατάστημα, ἵνα καὶ τὸ ὑμέτερον βασίλειον κρατύνηται τῇ δεξιᾷ τοῦ Χριστοῦ.

Ζητεῖ γοῦν ὁ πάπας τὴν σύνοδον ὡς παρὰ προμαχοῦντος καὶ ἐκδίκου τοῦ βασιλέως, ἵνα καὶ αὐτὸς τῶν ὑπηκόων ἡσύχως δεσπόζῃ. Καὶ οὐκ αἰτεῖται αὐτὴν μεγάλου τινὸς ὅπερ σὺν

marunt, & eisdem libellum appellationis Flauianus Episcopus dedit, generalem Synodum iubeatis intra Italiam celebrari.

Et in fine Epistolæ declarat, cuiusmodi rem petat ab Imperatore; fauete, inquit, Catholicis vestro more, parentumque vestrorum. Date defendendæ fidei libertatem; Quam salua clementiæ vestræ reuerentia, nulla vis, nullus poterit mundanus terror auferre. Cum enim Ecclesiæ causas, tum regni vestri agamus & salutis, vt Prouinciarum vestrarum quieto iure potiamini, defendite contra hæreticos inconcussum Ecclesiæ statum, vt & vestrum Christi dextera defendatur Imperium.

Petit ergo Synodum Papa ab Imperatore tanquam propugnatore & vindice, vt & ipse subditis quietè dominetur: non loco rei magnæ, quòd sui iuris nõ erat. Hoc autem esse omnino verũ & certissimum, & petere ab

τῷ δικαίῳ οὐκ εἶχεν· ὅτι δὲ χωρίς τινος αἰτιλογίας τοῦτ' ἀληθὲς, καὶ τὸ ζητεῖν παρὰ βασιλέως τὴν σύνοδον οὐκ ἔστιν ὑφαίρεσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, αὐτὸς διδάξει Λέων ὁ μέγας ἐν οἷς γράφει πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἁγίας συνόδου.

Ἵνα ἡ καθόλου ὑμῶν ἀδελφότης, καὶ ἁπλῶς τῶν πιστῶν αἱ καρδίαι γνῶσιν, ἐμὲ μὴ διὰ τῶν ἀδελφῶν μόνον, οἳ τοποτηρῶντες ἐμοὶ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπικυρώσεως τῶν ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένων ὁμογνωμονῆσαι ὑμῖν περὶ μόνην τῆς πίστεως τὴν ὑπόθεσιν· δι' ἣν καὶ θεσπίσματι τῶν χριστιανῶν βασιλέων, καὶ συναινέσει τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου οἰκουμενικὴν σύνοδον ἔδοξε συναχθῆναι.

Τὴν δὲ συναίνεσιν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου οὕτως ἀναγκαίαν ἡγοῦντο οἱ ἀνατολικοὶ πρὸς τὰς συνελεύσεις τῶν συνόδων, ὥστε καὶ Λέων ὁ ἴσαυρος, ὡς εἴρηται, ὁ εἰκονομάχος τὴν ἑαυτοῦ μανίαν κρατῦναι βουλόμενος ἔγραφε τῷ Ῥώμης Γρηγορίῳ, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς πρὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου ἐπιστολαῖς,

Imperatore Synodum non esse Ecclesiasticæ potestatis imminutionem, ipse Leo magnus docebit in Epistola ad Episcopos Synodi Chalcedonésis.

Vt vestra fraterna Vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant, me nō solum per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodalium propriam vobiscum inijsse sententiam, in sola videlicet fidei causa; propter quam generale Concilium & ex præcepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicæ sedis placuit congregari.

Consensum porro sedis Apostolicæ adeo necessarium censebant Orientales in celebrandis Synodis, vt Leo quoque Isaurus, vt dictum est, volens Iconomachiæ suæ insaniam stabilire, scripserit ad Gregorium II, vt œcumenicam Synodum fieri iuberet,

ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται· ἀντέγραφε δὲ ὁ πάπας.

Ἐγράψας ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται, καὶ ἡμῖν ἀπαρέσφορον ἐφάνη περὶ τούτου σκώπτου, ὅτι ἐπηκούσαμέν σου καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς. καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ σὺ μὲν λέγεις, ὅτι Λέων ὁ πάπας ᾔτει παρὰ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως ἀντὶ μεγάλου τινός, ὃ συγκροτηθῆναι σύνοδον οἰκουμενικὴν τῇ ἐκείνου κατανεύσει· ἡμεῖς δὲ φαμέν, ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ᾔτεῖτο τὸν πάπαν ἀντὶ μεγάλου τινός, ὃ κατανεύσει τοῦ πάπα συγκεκροτηθῆναι οἰκουμενικὴν σύνοδον· ἐπὶ τούτῳ ἡ συναίνεσις τοῦ πάπα ἀναγκαία, οὐκ ἀληθὲς ὅτι βασιλέων ἐστίν; οὐκ ἐπισκόπων ὃ συνάγειν τὰς συνόδους. Καὶ ὃ θεσπίσματι βασιλικῷ συνάγεσθαι, οὐ δίδωσιν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσιν ἀλλὰ θεραπείαν καὶ ὑπηρεσίαν, καὶ προστασίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὅπερ ὁμολογεῖ καὶ ὁ πωγωνάτος Κωνσταντῖνος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν σάκρᾳ.

Papa vero respondit.

Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogeretur, & nobis inutilis ea res visa est. Finge, nos te audisse, & ex vniuerso terrarum orbe Pontifices congregatos esse &c.

Et tu quidem dicis, Leonem papam loco magnæ rei petiisse à Theodosio Imperatore, vt eius nutu Synodus œcumenica cogeretur.

Nos autem dicimus, Leonem Imperatorem petijsse loco magnæ rei à Papa vt eius nutu celebraretur Synodus œcumenica. Si ergo necessarius est Papæ consensus, falsum est, ad Imperatores, non ad Episcopos id pertinere, vt tu dicis.

Nam quòd per Imperatorum decreta conuenerint Synodi, non arguit in Imperatoribus potestatem, sed obsequium, & ministerium, & propugnationem orthodoxæ fidei. Quod etiam Imperator Constantinus Pogonatus fatetur in Episto-

Πολλάκις γὰρ φησιν, ἡ ἐκκλησία ταῖς εἰσβολαῖς τῶν αἱρέσεων ἐπικινδύνως ἐνόσησεν, ἀλλ' οὐχ ἑτέρως ἐδέξατο τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἴασιν, εἰ μὴ ταῖς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων προσκλήσεσι, ταῖς δὲ τῶν θεοφόρων ἱερέων συνδόσεσί τε συνελεύσεσιν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι ὁ Πέτρος ἐν Ῥώμῃ τὸν βίον κατέλυσε, διὰ τοῦτο μέγαν τὸν τῆς Ῥώμης θρόνον ἡγῇ, πάντως ὁ τῶν ἱεροσολύμων τὸ πλέον ἕξει, ἐκεῖ τοῦ σωτῆρος τὸν ζωοποιὸν καταδεξαμένου θάνατον.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Οὐ κατ' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι κατέλυσε τὸν βίον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ὅτι καταλύσαντος ἐκεῖ τὸν βίον, θρόνος γέγονε τοῦ Πέτρου ἡ Ῥώμη· αὐτὸς σὺ ἐν οἷς ἀνωτέρω γράφεις, τὰς διαφορὰς ἀπαριθμούμενος Πέτρου καὶ τοῦ ἐπι-

la ad Leonem II.

Compluries, inquit, Ecclesia hære-ſum impetu ægrotauit; at non aliter orthodoxiæ medicinā accepit, quam piorum, & Christi amantium Imperatorum adhortatione, & Deiferorũ Sacerdotũ conſenſu & cõgregatione.

NILVS. CAP. XXIII.

SI vero quia Petrus Romæ dič ſuũ obijt, idcirco magnam exiſtimas Romanam ſedem; certè præferenda erit Hieroſolymorum ſedes, cum eo in loco Saluator viuificam appetierit mortem.

CONFVTATIO.

Non hoc ipſo, quòd Romę mortem obierit; ſed quia Petro Romę vita functo ſedes Petri euaſit Roma. Tu ſupra dicebas, cum differentias Petri & Romani Epiſcopi recenſeres; Petrum ſimpliciter audiſſe: Matt. 16. 19.

σκόπου Ῥώμης ἔλεγες· Ὅτι ὁ μὲν Πέτρος ἁπλῶς ἤκουσεν ὃ λύσεις ἢ δήσεις, ἔσται δεδεμένον ἢ λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· περὶ δὲ τὸν Ῥώμης αὐτὸς διαβιβάζων τὴν χάριν, οὐχ ἁπλῶς εἴρηκεν· Ἀλλὰ δήσεις ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσεις πάλιν μετὰ τοῦ δέοντος· Ὁμολογεῖς καὶ σὺ διαβιβασθῆναι παρὰ τοῦ Πέτρου τὴν χάριν εἰς τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον, πλὴν οὐ τοσαύτην ἢ τοιαύτην, οἵαν καὶ ὅσην ἐκεῖνος εἶχεν· Ἡμεῖς δὲ ἀρκεσθησόμεθα τοσαύτην καὶ τοιαύτην ἐν αὐτῷ ἐξουσίαν ὁμολογοῦντες, ὅσην καὶ οἵαν αὐτῷ προσμαρτυροῦσιν αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι.

Ἡ γ' καθ' ἣν Κύριλλος οὐκ ἀφίσταται τῆς κοινωνίας τοῦ Νεστορίου χωρὶς τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα· καὶ ὁ πάπας δίδωσιν αὐθεντίαν καὶ ἐξουσίαν τῷ Κυρίλλῳ τοῦ ἀποφῆναι κατὰ τοῦ Νεστορίου· ἐν ᾗ ὁ πάπας κηρύττεται πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἔχειν τὴν φροντίδα· Καὶ ἡ σύνοδος προσκαλεῖται τοῦ πάπα τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ ἀντιοχείας Ἰωάννου· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν ᾗ ὁ πάπας τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατακρίνει,

Quidcumque solueris, aut ligaueris, erit ligatum aut solutum in cælis. Cũ vero ipse in Romanum Episcopum transmitteret gratiam, non dixisse simpliciter, sed cum adiuncto; ligabis quod ligandum erit, & rursus solues quod opus erit. Fateris ergo tu quoque transmissam à Petro gratiam in Episcopum Romanum, sed non talem ac tantam, qualem & quantam is habebat. Nobis vero satis erit, talem ac tantam fateri Papæ potestatem, qualem, quantamque testantur Synodi œcumenicæ.

Tertia, in qua Cyrillus non abstinet à Nestorij communime, nisi petita facultate à Papa: & Papa dat Cyrillo auctoritatem potestatemque pronuntiandi sententiam contra Nestorium. In qua de Papa dicitur, quòd omnium Ecclesiarum curã gerat. & Synod⁹ implorat Papæ indignationẽ contra Ioannẽ Antiochenũ. & summatim in qua Papa dãnat Constanti-

τῷ Ἀλεξανδρείας ἐξουσίαν δίδωσι τοῦ κρίνειν, καὶ κατὰ τῆς προπετείας τοῦ αὐτοχίας παρὰ τῆς συνόδου σωφρονιστὴς διεγείρεται.

Ἡ δ', καθ' ἣν Διόσκορος ὁ τοσοῦτον τολμήσας, ὥστε καθυποβαλεῖν ἀφορισμῷ τὸν πάπαν, τῷ χειρῶν τῶν ἐπισκόπων, οἷς συνεκαθέζετο, ἐξεώσθη τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐγυμνώθη· Ἐν ᾗ συνόδῳ ὁ πάπας φύλαξ τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος εἶναι κηρύττεται, καὶ κηδεμὼν τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, τῆς ἀποστολικῆς ἀκτῖνος ἐν Ῥώμῃ κρατούσης· Καθ' ἣν σύνοδον ὁ πάπας ἀκυρεῖ τὸν ἐκτεθέντα παρὰ τῶν ἀνατολικῶν κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διὰ συνοδικῆς ἐπιστολῆς θεσμοθέτης τῶν κανόνων ἐπιγινώσκεται· καὶ κατὰ τὸ βασιλικὸν γράμμα γάλλας πλακιδίας πρὸς Θεοδόσιον, ἐκεῖνον ἔχειν τὸν θρόνον ὁ πάπας ἀναγορεύεται, ἐν ᾧ τὸ πρωτεῖον τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας καθίδρυσεν ὁ τὰς κλεῖς δέξασθαι τὰς οὐρανίους ἀξιωθείς.

nopolitanum, Alexandrino potestatem iudicandi dat,& arrogantiæ Antiocheni castigator à Synodo excitatur.

Quarta, in qua Dioscorus, qui vsque adeo insolens extiterat, vt Papam excommunicationi subiecerit, è cętu Episcoporum quibus considebat, eiectus est mandato Papæ, priuatusque sacerdotio. In qua custos vineæ constitutus à Domino prædicatur. Papa, & Orientalium moderator Ecclesiarum, atque Constantinopolitanæ illustrator Ecclesiæ, Apostolico radio Romæ residente. In qua scriptum ab Orientalibus Canonem de priuilegijs Constantinopolitani reijcit Papa, perque sacræ Synodi Epistolam agnoscitur Canonũ legislator; & iuxta Imperiales Gallæ Placidiæ litteras ad Theodosium, habere illã sedẽ dicitur Papa, in qua principatum Episcopatus ordinauit, qui cælestes accipere claues dignus fuit. Par. 1. Chalc. cap. 26.

Η ϛʹ σύνοδος, ἧς φασιν οἱ πατέρες ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον· Ὁ δὲ κορυφαιότατος ἡμῖν συνηγωνίζετο πρωτοαπόστολος· τὸν γὰρ ἐκείνου μιμητὴν, καὶ τῆς καθέδρας διάδοχον εἴχομεν ὑπαλείφοντα.

Εἰ γοῦν διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας, καὶ τοιοῦτος διάδοχος, οἷον αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι προσμαρτυροῦσιν, τὴν αὐτὴν δηλαδὴ τῷ Πέτρῳ ἐξουσίαν ἔχων, ὡς καὶ ἐν τῇ βʹ πράξει τῆς ζ συνόδου διαῤῥήδην βοᾷ Ἀδριανὸς ὁ πάπας γράφων.

Αὐτὸς γὰρ ὁ ἔξαρχος τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος, ὁ πρῶτος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας προεδρεύσας, τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ ἀξίας τὴν ἀκρότητα καὶ ποιμαντικῆς φροντίδος κατέλιπε τοῖς ἑαυτοῦ διαδόχοις, οἵ τινες ἐπὶ τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ θρόνου εἰς τὸ διηνεκὲς καθεδοῦνται· οἷς καὶ τὴν ἐξουσίαν, καθὼς αὐτῷ παρὰ τοῦ σωτῆρος δεσπότου θεοῦ ἐδόθη, καὶ αὐτὸς τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἀρχιερεῦσιν θείᾳ προστάξει παρέδωκεν καὶ παρακατέθετο.

Sexta Synodus, cuius Episcopi in Prosphonetico ad Constantinum Imperatorem: Summus, inquiunt, nobiscum cõcertabat Apostolorum Princeps: illius enim imitatorẽ, & sedis successorẽ habebamus inungentẽ.

Si ergo Petri successor est Papa, talisque successor, qualem Generalia testantur Concilia, eandem scilicet quam Petrus auctoritatem habens, vt Act. II. Septimæ Synodi Hadrianus Papa luculenter asserit in litteris ad Imperatores.

Nam ipse princeps Apostolorum B. Petrus, qui Apostolicæ sedi primitus præsedit, sui Apostolatus principatum ac Pastoralis curæ successoribus suis, qui in eius sacratissima sede perenniter sessuri sunt, dereliquit. Quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodum à Saluatore nostro Domino Deo ei concessa est, & ipse quoque suis contulit ac tradidit diuino iussu successoribus Pontificibus. Cur

Πῶς λέγεις, ὅτι ἄλλως εἶχε τὴν ἐξουσίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἄλλως ὁ πάπας· ἐκεῖνος ἁπλῶς, οὗτος οὐχ ἁπλῶς· τῶν συνόδων τἀναντία διδασκουσῶν; καὶ διὰ τοῦτο μέγας ὁ Ῥώμης θρόνος, ὅτι καταλύσας ἐκεῖ τὸν βίον ὁ Πέτρος, διάδοχον ἰσοδυναμοῦντα τὸν πάπαν κατέλιπεν· ὁ δὲ τῶν ἱεροσολύμων οὐχ οὕτως· τοσοῦτον γὰρ ἀπεῖχε τοῦ πρώτος εἶναι διὰ τὸν ἐκεῖ θάνατον τοῦ σωτῆρος, ὥστε καὶ τιμηθεὶς, ὑπέκειτο τῇ Καισαρείας μητροπόλει, ὡς φησιν ἡ α' σύνοδος ἐν τῷ ζ' κανόνι· οὐδὲ γὰρ ἔχει διαδοχὴν ἡ τοῦ χριστοῦ ἱερωσύνη.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ σε θορυβεῖ τὸ τῆς τιμῆς μέγεθος, ὃ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ὁ τῆς Ῥώμης ἐκληρώσατο θρόνος, τάξεως φυλακὴν τὸ τοιοῦτον ἡγοῦ· μέγα δὲ παρὰ τοῖς ἁγίοις ἡ τάξις, ἣ καὶ τὰ οὐράνια συνέχει καὶ τὰ ἐπίγεια.

tu dicis,poteſtatem, ſiue gratiam aliter in Petro, aliter eſſe in ſucceſſoribus;in illo ſimpliciter,in his non ſimpliciter,cum Synodi cõtraria doceãt? Magna igitur ſedes Romæ, quia Petrus illic vita functus ſucceſſorem æquali poteſtate præditum reliquit Papam. At Hieroſolymitanus non ita; tantum enim abeſt, vt propter Saluatoris morté primatu gaudeat, vt etiã honore auctus ſubiaceret Cæſareenſi Metropoli, vt ſeptimo ſuo Canone prima Synodus ait. Chriſti enim Sacerdotium nullum poteſt habere ſucceſſorem.

NILVS. CAP. XXIV.

SI vero te commouet honoris Papæ magnitudo,quam à beatis Patribus Romana ſedes ſortita eſt; factum hoc puta ſeruandi ordinis gratia.Magni autem fit à ſanctis Patribus ordo, qui & cæleſtia continet & terreſtria.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Πανταχοῦ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα μηχανώμενος, παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων αὐτὴν κατάγεις· καὶ ὡς ἀποδεδειγμένον λαμβάνεις τὸ σοὶ δοκοῦν, ἀντιφθεγγομένας ἔχων τὰς ἁγίας συνόδους, ὧν σὺ καὶ οἱ κατὰ σὲ τοῖς θεμελίοις ἐπερείδεσθαι, οὐκ οἶδ' ὅπως, μεγαληγορεῖτε· παρὰ τῶν πατέρων γοῦν νενομοθετῆσθαι λέγων τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς, ἐκεῖθεν καὶ τὴν τάξιν γενεαλογεῖς· Εἶτα τοῖς μὲν οὐρανίοις καὶ ἐπιγείοις τάξιν ἀπονέμεις θεοφύτευτον καὶ φυσικὴν, τῇ δὲ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ παρὰ τῶν πατέρων οἰκονομηθεῖσαν, τοῦ σωτῆρος λέγοντος· Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ Πέτρᾳ οἰκοδομήσωμου τὴν ἐκκλησίαν· Οἰκοδομήσαντος οὖν τοῦ χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν, ἀνάγκη παρ' αὐτοῦ ἐκείνου καὶ τὸ θεμέλιον εἶναι τῆς οἰκοδομῆς, εἴπερ αὐτὸς κατεβάλετο τὴν Πέτραν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὰς φωνὰς τῶν πρακτικῶν τῆς γ' συνόδου,

CONFVTATIO.

Dum omnes machinas adhibes cõtra primatum Papæ, à beatis Patribus vbique illum deducis; & quasi demõstratum accipis quod tibi placet, contradicẽtibus tibi sacris Cõciliis: quorum fundamentis inniti tu tuique similes nescio qua fronte iactatis.

Itaque Papæ magnitudinem à Patribus acceptam ponens, inde etiam ordinis seriem pendere ais. Et cælestibus quidem ac terrestribus ordinem tribuis à Deo datum & naturalẽ; Hierarchiæ vero Ecclesiasticæ ordinem à Patribus destinatum; cum Saluator dicat; & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Cum ergo Christ⁹ ædificauerit Ecclesiam, necessariũ est vt ab eodem sit ædificij fundamẽtum; cum ipse sit qui Petram & fundamentum catholicæ Ecclesiæ iecit, iuxta voces Actorum tertiæ Synodi, Matt. 16. 18.

ἔνθα Φίλιππος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας πρεσβύτης ἔλεγεν.

Οὗ ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο. καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Επὶ τούτῳ τῷ θεοπροβλήτῳ θεμελίῳ καὶ ἡ τετάρτη σύνοδος τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι τῆς ἐκκλησιῶν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη θεσπίζει, καὶ μετὰ τῆς Ρώμης θρόνον οἶδε τὸν Αλεξανδρείας, τρίτον τῆς Αντιοχείας, μεθ' οὓς τιμᾶσθαι βούλεται καὶ τῆς ἱεροσολύμων σωζομένου τῆς ἀξιώματος τῇ μητροπόλει· Καὶ ἡ γ' σύνοδος ἐν τῇ ἀναφορᾷ πρὸς Κελεστῖνον τῆς πάπαν· Αγανακτησάτω, φησὶν, ἡ σὴ ὁσιότης κατὰ τῆς Αντιοχείας Ιωάννου· Εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους, οἰχήσεται

vbi Philippus Apostolicæ sedis legatus aiebat Act. 3.

Omnibus seculis notũ est, quòd sanctus & Beatissimus Petrus Apostolorũ princeps & caput, colũna fidei, Catholicæ Ecclesiæ fundamentũ à Domino nostro Iesu Christo regni claues accepit; & ipsi data est potestas ligãdi ac soluẽdi peccata. Qui ad hoc vsq; tempus & in perpetuũ viuit in suis successoribus, & iudicium exercet.

Super hoc fundamento à Deo posito & prima synodus sanxit, seruanda esse Ecclesiarum priuilegia iuxta mores antiquos: & secundam à sede Romana agnoscit Alexandrinam, tertiam Antiochenam; & post eas honorari vult etiam Hierosolymitanam salua dignitate metropolis. Et tertia synodus in Relatione ad Cælestinum; indignetur, ait, tua sanctitas conuenienter aduersus Ioannem Antiochenum. Nam si licebit volẽtibus quibusque sedes etiam maiores affi- Act. 5.

περὶ ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία ἐκείνη σύνοδος ἐπιγινώσκει τὸν πάπαν φύλακα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν τάξεως, καθάπερ ἡ δʹ σύνοδος φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος· οὐκ ἄρα ἔλαβε παρὰ τῶν πατέρων ὁ πάπας τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς διὰ τὴν τάξιν, ἣν αὐτῷ οἱ πατέρες δεδώκασιν· ἀλλ' ἐπεὶ τίμιον τὸ θεῖον καὶ βέλτιον, καὶ ὁ Πέτρος ἐν τοῖς διαδόχοις ζῇ καὶ δικάζει, τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς ἐκ τῆς ἀξίας ἐστὶ τοῦ Πέτρου· ὥστε ὅταν λέγεις, τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς αἴτιον φυλακὴν τάξεως, ὀρθῶς νοούμενον ἀληθές ἐστιν· κατὰ σὲ δὲ νοούμενον, ψευδές· σὺ μὲν γὰρ ψιλὴν ἐν τῷ πάπᾳ τάξιν λέγεις, καὶ παρεπτεῖον τάξεως παρὰ τῶν πατέρων· αἱ δὲ ἅγιαι σύνοδοι τάξιν ἐξουσίας ἐν τῷ πάπᾳ ὁμολογοῦσιν, καὶ ταύτην θεσμοθεσίαν τοῦ χριστοῦ· διὸ κατὰ σὲ τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς τοῦ πάπα θύραθεν, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν οἴκοθεν ἐστιν. θαυμαστὸν δὲ, πῶς μάλα σεμνῶς φιλοσοφεῖς περὶ τάξεως καὶ περὶ μεγέθους τῆς τιμῆς τοῦ πά-

cere iniurijs, in extremam ibunt confusionem Ecclesiæ res.

In his S. illa synodus agnoscit Papam ordinis Ecclesiarum custodem, sicuti quarta synodus custodē vineæ à Domino cōstitutū. Nō ergo habuit à Patribus Papa magnitudinē propter ordinē à Patribus illi datū: sed quia honorabile est, quod diuinū & excellentius est; & Petrus viuit & iudicat in successoribus, magnitudo honoris Papæ est à dignitate Petri. Itaq; quod ais, seruādi ordinis gratia esse magnitudinē honoris Papæ, si recte intelligatur, verū est, falsū, vt tu intelligis. Tu enim nudū ponis ordinē, & primatū nudi ordinis à Patribus Sāctæ vero synodi ordinē iurisdictionis fatetur in Papa, & hunc lege Christi. Vt sit per te magnitudo honoris Papæ forinsecus, cū secundū veritatē intrinsecus sit. Ceterū admiratione dignū est, quòd adeo grauiter philosopheris de ordine, deque magnitudine honoris Papæ, cum

πα· τὴν μὲν γὰρ τάξιν ὑμεῖς ἀπεσκορακίσατε τὴν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη κατὰ τὴν α΄ σύνοδον, καὶ πολυμηχανίᾳ δεύτερον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατεστήσατε· Εἶτα καὶ δεύτερον, τῶν ἴσων ὅμως ἀπολαύειν πρεσβείων τῷ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐψηφίσασθε, κἀντεῦθεν τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα εἰς πρωτοκαθεδρίαν καὶ προσαρίθμησιν περιεστήσατε· Εἶτα ταῖς κατὰ μικρὸν τολμηραῖς ἀναβάσεσιν οἰκουμενικὸν ἑαυτὸν ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπέγραψεν, ἵνα μὴ δοκῇ μειονεκτεῖν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἡ νέα, ἀλλ' ὥσπερ οἰκουμενικὸς τῷ ὄντι ὁ πάπας, οὕτως ἀνθαμιλλῷτο πρὸς αὐτὸν ὁ τῶν ἴσων ἀξιωθεὶς παρ' ὑμῶν· Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον διαρχία παρεγέγονε τῇ ἐκκλησίᾳ, δικεφάλῳ οὔσῃ καθ' ὑμᾶς· τῆς τόλμης ἐς τοσοῦτον ἐληλακυίας ἔδοξεν ὑμῖν ἀπελαθῆναι τὸν πάπα, καὶ μηδὲν οἴεσθαι παρὰ τοῦτο πάσχειν δεινόν, ἔχοντας τὸν Κωνσταντινουπόλεως κεφαλὴν ἰσοδυναμοῦσαν τῷ πάπᾳ· τὸ δὲ σχίσμα ὥσπερ χειμάρρους βίᾳ ῥαγεὶς πολὺν συρφετὸν δογμάτων συνεφελκύσατο· ἵνα γὰρ μὴ παράλογον δόξῃ τὸ τόλ-

vos ordinem iuxta mores antiquos, vt inquit prima ſynodus, reieceritis, & Conſtantinopolitanũ multis artibus vſi ſecundum conſtitueritis: Deinde quãuis ordine ſecundũ iiſdem decreueritis gaudere priuilegiis, quibus & Papa ex quo factũ, vt primatũ Papæ redegeritis in ſedendi & numerandi priorẽ locũ. Poſtea creſcẽte paulatim audacia titulũ œcumenici Conſtantinopolitanus ſibi arrogauit, ne inferior eſſe noua Roma videretur, ſed vt re vera œcumenicus eſt Papa, ita illum æmularetur, qui per vos eſt illi æqualis. Vnde factũ, vt duorũ ſit in Eccleſia principatus, quia duo ſunt capita per vos. Cũ ad hoc perueniſſet audacia, viſum eſt vobis ſeiungi à Papa, nihil ex hoc mali futurum opinãtibus, quod haberetis Cõſtantinopolitanũ caput æquipollens Papæ. Schiſma vero torrentis inſtar vi erũpentis multã dogmatũ colluuiẽ ſecũ pertraxit. Vt enim videremini non ſine iuſtis cau-

μημα, τὴν καλουμένην παρ' ὑμῖν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην ἐπενοήσατε, ὅτι δὴ λατῖνοι τὸ παρὰ τῆς γ' ὁρισθὲν, ὥς φατε, συνόδου παραβάντες γεγόνασιν ὑπὸ ἀνάθεμα· μετὰ ταῦτα καὶ αὐτὸ τὸ δόγμα, τὸ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ παναγίου πνεύματος διασύρειν ἐπεχειρήσατε, τί μὴ λέγοντες, τί μὴ γράφοντες; ἅμα δὲ καὶ τὴν σαββάτου νηστείαν κωμῳδεῖν ἤρξασθε ἀποστολικόν τινα περιβαλλόμενοι κανόνα, τοῦ μέχρι τοῦ τότε μάχης ἐν γωνίᾳ που κείμενον, ὡς ἐπίπλαστον, καὶ τῇ ἀρχαιότητι ἄγνωστον. Τούτοις ἐξηκολούθησε καὶ ἡ κατὰ τῶν ἀζύμου φιλονεικία, διατεινομένων ὑμῶν Ἰουδαϊκὸν εἶναι τὸ ἄζυμον, καὶ τοὺς λατίνους ἀζυμίτας καλούντων. Ἐπὶ τούτοις ἀνέκυψε καὶ ἡ τοῦ καθαρτηρίου ἀπάρνησις, καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἁγίων· πλείους γὰρ ἀεὶ τὰς διαφορὰς ἐπεσώρευεν ἡ διχόνοια μὴ μόνον ἐν δόγμασιν, ἀλλὰ κἀν διαφόροις θρησκεύμασιν· οὕτω λατινικὸν ὑμῖν δοκεῖ ἡ σημέρᾳ γονυκλισία, καὶ τὸ ἱερεῖς ἐγείρειν τῶν ἁγίων ἀνδριάντας. Ἐῶ λέγειν, ὅτι χωρίζοντες τὰ ἀνδρόγυνα,

ſis auſi quod feciſtis, additamentum ſymbolo, vt vocatis, factum criminamini, & latinos tertiæ ſynodi decretum violaſſe ditis, ac inde anathemati ſubiectos eſſe. Poſt hæc ipsũ quoque dogma, nimirũ proceſſionem S. Spiritus à Filio reprobare cœpiſtis, quid non dicentes, quid non ſcribentes? præterea ieiunium ſabbati reprehendere, pretextu cuiuſdã canonis, quem Apoſtolicum dicitis; qui ad ea vſque tempora latens tunc emerſit, nempe vt fictus & antiquitati incognitus. Hæc ſubſecuta eſt contentio de Azimo, aſſerentibus vobis, illud eſſe Iudaicum, latinoſque vocantibus Azymitas. Hinc ortum habuit opinio, Purgatorium negans & fruitionem ſanctorum: Plures enim diſcrepãtias accumulabat indies diſſidium nõ ſolum per Dogmata, ſed etiam in exteriori cultu Religionis. Ita vobis latini moris eſſe videtur quotidiana genuũ flexio, & ſacrarum ſtatuarum erectio.

τὴν τεσσαραμίαν ἀθετεῖτε· Καὶ φρονοῦντες οὕτω, καὶ οὕτω πολιτευόμενοι μεγαλαυχεῖτε, ὡς πόῤῥω τῶν νεωτερισμῶν καθεστηκότες, καὶ ἀπαράβατα τὰ ἀρχαῖα φυλάττοντες. ποία γοῦν τάξις ἐν τούτοις; ἢ ποῖον μέγεθος παρ' ὑμῖν τῆς τιμῆς τοῦ πάπα; ὑμεῖς αὐτὸν ἐξεώσατε τῶν διπτύχων· ὑμεῖς αὐτὸν οὐκ ἔχετε ὀρθόδοξον. Καὶ τὸ μέγιστον αὐτῷ ἀπονέμετε, ἐάν φησιν ὀρθόδοξος ᾖ, πρωτοκαθεδρίαν καὶ προαρίθμησιν. τί δὲ ἄλλο ταῦτα, ἢ ἀταξία καὶ σύγχυσις, καὶ ἀντινομοθετεῖν τῷ χριστῷ, καὶ ἀντιλέγειν ταῖς οἰκουμενικαῖς τῶν συνόδων.

ΝΕΙΛΟΣ

Ἀλλ' οὐκ ἔστι, φησὶ, τοῦ πάπα χωρὶς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κανονίζεσθαι καλῶς γε· Ἀλλ' οὐδὲ τοῦ πάπα τῶν ἄλλων χωρὶς, ἕως ἂν τοῖς τῶν ἀποστόλων νόμοις πειθόμενος ᾖ· Ἀνάγνωθι ἀποστόλων κανόνα λδ'.

Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς

Taceo, quòd diuortia vinculi permittentes tetragamiam improbatis. Atq; ita sentientes, & his legibus viuentes gloriamini, quòd nullam admiseritis nouitatem, & integram seruetis antiquitatem. Quis ergo in his ordo? aut quæ apud vos magnitudo honoris papæ? Vos illum è Diptijchis expunxistis; Vos illum non habetis orthodoxum; & quod illi summum conceditis est, vt primus sedeat, & numeretur primus, dum Catholicus sit. At quid aliud hæc sunt, quàm ordinis cōfusio, & legū Christi oppugnatio, & synodorū œcumenicarū cōtēptio?

NILVS. CAP. XXV.

AN non licet, inquiunt, sine Papa Ecclesiasticis negocijs regulam dari, ita plane; Verum nec Papæ sine alijs licet, dum regulis Apostolicis parere velit. Lege Apostolorum canonem XXXIV.

Episcopos cuiusq; gentis scire oportet, quis eorū primus sit, & loco capi-

κεφαλῆ, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἀλλὰ μηδ' ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι· οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεός.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Τοῦτον τὸν κανόνα ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ σύνοδος τῶν πατέρων φησὶν, οὐχὶ ἀποστόλων· πλὴν ἔστω καὶ τοῦτο σὴν χάριν· Ἀλλὰ τὸ τοὺς κανόνας τούτους ὡς ταυτοδυνάμοις λαμβάνειν, καὶ ἐκ τοῦ ἀντιστρέφειν τὸν δεύτερον, ἀντιστρέφοντα ποιεῖν καὶ τὸν πρῶτον, πολλῆς ἐστὶν ἐθελοκακίας. Ὁ πρῶτος βούλεται τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁπάντων εἶναι κανόνα τὸν πάπαν, ὁ β' τῶν κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν τὰ μέρη σύμπνοα βούλεται καὶ ὁμόφωνα· ὁ α' τὰ ἐκκλησιαστικὰ λέγει τὰ πρὸς καταρτισμὸν ἑκάστης ἐκκλησίας συντείνοντα, μὴ δεῖν εἰς κανόνος δύναμιν προβαίνειν χωρὶς τοῦ πάπα· ὁ β' τοῖς ἐπαρχιώταις ἐπισκόποις διακελεύεται μηδὲν πράττειν περιττὸν, τουτέστιν ὡς ἐξηγεῖται ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ

tis cũ habere;nihilque agere modum excedens,id eſt ad prouinciã pertinẽs incõſulto illo.Sed nec ille quicquam agat præter voluntatem omnium ita enim erit concordia,& glorificabitur Deus.

CONFVTATIO.

. Hunc Cãonẽ Atiochena ſynodus ſuo Canone Patrũ eſſe dicit, nõ Apoſtolorum ſed eſto,vt vis.Certe Canonem antiquiſſimum;vt ſine Papa non liceat Eccleſias regulari: & Canonem quẽ profers, ſumere tanquã æquiualentes:& quia poſterior conuertitur, velle vt prior etiã cõuertatur : hoc eſt animi mala ſpõte amplectẽtis.Primus mandat,vt,Papa ſit regula omniũ Eccleſiaſticarũ rerũ;poſterior,vt Prouincialiũ Eccleſiarũ membra conueniãt & concordent. Prior Eccleſiaſtica inquit,quæ ad perfectum cuiuſque Eccleſiæſtatũ ſpectãt,nõ eſſe in Canonũ formam redigenda ſine Papa. Alter pręcipit,vt Prouinciales Epiſcopi ni-

σύνοδος, μηδὲν τῇ ἑκάστου παροικίᾳ μὴ ἐπιβάλλον· τὰ τοιαῦτα γὰρ περαιτέρω ὄντα ὁ μητροπολίτης μετὰ τῶν ἐπισκόπων ὀφείλει πράττειν· πῶς οὖν συνάγεις ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς τοῦ β' ἀντιστρέφειν καὶ τὸ πρῶτον ὥσπερ εἰ τοὺς ἀριστοκρατικοὺς κανόνας ἐξῆν ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς μεταβιβάζειν· ἀνάλογον γὰρ ἔχουσιν αὗται.

Οὐκ ἔστι χωρὶς τοῦ πάπα κανονίζειν τὰ ἐκκλησιαστικά· Καὶ οὐκ ἔστι χωρὶς τῶν βασιλέων νόμον εἰσφέρειν ταῖς πόλεσι.

Καὶ πάλιν αὗται· Χρὴ τοὺς ἑκάστου ἔθνους ἐπισκόπους τὰ οἰκεῖα διοικεῖν, περιττὸν δέ, ἤγουν ἔξω τῆς παροικίας μηδὲν χωρὶς τοῦ μητροπολίτου πράττειν, μηδὲ τὸν μητροπολίτην χωρὶς τῶν ἐπισκόπων, δηλαδὴ περιττόν τι πράττειν.

Καὶ· Χρὴ τοὺς ἀριστοκρατικῶς πολιτευομένους μηδὲν πράττειν τῶν κοινῶν χωρὶς τῆς ἁπάντων γνώμης· ὥσπερ οὖν οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς τῶν ἀριστοκρατικῶν ἐπιφέρειν ἀντιστροφὴν καὶ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς· οὐδὲ γὰρ

hil modum excedens agant; hoc eſt, vt exponit Antiochena ſynodus; quòd ad ſuam cuiuſque diœceſim nõ ſpectet. Huiuſmodi enim cũ vlteriora ſint, agere debet Metropolita cum Epiſcopis. Cur ergo ex conuerſione ſecundi colligis conuerti etiã primũ? perinde ac ſi ex regulis Ariſtocratiæ tranſire liceret ad regias. Proportione enim hæc ſibi reſpondent.

Non licet ſine Papa regulari Eccleſiaſtica, & non licet ſine Rege legem imponere ciuitatibus.

Rurſus reſpondent. Oportet Epiſcopos cuiuſque gentis adminiſtrare propria, nihil autẽ modum excedens, hoc eſt extra diœceſim, agere abſque Metropolita; nec Metropolitã ſine Epiſcopis, agere videlicet quòd modũ excedat. &, oportet in Ariſtocratico regimine nihil agere ad cõmunitatem pertinẽs ſine Optimatũ conſenſu. Sicut ergo non licet ex reciprocatione Ariſtocraticorũ inferre reciprocatio-

εἰ χωρὶς τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔξεστι τοῖς ἐν τέλει, οὐδὲ χωρὶς ἐκείνων τῷ ἄρχοντι. Οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι χωρὶς τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ βασιλεῖ χωρὶς τῶν πόλεων οὐκ ἔξεστι νομοθετεῖν· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ ἀντιστροφὴ ὑγιῶς ἔχει, αὕτη δὲ οὐδαμῶς· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔρρωται ἡ ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἀριστοκρατικῶς ἔχουσα, οὐκ ἔρρωται δὲ ἡ τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν πάπαν· νομοθετεῖ γὰρ ὁ βασιλεὺς, καὶ κανονίζει ὁ πάπας. ἀλλ' οὐ δέεται συννομοθετῶν ὁ βασιλεὺς οὔτε συγκανονιστῶν ὁ πάπας.

Ταύτῃ τῇ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ συμμαρτυρεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων· Ἐκανόνιζε Κελεστῖνος τί πρακτέον Κυρίλλον, καὶ τί οἰστέον Νεστορίῳ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, οὐχὶ δὲ Κύριλλος σὺν τῷ πάπα. διὸ δὴ καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ἔλεγεν ἐν τῇ β' πράξει τῆς συνόδου ἐκείνης· καὶ πρότερον ψῆφον ἐπέγραψε καὶ τύπον τῷ πράγματι ὁ ἀποστολικὸς καὶ ἅγιος θρόνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου. ᾧ ἀκολουθήσαντες

nē in protestatē Regiā. Neque enim si non licet magistratibus sine Archōte, nec illi sine magistratibus; ita ciuitatibus non licebit sine Rege, nec Regi sine ciuitatibus ferre leges. Sed illa quidem conuersio valet, ista minime. In eundem modum valet conuersio Metropolitæ ad Episcopos, cum Aristocratico modo se habeant; non valet autē conuersio Ecclesiarum ad Papam. Leges enim fert Rex, & Papa cōdit Canones; sed non eget Rex socijs legislatoribus, nec Papa sociis Canonum conditoribus. Huic vero sensui concordant Acta synodorum.

Præfigebat Cælestinus regulā Cyrillo, quid agendum, & quę pena subeunda Nestorio in tertia synodo: Cyrillus autem non cum Papa. Quare & Firmus Cæsareæ Episcopus in secūda illius synodi Act. aiebat: Antea etiam sententiam tulit, & formam præscripsit Apostolica & sancta sedes sanctissimi Episcopi Cælestini; quam nos

καὶ ἡμεῖς τὸν τύπον ἐξεβιβάσαμεν, κανονικὴν καὶ ἀποστολικὴν αὐτὴν κατανοήσαντες κρίσιν. Καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ δείκνυσι πολλάκις ἡ β΄ καὶ γ΄ πρᾶξις.

Εκανόνιζε Λέων ὁ πάπας τὸν Διόσκορον ἐν τῇ δ΄ συνόδῳ, ὅτι πρόσωπον κριτοῦ ἥρπασε, καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι δίχα τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πάπα· ἐπεὶ δὲ ἐτετολμήκει Διόσκορος κανονίσαι καὶ αὐτὸς τὸν πάπαν, καὶ ἀφορισμῷ καθυποβαλεῖν, διὰ τοῦτο καὶ μόνον καθῃρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας δ΄ συνόδου, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τῆς ὁμολογίας ἀνατολίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ε΄ πράξει.

Εκανόνιζεν ὁ αὐτὸς Λέων τοὺς ἀνατολικοὺς πατέρας τῆς δ΄ συνόδου δεομένους περὶ τοῦ κη΄ αὐτῶν κανόνος· Καὶ ἡ δύνατο μόνος ὁ πάπας ἀκυροῦν τὰς ἀπλήτων σπουδὰς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ εἶχον ἄνευ τοῦ πάπα κυροῦν τὸν κανόνα.

Ολως δὲ προσνεμουσῶν τῷ πάπα τῶν ἁγίων συνόδων ἐκεῖνα τὰ ἰδιώματα, ἐν οἷς ἀδυνάτον εἶναι χώραν τῇ ἀντιστροφῇ, μάτην κα-

quoque secuti, excutioni illam mandauimus, Canonicum Apostolicúque iudicium intendentes in Nestorium.

Subijcibat regulis Leo Papa Dioscorum in Quarta synodo, quia iudicis personam arripuerat, & synodum celebrare ausus fuerat absque obtenta à Papa licentia. Quia vero Dioscorus ausus & ipse fuerat regulis subiicere Papam, & excommunicatione percellere; hac vna de causa depositus est à Quarta synodo; vt liquet Act. v. ex ipsamet confessione Anatolij Constantinopolitani.

Abrogabat pariter idem Leo Papa regulam ab orientalibus factam, & rogantibus vt à Papa confirmaretur: & poterat solus Papa omnium conatus infringere; illi vero sine Papa non poterant ratum facere Canonem,

Denique cum sacræ synodi tribuăt vt propria Papæ, in quibus non habet

ταφεύγεις ἐπὶ ταύτην.

Ἐν τῇ β΄ πράξει τῆς συνόδου ἐκ τῆς φωνῆς Φιλίππου πρεσβευτοῦ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, τῶν ἁγίων μελῶν ἁγία κεφαλὴ ὁ πάπας· Καὶ ἐν τῇ γ΄ πράξει διάδοχος καλεῖται τοῦ Πέτρου ζῶντος καὶ δικάζοντος ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις· Εἰ τοίνυν δικαστὴς καὶ κριτὴς ὁ πάπας σὺν τῷ Πέτρῳ, καὶ τοῦτο μόνος ἔχει τὸ προνόμιον, πῶς ἔσται ἀληθὲς ὃ λέγεις, ὅτι χωρὶς τοῦ πάπα οὐκ ἔξεστι τοῖς ἄλλοις, ἀλλ᾽ οὐδὲ τῷ πάπᾳ χωρὶς τῶν ἄλλων; ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγες· οὐκ ἔξεστι τοῖς κρινομένοις ἀπόφασιν ἐξενεγκεῖν χωρὶς τοῦ δικαστοῦ, ἀλλ᾽ οὐδὲ τῷ δικαστῇ χωρὶς τῶν κρινομένων.

Ἐν τῇ δ΄ συνόδῳ τὴν φυλακὴν τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένος καλεῖται ὁ πάπας καὶ πατὴρ τῶν τέκνων, δηλαδὴ ἁπάντων τῶν ἐπισκόπων καὶ κορυφὴ τῶν παίδων, ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς συνόδου πρὸς τὸν πάπαν· καὶ ἐν τῇ γ΄ πράξει οἰκουμενικὸς πατριάρχης· ποίαν ταῦτα δέχεται ἀντιστροφήν; εἰ μὴ λέγεις τὸν φύλακα πρὸς τὸ φυλάσσειν

locum reciprocatio, frustra confugis ad illam.

Act. 2. tertiæ synodi per Philippum sedis Apostolicæ legatũ vocatur. Papa sanctorum membrorũ sanctũ caput. & Act. 3. vocatur Petri successor, viuentis & iudicantis in suis successoribus. Si ergo Papa cũ Petro est iudex, & solus hoc habet priuilegium; quomodo dicis; sine Papa non licere aliis, neque sine aliis Papæ? Ac si diceres; Non licet ijs qui iudicantur ferre sententiam sine iudice, nec iudici sine illis.

In Quarta Synodo, in Relatione ad Papam, custos vineæ constitutus à Saluatore vocatur Papa, & filiorum pater, omnium scilicet Episcoporum & vertex natorum & Act. 3. œcumenicus Patriarcha. Hæc porro quam reciprocationem admittunt? Nisi dicas, custodem ad custodiendum indigere auxilio custoditorum, & patrem fieri filium natorum, & œcume-

locum reciprocatio, frustra confugis ad illam.

Act. 2. tertiæ synodi per Philippum sedis Apostolicæ legatū vocatur. Papa sanctorum membrorū sanctū caput. & Act. 3. vocatur Petri successor, viuentis & iudicantis in suis successoribus. Si ergo Papa cū Petro est iudex, & solus hoc habet priuilegium; quomodo dicis; sine Papa non licere aliis, neque sine aliis Papæ? Ac si diceres; Non licet ijs qui iudicantur ferre sententiam sine iudice, nec iudici sine illis.

In Quarta Synodo, in Relatione ad Papam, custos vineæ constitutus à Saluatore vocatur Papa, & filiorum pater, omnium scilicet Episcoporum & vertex natorum & Act. 3. œcumenicus Patriarcha. Hæc porro quam reciprocationem admittunt? Nisi dicas, custodem ad custodiendum indigere auxilio custoditorum, & patrem fieri filium natorum, & œcume-

χρήζειν τῆς παρὰ τῶν φυλαττομένων ἀρωγῆς· καὶ τὸν πατέρα υἱὸν γίνεσθαι τῶν τέκνων· καὶ τὸν οἰκουμενικὸν δεῖσθαι συνοικουμενικῶν· καὶ τὴν κορυφὴν μεταβάλλεσθαι εἰς ἄλλο μέλος·

Η ϛʹ σύνοδος ἐν τῷ πρὸς τὸν πάπαν γράμματι, ἰατρὸν καλεῖ χαριζόμενον τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας τὴν ὑγείαν, ἐπὶ τὴν στερεὰν ἑστῶτα πέτραν τῆς πίστεως, ἐπισφραγίζοντα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν φωταυγίαν· Καὶ ἐν τῇ σάκρᾳ τοῦ βασιλέως πωγωνάτου, πάσης αἱρετικῆς εἰσηγήσεως ἐκτομέα, καὶ μεταφυτευτὴν τῶν καρπίμων δένδρων ταῖς κατηχήσεσι, καὶ ἐκριζωτὴν τῶν ἀκάρπων ταῖς κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν· ποία γοῦν ἐν τούτοις ἀντιστροφὴ εἰ μὴ καὶ τῆς τῶν θεραπευτέων ἐπικουρείας ὁ ἰατρὸς δέοιτο, καὶ πάντα γένοιτο ἀληθῶς κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄνω πηγαὶ ποταμῶν.

Η ζ σύνοδος ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἴσαυρον ἐπιστολῇ Γρηγορίου τοῦ Ῥώμης, τὸν πάπαν ὁμολογεῖ κύριον τῆς συλλογῆς τῶν συνόδων, ὡς προγέγραπται· Καὶ κατὰ τὴν ϛʹ πρᾶξιν, εἰ

nicum indigere œcumenicis, & verticem mutari in aliud membrum.

Sexta ſynodus in litteris ad Papam vocat illum medicum largientem Eccleſiæ membris ſanitatem; vocat ſtantem ſuper firmam fidei petram, confirmantem & obſignantem orthodoxæ fidei ſplendorem. & in ſacra Conſtantini Pogonati vocatur Papa omnis hæreticæ adinuentionis præciſor, frugiferarum arborum per inſtitutiones tranſplantator, & infructuoſarum per Canocicas cenſuras eradicator. quænam in iſtis reciprocatio? niſi dicas, & medicum indigere curandorum ope; & fiant omnia, vt adagio dicitur ſurſum aquæ ad fontes.

Septima Synodus in Epiſtola Gregorij papę ad Leonem Iſaurum fatetur, Papam eſſe Dominum celebrationis ſynodorum, vt dictum eſt, & Act. 6. legem ait eſſe ſynodorum, vt cooperantem habeant Papam. Niſi ergo papa cooperetur per ſeptimam

φησὶ νόμον ταῖς συνόδοις, ἔχειν συνεργὸν τὸν πάπαν· μὴ ὄντος οὖν κατὰ τὴν ζ΄ συνόδον τοῦ πάπα συνεργοῦ, ἄκυρος ἡ σύνοδος· δέδεικται δὲ, ὅτι χωρὶς τῶν κατὰ μέρος πατριαρχῶν γεγόνασι πολλαὶ σύνοδοι· οὐκ ἀληθὲς ἄρα, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔξεστι χωρὶς τοῦ πάπα, οὕτω μηδὲ τῷ πάπα χωρὶς τῶν ἄλλων· καὶ ἡ προσκομιδὴ τοῦ κανόνος, ὃν σὺ καλεῖς ἀποστολικὴν, οὐδέν σου τὴν φιλοτεχνίαν ὀνίνησι.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις πρὸς τοὺς κανόνας τῶν μακαρίων ἀποστόλων ἀντιλέγειν ἐθέλοι, νόθους ἀποκαλῶν αὐτοὺς, καὶ ἥκιστα πρέποντας ἀποστολικαῖς ψυχαῖς, παρὰ τῶν μακαρίων παιδευέσθω πατέρων τῆς α΄ συνόδου, τῆς γ΄, τῆς δ΄, τῆς ϛ΄, τῆς ζ΄. οἵτινες ἀποστολικῶν μέμνηνται κανόνων· Οἱ δὲ κανόνες τῆς ϛ΄ συνόδου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποστολικῶν νόμων φασὶν ἐν τῷ β΄ κανόνι, δηλονότι πε΄.

ſynodum, quæ fiunt non ſunt rata Concilia. Atqui oſtenſum eſt, multa Concilia fuiſſe habita ſine aliquibus Patriarchis. Non eſt ergo verum, ſicut aliis non licet ſine Papa, ita nec Papæ ſine aliis. & Canon, quem protuliſti vt Apoſtolicum, tuis artibus non ſuffragatur.

NILVS. CAP. XXVI.

SI quis vero contra Beatorum Apoſtolorum Canones dicere voluerit ſuppoſititios vocans, & Apoſtolicis animis plane indignos; doceatur à ſanctis Patribus primæ ſynodi, Tertiæ, Quartæ, Sextæ, Septimæ; quæ Apoſtolicorum Canonum mētionem faciunt: Quin & ſextæ ſynodi Canones numerum ponunt legum Apoſtolicarum in ſecundo Canone, nimirum LXXXV.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εἰ μὲν ὦ θαυμάσιε οὐδένας ἐλέγομεν τῶν εἶναι ἀποστολικοὺς κανόνας, οὐκ ἀλόγως ἂν ἐνεκάλεις· νῦν δὲ οὐ τοῦτο φαμὲν, ἀλλ' ὅτι ἀνάγκη, ἢ τοὺς μεγάλους φωστῆρας, Βασίλειον τὸν μέγαν, Αμβρόσιον, Ιερώνυμον, Αυγουστῖνον, Πέτρον Αλεξανδρείας, προσέτι δὲ καὶ Κασσιανὸν ψεύδεσθαι τῶν ἀποστολικῶν γραμμάτων ἀπείρους, καὶ μὴ μαθόντας τί παραδεδώκασιν ἐγγράφως οἱ ἀπόστολοι περὶ σαββάτου, περὶ τετράδος, καὶ παρασκευῆς, περὶ τῶν τριῶν ἐν τῷ θείῳ λουτρῷ καταδύσεων· ἢ ἀνάγκη τοὺς κανόνας τῶν ἀποστόλων μὴ εἶναι πέντε καὶ ὀγδοήκοντα, ὥς φησιν ἡ πενθέκτη· ἀλλὰ μόνους πεντήκοντα, ὡς ἐπέκρινεν ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης, καθά φησιν ὁ βιβλιοθηκάριος Αναστάσιος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Ιωάννην ὄγδοον τὸν πάπαν περὶ τῆς ζ' συνόδου, καὶ ἡμῖν ἄνω προείρηται.

Καὶ ἐν μικρῷ πρόσθεν προέφερες ἀποστολικὸν κατὰ σὲ κανόνα, ἡ ἐν Αντιοχείᾳ συνο-

CONFVTATIO.

Bene diceres, si Apostolicos Canones nullos esse diceremus. Nunc vero non hoc dicimus, sed quia necesse est, aut eximios Doctores, Basilium magnum, Ambrosium, Hieronymum, Augustinum, Petrum Alexandrinum; addatur etiam Cassianus; fuisse Scriptorum Apostolicorum imperitos, & ignorasse quid Apostoli de sabbato, de quarta & sexta feria, de tribus in baptismo immersionibus scripto tradiderint: aut Apostolorũ Canones non esse quinque & octoginta, vt asserit Quinisexta synodus; sed quinquaginta tantum, vt Romana Ecclesia declarauit, attestante vt dictum est Anastasio Bibliothecario in Præfatione septimæ synodi ad Ioanné VIII.

Et quem paulo ante proferebas Canonem per te Apostolicum, vocat Antiochena synodus, vt annotatum

δος καλεῖ, ὡς ἔφημεν, κανόνα τῶν πατέρων· δῆλον δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πενθέκτης συνόδου ἐν τῷ β' κανόνι, καὶ ἐκ τοῦ α' κανόνος τῆς ἁγίας ζ' συνόδου, πλεῖστον διαφέρειν, ἀποστόλων ἢ πατέρων λέγεσθαι κανόνα· ὥστε βεβαίων μενόντων τῶν ἀληθῶς ἀποστολικῶν κανόνων, οὐδεμία ἀνάγκη τοσούτους εἶναι, ὅσους ἡ πενθέκτη λέγει· ἢ τῶν παρὰ σοῦ παρεισκομισθέντα καθ' ἡμῶν εἶναι. Κἂν γὰρ ἀποστολικὸς ᾖ, οὐκ ἀφαιρεῖται τὴν κορυφαίαν τοῦ πάπα ἀξίαν, ὅτι οὐκ ἔξεστι τοῖς ἄλλοις χωρὶς αὐτοῦ κανονίσαι· ὃ δὲ ἀντιστρέφον οὐκ ἔχει χώραν ἐν τῷ πάπᾳ, οὐδὲ τοῦτο βούλεται ὁ κανὼν περὶ τῶν κατὰ μέρος ἐπαρχιῶν διαταττόμενος, ἀλλὰ σὺ τὰ τοιαῦτα στρεψοδικεῖς.

ΝΕΙΛΟΣ.

Κεφάλαιον τῶν λεγομένων· ἕως μὲν ὁ πάπας σώζῃ τὴν τάξιν, καὶ μετὰ τῆς ἀληθείας ἕστηκε, καὶ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀρχιερεὺς ἄκρος, καὶ Πέτρου καὶ πάντων ἀπο-

fuit, Canonẽ Patrum. Liquet autem ex ipſa etiam. Quiniſexta Canone 2. & ex primo Canone S. ſynodi ſeptimæ, plurimum differre, ſi voces Canonem Apoſtolicũ, & Canonem Patrum. Itaque germanis Canonibus Apoſtolicis in ſuo robore permanẽtibus, nulla cogit neceſſitas tot eſſe illorum Canones, quot numerantur à Quiniſexta; aut prolatum ſupra à te Canonem contra nos facere. Nam licet etiã Apoſtolicus eſſet, non tollit ſuprèmam Papæ dignitatem, eo quòd aliis ſine ipſo non liceat condere Canones: & reciprocatio non habeat locum in Papa; neque Canon hoc velit, qui de particularibus prouinciis loquitur, & ſi tu illum in tuum ſenſum detorques.

NILVS. CAP. XXVII.

DEnique eorũ quæ diximus, sũma hæc eſt. Dũ Papa ordinẽ ſeruat, & cum veritate ſtat; & Eccleſiæ caput, & ſummus eſt Pontifex & Petri om-

σόλων διάδοχος, καὶ δεῖ πάντας αὐτῷ πείθεσθαι, καὶ οὐδὲν ὅ τὴν τιμὴν ἐκείνου χωρεῖ. Εἰ δὲ τῆς ἀληθείας ἀποχωρήσας οὐ βούλεται πάλιν πρὸς ἐκείνην ἐπανιέναι, τὰ τῶν καταδίκων πείσεται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Καλλίστῃ δὴ ταύτῃ κορωνίδι τὸν λόγον ἐπισφραγίζεις· ἕως ὁ πάπας σώζῃ τὴν τάξιν· ποίαν λέγεις τάξιν; τὴν ὑμεῖς ἐπενοήσατε πρωτοκαθεδρίας καὶ προαριθμήσεως; ἢ τὴν ὑπὸ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων μαρτυρουμένην; Εἰ γοῦν ταύτην ὀφείλει σώζειν, ὥσπερ καὶ σώζει, ἀδύνατον μὴ μετὰ τῆς ἀληθείας αὐτὸν εἶναι. ἄλλως γὰρ τὰ ῥητὰ καὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν συνόδων εἰς τὸ μηδὲν οἴχονται. Καὶ ἔστι πάντως κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄκρος ἀρχιερεὺς οὐ καθ' ὃν σὺ λέγεις τρόπον, γυμνῷ σχήματι καὶ τὸ πρῶτος εἶναι παρὰ τῶν πατέρων δεξάμενος. ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ παρ' ἐκείνου, παρ' οὗ καὶ ὁ Πέτρος, οὗ τινος ἐστὶ διάδοχος· οὐ κατὰ τὴν

νεαρὰν

niumque Apostolorum successor; & omnes illi obedire debent; & nihil est quod eius honorem capere possit. si vero nolit ad veritatem redire, à qua recessit, reorum pænas sustinebit.

CONFVTATIO.

Egregia sane coronide sermonem tuum concludis: Dum Papa ordinem seruat. Quem dicis ordinē? quem vos excogitastis, vt primus sedeat, & primus numeretur? an vero illum, quem attestātur synodi œcumenicæ? si hūc seruare debet, sicut & seruat, impossibile est eū cū veritate non stare. Alioquin dicta & testimonia synodorum euanescunt. estque omnino Papa Ecclesię caput, sūmusque Pontifex nō eo quo tu dicis modo, quia fuerit cōstitutus à Patribus nudo titulo primus: sed potestate & iurisdictione primus ab eo cōstitutus, à quo & Petrus: cuius successor est, nō iuxta tuā nouā theo-

νεαρὰν σου θεολογίαν, ὡς τῶν ἐπισκόπων ἕ-
καστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων,
ἀλλ' ὡς διδάσκουσιν αἱ ἅγιαι σύνοδοι, τοιοῦτος,
ὥστε ζῆν καὶ δικάζειν ἐν αὐτῷ ὡς διαδόχῳ τοῦ
κορυφαίου Πέτρου· ὃ δὲ δεῖν πάντας αὐτῷ πεί-
θεσθαι, πῶς λέγεις, οὐκ οἶδα· Ἄνω ἐφιλοσό-
φεις, ὅτι τὰ κλίματα τῆς γῆς διανενέμηται
τοῖς καθολικοῖς τῶν ἐπισκόπων ὧν ἀποκεκλη-
ρωμένων, οὐ μᾶλλόν γε ὁ Ῥώμης ὑπ' ἐκείνους,
ἢ ἐκεῖνοι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης, ὅσα γε εἰς τὸ διοικεῖν
τὰ ἑαυτῶν· Καὶ τοῦτο ἔλεγες φιλοσοφῶν περὶ
τοῦ πάπα; ἢ πάπας, οὐχ ὡς νῦν αὐτὸν ὑμεῖς ἔ-
χετε, τῆς ὀρθοδοξίας ἐκπεπτωκότα, ἀλλ' ὡς ὑ-
γιαίνοντα, καὶ διαπρέποντα τοῖς προνομίοις,
οἷς φατὲ παρὰ τῶν πατέρων κεκοσμῆσθαι· νῦν
δὲ λέγεις, ὅτι ὀρθοδοξοῦντι τῷ πάπᾳ δεῖ
πάντας πείθεσθαι· ὃ δὲ πείθεσθαι, τί ἄλλο γε ἢ
τοὺς καθολικοὺς τῶν ἐπισκόπων εἶναι ὑπὸ τοῦ Ῥω-
μης; Ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἐναντιολογίας περιπεσεῖν
τὸ τέχνασμα κατηνάγκασεν· ἵνα γὰρ ὅλην τοῦ
σχίσματος τὴν αἰτίαν ἀνάψῃς τῷ πάπᾳ ὡς πε-
ρὶ τὴν πίστιν σφαλλομένῳ, συγχωρεῖς αὐτῷ καὶ

logiã,vt Episcoporum quisque ab eo consecratorum,verũ vt sacræ synodi docent,talis vt in eo tanquam successore viuat & iudicet coryphæus Petrus. Debere autẽ omnes illi obedire, quomodo dicas, non intelligo:supra philosophabaris ita: Quòd terræ climata distributa sunt Episcopis principalibus. Quibus distributis nõ magis subest Episcopis illis Romanus, quã illi Romano, quod attinet ad iurisdictionem,& hoc dicebas,loquens de Papa vt Papa est, non vt vos nunc illum habetis,minus orthodoxũ, sed vt recta fide ornatus consideratur, & illis præfulget priuilegiis,quibus eum dicitis à SS. Patribus auctũ. Nũc vero dicis,Papæ,si sit orthodoxus, debere omnes obedire. Obedire autem quid infert aliud, quam principales Episc. subesse Romano? Sed vt videre est,tecum pugnas præ calliditate nimia. Vt enim totam Schismatis causã cõiicias in Papã,quasi errantẽ in fide, cõcedis

ἃ μὴ βούλει, εἰ παλινῳδίαν ᾄσειεν· Ἀλλ' ὦ γυναῖξε σαθρῷ θεμελίῳ τοῦ ψευδοκανόνος, ὃν εἶναι ἔλεγες τῶν χλ' πατέρων· εἰ καὶ πολύτες ὕστερον τὸ φιλόνεικον φεύγοντες, τοῦ πάντα ἐδεήθησαν, ζητοῦντες τὴν ἐπικύρωσιν, ἀλλ' οὐ πολύτες, μᾶλλον δὲ οἱ πλείους οὐκ ἀσμενίζοντες· σαθρὰν οἰκοδομίαν ἐποικοδόμησας· σαθραῖς δὲ μηχαναῖς πειρᾶσθαι τὴν ἀκατάβλητον τοῦ Χριστοῦ καταστρέφειν οἰκοδομήν, θεομαχεῖν ἐστὶν ὦ λῷστε, καὶ τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν·

ΟΡΑΤΕ.

Ὅσοι ἀποσχίζεσθε, καὶ σὺν τῷ διαφέροντι τῆς θρησκείας συνδιατέμνετε τὸ ἄριστον σῶμα τῆς ἐκκλησίας, οἵους ὁδηγούς, οἵους ἔχετε διδασκάλους· Ἡ ἐθελοκακία τυφλότης, ὁ κίνδυνος περὶ ψυχῆς, βόθρος τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

illi etiam quæ negas,dummodo palinodiam canat. Verum euanido falſi Canonis fundamento innixus,quem ſexcētorum triginta Patrum eſſe aiebas: licet omnes poſtmodum ad euitandas contentiones Papam rogauerint,vt illum probaret;certè non omnes illo contenti : immò plures minus contenti : caducum ſuperſtruxiſti ædificium. Huiuſmodi autem machinis Chriſti ædificium demoliri velle,cum Deo pugnare eſt,& impoſſibilia aggredi.

Quicumque ſchiſma ſectamini , & cum diuerſitate ritus diuulſum etiam vultis indiuiſum Eccleſiæ corpus,videte,quos duces, quos magiſtros habeatis. Affectata animi deprauatio, cæcitas.periculum,mortis animæ.fouea vobis,ignis æternus.

FINIS.

Errata grauiora.

In epist. dedicatoria pag. 3.*lin.*3.*legendũ.* Damaſus Petri ſedem ornabat

*ibid.lin.*11.*leg.* Leo tum primus

5 *à fine*, in cumulum audacia

*col.*2 11 καὶ ὑπὲρ τὴν ἀναιδῶς

4 3 *à fine*, tuo leonino conterritis

In Epigrammate verſu 1. *legendum* πάρ-θετο Νεῖλος

verſu 3 ἀκλέα Νεῖλον

verſu 4 θηροτρόφον

In Præfatione ad Lectorem pag. 3. *à fine* 8. adornarent

3 12 & ſi Photius iecit

15 orientali Eccleſia

4 7 *addendum*, τῆς περιφανοῦς τῶν πατέρων διδασκαλίας, προσθήκην δὲ τῷ συμβόλῳ τολμηρῶς ψήφοις βεβαιουμένων.

5 *antepen.* illos contingeret, aut aliquid ſubſcribere; verũ auctoritate omnes eſſe æquales

6 2 defendente dogmata

7 2 illis eſt iactare ſeſe

7 multorum doctorumq;

† Syno-

13 Synodorum dictis certissimas
Synodorum obijcere voces
4 14 οἱ δὲ τῷ κανόνι
5 6 telæ aranearum
6 13 ἐπιτεταγμένῳ τὴν
8 1 εἶναι καὶ Ῥώμης
10 9 χρησάμενοι τὸν
12 4 τῆς ἐπιστολῆς τὸ ἀνόθευτον
13 2 pugnarent
18 9 μεμνημένοι τοῦ λέγοντος
15 καὶ ὅρος ἐστὶ τῶν ἁγίων πατέρων, πάντων τῶν
20 7 *à fine*, ἀλλὰ μὴν ὁ Κύριλλος
22 8 ἕτεροι δὲ τῶν σοὶ ὁμοφρόνων
24 8 καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων
25 10 quo verò ad alia
27 7 *à fine*, fisq; confusionis
28 13 σαθρᾶς τῆς πίστεως
29 5 *à fine*, qui tuas vices
39 8 *in margine*, 1. Titi 16.
42 *penult.* τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν
44 5 παραφυλάξαντας
46 11 καθαρωτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας
48 *penult.* οὐχ ὅτι τὸ ἧττον
51 13 duo non conferenda fateris
54 1 καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν
58 2 παρ' ὑμῖν τὴν πίστιν
6 *à fine*, ἀναγκαῖον ἄρα

illu-

65 6 illuſtrauit occidentem
antepen. humanitatis eius
66 13 Ονώφριος ταῦτα εἰδὼς
70 5 τῷ ἐν Χριστῷ δύο
73 3 carnis ex peccato
11 ita diuerſus quoque
7 *à fine*, habente operationem
4 *à fine*, Vtrum, inquit,
76 3 *à fine*, παλιλλογεῖ Ονώφριος
penult. καὶ ἄλλως μὲν
77 7 *à fine*, aſſerens vnam
78 14 ὁ δὲ οὔτε μίαν διὰ τοὺς Ευτυχια-
νοὺς, οὔτε δύο διὰ τοὺς Νεστορια-
νοὺς ἐδοκίμαζεν, ἀλλ᾽ ἕνα τὸν
ἐνεργοῦντα
79 4 cum is fuerit
9 illi humanitatem Chriſti
80 15 ψευδὴς ἀπελήλεγκταί σου
84 2 *verbo illa* (τοῦτ᾽ αὐτὸ περιέχει καὶ
ἡ συνοδικὴ ἀναφορὰ, ἡ μετὰ
τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα) *ponen-
da ſunt in margine.*
85 *penult.* hæretico errore
86 12 ἢ οὐκ εἶχον. εἰ μὴ εἶχον, ἔχομεν ὃ
ζητοῦμεν· εἴπερ εἶχον, ἀθέ-
σμως εἶχον.
93 5 ſi vt confeſſionem
94 8 τοῦ ἀπλανοῦς τὴν

tenui-

99 9 tenuitatis Iudaicæ
100 7 ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν
antepenul. οὐ χρὴ, εἰ σύνοδος
109 13 hoc credat?
110 7 *à fine*, πρὸς τοὺς βασιλεῖς
114 10 *à fine*, καθαιρουμένου
119 7 *à fine*, quem non
121 8 *à fine*, debebant enim
123 4 ſolum ad conſecrandum
125 *antepenul.* tertia verò
126 12 τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχεῖν,
14 ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε
127 10 coniunxerat
6 *à fine*, At hoc omnes
128 13 ὅτι εἰ καὶ δοίημεν
129 8 reſpectu ſubditorum
11 præcedendi ordine
132 13 ἐκ ψευδῶν προστάσεων
135 11 vt ſit per te
penult. Antiochenum habeat
146 4 *à fine*, ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον
penult. [illegible]

tiquus
uoſcot
tund

183 4 Archiepiſcopum vocare
16 μαρτύεια ;
187 11 morbum
189 6 pro ouibus ponere
11 Iudaici
14 ferentem
191 4 *à fine*, Apocriſiarium Papæ
198 11 ἑαυτῷ ὃν
15 τοὐναντίον
199 3 quin ſit
204 4 καὶ Σελευκείᾳ συνόδων
206 1 ἐ Παλαιστίνης
209 2 illæ appellationes
4 in confeſſo
vlt. nam conuertuntur
211 6 deq; 36. Quiniſextæ
216 *vlt.* σὺ δὲ τὴν
219 5 *à fine*, Qua de re multum
224 8 ἁγίας πρώτης συνόδου ;
226 5 τῆς μετὰ γυναικῶν
228 4 *à fine*, πλὴν ἀλλὰ τοῖς
244 2 ταυτόν ἐστι τῷ ἐστι
256 *antepen.* ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη
vlt. ἤτοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ
260 14 φαίη γνωρίσματα
266 11 καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους
antepen. οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ
4 ſuſcipimus

Ar-

99	9	tenuitatis Iudaicæ
100	7	ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν
	antepenul.	οὐ χρὴ, εἰ σύνοδος
109	13	hoc credat ?
110	7	*à fine*, πρὸς τοὺς βασιλεῖς
114	10	*à fine*, καθαιρουμένου
119	7	*à fine*, quem non
121	8	*à fine*, debebant enim
123	4	ſolum ad conſecrandum
125	*antepenul.*	tertia verò
126	12	τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιεπ,
	14	ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε
127	10	coniunxerat
	6	*à fine*, At hoc omnes
128	13	ὅτι εἰ καὶ δοίημεν
129	8	reſpectu ſubditorum
	11	præcedendi ordine
132	13	ἐκ ψευδῶν προστάσεων
135	11	vt ſit per te
	penult.	Antiochenum habeat
146	4	*à fine*, ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον
148	*penult.*	οὕτως ἔχει
150	10	οὕτω μὲν οὐδ
158	11	ἀπαρνεῖται
161	3	limitatam
163	8	Quoniam antiquus
177	4	Si norat Dioſcotus
	4	*è fine*, retundere

Ar-

183	4	Archiepiscopum vocare
	16	*μαρτύρια ;*
187	11	morbum
189	6	pro ouibus ponere
	11	Iudaici
	14	ferentem
191	4	*à fine*, Apocrisiarium Papæ
198	11	*ἑαυτῷ ὂν*
	15	*τουναντίον*
199	3	quin sit
204	4	*καὶ Σελευκείᾳ συνόδων*
206	1	ἐκ Παλαιστίνης
209	2	illæ appellationes
	4	in confesso
	vlt.	nam conuertuntur
211	6	deq; 36. Quinisextæ
216	*vlt.*	*οὐ δὴ τὴν*
219	5	*à fine*, Qua de re multum
224	8	*ἁγίας πρώτης συνόδου ;*
226	5	*τῆς μετὰ γυναικῶν*
228	4	*à fine*, *πλὴν ἀλλὰ τοῖς*
244	2	*ταυτόν ἐστι τῷ εἶναι*
256	*antepen.*	*ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη*
	vlt.	*ἔστοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ*
260	14	*φαίη γνωρίσματα*
266	11	*καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους*
	antepen.	*οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ*
269	4	suscipimus

Ar-

99 9 tenuitatis Iudaicæ
100 7 ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν
antepenul. οὐ χρὴ, εἰ σύνοδος
109 13 hoc credat?
110 7 *à fine*, πρὸς τοὺς βασιλεῖς
114 10 *à fine*, καθαιρουμένου
119 7 *à fine*, quem non
121 8 *à fine*, debebant enim
123 4 ſolum ad conſecrandum
125 *antepenul.* tertia verò
126 12 τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἄρχειν,
14 ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε
127 10 coniunxerat
6 *à fine*, At hoc omnes
128 13 ὅτι εἰ καὶ δοίημεν
129 8 reſpectu ſubditorum
11 præcedendi ordine
132 13 ἐκ ψευδῶν προστάσεων
135 11 vt ſit per te
penult. Antiochenum habeat
146 4 *à fine*, ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον
148 *penult.* οὕτως ἔχει
150 10 οὕτω μὲν οὐδὲ
158 11 ἀπαρνεῖται
161 3 limitatam
163 8 Quoniam antiquus
177 4 Si norat Dioſcorus
4 *è fine*, retundere

Ar-

183	4	Archiepiſcopum vocare
	16	μαρτύρια ;
187	11	morbum
189	6	pro ouibus ponere
	11	Iudaici
	14	ferentem
191	4 *à fine*,	Apocriſiarium Papæ
198	11	ἑαυτῷ ὃν
	15	τοὐναντίον
199	3	quin ſit
204	4	καὶ Σελευκεία συνόδων
206	1	ἐκ Παλαιστίνης
209	2	illæ appellationes
	4	in confeſſo
	vlt.	nam conuertuntur
211	6	deq́; 36. Quiniſextæ
216	*vlt.*	σὺ δὲ τὴν
219	5 *à fine*,	Qua de re multum
224	8	ἁγίας πρώτης συνόδου ;
226	5	τῆς μετὰ γυναικῶν
228	4 *à fine*,	πλὴν ἀλλὰ τοῖς
244	2	ταυτόν ἐστι τῷ εἶ
256	*antepen.*	ἐγκρατεία καὶ σωφροσύνη
	vlt.	ἤτοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ
260	14	φαίη γνωρίσματα
266	11	καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους
	antepen.	οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ
269	4	ſuſcipimus

Ar-

99	9	tenuitatis Iudaicæ
100	7	ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν
	antepenul.	οὐ χρὴ, εἰ σύνοδος
109	13	hoc credat ?
110	7	*à fine*, πρὸς τοὺς βασιλεῖς
114	10	*à fine*, καθαιρουμένου
119	7	*à fine*, quem non
121	8	*à fine*, debebant enim
123	4	ſolum ad conſecrandum
125	*antepenul.*	tertia verò
126	12	τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιεπ,
	14	ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε
127	10	coniunxerat
	6	*à fine*, At hoc omnes
128	13	ὅτι εἰ καὶ δεδοίκαμεν
129	8	reſpectu ſubditorum
	11	præcedendi ordine
132	13	ἐκ ψευδῶν προστάσεων
135	11	vt ſit per te
	penult.	Antiochenum habeat
146	4	*à fine*, ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον
148	*penult.*	ὕτως ἔχει
150	10	ὕτω μὲν οὖν
158	11	ἀπαρνεῖται
161	3	limitatam
163	8	Quoniam antiquus
177	4	Si norat Dioſcotus
	4	*è fine*, retundere

Ar-

183	4	Archiepiſcopum vocare
	16	*μαρτύρεια;*
187	11	morbum
189	6	pro ouibus ponere
	11	Iudaici
	14	ferentem
191	4	*à fine*, Apocriſiarium Papæ
198	11	ἑαυτῷ ὂν
	15	τοὐναντίον
199	3	quin ſit
204	4	καὶ Σελευκείᾳ συνόδων
206	1	ἐ Παλαιστίνης
209	2	illæ appellationes
	4	in confeſſo
	vlt.	nam conuertuntur
211	6	deq; 36. Quiniſextæ
216	*vlt.*	οὐ δὴ τὴν
219	5	*à fine*, Qua de re multum
224	8	ἁγίας πρώτης συνόδου;
226	5	τῆς μετὰ γυναικῶν
228	4	*à fine*, πλὴν ἀλλὰ τοῖς
244	2	ταυτόν ἐστι τῷ εἶ
256	*antepen.*	ἐγκρατεία καὶ σωφροσύνῃ
	vlt.	ἔτοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ
260	14	φαίη γνωρίσματα
266	11	καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους
	antepen.	οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ
269	4	ſuſcipimus

Ar-

99	9 tenuitatis Iudaicæ
100	7 ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν
	antepenul. οὐ χρὴ, εἰ συνόδος
109	13 hoc credat?
110	7 *à fine*, πρὸς τοὺς βασιλεῖς
114	10 *à fine*, καθαιρουμένου
119	7 *à fine*, quem non
121	8 *à fine*, debebant enim
123	4 ſolum ad conſecrandum
125	*antepenul.* tertia verò
126	12 τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιερε,
	14 ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε
127	10 coniunxerat
	6 *à fine*, At hoc omnes
128	13 ὅτι εἰ καὶ δοίημεν
129	8 reſpectu ſubditorum
	11 præcedendi ordine
132	13 ἐκ ψιλῶν προστάσεων
135	11 vt ſit per te
	penult. Antiochenum habeat
146	4 *à fine*, ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον
148	*penult.* οὕτως ἔχει
150	10 οὕτω μὲν οὖν
158	11 ἀπαρνεῖται
161	3 limitatam
163	8 Quoniam antiquus
177	4 Si norat Dioſcorus
	4 *è fine*, retundere

Ar-

183 4 Archiepiſcopum vocare
16 *μαρτύρια;*
187 11 morbum
189 6 pro ouibus ponere
11 Iudaici
14 ferentem
191 4 *à fine*, Apocriſiarium Papæ
198 11 *ἑαυτῷ ὂν*
15 *τοὐναντίον*
199 3 quin ſit
204 4 *καὶ Σελευκείᾳ συνόδων*
206 1 ἐκ Παλαιστίνης
209 2 illæ appellationes
4 in confeſſo
vlt. nam conuertuntur
211 6 deq; 36. Quiniſextæ
216 *vlt.* *σὺ δὲ τὴν*
219 5 *à fine*, Qua de re multum
224 8 *ἁγίας πρώτης συνόδου;*
226 5 *τῆς μετὰ γυναικῶν*
228 4 *à fine*, *πλὴν ἀλλὰ τοῖς*
244 2 *ταὐτόν ἐστι τῷ εἶναι*
256 *antepen.* *ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ*
vlt. *ἔστοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ*
260 14 *φαίη γνωρίσματα*
266 11 *καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους*
antepen. *οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ*
269 4 ſuſcipimus

Ar-

269 4 *a fine*, Arguis tertio
275 5 *a fine*, non solum illos quinquaginta
vlt. quin & omnium
276 3 ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας
277 2 regulas & institutiones
287 12 nec interpretatos
288 3 Καὶ πάλιν τὸ εἰπεῖν, ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῆς· καὶ ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῶν
9 οὐκ ὀλίγοι
antepen. verba illa, ἔγραφε δὲ, *vsque ad septimam lineam paginæ 290. legito vt parenthesin.*
292 *penult.* εἰ δέ τις οὐχ ὑπάγεται
294 3 ἐστι δοκεῖ
316 3 δῆλον δὲ ἀπὸ τῆς
318 7 *a fine*, δηλαδὴ τοῦ Πάπα
327 14 si admittit
328 *antepen.* τοῖς χριστιανοῖς καλεῖν
335 4 quòd cuidam
337 1 vniuersali Ecclesiæ
338 5 *a fine*, καὶ εἰς τὸ μηδὲν
342 2 πάντας ἐγκλεισθεὶς
343 1 rem primus cum auctoritate
347 8 *a fine*, Papæ iudicium
349 9 ad ferendum auxilium
357 3 Hi vero à Domino

ὁμο-

360 5 ὁμολογεῖ γνιέδς
364 11 καὶ αὐτὸς δὲ καθάπερ
368 10 ἔστι δὲ ἡ σάρξ
16 μὴ καθαιρεθῆναι
370 5 ἐν συναγωγῇ θεῶν
371 7 *a fine*, & pacatus
374 1 οὐκ εἰσὶ τὰ δόγματα
383 13 Hilaro diacono noſtro
384 4 ἐν τοῖς πρὸς Πουλχερίαν
386 8 πατρῷον ἔθος
392 6 καὶ συνελεύσεσιν
407 7 Papa honoris magnitudinem
412 9 ὀρθόδοξος ἢ
413 8 è Diptychis
8 *a fine*, At non licet
415 8 Synodus nono ſuo Canone
416 10 χωρὶς τοῦ βασιλέως
418 7 ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου
8 *a fine*, προακτίον Κυρίλλῳ
422 2 πράξει τῆς τρίτης συνόδου
425 1 indigere coæcumenicis
426 9 ἀποστολικὸν
433 7 *a fine*, eſtq; omnino

